

Møte torsdag den 17. desember 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 35):

1. Innstilling fra valgkomiteen om valg av varamedlem til Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (Innst. 105 S (2015–2016))
2. Innstilling frå Stortingets presidentskap om val av Stortingets delegasjon for samband med Europaparlamentet (Innst. 139 S (2015–2016))
3. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Norges Banks representantskap og godtgjørelse for representantskapet og Den faste komité (Innst. 137 S (2015–2016))
4. Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg av medlemmer og varamedlemmer til Nordisk råd (Innst. 138 S (2015–2016))
5. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Arbeids- og sosialdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet (rammeområde 7) (Innst. 15 S (2015–2016), jf. Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016))
6. Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5) (Innst. 6 S (2015–2016), jf. Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016))
7. Innstilling fra justiskomiteen om redegjørelse av justis- og beredskapsministeren i Stortingets møte den 2. juni 2015 om midlertidig bevæpning av politiet (Innst. 130 S (2015–2016))
8. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Bård Vegar Solhjell om midlertidig bevæpning av politiet (Innst. 129 S (2015–2016), jf. Dokument 8:9 S (2015–2016))
9. Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Jenny Klinge om lokalisering av hovedseter i de nye politidistriktene (Innst. 128 S (2015–2016), jf. Dokument 8:8 S (2015–2016))
10. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Trygve Slagsvold Vedum om strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmningen ved grensekontrollstedet Storskog (Innst. 136 S (2015–2016), jf. Dokument 8:14 S (2015–2016))
11. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet 2014 (Innst. 96 S (2015–2016), jf. Meld. St. 5 (2015–2016))
12. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Finnmark fylke, Ingalill *Olsen*, tar nå sete.

Presidenten vil vise til brev fra Statsministerens kontor som ble referert ved slutten av gårsdagens møte. Endringene i regjeringen har medført følgende endringer i Stortingets sammensetning:

Følgende vararepresentanter for Sør-Trøndelag fylke tar sete som representanter i den tid Linda C. Hofstad *Helleland* og Per *Sandberg* er medlemmer av regjeringen: Torhild *Aarbergshotten* og Lill Harriet *Sandaune*.

Representanten Karin Andersen vil fremsette et grunnlovsforslag.

Karin Andersen (SV) [10:01:18]: Jeg har gleden av å fremme, på vegne av stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås, Bård Vegar Solhjell og meg sjøl, et forslag om endringer i Grunnloven – grunnlovfesting av allemannsretten.

Presidenten: Grunnlovsforslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Representanten Lise Christoffersen vil fremsette et representantforslag.

Lise Christoffersen (A) [10:01:52]: På vegne av stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Dag Terje Andersen, Fredric Holen Bjørdal, Rigmor Aasrud og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om behovet for et sterkere vern av varslere.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen vil fremsette et representantforslag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:02:35]: På vegne av stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Trygve Slagsvold Vedum og meg sjøl vil jeg legge fram forslag om endring av lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil fremsette to representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:03:03]: Eg vil fremja eit representantforslag på vegner av stortingsrepresentantane Heidi Greni og meg sjølv om å sikra rehabilitering og fysisk trening i sjukeheimar.

Så vil eg fremja eit representantforslag på vegner av stortingsrepresentantane Per Olaf Lundteigen og meg sjølv om å la Tinn kommune overta Rjukan sykehus vederlagsfritt.

Presidenten: Representanten Ola Elvestuen vil fremsette et representantforslag.

Ola Elvestuen (V) [10:03:46]: Jeg vil framsette et forslag på vegne av stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås, Karin Andersen, André N. Skjelstad og meg selv om å beholde strenge miljøkrav til oppvarming i ny byggeforskrift, TEK 15.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig går utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:04:19]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av varamedlem til Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling (Innst. 105 S (2015–2016))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:04:34]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om val av Stortingets delegasjon for samband med Europaparlamentet (Innst. 139 S (2015–2016))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 3 [10:04:48]

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til Norges Banks representantskap og godtgjørelse for representantskapet og Den faste komité (Innst. 137 S (2015–2016))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 4 [10:05:01]

Innstilling fra valgkomiteen om suppleringsvalg av medlemmer og varamedlemmer til Nordisk råd (Innst. 138 S (2015–2016))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 5 [10:05:13]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Arbeids- og sosialdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet (rammeområde 7) (Innst. 15 S (2015–2016), jf. Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalspersoner og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Arve Kambe (H) [10:06:40] (komiteens leder): Jeg vil først benytte anledningen til å gratulere Anniken Hauglie med jobb som ny arbeids- og sosialminister. Jeg ønsker henne velkommen til Stortinget – rett til en budsjettdebatt der regjeringen fremmer et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Timingen er utfordrende for en ny statsråd, og jeg tror derfor dagen i dag blir nyttig.

Norge er et veldig godt land å bo i. 95 pst. er i jobb, og jobben med å skape nye arbeidsplasser er svært viktig for denne regjeringen. Vi har en økende ledighet, vi kan passere 5 pst. i 2016. Det er utfordrende. Derfor fremmer regjeringen en rekke tiltak.

Jeg har de siste ukene og månedene vært på en rekke Nav-kontor. Der forteller de meg om statistikkene, at det er mange som er meldt ledige, og de er meldt inn som permitterte, men de aller fleste – som en god nyhet – er tilbake i jobb før det har gått tre måneder, altså under 100 dager ledighet for halvparten av dem som blir ledige. Det vitner om et arbeidsliv og bedrifter som absorberer arbeidskraft. Det vitner om at man er i en omstilling. For meg er det også interessant å se at todelingen vi har snakket om i mange år, nå har snudd. Det er fortsatt en todeling, men nå er det på Vestlandet, på Sørlandet og i kystfylkene at ledigheten er stor og økende, mens det i innlandet, i andre fylker og i Nord-Norge er redusert ledighet.

Bakteppet er at det kom desto gledeligere nyheter forrige uke. Statoil kom med etterlengtet utdeling av kontrakter på 24 mrd. kr til norske bedrifter. Regjeringen la fram en del av den maritime strategien. Da jeg var på møte hos Haugesund Rederiforening forrige uke, fikk jeg mulighet til å være vitne til at elleve skip ble flagget hjem, seks fra Arriva i Vindafjord og fem fra Hagland i Haugesund. Alle forpliktet seg til å øke antallet lærlinger om bord på skipene.

Fra 1. januar får vi full effekt av en rekke annet som ikke bare har med budsjett å gjøre, nemlig en ny arbeidsmiljølov som denne regjeringen har fått flertall for i Stortinget. Vi har en hel haug av nye Nav-tiltak som starter 1. januar. Det har vi fått til gjennom godt samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre i Stortinget. Det gjør det mer sømløst, mindre byråkratisk og lettere å dra nytte av forskjellige typer tiltak etter hvert som behovene forandres mens man er på tiltak.

Denne regjeringen har en stor satsing på vei, tog og samferdselspolitikk. Det genererer mange arbeidsplasser, ikke bare i nye veiselskaper, men også for folk som bygger, prosjekterer og planlegger.

For å få til omstillingen og skape nye arbeidsplasser er utdanning og forskning utrolig viktig. Det vil ikke ha de umiddelbare effektene for norsk næringsliv, men det vil ha effekter som hjelper oss både i det grønne skiftet og i den omstillingen Norge trenger og står overfor.

Det som umiddelbart har en effekt, er det regjeringen gjør for å redusere bedriftsbeskatningen, og som gjør at bedriftene får mindre skatt i 2016 enn i 2015. Det blir også en ørliten nedgang i formuesskatten.

Vi er i gang med det grønne skiftet. Samtidig vil denne komiteen, nåværende statsråd og Stortinget som helhet i 2016 få en kjempetutfordring når tusenvis av nye flyktninger faktisk kommer til å bli i Norge og ikke blir sendt ut. De skal lære seg norsk, de skal inn i et introduksjonsprogram, og de skal inn i jobb. Jeg tror attføringsbedriftene vil være en viktig samarbeidspartner for å få dette til. Man skal integreres i arbeidslivet.

Jobben med å skape nye arbeidsplasser er det viktigste denne regjeringen driver med for tiden. Derfor fremmer vi et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Vi har en god permitteringsordning, vi har styrket bedriftsintern opplæring, vi har styrket Nav, og vi får en stor sysselsettingseffekt av flyktningsstrømmen som nå er kommet til Norge.

Jeg er fornøyd med budsjettet og ser fram til debatten.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [10:11:57]: I dag diskuterer vi budsjettet til Arbeids- og sosialdepartementet. I innstillingen uttrykker flertallspartiene til stadighet både glede over og fornøydhet med budsjettet.

Mitt spørsmål til representanten Kambe er: På en skala fra én til ti, hvor fornøyd er han med kuttet på 2 mrd. kr til de arbeidsledige?

Arve Kambe (H) [10:12:25]: Det er ikke et kutt i årets budsjett på 2 mrd. kr til de arbeidsledige. Faktum er at i 2016 har midlene til dagpenger steget med flere milliarder kroner.

Vi jobber for å redusere effekten av arbeidsledighet. Derfor styrker vi Nav, og derfor vedtar vi nye lover og øker antall tiltaksplasser. Vi har sagt at vi synes det er viktig å prioritere dem som er inne i dagpengeordningen. I fjor reduserte vi derfor feriepengeordningen, nettopp fordi vi skal bruke dagpenger til dem som er ledige, ikke til dem som har fått seg en jobb og fått midler via dagpenger året etterpå. Vi prioriterer dem som har utfordringer i dag, ikke dem med utfordringer som er ferdig løst.

For oss er det slik at vi også har en innstramming nå: Sier en opp stillingen sin i dag, synes vi det er greit at en, i dagens arbeidsmarked, må vente noe lenger før en får dagpenger hvis en selv har tatt valget, men hvis en blir tvunget til det, eller det er dårlig stemning i bedriften, vil en fortsatt få beholde dem.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:13:42]: Det som kjenneegnet innlegget til komitélederen, var at det ikke var noen analyse bak den skremmende utviklinga med økende arbeidsledighet. For at vi skal sette inn de nødvendige tiltak, må det jo være en analyse av årsak og virkning og en helhet, og det manglet i komitélederens innledning. Det som komitélederen så vidt kom inn på, var nye arbeidsplasser. Der er sjølsagt Senterpartiet helt enig.

Vi hadde forslag her i denne uka om investeringer knyttet til fornybare naturressurser. I den sammenheng kom også representanten Kambe inn på begrepet «grønt skifte». Siden representanten brukte det ordet, vil jeg nå gjerne ha en definisjon fra Høyre på hva som menes med grønt skift helt konkret, sånn at det ikke bare blir et honnørord uten innhold, slik som vi har erfart hittil.

Arve Kambe (H) [10:14:42]: Makrobildet på ledigheten bør også representanten Lundteigen kjenne til. Det er en del av det vesentlige i budsjettokumentene fra regjeringen. Det er dollarkursen, det er oljeprisen, det er store svingninger i verdensbildet. Det slår inn for fullt i norsk økonomi, i olje- og gassindustrien osv. Det får store økonomiske og direkte konsekvenser i Norge. Det er bakteppet for at regjeringen fremmer et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling – for å gjøre det vi kan for å motvirke det og for å hjelpe dem som kommer ut i ledighet.

Det grønne skiftet er enkelt, f.eks. det å styrke den maritime næringen, skipsfart, få varer fra vei til sjø. Det er f.eks. regjeringens store satsing på klimateknologifondet, som i 2016 og 2017 sannsynligvis får en god byggestart med over 1,5 mrd. kr i statlig støtte, via Enova, til Norsk Hydro på Karmøy. Det kommer til å være et godt eksempel på at man får nye industriarbeidsplasser som både utvikler miljøvennlig teknologi, og som kan være premissgivende for norsk industri i mange tiår framover.

Karin Andersen (SV) [10:16:00]: Denne regjeringen har utmerket seg ved å være ualminnelig raus overfor mennesker som har store formuer og høye inntekter. Men i den andre enden av skalaen, hvis man er så uheldig å være ufør og ikke kan jobbe, og i tillegg har ansvar for barn, har regjeringen nå hilst god jul og godt nytt år til disse barnefamiliene med et kraftig kutt i barnetillegget. De som har de laveste uføreytelsene, kan nå altså miste mange, mange tusen kroner i året. Det er et veldig målrettet tiltak for å ramme mennesker som er syke, ikke kan jobbe og i tillegg har barn – der barnefattigdommen ikke bare vil øke i omfang, men også øke i måten den virker på. Kan representanten forklare hvordan dette kan være rettferdig eller en del av arbeidslinja?

Arve Kambe (H) [10:17:07]: Etter åtte rød-grønne år økte antall fattige barn i Norge, under Karin Andersens vakt. Det har denne regjeringen gjort noe med. Roten til fattigdom er å være utenfor arbeidslivet. Det er å være utenfor norsk språk. Det er hovedindikatorerne på det.

Til det at vi reduserer barnetillegget: Det er altså slik at blant dem vi reduserer det til 95 pst. av andelen for, kunne det for noen i sum bli mer penger i offentlige overføringer

enn det ville blitt med å være i jobb. Det er et brudd med den arbeidslinjen vi ellers satser på.

Når det er sagt: Hvis en har barn – de aller fleste i Norge i dag har barna sine i barnehage – vil alle som er uføretrygdet, alle som har lav lønn, nå få en mye lavere barnehage-regning enn de hadde under de rød-grønne. Dette styrker vi også i dette budsjettet: Gratis kjernetid blir utvidet til også å gjelde treåringer, og det oppveier mer enn nok for kuttet i barnetillegget. Det bidrar også til at en kan få jobb og utdanning at noen passer på barna mens en selv er på jobb eller under utdanning.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Dag Terje Andersen (A) [10:18:32]: Det blir denne gangen en ganske spesiell budsjettdebatt, i og med at vi i går fikk høre at vi skulle få besøk av en ny statsråd. Jeg starter med å gratulere Hauglie med utnevningen og ønsker velkommen til Stortinget. Jeg vil også invitere til bredt politisk samarbeid på en del av de saksområdene som statsråden nå har fått ansvar for. På områder som vår viktigste velferdsinstitusjon, Nav – hvordan den fungerer, hvordan virkemidlene fungerer, og hvordan den teknisk fungerer med tanke på IKT-utstyr, for den saks skyld – og pensjon, der det er store oppgaver framover knyttet til offentlig tjenstepensjon, men også til privat tjenstepensjon og forholdet mellom offentlig og privat tjenstepensjon, blir det å lage brede politiske løsninger viktig.

Når det gjelder begge disse områdene, er det en ting jeg vil starte med å si: Statsråden bør gjenskape samarbeidet med partene i arbeidslivet. Noen har tatt til orde for å vingeklippe LO, men det de har kommet i skade for, er å ødelegge samarbeidet med Unio, med YS, med NHO, med Spekter og med KS på arbeidstakersida med å søke en konfronterende linje. Arbeidstidsutvalget og oppfølginga av det – den legges snart fram og skal følges opp – blir en gyllen mulighet til å gjenskape det samarbeidet.

Arbeidsledigheten, som er vår tids store sak, er et annet eksempel der det å bruke kunnskapen til partene i arbeidslivet er utrolig viktig. Da statsrådens forgjenger overtok, overtok han Europas laveste arbeidsledighet. Nå har vi høyere arbeidsledighet enn på 20 år – 127 000 – og den øker, mens den i andre land, som Tyskland og USA, nå faktisk er i ferd med å komme under vår arbeidsledighet. Tyskland har allerede gjort det, og et land som Sverige gjør det, med målrettet satsing som gradvis presser ledigheten nedover. Det er mye å hente fra samarbeid med partene. Det så vi i solidaritetsalternativet på 1990-tallet, der partene i arbeidslivet virkelig tok et ansvar sammen med myndighetene for å sette full sysselsetting først, og presset ledigheten ned. Og vi så det under finanskrisa i 2008 og 2009, der vi jobbet tett sammen med næringslivet over hele landet – arbeidsgivere og arbeidstakere fant virkemidler som de visste kom til å virke i deres bedrifter – og på den måten klarer å komme gjennom finanskrisa med Europas laveste ledighet. Det var mye takket være godt samarbeid mellom partene. Partene har allerede startet godt. I årets oppgjør gjennomførte de et veldig ansvarlig lønnsoppgjør. Men

nå må også regjeringa begynne å ta den situasjonen på alvor.

Det ble lagt fram en tiltakspakke i forbindelse med statsbudsjettet, men den er blitt kuttet betydelig i Stortinget. Det har vært mye diskusjon her om hva som egentlig er igjen av tiltakspakken. Vi reagerer når det f.eks. i stedet for gode tiltak som gir sysselsetting, blir satt av penger til svømmeundervisning i barnehage, partistøtte, på 10 mill. kr, dyrepolit i Rogaland og musikklinja på Steinerskolen. Det er ikke midlertidige tiltak for å øke sysselsettinga. Det er gode formål, ja, men ikke noen tiltakspakke. Vårt alternativ er å satse mye kraftigere på bioøkonomi, på skogbruk, på trebasert innovasjon, på reiseliv, på miljøteknologi – 633 mill. kr legger vi inn i næringspolitikken. I tillegg satser vi på bredbånd, 700 mill. kr til kollektivtrafikk i byene, økt satsing på jernbane, elektrifisering av ferger osv. Det er målrettede tiltak som understreker vår bevissthet om at den aller viktigste arbeidsmarkedspolitikken er en god næringspolitikk.

Det hjelper også med økt satsing på kunnskap, 3 000 flere studieplasser, 1 000 fagskoleplasser og mer tilskudd til lærlinger.

Så har vi også på vårt område lagt opp til en helhetlig satsing mot ledigheten i det budsjettet som diskuteres i dag. Vi foreslår 1 000 flere tiltaksplasser og 1 000 flere tiltaksplasser for dem med spesielle behov i tillegg til det. Ikke minst foreslår vi, i tråd med det vi er bedt om av det næringslivet som er berørt av lavkonjunkturen på grunn av oljeprisen, å styrke permitteringsregelverket, sånn som vi tidligere har gjort motkonjunkturiltak, med 52 uker permitteringstid, 40 pst. som grunnlag for å motta dagpenger under permittering og fem dagers lønnsplikt for arbeidsgiverne. I tillegg foreslår vi i forslaget nå å styrke den bedriftsinterne opplæringa, sånn at den kan brukes som konjunkturvirkemiddel.

Så vil jeg understreke at vi foreslår mer penger til varig tilrettelagt arbeid. Jeg vil gi statsråden et godt tips hvis hun har lyst til å bli i godt humør en dag: Besøk en vernet bedrift! Se den gleden, den skapergleden og den yrkesgleden som man opplever i en vernet bedrift, og hvor mye det betyr for dem som har de altfor få plassene vi har til disposisjon! Det må ikke bli kommunalt, for da ligger ikke forpliktelsen der på samme måte. Og ikke minst: Da er det ikke lenger et arbeidsmarkedstiltak. Det er så utrolig viktig for de menneskene vi her snakker om. Vi kommer til å stemme mot III punkt 2, fordi vi heller ikke vil at statsråden skal kunne ta pengene fra det området og føre over til andre.

Sosial dumping er et stort problem i samfunnet vårt. Det undergraver det seriøse arbeidslivet. Arbeidsmiljølova er svekket under denne regjeringa. Vi anbefaler å gjeninnføre kollektiv søksmålsrett, som er et virkemiddel for å kunne ta noen av kjeltringene. Vi anbefaler å gjeninnføre regelen om at de som er vikarer, skal likebehandles når det gjelder lønn – likebehandling etter vikarbyrådirektivet. Og så foreslår vi å styrke Arbeidstilsynet med 20 mill. kr, og vi foreslår å styrke regionale verneombud fordi vi vet det er en ordning som virker mot sosial dumping. Vi vet at treparts bransjeprogram gjør det samme,

og at den typen programmer, der myndighetene og partene jobber sammen, er noe av det mest effektive for å avsløre det jukset som i dag foregår i samfunnet.

Så en linje som har vært tydelig i regjeringas politikk fram til nå, og det er en fordelingsprofil. Når det gjelder pensjon, har vi for vår del valgt å styrke minstepensjonistene. Det er de som trenger det mest. Vi har styrket minstepensjonen også til uføre og andre som lever på minstepensjoner. Men ikke minst styrker vi – ikke i vårt budsjett, men for dem som har behov innenfor vår sektor – bostøtten kraftig, og vi går selvfølgelig imot regjeringas forslag til kutt i supplerende stønad.

Regjeringas svar er å gi store skattelettelser, men den gir skatteskjerpelse for noen – kjøregodtgjørelse, f.eks., for dem som må bruke bilen sin i jobb, pendlerfradraget, som er en utgift til inntekts ervervelse for vanlige folk, og som noen tror gjelder bare bilkjøring, men det gjør det ikke, det gjelder all pendling, og ikke minst sluttvederlagsordningen på området vårt, at en må ta penger fra dem som får et sluttvederlag som en del av en omstillingsprosess.

Så langt har det vært en tydelig profil i de budsjettene som vi har behandlet, og det vi behandler nå, at de arbeidsledige skal tas – nesten 2 mrd. kr årlig må de betale av potten for å finansiere skattelettelsene til folk som har mye fra før, med å kutte i feriepengene, med å ha mindre sikkerhet for lønn etter konkurs og nå med karantene i forbindelse med at man sier opp jobben sin. Det gir en tydelig profil som vi er sterkt uenig i, også næringspolitisk. For OECD har dokumentert i sine rapporter at større forskjeller fører til mindre produktivitet, mens mindre forskjeller fremmer produktivitet.

Jeg håper at bytte av statsråd betyr at statsministeren ser at regjeringas profil på de områdene vi behandler budsjett for her i dag, er en belastning for regjeringa. Denne regjeringa har opplevd generalstreik fra i hvert fall de aller fleste arbeidstakerorganisasjonene. Det har fram til nå vært bevisst provokasjon istedenfor samarbeid, konfrontasjon istedenfor dialog. Jeg håper statsrådsskiftet er et signal om en ny kurs.

Med det tar jeg opp de forslag Arbeiderpartiet står bak i innstillinga.

Presidenten: Representanten Dag Terje Andersen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Erlend Wiborg (FrP) [10:29:00]: Det var et interessant innlegg fra representanten om utfordringer man har innenfor flere deler av arbeidsmarkedet. Det er en viktig problemstilling, spesielt nå, med økende arbeidsledighet, men samtidig behandler vi mer enn kun arbeidsmarkedet i dag. Vi behandler ikke minst hvordan vi skal godtgjøre dem som faktisk bygde landet vårt. Regjeringen og nå stortingsflertallet er jo klare på at man ønsker å redusere den usosiale avkortningen gifte og samboende pensjonister har. Dessverre velger Arbeiderpartiet ikke å omtale det, men de velger å stemme imot det og dermed gi norske gifte og samboende pensjonister 8 000 kr mindre.

Tidligere arbeiderpartileder Thorbjørn Jagland sa fra

Stortingets talerstol i 1997 at det var «kvalmende» å foreslå økte minstepensjoner da. Er dette et utsagn som Arbeiderpartiet fortsatt står ved?

Dag Terje Andersen (A) [10:30:06]: Det er i beste fall en forvrengning, men det kan dokumenteres at vi har stått bak økninger i minstepensjonen flere ganger. Og så er det sitatet som representanten forvrenger, fra langt tilbake i tid. Vi er for å øke minstepensjonene og har gjort det flere ganger, men vi har hatt minstepensjonene i fokus.

Når det gjelder avkortninga, er vi der på linje med Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre – ja alle andre partier i Stortinget, egentlig. Og jeg registrerer at Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for 5 pst. reduksjon til tross for at de lovet full fjerning. Men der er det for oss slik at vi holder oss til Ivar Aasen, som sier:

«Eg tykkjer støtt at det høver best å hjelpa den som det trenger mest».

Derfor ønsker vi – heller enn å kutte i avkortninga – å løfte minstepensjonene. Vi gjør det også for dem som har minstepensjon for uføre. Vi øker bostøtta, for den er virkelig målrettet mot dem som lever på pensjon eller andre offentlige ytelsener, og som har dårlig økonomi. Så vi har en annen profil – vi styrker de svake mye mer.

Sveinung Rotevatn (V) [10:31:23]: Representanten Andersen og Arbeiderpartiet har pengar til å styrkje både det eine og det andre. Det han gløymmer å seie, er at Arbeiderpartiet har eit stort hol på inntektsida på budsjettet sitt på fleire milliardar, som gjer at det til neste år neppe ville ha vorte pengar til noko av det representanten Andersen nemnde. Men vi skal la det liggje.

Eg har eit anna spørsmål. I budsjettet i fjor, som gjeld for i år, gjennomførte samarbeidspartia ei styrking av pleiepengeordninga for sjølvstendig næringsdrivande. Det gjekk Arbeiderpartiet imot. Eg ser ikkje at dei har kuttet det i budsjettet sitt i år, så det betyr at ein går i riktig retning. Det er positivt.

Når det er sagt, ser eg heller ikkje at Arbeiderpartiet går vidare når det gjeld å styrkje sosiale rettar for sjølvstendig næringsdrivande, eksempelvis kva gjeld sjukeløn, eller kva gjeld rettar rundt pensjonssparing.

Mitt spørsmål er: Meiner Arbeiderpartiet, slik budsjettet deira kan tyde på, at sjølvstendig næringsdrivande har gode nok sosiale rettar i dag?

Dag Terje Andersen (A) [10:32:37]: Nei, jeg mener det er ett av de områdene som vi trenger å diskutere i det helhetlige velferdssystemet – og for så vidt pensjonssystemet – framover. Men i dag finnes det ordninger som gjør at selvstendig næringsdrivende kan betale og få de samme ytelsene. Jeg mener at i framtidens gjennomgang – for det blir mer og mer vanlig å drive enkeltmannsforetak og små bedrifter, og det skal vi ha en moderne politikk for å møte – må også de i den sammenheng regne med å betale, slik som forholdet i dag er mellom en arbeidsgiver og en arbeidstaker, der arbeidsgiveren betaler inn sin del og arbeidstakeren betaler inn sin del. Men klarer vi å finne løsninger som finansierer på li-

keverdige vilkår, er vi med på å diskutere løsninger for det.

Bente Stein Mathisen (H) [10:33:30]: Jeg regner med at representanten Dag Terje Andersen er enig i at den arbeidsledigheten vi opplever i dag og nå, er annerledes enn den vi opplevde under finanskrisen. Da var det fall i sysselsettingen i hele landet. Nå er det Vestlandet og kommunene med de oljerelaterte næringene som er rammet. Så vi opplever ikke at hele landet er rammet av arbeidsledighet.

Hvorfor foreslo da Arbeiderpartiet – og har brukt mye tid på det – den samme medisinen som de hadde under finanskrisen, nemlig å styrke permitteringsregelverket fra 30 uker til 52 uker, når vi vet at blant permitterte er mange gjennomsnittlig i jobb etter tre måneder?

Dag Terje Andersen (A) [10:34:12]: Når vi foreslår det virkemiddelet som vi vet vil virke, er det fordi det er nettopp de berørte bedriftene som nå er rammet av den ledigheten som er litt annerledes fordi den er mer spesifikk bransjemessig og geografisk, som har bedt om at permitteringsregelverket blir endret. Så det er for å treffe dem representanten peker på. Vi lytter til næringslivet.

I tillegg til det er det klart at når vi f.eks. foreslår mer penger til å elektrifisere ferjer – bare for å ta det som ett konkret eksempel – er det å bruke økonomien til å stimulere aktivitet akkurat inn mot den delen av arbeidsmarkedet som sliter. Men å gi penger til musikkundervisning, til Steinerskolen, treffer arbeidsmarkedet dårligere.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Erlend Wiborg (FrP) [10:35:11]: Jeg vil også starte med å gratulere nyutnevnt arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie. Jeg ser frem til et godt samarbeid. Statsråden har gode skussmål fra sin tid som byråd, så dette skal bli spennende, konstruktivt og bra. Jeg vil også benytte anledningen til å takke avgått statsråd – Robert Eriksson – som har gjort en formidabel innsats gjennom sine to år som statsråd. Han har etterlatt seg flere viktige endringer innenfor norsk arbeids- og sosialpolitikk som kommer til å stå gjennom mange år. Noe av det siste han gjorde, var å legge frem budsjettet innenfor arbeids- og sosialfeltet. Det er et godt budsjett som er tilpasset den situasjonen landet står overfor. Det er ingen hemmelighet at landet står foran en krevende tid. Vi har økende arbeidsledighet, en lav og halvert oljepris, en altfor stor innvandring, og vi har altfor mange som står utenfor arbeidslivet. Da er det viktig at vi justerer de virkemidlene vi har, for å kunne motvirke mange av de konjunktorene vi ser.

La meg begynne litt med Nav, som regjeringen allerede er i gang med å styrke, fornye og forenkle. Det er ingen hemmelighet at Nav utviklet seg til å bli et firkantet og rigid system, der man trodde at alle som var innom Nav-systemet, kunne passe inn i en mal. Fremskrittspartiet har alltid vært klar på at ingen mennesker er like, hvert eneste individ må få hjelp og støtte ut fra de forutsetningene og behovene de har. Jeg er glad for at vi nå har en regjering som ønsker å endre Nav, fra en byråkratireform til å være

et brukerrettet organ der brukeren skal stå i fokus – og ikke systemene. Det kommer vi til å få mer på nå til våren, og det er noe jeg ser frem til.

Når man snakker om arbeidsliv, kan man snakke om kortsiktige tiltak og kortsiktige løsninger. Det er også viktig, men det aller viktigste handler om hvordan vi kan sikre og beholde de jobbene vi allerede har i dag, og hvordan vi kan skape flere jobber. Noe vi må ta inn over oss, er at arbeidslivet har forandret seg. Det er derfor jeg er glad for at vi har fått endret arbeidsmiljøloven. Vi hadde en arbeidsmiljølov som var tilpasset det arbeids- og familielivet man hadde på starten av 1970-tallet. Nå har vi fått en arbeidsmiljølov som er mer tilpasset 2015, der vi har nye familieformer, der mennesker kanskje ønsker å jobbe mer i perioder i bytte mot å jobbe mindre i andre perioder, der vi har en arbeidsmiljølov som legger til rette for gründere og nystartede bedrifter. Det er viktig. Derfor er jeg glad for at regjeringen også i dette statsbudsjettet bidrar til å gjøre døren videre og bredere inn i arbeidslivet, for det er ikke sånn at alle mennesker automatisk passer til å jobbe i en 8 til 4-jobb, mandag til fredag. Vi må ha et arbeidsliv som har plass til flere mennesker. Om det er mennesker med forskjellige sykdommer eller andre utfordringer, må vi ha et arbeidsliv som passer for dem.

Men når vi også skal trygge arbeidsplassene og skape nye, handler det om mer enn Nav og arbeidsmiljølov. Det handler også om hvilke rammebetingelser vi gir næringslivet. Det ene går på å sørge for at næringslivet får beholde mer av de pengene de faktisk tjener selv. Derfor er jeg glad for at vi har en regjering som har gitt betydelige skattelettelser til bedrifter og til folk flest. Jeg tror ikke løsningen er å øke skattene for arbeidslivet og innbyggerne med over 18 mrd. kr. Det tror jeg er feil medisin i den situasjonen landet står overfor nå.

En annen ting som har vært viktig for regjeringen, som vi viderefører i dette budsjettet, er å forenkle og redusere byråkratiet for bedriftene, gjøre det enklere for bedriftene faktisk å kunne skape verdier. Det er med på å trygge arbeidsplasser og legger til rette for å skape nye. Når vi nå har tidenes satsing på vei, bane og kollektivtransport, gjør det det lettere for arbeidstakere å komme seg til og fra jobb, også jobber som er noe lenger unna. Det gjør det lettere for næringslivet å få fraktet sine varer. Det er også et viktig tiltak for å redusere arbeidsledigheten.

Under den rød-grønne regjeringen hadde vi voksende sykehuskøer. Det var mange mennesker som sto i kø for å få en operasjon, og i den tiden de måtte vente, var de arbeidsledige. Da er jeg glad for at vi nå har en regjering som satser på helse, som tar alle gode krefter i bruk, og bidrar til å redusere helsekøene, slik at flere mennesker, i stedet for å ligge hjemme med smerter og vente på en operasjon, nå kan komme seg ut i arbeid. Det bidrar til å redusere arbeidsledigheten og trygge arbeidsplassene.

Men som jeg var innom i min replikkveksling med representanten Andersen, er det viktig at vi ikke glemmer dem som faktisk bygget landet vårt. Vi skylder alle en stor takk til dem som gjennom mange år har stått på og bidratt til at Norge er det velferdssamfunnet det er i dag, og til at det store, store flertallet av innbyggerne i Norge har det så

bra som vi har det. Enkelte later til å tro at det er politikerne som har bygget landet, men Fremskrittspartiet mener det er innbyggerne som bygger landet. Da synes jeg det er trist at Arbeiderpartiet i sitt hovedinnlegg her i dag ikke nevner den usosiale avkortningen mellom gifte og samboende pensjonister med ett eneste ord. Noen av oss prøvde å utfordre Arbeiderpartiet på dette i finansdebatten, men da var det helt tyst. Noen av oss prøvde å utfordre Arbeiderpartiet på det da vi behandlet lovproposisjonen om avkortning. Da var det nesten helt tyst. Fremskrittspartiet ser ikke på pensjon som en gave man får fra staten. Pensjon er noe man har opptjent gjennom et langt arbeidsliv. Man har betalt inn skatt, trygdeavgift, man har betalt inn til sin egen pensjon. Da skal det ikke være sånn at Stortinget kutter vilkårlig i pensjonen, og spesielt urimelig er det at man skal straffes hvis man er så heldig å være gift eller samboende. Det er det ikke noen holdbare argumenter for. Noen sier det er rimeligere å bo sammen. Ja, i mange tilfeller er det rimeligere for en husholdning å bo to stykker sammen, men allikevel er det ikke sånn at vi kutter i dagpenger eller sykepenger hvis man er gift eller samboende. Men for landets pensjonister mener altså Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet at det er greit.

Jeg er stolt av at noe av det siste avgått statsråd Robert Eriksson og regjeringen fikk lagt frem, var en oppfølging av de valgløftene Fremskrittspartiet hadde, om at vi skulle redusere avkortningen fra 15 pst. til 10 pst. Dette vil komme 650 000 pensjonister til gode. De fleste alderspensjonister og mange uføretrygdete vil nyte godt av dette. Hvert eneste gifte eller samboende pensjonistpar vil nå få 8 000 kr mer på grunn av at de får økt grunnpensjon. Jeg synes 8 000 kr er mye for landets pensjonister. Sosialistisk Venstreparti har tidligere begrunnet at de er mot dette, for de mener det er god fordelingspolitikk å ta fra landets pensjonister. Det er noe Fremskrittspartiet er uenig i, men jeg håper vi også kan få en debatt om det her i dag, for jeg tror det er interessant for landets pensjonister å vite at ved en eventuell ny regjering vil den reversere dette og fortsette å kutte i pensjonene til folk flest.

Men jeg er glad for budsjettet vi har i dag. Det er et budsjett som har blitt godt mottatt, det er et budsjett som har en god balanse mellom gode virkemidler innenfor Nav, innenfor virkemiddelapparatet for å hjelpe dem som står utenfor, og ikke minst er det et godt budsjett for å trygge de arbeidsplassene vi har, bedre rammebetingelsene for næringslivet, sånn at vi også legger til rette for nyskapende bedrifter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lise Christoffersen (A) [10:45:11]: Pensjon er en rettighet man har betalt for.

Det er i hvert fall én gruppe som ikke omfattes av det utsagnet fra representanten Wiborg. Vi diskuterte i forrige uke privatisering av offentlige tjenester. Debatten handlet om hvordan man kan unngå at folk taper pensjonsrettigheter man har betalt for, ved privatisering og konkurranseutsetting. Wiborg uttalte i den debatten:

«Når det gjelder de ansatte, så ser man jo ved konkurranseutsetting at det også er flere tilfeller der an-

satte har fått en bedre pensjonsordning enn de hadde. Vi har eksempler på at ansatte har fått bedre lønns- og arbeidsbetingelser enn de hadde.»

Hvilke eksempler var det representanten Wiborg tenkte på i den forbindelse?

Erlend Wiborg (FrP) [10:46:02]: For det første: Når det gjelder den debatten, er det verdt å minne representanten på at Arbeiderpartiet var med på å stemme forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ned. Riktignok hadde de et annet forslag, men de ønsket ikke å gå inn på det forslaget Sosialistisk Venstreparti hadde.

Dette er en regjering som er glad for mangfold. Som jeg var inne på i mitt hovedinnlegg – da jeg snakket om bl.a. sykehuskøene, som har blitt redusert – handler det bl.a. om at en ønsker å ta alle gode krefter i bruk, både private og offentlige. Det er derfor jeg er glad for at flere kommuner også velger å benytte konkurranseutsetting.

Når en har konkurranseutsatt flere tjenester, betyr det at de ansatte har flere arbeidsgivere å velge mellom. Arbeidsgiverne må konkurrere om å få den arbeidskraften de ønsker. Det bidrar til at en vil få forskjellige lønns- og pensjonssystemer i de forskjellige virksomhetene, noe jeg mener er bra for de ansatte.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:47:15]: Siden representanten ikke kunne svare på representanten Christoffersens spørsmål om å komme med eksempler, regner jeg med at Wiborg kan gis mulighet til å komme tilbake med nødvendige eksempler senere i debatten, sånn at vi får det avklart.

Ellers når det gjelder kutt i pensjoner, står Senterpartiet for det motsatte. Det var Senterpartiet, bl.a., som fremmet forslag om 1 000 kr mer per måned til minstepensjonistene, i 1997, noe som utløste daværende statsminister Thorbjørn Jaglands uttalelser.

Men mitt spørsmål dreier seg om det som representanten Wiborg sa om Nav, som var å fornye, forenkle og styrke. Det er et stort og viktig arbeid som Nav står for – bare administrasjonskostnadene er på nivå med hele jordbruksoppgjøret. Representanten hadde store ord om at hvert eneste individ vil få den støtte en trenger. En skulle over fra byråkrati til brukerreform. Mitt spørsmål er: Bør en vurdere om pensjon og arbeidstiltak fortsatt skal være i samme etat?

Erlend Wiborg (FrP) [10:48:19]: Regjeringen har varslet at Nav-meldingen vil komme til våren, og jeg vil ikke utelukke noe.

Det er ingen hemmelighet at Fremskrittspartiet har flere tanker og syn på hvordan Nav bør forenkles og effektiviseres. Det ene vi tidligere har tatt til orde for, er å ikke ha en kommunal del og en statlig del. Vi ønsker å gjøre systemet mer sømløst. Men vi er villig til å ha en god og åpen diskusjon om hele Nav. Det viktigste for oss er, som sagt, ikke systemet, det viktigste for oss er hva det er Nav leverer til den enkelte. Vi er villig til å lytte til alle gode forslag og innspill. Vi har bl.a. Vågeg-utvalget, som har pekt på flere viktige ting vi kan gjøre med Nav for å sørge for at

den enkelte bruker blir sett på som et individ – og ikke blir sett på som noe som skal passe inn i et A4-system.

Kirsti Bergstø (SV) [10:49:27]: Representanten Wiborg snakker engasjert om å redusere avkortningen for gifte og samboende pensjonister og peker på pensjon som en opptjent rettighet. Hvorfor mener representanten Wiborg og Fremskrittspartiet at det likevel er greit med store pensjonstap ved privatisering?

Erlend Wiborg (FrP) [10:49:50]: Vi mener at det er opp til den enkelte hvor man ønsker å arbeide. Og det er sånn at når man bytter jobb, ser man at det er forskjellige lønns- og arbeidsvilkår på de fleste arbeidsplasser. Det er opp til den enkelte hvor man ønsker å arbeide, eller hvilken forening man er medlem i, og opp til den enkelte selv hvilke betingelser man klarer å forhandle frem.

Det er, som sagt, flere eksempler på mennesker som har gått opp i lønn når de har valgt å arbeide i en konkurranseutsatt virksomhet, og det er eksempler på noen som har gått ned i lønn. Dette er, som sagt, opp til den enkelte. Det viktigste her er å sørge for et system som ivaretar rettighetene til den enkelte arbeidstaker.

Jeg registrerer fortsatt at representanten Bergstø snakker varmt om ansatte som eventuelt mister noe ved konkurranseutsetting, men hun velger å utelate at hun ønsker å kutte 8 000 kr i pensjonen til dem som har bygget landet vårt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:51:06]: Jeg vil også starte mitt innlegg med å gratulere statsråd Hauglie. Jeg hadde et godt samarbeid med den tidligere statsråden, Robert Eriksson, og ser fram til en god dialog om viktige saker framover med den nye statsråden.

Det er en krevende tid å komme inn i som statsråd. Det har vært en krevende høst og et krevende budsjett fordi landet er i en spesiell situasjon. Jeg vil si vi særlig har hatt tre overordnede saker som preget budsjettforhandlingen. Det var økende arbeidsledighet, økt tilstrømming av flyktninger og selvsagt klimautfordringa som lå til grunn.

Vi har fått økt ledighet i Norge, bl.a. på grunn av den lave oljeprisen som i dagervis nå har bikket under 40 dollar. Det er alvorlig og krever tiltak for situasjonen vi er i nå. Men dagens situasjon skiller seg fra tidligere nedgangstider. Derfor kan vi ikke bare se tilbake på hva vi gjorde for å løse finanskrisa, vi må finne de riktige tiltakene som er tilpasset den situasjonen vi er i nå.

Ledigheten har ifølge Nav økt med ca. 11 pst. fra november i fjor til november i år og ligger på ca. 3 pst. Hvis man bryter ned tallene, er det, slik flere har vært inne på, store geografiske forskjeller. I noen fylker er den ikke endret, og i noen fylker har ledigheten faktisk gått ned, mens Sør- og Vestlandet har blitt rammet hardt. Der har ledigheten økt drastisk. Derfor er det viktig å sikre tiltak innenfor de sektorene som nå blir spesielt berørt, og i de regionene som blir spesielt berørt. Sånn kan vi sikre at vi får til en omstilling som

igjen fører til at de arbeidsledige raskt kommer ut i jobb igjen.

Samtidig vil Kristelig Folkeparti understreke at i en situasjon der det er flere ledige, blir det ekstra vanskelig for menneskene som står langt fra arbeid, å komme tilbake. Arbeidet som er krevende nok til vanlig, blir ekstra krevende i denne fasen. Derfor vil jeg også minne statsråden om at det er en viktig oppgave å ha med seg hele tida.

2016 gir, som komitéleder også sa, en endring i mange av arbeidsmarkedstiltakene. Jeg la merke til at han sa en «haug» av nye tiltak. Jeg vil heller si det blir mange færre tiltak, men større rammer innenfor tiltakene for bedre å kunne treffe den enkelte bruker. Da vil jeg også trekke fram det nye tiltaket AFT, som Stortinget har sagt skal styrkes. Det kommer kanskje ikke før mot slutten av 2016, men det blir et viktig tiltak for å nå dem som står langt unna arbeidslivet.

Budsjettforhandlingene startet med et budsjett fra regjeringa som jeg vil si hadde mange gode forslag og en god innretning knyttet til utfordringene vi sto overfor, med en stor tiltakspakke i milliardklassen innenfor vedlikehold, bygg, innovasjon og næring, i tillegg til at det kom 4 000 nye tiltaksplasser. Arbeidsmarkedstiltak er en viktig faktor for å hjelpe mennesker tilbake.

Budsjettforliket førte også til at vi fikk flere tiltak. Nå er det sånn at man får økt lærlingtilskudd, flere studie-plasser, flere tiltak særlig rettet mot å hjelpe ungdom. Jeg vil dvele litt ved ungdomsledighet fordi det er ekstra viktig at en setter inn en innsats der, sånn at en ikke starter arbeidskarrieren med å begynne på Nav. Derfor er vi glad for det økte lærlingtilskuddet på 2 500 kr per kontrakt og de 1 000 tiltaksplassene som er målrettet mot unge, og ikke minst det toårige opplæringstiltaket for personer med svake grunnleggende ferdigheter, som vi håper kan bidra til at de unngår å havne i ledighet.

Så er vi også glad for det som går på pensjon. Én ting er at en gjør noe med avkortningsreglene, men vi er også spesielt glad for at vi løfter minstepensjonen, fordi vi vet at minstepensjonen ligger under EUs fattigdomsgrense. Jeg vil si til representanten Wiborg at det ikke bare er fordi de var med og bygde landet, det er fordi de fortjener pensjonen uavhengig av om de var med på det eller ikke. Det er en viktig del av det å bli eldre: En skal vite at en blir forsørgt.

Så vil jeg ta opp to stikkord til slutt. Det ene er arbeidslivskriminalitet. Vi får opprettet flere arbeidslivssentre, det skal være fem stykker nå. Det er viktig for å bekjempe sosial dumping, og det er viktig for å styrke den delen av det seriøse arbeidslivet, sånn at deres posisjon ikke blir svekket på grunn av dem som lurer seg unna. Så vil jeg også si at vi har fått til viktige tiltak for fattigdomsbekjempelse, bl.a. flere midler til tilreisende EØS-borgere. Når det gjelder barnehage og skole, er det også viktige tiltak, men det er en jobb vi må fortsette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [10:56:21]: Representanten Ropstad var i sitt innlegg bekymret for arbeidsledigheten, og det er det grunn til. I statsbudsjettet som vi har til behand-

ling her i dag, redegjøres det for at permitteringsreglene er svært vellykket, med en måloppnåelse på 90 pst. – ni av ti kommer tilbake i jobb. Nå ber Norsk Industri, bedriftene på Vestlandet og arbeidstakerorganisasjonene om at man skal utvide permitteringsordningen. Hvorfor vil ikke Kristelig Folkeparti ta i bruk et virkemiddel som virker?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:56:55]: Takk for viktige spørsmål. Vi mener at permitteringsregelverket fungerer godt sånn som det er i dag. Den lengden som er, mener vi er riktig. Det som jeg synes er utfordrende med spørsmålet om å utvide permitteringsregelverket, og som jeg var inne på i mitt innlegg, er at en nå er inne i en omstillingsfase der en vet at mange av de arbeidsplassene som i dag f.eks. finnes innenfor offshore og petroleum, kanskje ikke skal være i den næringa. Det vi frykter, hvis en hadde utvidet permitteringsregelverket så langt som jeg har registrert at både Arbeiderpartiet og store deler av fagbevegelsen ønsker, er at i stedet for å forsvinne ut av den næringa og bruke den kompetansen en har til å bygge opp andre typer arbeidsplasser, kanskje innen andre næringer, ville en forbli i en næring som det kanskje ikke skal være like stort volum på som det en ser i dag.

Vi mener – som representanten sier – at ordninga fungerer godt sånn som den er i dag, over en kortere periode. Vi mener det er en riktig lengde i regelverket i dag.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:58:14]: Jeg vil også ønske statsråd Anniken Hauglie velkommen til regjeringas mest krevende post og det økonomisk største budsjettet, med 426 mrd. kr. Det skal gode bein til å fylle tidligere statsråds jordnære støvler, en statsråd som hadde som grunnholdning at alle skulle føle samfunnets beivågenhet. Det er kanskje sterkt av meg som senterpartist å si dette her, men det er ord fra hjertet.

Trygghet, det å klare seg sjøl økonomisk, er et mål for alle. Trygghet i arbeidslivet er grunnleggende. Uten inntektsbringende arbeid blir det problemer for folk og stor utrygghet i familien. Høy arbeidsledighet og urettferdige lønns- og arbeidsvilkår gir ut fra historiske erfaringer grunnlag for sosial uro, slik det er i mange EU-land. Dette er resultat av politiske prioriteringer og ikke noen naturlov.

Jeg er glad for at det i denne innstillinga er enighet om målet full sysselsetting, ikke høy sysselsetting, som regjeringspartiene prøvde å innføre som begrep. Stortingets rolle i en markedsøkonomi er å korrigere markedskreftene for å sikre oppfylling av samfunnsmessige mål i en blandingsøkonomi, og dette er forankret i Grunnloven § 110, hvor det heter:

«Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeid eller næring. Den som ikke selv kan sørge for sitt livsopphold, har rett til støtte fra det offentlige.»

Trygghet i norsk arbeidsliv er avhengig av mange ulike politiske beslutninger. Først: Fri eller kontrollert bevegelse av arbeidskraft til Norge fra land utenfor Norden er et

kjernespørsmål. Senterpartiet står for kontrollert arbeidsinnvandring, å vise arbeidskontrakt på fulltid med norske lønns- og arbeidsvilkår må være et krav. Det er et grunnleggende viktig standpunkt.

Punkt to: En sjølstendig pengepolitikk med egen valuta, altså en flytende krone istedenfor euro, er helt avgjørende. I dag er det ingen økonomiske liberalister, sjøl ikke i Høyre her, som nå forfekter euro som valutaen i Norge – takk og pris for det.

Det tredje politiske området er tilrettelegging for en sterk nasjonal fagbevegelse basert på «gjør din plikt, krev din rett» og et helhetlig samfunnsansvar. Det er et stort fortrinn, men det svekkes i dag. Det må tas alvorlig, og det må endres. Fagbevegelsens nasjonale rolle må styrkes.

Videre er punkt fire en sterk arbeidsmiljølov som bygger oppunder faste ansettelser samt arbeidsvilkår som fremmer god forbedring av arbeidsproduktiviteten. Vi må redusere muligheten for bruk av bemanningsselskaper, jamfør dagens forslag fra Senterpartiet om å oppheve arbeidsmiljølovens § 14-12 andre ledd.

Det femte området er et sterkt trepartssamarbeid mellom arbeidsgiver, arbeidstaker og det offentlige, å sikre stabilitet og fremme bedre utnyttelse av naturressurser, kapital og arbeidskraft samt erkjenne behovet for en rettferdig fordeling av verdiskaping mellom råvarer, kapital og arbeid. Fordelingspolitikken må få en mer framtrekkende rolle i tida framover, og trepartssamarbeidet er da viktig.

Det sjette hovedområdet er sikkerhetsnettet for folk som faller ut av arbeidslivet midlertidig eller varig: permitteringsordninger, dagpenger, arbeidsledighetstrygd, sjukepenger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd. Senterpartiet er sterkt tilhenger av universelle rettigheter og fellesskapsfinansiering. Imidlertid er finansieringa av denne grunnholdning avhengig av at folk opplever at en sjøl og dem en kjenner, nyter godt av det på en rettferdig måte. Senterpartiet ser utfordringene slik at vi må systematisk arbeide for å redusere de økonomiske forskjellene blant folk for å fremme Samholds-Norge, dette for å skape flertall for å slå ring rundt de universelle ordningene.

Det sjuende området er at de blant oss som har vanskeligst for å få inntektsbringende arbeid ut fra sin evne og situasjon, må vi som folkevalgte gjennom statsbudsjettet gi en mer likeverdig mulighet til deltagelse. Der har vi kraftsamlet våre ressurser i budsjettet, gått inn med 1 365 mill. kr som kan gi inntektsbringende arbeid for om lag 10 000 mennesker. Det er en kraftsamling på det mest sentrale området. Det andre området vi satser på, er å sikre at vi får en oppfølging av lover og regelverk i arbeidslivet for å motarbeide sosial dumping og arbeidslivskriminalitet: Arbeidstilsynet, Nav, politiet og skatteetaten – samlet 115 mill. kr. Det er de viktige områdene, arbeidslivskriminaliteten, sosial dumping og tilrettelegging av arbeidet. Det er det sentrale, dermed har vi prioritert ned andre områder, men sånn må det være i politikken, en må prioritere det viktigste først.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bengt Morten Wenstøb (H) [11:03:36]: Det er et kjent faktum at representanten Lundteigen har en klar stemme når det gjelder EØS og ikke har noe spesielt ønske om å ha en fri flyt av arbeidskraft innenfor EØS-området. Samtidig ønskes flyktninger velkommen for å delta i det norske arbeidsmarkedet når det er mulig. Det jeg lurer på, er: Hvorfor er det slik at man lager en forskjell mellom disse to gruppene dersom det er slik at man behøver kompetansen fra begge?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:04:12]: Vi skiller altså mellom dem som kommer fra Norden og andre steder. Vi ønsker fortsatt å ha et fritt arbeidsmarked i Norden. Årsaken til det er at her er det likeverdige forhold. Vi har hatt det over lang tid. Det har fungert uproblematisk.

Problemene inntreffer når vi får fri bevegelse av arbeidskraft fra land hvor arbeidsledigheten er svært høy, hvor lønns- og arbeidsvilkårene er svært dårlige og folk er i en vanskelig situasjon, og en dermed er villig til å komme til Norge for å jobbe for helt andre lønns- og arbeidsbetingelser enn det vi trenger.

Vi ønsker imidlertid også arbeidskraft fra disse områdene under forutsetning av at en har en arbeidskontrakt gjennom en regulert arbeidsinnvandring, slik at en har en kontroll på dette. Dermed sikrer en at innenfor territoriet Norge er det mulig å sikre alle de fine målsettinger som alle partier her snakker om, men hvor få snakker om den analysen som er nødvendig å ha for at en skal greie å gjennomføre det i praksis.

Erlend Wiborg (FrP) [11:05:18]: Først til siste replikkveksling: Jeg vil bare minne representanten Lundteigen om at i Norge er det sånn at alle skal ha en arbeidskontrakt.

Fremskrittspartiet og undertegnede deler mye av den skepsisen representanten Lundteigen har mot EU, og peker også på flere utfordringer med Schengen- og EØS-systemet. Det er derfor flere av oss har tatt til orde for en sterkere kamp mot den voksende trygdeeksporten, som ble flerdoblet i tiden representanten Lundteigen sitt i regjering.

Men representanten Lundteigen var ikke inne på avkortningen for gifte og samboende pensjonister. Det er viktig med forutsigbarhet, snakker man om. Mitt spørsmål er: Hvis Senterpartiet skulle komme tilbake i en posisjon der de kunne endre dette – kommer Senterpartiet da til å kutte 8 000 kr for landets gifte og samboende pensjonister?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:06:26]: For det første blir det bare munnsvær fra Fremskrittspartiet når de sier at de deler mye av den skepsisen Senterpartiet har til EU og EØS, når de er tilhengere av både EU og EØS. Fremskrittspartiet må nå bestemme seg for hva de mener på det området og ikke skape sånn uklarhet.

For det andre – trygdeeksport: Senterpartiet er for universelle ordninger, og vi har det som vår linje. Det innebærer at alle som har tilhold i det norske territoriet, får lik mulighet til trygde og ytelse, også dem som har opparbeidet seg det, og som midlertidig har tilhold andre steder.

Når det gjelder avkortning av pensjonene, vil Senterpartiet sjølsagt på ethvert tidspunkt vurdere hva det er prioritetsmessig grunnlag for å ta med, men sånn som vi ser saken nå, og sånn som vi ser saken inn i framtida, ser vi ikke grunnlag for å prioritere en økt utgift til samboende og gifte pensjonister med om lag 2 mrd. kr hvert år framover.

Sveinung Rotevatn (V) [11:07:50]: Eg får starte med å seie at det er godt å høyre at Senterpartiet og Lundteigen er positive til og for bevegelsesfrihet og felles arbeidsmarked i Norden, noko dei var mot då det vart etablert. Så verda går framover.

Eg har eit anna spørsmål som handlar om arbeidsinnvandring. No har vi gjennomlevd eit tiår i Noreg med svært stor vekst, med eit svært stort behov for arbeidskraft, mykje drive av høg oljepris, og vi har ei svært stor arbeidsinnvandring. No er det lågare vekst. Det er lågare oljepris, og det er også lågare arbeidsinnvandring. Ho har bremsa kraftig opp, og for ein del grupper er utvekslinga no negativ. Folk reiser tilbake og søker jobbar i andre land. Då er mitt spørsmål: Viser ikkje dette nettopp at analysen til representanten Lundteigen er feil, og at den frie bevegelsen av arbeidskraft fungerer, og at ein søker seg dit det er arbeid å få?

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:08:53]: Partiet Venstre har utviklet seg til å bli et av de mest økonomisk liberalistiske partiene i mange sammenhenger, og representanten Rotevatn er en av de fremste representantene for det. Det er en ideologi som Senterpartiet står veldig fjernt fra, og som stadig flere ser de negative konsekvensene av.

Når det gjelder veksten i norsk økonomi de siste 10–15 åra, har den vært ekstrem. Den har vært helt annerledes, den har vært helt i utakt med resten av verden. Senterpartiet prøvde å dempe det noe, slik at vi ikke skulle få slike store bølgebevegelser. Vel, det skjedde ikke. Nå har vi en ny situasjon. Fortsatt er det imidlertid slik at lønns- og arbeidsvilkår, mulighetene for inntekt i Norge, er vesentlig bedre enn i Romania og andre østeuropeiske land. Det vil være helt naivt å tro at vi ikke fortsatt vil ha en stor arbeidsinnvandring dersom dagens regime uten noen form for kontroll fortsetter.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Sveinung Rotevatn (V) [11:10:19]: Eg vil også starte innlegget mitt med å gratulere Anniken Hauglie som ny arbeidsminister. Vi frå Venstre si side hadde eit godt samarbeid med statsråd Robert Eriksson, og vi ser fram til eit godt samarbeid med den nye statsråden.

Landet vårt har mange fordeler, og det er mykje som går bra i Noreg. Nokre av dei største ulempene og handteringa av det som ikkje går bra, er det arbeids- og sosialbudsjettet som skal ta høgde for. For å ta tre overordna utfordringar i kjapp rekkefølge – eldrebolgja, arbeidsløysa og flyktningstraumen: Den første utfordringa, eldrebolgja, har vi vore klar over lenge. Dei to andre utfordringane – den stigande arbeidsløysa og flyktningstraumen – har vorte akutte utfordringar i løpet av det siste året. Regje-

ringa sitt forslag til budsjett på arbeids- og sosialfeltet var i utgangspunktet eit toleleg bra svar på utfordringane vi står overfor: Ein auka talet på tiltaksplassar med 4 000, ein styrkte Arbeidstilsynet i kampen mot arbeidslivskriminalitet, og ein tok høgde for at arbeidsløysa har vore stigande og truleg vil halde fram med å stige.

Frå Venstre si side gjorde vi likevel ein god del endringar då vi skulle gjere våre eigne prioriteringar i vårt eige alternative budsjett. Noko av det viktige for oss har vore å sørgje for ein sterkare sosial profil i budsjettet. Mellom anna har Venstre i forslaget sitt lagt opp til meir bruk av både tidsbestemt og tidsubestemt lønstilskot, og vi foreslår ei omfordeling til fleire VTA-plassar, der behovet framleis er stort. Samla medfører Venstre sitt alternative budsjett for 2016 ei styrking av tiltak for vanskelegstilte i arbeidslivet med 253 mill. kr. I tillegg foreslår vi å styrkje det sosiale sikkerhetsnettet for sjølvstendig næringsdrivande og å gjennomføre reformer i ordningar som gjer at det ikkje løner seg å stå i arbeid. Alt dette og meir til kan ein lese i Venstre sitt alternative statsbudsjett.

Dessverre fekk ikkje det budsjettet fleirtal. Fleirtal hadde heller ingen andre budsjettforslag, så Venstre har gått inn i forhandlingar med Kristeleg Folkeparti og regjeringa med mål om å finne ei budsjetteinighet. Alle har gjeve og teke, og resultatet har vorte bra og vil få fleirtal. Vi sørgde for at satsinga på å skape fleire arbeidsplassar blir forsterka, og ikkje minst sørgde vi for at flest mogleg av dei blir grøne og berekraftige arbeidsplassar. Tiltakspakken for å få bukt med arbeidsløysa er solid. Skattane blir senka, og vi set av store summer til innovasjons- og stimuleringsprogram. Arbeidstilsynet blir ytterlegare styrkt. Vi opprettar fleire senter mot arbeidslivskriminalitet.

Så er det sjølv sagt ikkje alt ein er fornøgd med. Eksempelvis hadde Venstre andre prioriteringar i budsjettet vårt når det gjeld pensjon, enn det vi enda opp med i det endelige budsjettforliket. Som eg sa i ein debatt førre veka, var det etter vårt syn ei dårleg prioritering å redusere avkortninga for gifte og sambuande pensjonistar – etter mitt syn lite målretta med tanke på å redusere økonomiske forskjellar. Når det er sagt, er dette eit punkt som har vore viktig for andre parti, og som også er ein del av samarbeidsavtalen mellom dei fire borgarlege partia. Eg er likevel glad for at ein gjennom budsjettforliket har funne rom til å løyve noko meir til einslege minstepensjonistar. Det er ei gruppe som har betydeleg større økonomiske utfordringar enn dei aller fleste av oss.

I tida framover blir det avgjerande å senke tersklane inn mot arbeidslivet vårt – både fordi det allereie er ein stor utanforskap i landet vårt av medborgarar som ønskjer å jobbe, men som ikkje får høve til det, og fordi vi framover skal ta imot mange nye innbyggjarar til landet vårt som er på flukt frå krig og elende. Og sjølv om det å ta imot mange nye til Noreg har mange utfordringar knytte til seg, er det også grunn til å minne om at det kan representere ei moglegheit. Då sjefen for Deutsche Bank vart spurd i eit intervju tidlegare i veka om kva som var det mest positive som hadde skjedd det siste året, svarte han at det var at det hadde kome éin million flyktningar til Tyskland. Dette er eit land som skal inn i ei enorm eldrebølgje, og treng ar-

beidskraft. Sjølv om demografien ikkje er like dårleg stilt i dette landet, heldigvis, har også vi utfordringar med å tiltrekkje oss nok arbeidskraft, særleg innanfor enkelte sektorar. Å sørgje for at det løner seg for dei nykomne å kome i arbeid, og for at Nav, UDI og alle andre etatar er innretta mot eitt mål – å få folk sysselsette – representerer ei utfordring, men det representerer også ei moglegheit.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Fredric Holen Bjørdal (A) [11:15:30]: Før han stemde mot forslaget frå Arbeidarpartiet om eit betre permitteringsregelverk, hadde representanten Rotevatn nokre prinsippfaste formuleringar i sitt innlegg i debatten. Han uttalte:

«Ein skal sjå nøye på kva for tiltak ein foreslår, og ein skal vere godt overtydd om at det er fleire positive konsekvensar enn negative konsekvensar før ein hastar inn i det.»

Viss ein tek dette prinsippet i bruk på Venstre sitt alternative statsbudsjett, er det ikkje vanskeleg å finne eksempel på at det er noko langt mellom liv og lære. Venstre foreslår bl.a. heilt ut av det blå å kutte lengda på arbeidsavklaringspengar frå fire til tre år. Kjenner Rotevatn til nokre faglege utgreingar som viser fleire positive enn negative konsekvensar av det tiltaket? Eller er det slik at desse prinsippa berre skal gjelde for alle andre parti enn Venstre?

Sveinung Rotevatn (V) [11:16:23]: For å ta dette med permitteringsregelverket fyrst, noko som har kome igjen i fleire innlegg og replikkar frå Arbeidarpartiet, er det altså slik at dette ikkje er eit etterlyst tiltak frå ein einaste aktør på arbeidsgjevarsida som har ansvar for heile landet, for heile næringa, og ikkje berre for enkeltsektorar. Det har vorte åttvare sterkt imot det, frå eksempelvis Virke, og òg NHO går mot det forslaget. Det er ingen grunn til å haste inn i det.

Når det gjeld arbeidsavklaringspengar, har vi fleire store utfordringar med den ordninga. Den viktigaste er kanskje at folk ikkje blir avklart fort nok, og at dei blir gåande veldig lenge. Då ein slo saman dei gamle tiltaka til arbeidsavklaringspengar, hadde dei ulik lengd, alt frå ubestemt til ned i eitt år. Ein valde å lande på fire år utan noka nærmare grunngjeving frå departementet. Det vi veit, er at når ein nærmar seg slutten på ein periode, akselererer avklaringa, og ein får det ein er ute etter, nemleg eit svar. Det svaret bør kome fortare enn det gjer i dag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:17:39]: Det aller viktigste vi står overfor, er å sikre full sysselsetting samtidig som vi får en omstilling av næringslivet hvor utslippene av CO₂ fra fossile karbonkilder reduseres. Det er svært, svært krevende, for det vi her står overfor, er egentlig et oppgjør med de siste 50 års ideologi om hvordan man utvikler et godt samfunn, da med hensyn til de fossile energikildene. Så sier representanten Rotevatn at man skal senke terskelen inn i arbeidslivet og se til Deutsche Bank. I Norge har vi hatt en enighet om norske lønns- og arbeidsbetingelser og fast ansettelse. Mitt spørsmål er: Skal disse to tersklene

senkes – norske lønns- og arbeidsvilkår og fast ansettelse? Hvis ikke disse to tersklene skal senkes, hvilken terskel er det i så tilfelle representanten Rotevatn ønsker å senke?

Sveinung Rotevatn (V) [11:18:40]: Eg vil starte med å seie meg einig i den innleiande analysen til Lundteigen om at vi står overfor ei stor omstilling av økonomien vår i grøn retning. Det er òg noko av det Venstre er mest fornøgd med i dette statsbudsjettet, at vi no gjennomfører eit solid grønt skattesifte på mange milliardar kroner, og dette skjer i ei heilt anna takt enn under føregåande regjering. Dessverre har eg registrert at Senterpartiet har gjort det til ein viktig kamp denne hausten å kjempe mot auka grøne avgifter, og partiet avlyste vel så godt som alle forslag frå Grøn skattekomisjon.

Så til dette med terskelen inn i arbeidslivet. Vi har jo allereie gjort endringar i arbeidsmiljølova, der vi har senka ein del av tersklane inn i arbeidslivet. Vi er spente på, og gler oss til å sjå, effektane av det. Venstre trur at dei blir positive. Men det er også anna vi må gjere. Eg meiner at ein måte å senke tersklane i arbeidslivet på er eksempelvis å styrkje ordninga med lønstilskot, slik at folk får moglegheita til å prøve seg og at arbeidsgjevarar tek ein sjanse. Det er òg mykje anna som representanten kan lese om i Venstres alternative budsjett, og som gjer det enklare å få fleire ut i jobb.

Kirsti Bergstø (SV) [11:19:56]: Venstre fjerner AFP i sitt alternative budsjett. Det har jo tatt flere oppgjør å få på plass AFP-ordningen. Jeg lurer på: Er dette et uttrykk for Venstres holdning til framforhandlede ordninger?

Sveinung Rotevatn (V) [11:20:14]: Venstre har gjennom mange år vore kritiske til, og har i våre budsjett trappa ned, dei statlege tilskota til AFP. Årsaka til det er enkel. Vi meiner at det skal løne seg å stå i jobb og at ordningar som det offentlege er med på å finansiere, burde vere universelle. Eg synest det er synd at partiet SV dessverre går imot det som finst av forslag som gjer at det løner seg å stå lenger i jobb, anten vi snakkar om AFP, eller vi snakkar om aldersgrenser for når du mister oppseiingsvernet ditt. Vi har ein enorm ressurs i dette landet, og det er eldre arbeidstakarar som har mykje å bidra med. Det bør løne seg for dei å vere i jobb lengst mogleg, og dei bør ha eit trygt arbeidstakarvern lengst mogleg. Det har vore ei viktig sak for Venstre i mange år, og det burde ikkje kome som ei overrasking på nokon at det fortsatt er det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kirsti Bergstø (SV) [11:21:24]: Jeg vil starte med å gratulere statsråd Hauglie med et viktig oppdrag og ønske henne velkommen som arbeids- og sosialminister.

I dag behandler vi et budsjett som ikke står i stil med sin tid. Vi ser at forskjellene øker og at det legges opp til økte forskjeller. Vi ser en likestillingspolitikk i revers, og vi ser at det grønne skiftet fremdeles svever i det blå. Arbeidsledigheten stiger. Særlig alvorlig er det for ungdom og blant ungdom. Da er det vanskelig å forstå at det lefles

med tanken på å fjerne ungdomsgarantien, slik tidligere statsråd Eriksson har gjort. Jeg håper på nye toner nå.

Fordi arbeidsløshet er den verste sløsingen med ressurser et samfunn kan ha, og fordi dette er en vanskelig situasjon for den enkelte å være i, fremmer SV i vårt budsjett et løft i kampen for å få folk i arbeid. Vi fremmer også et løft for å bevare bedrifter i en krevende økonomisk tid gjennom et bedre permitteringsregelverk, og ikke minst løfter vi spesielt kampen for ungdom i arbeid. Ungdom har en spesiell stilling i arbeidslivet. De er ofte de første som må gå, og gjerne de siste som kommer inn. Ja, endringene i arbeidsmiljøloven rammer også ungdom.

SV vil ha en forsterket ungdomsgaranti som gir ungdom under 25 år rett til arbeid, utdanning eller aktivitet innen tre måneder. Hvis det skal være slik at politikere tillater seg å moralisere over at ungdom skal stå opp om morgenen, ja så får man bidra til at det er noe å stå opp til.

Samfunn med små forskjeller er gode samfunn å leve i. Derfor fremmer SV en omfordelingspolitikk. Vi mener dette er bærekraftig og styrker velferden. Vi ser ikke på velferdsstaten som et sikkerhetsnett, men som en forutsetning for å leve gode og frie liv som sikrer et grunnlag for like muligheter uavhengig av kjønn og klasse. Å jobbe systematisk for å bryte ned maktstrukturer er avgjørende for å oppnå endrede maktforhold, noe som er et mål for et sosialistisk parti.

Derfor fremmer vi en politikk for et mer organisert arbeidsliv. Maktforholdene i arbeidslivet avgjør hvordan det er å være i arbeidslivet, og derfor fremmer vi en politikk for mer likestilling. Vi ser arbeidslivs- og likestillingspolitikken i sammenheng, og derfor vil vi reversere endringene i arbeidsmiljøloven. Vi vet at spesielt kvinner taper, og derfor vil vi styrke trepartssamarbeidet for likestilling. Vi vet at der ligger nøkkelen til større framgang, og derfor vil vi øke innsatsen mot diskriminering i arbeidslivet og styrke den universelle utformingen. Spesielt ser vi at gravide og småbarnsforeldre er utsatt for diskriminering i arbeidslivet.

Vi vil også øke arbeidet mot ufrivillig deltid og for heldtidskultur. Dette er erfaringer den rød-grønne regjeringen gjorde og var en innsats som ga gode resultater i både offentlig og privat sektor. Vi ønsker flere forsøk med seks timers arbeidsdag.

Vi ønsker et arbeidsliv man kan leve med og stå lenger i med helsa i behold, istedenfor å gå ut som ufør og støttes ut av arbeidslivet. Vi ønsker å snu kulturen vi har i dag, der kvinner jobber deltid mens menn jobber overtid. Det er interessant å se at på mange plasser som har forsøkt med seks timers arbeidsdag, går trivselen opp og sykefraværet ned.

Derfor foreslår vi i vårt budsjett midler til flere erfaringer med seks timers arbeidsdag. Vi ønsker at arbeidet skal fordeles på flere, at arbeidsfolk skal få mer tid og et samfunn der man har rom for å leve sitt liv.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Stefan Heggelund (H) [11:26:29]: Jeg hørte retorikken om at sykefraværet går ned og trivselen blir høyere,

og jeg tenkte at dette har jeg hørt før et sted. Da kom jeg på at det er den retorikken vi bruker når vi snakker om en mer fleksibel arbeidstid. Da tenkte jeg også at det ikke var sikkert at det var selve sekstimersdagen i seg selv, men at man faktisk fikk lov til å bestemme over sin egen arbeidstid – noe vi har argumentert for og representanten Bergstø har argumentert imot – som var det avgjørende. Jeg hørte også representanten Bergstø si at man skal ha noe å stå opp til om morgenen. Det slår meg at SV og representanten Bergstø var imot innføringen av aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere, som faktisk ville bidratt til at de unge menneskene som mottar sosialhjelp, har noe å stå opp til.

Men det som preger Sosialistisk Venstreparti i arbeids- og sosialpolitikken, er at de ikke er villige til å endre på noen verdens ting i et velferdssystem som har sine utfordringer. Vi kan jo spørre: Hvilke ordninger eller hvilke ytelser – om noen – er det representanten Bergstø ønsker å justere for å gjøre dem bedre?

Kirsti Bergstø (SV) [11:27:39]: Det er politikken som er viktig, ikke retorikken. Det er politikken som avgjør hvilke muligheter vi får i våre liv.

Det er helt riktig som representanten Heggelund har observert, at SV er imot tvangsarbeid for fattigfolk, og vi er for et godt sosialfaglig arbeid som er tilpasset den enkelte. Hvis Høyre mener at seks timers arbeidsdag ikke er noen endring, er det nye toner fra Høyre, noe som er interessant å merke seg.

Men det er absolutt slik at SV foreslår flere endringer i velferden. Vi ønsker bl.a. at sosialhjelpsmottakere ikke skal få avkortet sin sosialhjelp ved barnetrygd. Vi ønsker at uføre skal få krav på oppfølging fra Nav slik at man kan prøve seg i arbeid. Vi ønsker et velferdssystem som ser den enkelte, som tar den enkelte på alvor, og som har en arbeidslinje som virker.

Erlend Wiborg (FrP) [11:28:49]: Tidligere i debatten har representanten Lundteigen bekreftet at Senterpartiet vil kutte pensjonene med 2 mrd. kr årlig i forhold til det som det nå legges opp til, og dermed reversere avkortingene. Det hadde vært interessant å høre om Sosialistisk Venstreparti deler dette synet, for det er interessant å vite det i tilfelle en ny rød-grønn regjering.

Ekstra spesielt blir det at Sosialistisk Venstreparti ønsker å kutte i pensjonen til gifte og samboende pensjonister, samtidig som Sosialistisk Venstreparti ønsker å utvide ordningen med såkalt supplerende stønad til nye landsmenn. Jeg håper at representanten Bergstø kan utdype hvorfor hun mener at mennesker som aldri har bodd i Norge, skal få høyere pensjon, mens mennesker som har bodd i landet i hele sitt liv, skal få mindre i pensjon.

Kirsti Bergstø (SV) [11:29:46]: Det er leit å høre hvordan Fremskrittspartiet gjentatte ganger setter mennesker opp mot hverandre. De setter opp skiller mellom oss og de andre og sier at det er rimelig at mennesker som ikke har levd lenge nok i Norge, ikke skal sikres en verdig alderdom. Det synes jeg er leit.

Det er slik at SV har løftet minstepensjonistene når vi

har hatt muligheten til det. Da vi satt i regjering, gjennomførte vi store grep for at de med minst pensjon skulle få mer å leve for. Det er en politikk jeg er stolt av, og det er en politikk vi støtter.

Spørsmålet som stilles, er hva som vil skje med en reduksjon i avkortingene når et nytt flertall kommer. Det er for tidlig å forskuttere, for alle vet at den største regningen for Fremskrittspartiets løfte skal sannsynligvis et nytt flertall betale for. Jeg ser fram til å jobbe fram det flertallet.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:30:56]: Vi er inne i en veldig krevende fase, som representanten også var inne på, med økt arbeidsledighet. Men både Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti har et felles mål om en omstilling av norsk økonomi til en grønnere økonomi der flere arbeidsplasser er i den grønne næringa. Samtidig er det tragisk for de enkeltmenneskene som mister jobben, enten det er i Statoil, Aibel, Aker eller NOV osv., og det er krevende å se på. Men målet er at flere av dem som jobber som ingeniører i Statoil i dag, istedenfor vil jobbe i Statkraft eller i andre selskap som er med på å skape enten grønn energi eller iallfall mer bærekraftige næringer.

Jeg blir i dag utfordret rundt permitteringsregelverket. Selv synes jeg det er krevende fordi poenget må være at en ikke opprettholder de næringene som vi er enige om at burde skiftes over til mer grønne næringer, eller iallfall at arbeidsplassene burde brukes til andre ting enn olje og gass. Kan representanten reflektere litt rundt hvordan hun tenker seg permitteringsregelverk og innlåsing av arbeidskraft, osv.?

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Kirsti Bergstø (SV) [11:32:03]: Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti har mange fellesmål. Jeg er helt sikker på at Kristelig Folkeparti ville fått realisert enda flere mål i et enda bedre politisk fellesskap.

Den norske modellen har den aller beste forutsetningen og det aller beste grunnlaget for omstilling. Derfor er det etter SVs syn helt avgjørende å ha en politikk som styrker og ivaretar den norske modellen – altså et godt organisert arbeidsliv og et fungerende trepartssamarbeid. Vi ønsker å ha en forsterket permitteringsordning, for hvis en reell omstilling skal skje, er vi nødt til å ivareta den industrielle kompetansen som landet har, og som vil være vårt aller viktigste fortrinn i et grønt skifte.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Neste taler er statsråd Anniken Hauglie. Presidenten vil benytte anledningen til å ønske statsråden velkommen til Stortinget og til Stortingets talerstol.

Statsråd Anniken Hauglie [11:33:22]: Takk for det, president. Og tusen takk for mange hyggelige ord og en god mottakelse – det setter jeg stor pris på. Jeg vil naturligvis gjøre mitt beste for et godt samarbeid med Stortinget på et svært viktig område for landet vårt.

Vi bor i et land med store muligheter. Vi har en høyt ut-

dannet befolkning, en åpen økonomi og et samfunn preget av tillit, noe som har gitt oss et utgangspunkt for vekst og er en viktig ballast for oss i den situasjonen vi nå er i – for det er ingen tvil om at vi nå befinner oss i urolig farvann. Selv om ledigheten er relativt lav, er den like fullt økende – vi har for mange unge under 30 år som faller utenfor, kombinert med en flyktningstrøm som krever mye av oss alle. Vi ser også at arbeidsledigheten er ujevnt fordelt mellom landsdelene. Sør- og Vestlandet sliter på grunn av nedgang i oljerelatert industri, som nå ser ut til å gi ringvirkninger også til andre deler av landet, mens f.eks. innlandet og Nord-Norge opplever gode tider.

Min ambisjon er å bidra til å snu den negative utviklingen, at de som nå står uten jobb, og de ledige jobbene finner hverandre i et velfungerende arbeidsmarked som sikrer mobilitet, at færre ungdom faller utenfor og at flyktninger som får innvilget opphold, integreres og klarer å forsørge seg selv.

Arbeid er viktig for oss alle, både økonomisk og sosialt. Det gir oss inntekt, men også sosial tilhørighet. utfordringene må møtes med mange virkemidler og tiltak, som dette budsjettet gjør: 4 000 flere tiltaksplasser enn det saldert budsjett la opp til, samtidig som tiltaksnivået for personer med nedsatt arbeidsevne opprettholdes, satsing på kunnskap, som er det viktigste vi kan gjøre for våre barn, og en historisk stor satsing på næringsrettet forskning og innovasjon og ikke minst store satsinger på samferdsel og infrastruktur. Det er viktig med inntektssikring for den som er ledig, eller av andre grunner ikke kan jobbe. Men den viktigste velferden er å legge til rette for trygge jobber og lønnsomme bedrifter. Tråden i hele dette budsjettet, ikke bare i det vi nå behandler i dag, er derfor arbeid, aktivitet og omstilling, fordi høy sysselsetting og lønnsomme bedrifter er grunnlaget for vår velferd.

Mange unge sliter med å få jobb når etterspørselen etter arbeidskraft er lav. Regjeringens ungdomspakke skal motvirke at unge faller utenfor utdanning og arbeidsliv og sørge for at de kommer raskt over i opplæring og aktivitet. Regjeringen foreslår derfor at 1 000 av de ekstra tiltaksplassene for ledige i 2016 knyttes til gjennomføring av tiltak i ungdomspakken, og når det gjelder utdanningstilbud innen arbeidsmarkedstiltakene, opprettes et nytt toårig opplæringstiltak med fagopplæring som mål samt økning av lærlingtilskuddet – for å nevne noe.

Regjeringen er opptatt av å redusere frafall i skolen. For å sikre at det ikke er økonomisk lønnsomt å slutte på skolen for heller å delta på arbeidsmarkedstiltak og motta tiltakspenger foreslås det å innføre en nedre aldersgrense på 18 år for å få tiltakspenger.

I tider med slakkere arbeidsmarked er det viktig at vi ikke firer på kravene om seriøsitet i arbeidslivet. Kampen mot arbeidslivskriminalitet er derfor nå ekstra viktig for regjeringen. Dette støttes politisk av et samlet Norge og er viktig for organisasjonene i arbeidslivet. For regjeringen er bedre samordnet og mer effektivt tilsynarbeid en hovednøkkel i arbeidet. I 2015 er det blitt opprettet egne sentre mot arbeidslivskriminalitet i Oslo, Bergen og Stavanger, hvor politiet, skatteetaten, Arbeidstilsynet og Nav Kontroll samarbeider om å bekjempe arbeidslivskriminali-

tet. Regjeringen har foreslått å styrke Arbeidstilsynet med nye 10 mill. kr i 2016, og det er positivt at samarbeidspartiene ble enige om å sette av penger til to nye samlokaliserte sentre mot arbeidslivskriminalitet i neste års budsjett – totalt 24 mill. kr.

Over lengre tid har vi sett at Norge har vært attraktivt for mange arbeidsinnvandrere, særlig fra EØS-området. Mange av dem besitter kompetanse som norske virksomheter trenger. Også her handler det om at de uten jobb og de ledige jobbene finner hverandre. I dag har vi servicesentre for utenlandske arbeidstakere i Bergen, Stavanger, Oslo og Kirkenes. Regjeringen har merket seg de gode tilbakemeldingene fra både arbeidsinnvandrerne og næringslivet som benytter de eksisterende servicesentrene, og foreslår derfor å etablere et nytt servicesenter i Trondheim i 2016.

I tillegg til arbeidsinnvandring opplever Norge en asyltilstrømning vi ikke har hatt tidligere. Et bredt flertall i Stortinget har derfor blitt enige om viktige tiltak for å møte flyktningkrisen. Regjeringen vil følge opp denne avtalen ved bl.a. å gjennomgå særordninger for flyktninger og asylsøkere i folketrygden og sørge for at det stilles aktivitets- og opptjeningskrav til disse der det er naturlig. Det er også viktig å legge til rette for at de som har fått innvilget opphold, lærer seg norsk og kommer seg inn i arbeidslivet. Regjeringen følger opp avtalen med sikte på innføring av botidskrav for mottak av kontantstøtte og ytelser som ikke støtter opp om arbeid og aktivitet.

Et sterkere sosialt sikkerhetsnett er et av regjeringens viktigste satsingsområder. Regjeringen vil videreutvikle arbeids- og velferdsforvaltningen ved flere grep – styrke og videreutvikle de arbeidsrettede tjenestene, for både arbeidsgivere og arbeidssøkere, utvikle mer brukerrettede tjenester som er effektive og målrettede og bidrar til gode opplevelser for brukerne av Nav-kontoret, og gi Nav-kontorene økt myndighet og handlefrihet. Som Stortinget også er kjent med, vil regjeringen komme med en stortingsmelding som følger opp Vångeng-utvalgets innstillinger på dette området.

Jeg er glad for at regjeringen sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre i budsjettet for 2016 har funnet rom for å oppfylle et viktig tiltak i samarbeidsavtalen. I samarbeidsavtalen er et av målene at avkorting av pensjon for gifte og samboende pensjonister skal reduseres fra 15 pst. til 10 pst. Regjeringen følger opp dette og foreslår at deres grunnpensjon økes til 90 pst. av grunnbeløpet fra 1. september 2016. Med dette reduseres en forskjell som mange opplever som urettferdig. Gjennom forliket økes samtidig pensjonen til enslige alderspensjonister med minste pensjonsnivå med 4 000 kr, som da kommer dem med minst blant alderspensjonistene til gode.

La meg avslutte der hvor jeg startet, nemlig med sysselsettingen. Vi har høy sysselsetting i Norge, men fortsatt står for mange utenfor. Samtidig står vi nå overfor ekstra utfordringer knyttet til nedgangen i petroleumssektoren. Dette krever klokskap og langsiktighet. Vi skal ha tiltak for å hjelpe mennesker i en overgangsfase, men viktigst nå er det med en politikk som sikrer trygge jobber, lønnsomme bedrifter og god finansiering av vår felles velferd. Regjeringens statsbudsjett i hele sin bredde er

et godt svar på oppgaven med å sikre arbeid, aktivitet og omstilling.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Dag Terje Andersen (A) [11:41:53]: Jeg skal selvfølgelig ikke plage den nyslåtte statsråden med detaljspørsmål fra budsjettet på noen som helst måte. Jeg likte at det i statsrådens tale var lite konfrontasjon, selv om det nok blir diskusjon om noen av konklusjonene, ikke minst om de sakene som ligger foran oss.

Det er likevel ett spørsmål jeg tillater meg å stille som ikke går på detaljer, men som handler om arbeidsledighets-situasjonen vi er i, som statsråden helt riktig var inne på. Når vi nå går jula i møte, er det 127 000 mennesker i Norge som er usikre, utrygge og ikke vet hva framtida skal bringe. I den situasjonen har altså regjeringa med sine støttepartier kuttet bortimot 2 mrd. kr årlig i sum, direkte på økonomien til de arbeidsledige. Ser statsråden at det kan være litt tungt rett før jul at økonomien skal kuttes når man er i en litt vanskelig situasjon?

Statsråd Anniken Hauglie [11:43:05]: Takk for imøtekommentar når det gjelder detaljer.

Jeg vil si at det aller viktigste vi kan gjøre, er å sikre at arbeidsledige kan føle trygghet for at jobben deres ikke forsvinner. Hvis den blir borte, skal de føle seg trygge på at det skal være mulig å få en ny og stabil jobb. Det viktigste vi kan gjøre er derfor å sørge for at vi har trygge jobber.

Det er også sånn at midlene til arbeidsledige har økt. Som jeg nevnte i mitt hovedinnlegg, øker vi bl.a. antall til-taksplasser med 4 000, og vi prioriterer dem som er ledige – jamfør diskusjonen som går på ferietillegget. Vi reduserer støtten til dem som er selvvalgt ledige, og vi mener at det er en prioritering som er viktig. Vi styrker næringsrettet forskning og innovasjon for å sørge for at vi har arbeidsplasser også i framtiden som vi skal leve av. Vi satser stort, kanskje mer enn noen gang, på samferdsel og infrastruktur, nettopp for å sørge for at det finnes jobber her og nå.

I sum: Det er viktig å sørge for varige arbeidsplasser når folk trenger det.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:44:31]: Jeg vil i likhet med statsråden også understreke at det er langt ifra kutt for de arbeidsledige som ligger inne her. Det som sikkert antydes om f.eks. feriepenge og lignende, gjelder for når de skal være tilbake i jobb, så jeg slutter fullt ut opp om det statsråden sier.

Det jeg også synes er viktig, og som jeg er glad for å høre, er de visjonene statsråden trekker fram i sitt innlegg. Jeg vet at den bakgrunnen statsråden har fra kunnskap, vil bli utrolig viktig også i den jobben som nå skal gjøres. Min utfordring til statsråden i dag er egentlig bare hvordan hun ønsker å bruke den erfaringa hun har med at det å lykkes på skolen, det å få en god utdanning, kan forebygge så mye av det arbeidsministeren vil ha å gjøre framover. Hvordan vil statsråden bruke den kompetansen og erfaringa hun har fra dette, for å sikre

at man slipper å gå på Nav, men kan komme ut i gode jobber?

Statsråd Anniken Hauglie [11:45:25]: Takk for spørsmålet. Ja, jeg var sosialbyråd i tre og et halvt år og deretter skolebyråd, og jeg så tydelig hvordan disse tingene henger sammen. Det aller viktigste vi kan gjøre for våre barn, er å sikre dem en god skole som setter dem i stand til å gå videre med studier eller å få de jobbene de ønsker seg, senere i livet.

Vi ser at for mange faller utenfor i skolen, med de utfordringene det medfører for dem senere i livet. Derfor er det nettopp at en god skole i barndommen er viktig. Senere må man sørge for at de som faller utenfor skolen, blir kvalifisert, slik at de kan få seg en jobb. Det er ikke lenger sånn at man kan møte opp utenfor fabrikkporten og få seg en jobb. Alle jobber i dag krever kvalifikasjoner, også de som ikke krevde det før. Det stiller oss overfor en utfordring, nettopp å satse på kunnskap og kompetanse, slik dette budsjettet legger opp til. Det er jeg selvfølgelig veldig glad for.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:46:30]: Arbeidet med å omstille næringslivet samtidig som en har full sysselsetting er Stortingets viktigste arbeid, etter min vurdering. Den nye statsråden har en uriaspost – unnskyld at jeg sier det – når en er i en regjering som er tuftet på økonomisk liberalisme og næringsnøytralitet. Når det i tillegg er en svak analyse av hvorfor vi er kommet dit vi er, og hva veien ut av det er, og det er et fravær av nødvendige økonomiske virkemidler, utover forskning og utvikling, sitter en skikkelig i et skårffeste.

Jeg skal stille et enkelt spørsmål: Representanten Rotevatn sa at for å sikre full sysselsetting burde en senke terskelen inn i arbeidslivet. Er statsråden enig i endringer som fører til færre faste ansettelser som en del av denne terskelreduksjonen?

Statsråd Anniken Hauglie [11:47:36]: For det første vil jeg avvise på det sterkeste at jeg har fått en uriaspost. Jeg mener at jeg har fått en utrolig spennende post, og jeg vil mene at det for tiden kanskje er en av de mest spennende postene man kan ha. Jeg sa ikke ja til dette fordi det skulle være enkelt, men fordi det er en spennende og viktig utfordring å ta på seg i en krevende tid. Jeg vil invitere Stortinget til samarbeid om å løse vårt felles oppdrag i den tiden vi er i.

Jeg er helt enig i at det er viktig at vi ser på hva det er som hindrer mennesker i å komme seg i jobb, eldre som unge, for vi vet at også eldre arbeidstakere sliter med å komme seg i jobb, og jeg mener at de endringene som man har gjort med arbeidsmiljøloven, er helt nødvendige. Jeg følger spent med på hva konsekvensene vil være. Det er litt tidlig å trekke konklusjoner. Jeg føler meg ganske sikker på at de endringene som ble gjort av Stortinget, vil føre til at terskelen inn for unge blir lavere. Jeg mener at noe av det viktigste vi gjør nå, er å satse på kunnskap, forskning, utvikling og å sikre at framtiden får arbeidsplasser å leve av.

Sveinung Rotevatn (V) [11:49:00]: Viss vi ser litt forbi våre presserande utfordringar med sysselsetting, flyktningssituasjonen og arbeidsløyse, har vi ein del langsiktige utfordringar. Vi har eit velferdssystem som knakar i samanføringane, og som skal møte ei eldrebølge som kjem til å krevje mykje av oss. Vi har mange ordningar i Noreg som vi nok bør sjå på med eit kritisk blikk. Det er veldig mange som har det godt, og vi må sørge for at vi målrettar innsatsen mot dei som treng det mest.

Samtidig som det er mange som har det godt i Noreg, er det ein del som slit. Det er eg heilt sikker på at statsråden har god kjennskap til frå hennar tidlegare virke som sosialbyrå. Mitt spørsmål til statsråden som er i ei ny rolle, er: Er det nokon særskilte grupper som statsråden meiner ein bør styrkje og hjelpe framover, gjennom å styrkje sikkerheitsnettet?

Statsråd Anniken Hauglie [11:50:02]: Det er ingen tvil om at ungdom er en gruppe som står meg særlig nær, og vi ser at det er for mange ungdommer som faller utenfor. Hovedutfordringen for ungdom som faller utenfor, er at de har en tendens til å falle utenfor så lenge, og vi vet at jo lenger en står utenfor arbeidslivet eller skoleløp, desto vanskeligere er det å komme tilbake igjen. Når det gjelder det budsjettet vi har nå, er jeg særlig glad for det som gjelder ungdom, altså skole, utdanning og kvalifisering av yngre og de tiltakene vi gjør for å sikre at ungdom kommer inn i arbeidslivet. Det er en gruppe som vi må følge særskilt med på også framover.

Jeg har forkjærlighet for en annen gruppe også, som ikke ligger direkte under mitt budsjett nå, men kanskje delvis, og det er de som sliter med rus og psykiatri. I den sammenheng ser jeg at den opptrappingsplanen som regjeringen la fram, er utrolig viktig for å sikre dem et bedre utgangspunkt for å komme seg tilbake i samfunnet.

Karin Andersen (SV) [11:51:10]: Den nye statsråden har fått en utrolig viktig jobb, og jeg håper at hun når hun har fått noen flere dager i stolen, kan bidra til at man ikke satser så mye forskning på det som ikke er framtidens arbeidsplasser, nemlig oljenæringa, men bruker den på mer fornuftige ting.

Hun skal få to forslag, helt gratis: Det ene sparer penger, og det er fjerning av kontantstøtten. Det er dumt å betale for å holde mor unna jobb og utdanning og for å holde unger unna skole. Det er ikke god arbeidslivspolitik.

Det andre er et forslag som SV har fremmet i Stortinget, og som handler om integrering, og at de innvandrerne som kommer og skal ha introduksjonsordning, kan få koble både språkopplæringen og introordningen med formell utdanning, slik som man f.eks. har gjort i Sogn og Fjordane, der Nav-direktøren i Sogn og Fjordane ber om regelendringer, de regelendringene som SV har fremmet i Stortinget, og som gjør at man kan kombinere dette på en slik måte at man kommer ut med formell kompetanse, f.eks. som helsefagarbeider, som det er et kjempestort behov for framover.

Vil statsråden se positivt på dette forslaget?

Statsråd Anniken Hauglie [11:52:16]: Kontantstøtten diskuteres jo livlig fra tid til annen, og jeg kan bare slå fast at det er verken denne regjeringens politikk eller mitt partis politikk å fjerne den, så det kommer nok ikke til skje – i hvert fall ikke i denne perioden.

Når det gjelder det andre forslaget om integrering, som gikk på det med introduksjonsordning osv., er det et av de områdene som jeg mener det er naturlig å se på når vi skal legge fram Vågegng-rapporten og i oppfølgingen av den. Jeg tror man skal se ganske fordomsfritt på de ordningene vi har, hvordan de fungerer, og om de bidrar til å løse det problemet ordningene er ment å skulle løse, eller om de kanskje ikke er så effektive. Jeg skal ikke konkludere på det akkurat nå, men jeg har i hvert fall tenkt å starte arbeidet med Vågegng-rapporten med et åpent sinn og se hva vi kan gjøre. Målet er at den etaten og våre ordninger skal få folk tilbake i jobb, til å lære seg norsk, til å bli integrert og til å bli samfunnsborgere på linje med alle oss andre.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Fredric Holen Bjørdal (A) [11:53:37]: Det einaste positive med flyktningutfordringa sett frå regjeringa si side må vere at media sitt søkjelys er flytta bort frå ei noko slett handtering av situasjonen på arbeidsmarknaden.

Rolla regjeringa og statsministeren har innteke i møte med stigande arbeidsløyse, er neppe eigna til å imponere så veldig mange. Det er ei passiv rolle, mest som ei trøy-stande mor som ikkje har meir å gje dei arbeidslause enn ein klapp på skuldra. Då AKU-arbeidsløysa nådde 4,5 pst. midt i valkampen, var kommentaren til media at dei arbeidslause ikkje måtte miste motet. Då VG rapporterte om dei mange arbeidslause på Sunnmøre, var kommentaren frå statsministeren:

«Mitt viktigste budskap til alle som nå frykter å bli ledige er: Det er bruk for dere.»

Vi må kunne forvente noko meir av statsministeren og regjeringa. Norsk arbeidsliv er inne i ei krevjande tid når arbeidsløysa no stig ukontrollert og tangerer arbeidsløyseta i Tyskland og er i ferd med å ta igjen USA. Særleg Vestlandet er hardt ramma. Viss vi sit stille og ser på det, er det grunn til å frykte at situasjonen smittar over frå industrien på Vestlandet til andre bransjar og andre stader i landet.

Representantane frå regjeringspartia synest å vere meir opptekne av å harselere med opposisjonen sin kritikk av regjeringa sitt arbeid. Dei er indignerte over at uansett kor mange påståtte tiltak dei set i verk, blir dei kritiserte av Arbeidarpartiet for å gjere for lite for seint. Fordi vi samtidig er kritiske til høg oljepengebruk, skal visstnok argumentasjonen vår ikkje hengje på greip.

Vel, det er kanskje ein harselas som er godt eigna til å tåkeleggje ein viktig debatt, men regjeringspartia greier ikkje å spinne seg bort frå det som er politikken sine realitetar. Vi har ei regjering som må bli pressa på plass av Stortinget før ho begynner å bry seg om at folk mistar jobben.

Gjennom heile 2014 og halve 2015 var gjennomgangstonen at det var ikkje så nøye om arbeidsløysa steig,

fordi situasjonen fortsatt var god samanlikna med andre land.

VG kunne i sommar vise at regjeringa snart er tilbake til start når det gjeld å skape nye arbeidsplassar i Noreg. Veksttakten i økonomien er halvert, og det er fleire titals tusen arbeidsledige enn då regjeringa tok over. Dåverande arbeidsminister sa til same avis at det er ikkje nokon grunn til å teikne eit krisebilete. Komiteens nestleiar Wiborg skreiv innlegg i Dagbladet om at det er ikkje rett å gje full gass sjølv om enkelte populistiske stemmer i opposisjonen ber om det.

Med andre ord: Marknaden skulle ordne opp sjølv, og regjeringa burde gjere så lite som mogleg.

Men no viser det seg ikkje overraskande at høgreideologisk marknadstenking ikkje greier å få bukt med den aukande arbeidsløysa. Tvert imot har vi ikkje hatt fleire arbeidslause på 20 år. Kvar gong opposisjonen føreslår grep, som f.eks. betre permitteringsreglar og tiltak mot ungdomsarbeidsløysa, har regjeringspartia møtt tiltaka med kraftig motstand og kritikk. Men når regjeringa då seinare snur, slik dei har gjort ei rekkje gonger, kallar dei snuoperasjonen for kraftfulle grep mot aukande arbeidsløysa – forslag som har som mål å gjere det vanskelegare for dei utan arbeid, som skal tyne dei som allereie har det vanskeleg. Der viser regjeringa ein kreativitet som slår dei fleste.

Arbeidsfolk og arbeidsledige må bidra meir gjennom kutt i pendlarfrådraget og innføring av skatt på køyregodtgjersle. Dei arbeidsledige får no innført ein ny skatt på sluttvederlag og auka karantenetid for dagpengar. Feriepengar for dagpengemottakarar er borte for lengst. Til saman er det vorte kutta nærmare 2 mrd. kr til dei som er arbeidsledige, sidan valet for to år sidan. Samtidig er det Arbeidarpartiet som blir skulda for ikkje å forstå dei langsiktige utfordringane med omstilling.

Det er ikkje sant, som regjeringspartia påstår, at striden om arbeidsløysesituasjonen står mellom dei som vil gjere noko på kort sikt, og dei som forstår det langsiktige omstillingsbehovet. Striden står mellom dei som ser samanhengen mellom det kortsiktige og det langsiktige, at ein her må gjere begge delar og handle deretter, og dei som i handling avslører at dei ikkje gjer det.

Det handlar om noko så enkelt som at innovasjon ikkje berre skjer i garasjar og på guterom. Innovasjon skjer i høgste grad i bedriftene, i klyngjene, i daglege møte mellom menneske i same fagmiljø. Difor er det ikkje god omstillingspolitikk å sende alt av ingeniørar og andre fagkompetente folk til Nav ved første anledning. Sjølv om det er mykje fint ein kan finne på med to tomme hender, er det ikkje god omstillingspolitikk å basere seg berre på det.

God omstillingspolitikk er å yte ein offentleg skjerv til å halde fagmiljøa intakte, slik at bedriftene kan behalde kompetansen og halde hjula i gang med eit permitteringsregelverk som er tilpassa situasjonen, med offentlege oppdrag som ei forsert fornying av ferjeflåten, og med ein politikk overfor offshorenæringa som får oljeselskapa til å bruke denne perioden til å plugge brønner og gjennomføre vedlikehaldsarbeid som lett blir skubba på i travlare tider.

Sjølv om eg skal vere raus nok til å innrømme at årets

statsbudsjett ikkje fullstendig står til stryk, bør regjeringspartia prioritere annleis. Dei bør gjere meir for å møte situasjonen på arbeidsmarknaden og for å skape arbeidsplassar. Permitteringsregelverket må utvidast og styrkjast. Oppfølginga av arbeidsledige må bli betre. Desse utfordringane adresserer Arbeidarpartiet i vårt alternative statsbudsjett. Der føreslår vi ei omfattande tiltakspakke mot ungdomsarbeidsløysa. Vi har kraftfulle tiltak mot sosial dumping og arbeidsmarknadskriminalitet og fleire tiltaksplassar.

Arbeidsløysa bit seg fast og slepper ikkje taket av seg sjølv. Det veit vi på venstresida. Då det butta imot i 2008, lanserte vi ein solid tiltakspakke allereie etter nokre månader. Då fekk vi høyre frå dei noverande regjeringspartia at det var for lite og for seint. Sjølv om situasjonen er noko annleis no enn i 2008, hadde det vore ein god idé viss Høgre og Framstegspartiet kunne børsta støvet av dei talepunkta dei brukte med stor pondus den gongen. Eg trur det vil vere ein meir farbar veg enn å bruke tida på å sitje i glashus og kaste stein mot opposisjonen, når vi veit at det blir fleire arbeidsledige for kvar dag som går.

Så vil eg òg bruke anledninga til å gratulere statsråd Hauglie og ønskje henne lykke til. Eg la merke til, både i innlegget i dag og i intervjuet i går, at statsråden er oppteken av å få fleire inn i arbeidslivet, særleg ungdom. Det er veldig bra, og vi ser fram til høyre statsråden sine løysingar på desse utfordringane.

I vårt alternative statsbudsjett gjer vi grep som statsråden gjerne må la seg inspirere av. Arbeidarpartiet meiner at unge må få ei endå tydelegare prioritering i heile Nav-systemet. Både oppfølginga, arbeidsmarknadstiltaka og arbeidsformidlinga må styrkjast og bli skreddarsydd for å få ungdom ut i arbeid. Målet må vere at Nav skal kunne greie å snu dei i døra.

Difor ønskjer vi å etablere ei forsøksordning på Vestlandet med Nav Ung som skal rette seg mot unge under 30 år som verken er i jobb eller tek utdanning. Nav Ung skal ha særskild kompetanse innan unge sine behov og utfordringar på arbeidsmarknaden og ha som mål å få desse inn i jobb, inn i utdanning, innan 3–6 månader.

Gjennom dedikerte ungdomskonsulentar vil vi gjere det trygt og føreseieleg for ungdomane å møte Nav-systemet. Desse konsulentane må få større moglegheit til å skjere gjennom og få handlefridom ved val av tiltak og bruk av skjøn i vurderingar. I tillegg skal dei drive oppsøkjande og førebyggjande arbeid på vidaregåande skular.

Dette gjer vi som ei vidareføring og utvikling av ungdomsgarantiane, utvikling av ungdomsløftet vi presenterte i budsjettet for 2013, som regjeringa i liten grad har følgt opp.

Vår ungdomssatsing er basert på intensjonen i Nav-reforma om at ingen er like. Alle treng tilpassa, individuell oppfølging, anten det er CV-kurs, rusbehandling, medisinsk behandling, arbeidstrening eller tiltak. Ventetidene er i dag for lange. Dei må reduserast. Det same må ventetida i overgangen mellom tiltak.

Så har vi alle lese ein ny rapport frå Fafo om ungdomsgarantiane. Han fortel om eit behov for eit Nav med særskild kompetanse på ungdom sine behov og utfordringar

på arbeidsmarknaden. Rapporten peikar på at Nav-rettlei-arar som har ei form for ungdomsspesialisering, er meir fornøgde med oppfølginga dei gjev til sine unge brukarar. Aller mest fornøgde er dei som jobbar i ungdomsteam.

I Arbeidarpartiet er ein oppmerksame på det som blir sagt i rapporten om at måloppnåinga i Nav sitt arbeid med ungdom kan og bør bli betre. Like viktig er rapporten sine råd om både betre og fleire tiltak retta mot ungdom, og at organisering og leiing er det avgjerande dersom dette skal fungere.

Vi er veldig einige i at det er fornuftig å evaluere og vurdere ordningane på bakgrunn av ein slik rapport. Men vi meiner det er ei feilslutning å konkludere med å vurde-re å fjerne heile ungdomsgarantiordninga, slik den førre arbeidsministeren opna for.

Her håper vi at den nye statsråden tenkjer annleis og vil følgje opp ungdomsgarantiane for å få dei til å funge-re endå betre, og sørgje for at dei blir realiserte ute i fylka. Å fortsetje med ei stemoderleg behandling av ungdomssat-singane i Nav vil sjølv sagt gjere måloppnåinga dårlegare. Det blir ein sjølvoppfyllande profeti. Nav treng gode ram-mevilkår, men aller mest treng etaten god og tydeleg leiing. Det blir interessant å sjå kva den nye arbeidsministeren kan bidra med her.

Bengt Morten Wenstøb (H) [12:03:28]: Regjerin-gens mål for arbeidslivet er et velfungerende arbeidsmar-ked som sikrer lav arbeidsledighet og høy sysselsetting og ikke minst et trygt, fleksibelt og familievennlig arbeidsliv med plass til alle. Et arbeidsliv for alle forutsetter et godt og sikkert arbeidsmiljø og et seriøst arbeidsliv uten sosial dumping og organisert arbeidslivskriminalitet.

For å nå disse målene er det viktig å ivareta trepartssam-arbeidet i arbeidslivet fordi kraften i samarbeidet vil være avgjørende for hvordan vi møter utfordringene i norsk arbeidsliv i 2016.

Et åpent arbeidsliv med plass til alle er også vesentlig for å bekjempe fattigdom. Det viktigste målet med stats-budsjettet er således å legge grunnlaget for nye og trygge arbeidsplasser. Hovedprioriteringene for 2016-budsjettet er arbeid, aktivitet og omstilling.

Høsten 2015 hadde Senter for seniorpolitikk en konfe-ranse i Oslo om seniorene i norsk arbeidsliv. En viktig kon-klusjon fra konferansen var at en god seniorpolitikk kre-ver en kompetent personalavdeling som har utarbeidet en målrettet plan for arbeidet. Det er også viktig at ansvaret for gjennomføring av planen er tydelig og godt forankret i ledergruppen.

Da den nye IA-avtalen ble undertegnet, inneholdt den et klart overordnet mål om å bedre arbeidsmiljøet, styrke jobbnærværet, forebygge og redusere sykefravær og hind-re utstøting og frafall fra arbeidslivet. Skal man hindre ut-støting og frafall fra arbeidslivet blant eldre arbeidstake-re, må man i sterkere grad aktivt bruke den kompetansen seniorene på ulike arbeidsplasser er i besittelse av.

Norge står overfor store omstillinger i arbeidslivet i årene framover. Det skal skapes nye arbeidsplasser. Fram-tidens kompetansebehov skal ivaretas, og vi skal møte konkurransen fra andre land.

I disse utfordrende tider er det utrolig viktig å bruke den kompetansen som finnes på arbeidsplassene hos kompe-tente eldre arbeidstakere som har lyst til å arbeide. Vi som nasjon må bli flinkere til å ta vare på den unike kompetan-sen eldre arbeidstakere har, men da må vi samtidig endre vårt syn på seniorene i arbeidslivet.

Det er viktig å styrke forskningen innen helse- og vel-ferdstjenestene i tillegg til å utvikle utdanningene innenfor dette fagfeltet. Praksisrettet forskning og kunnskapsbasert praksis gir oss kunnskap om hvor målrettet velferdstje-nestene er, og om innretningen bør endres.

Arbeids- og velferdsforvaltningen er et sentralt verktøy for regjeringen i gjennomføringen av arbeids- og velferds-politikken. Arbeids- og sosialdepartementet oppnevnte 20. mars 2014 en ekspertgruppe, det såkalte Vångeng-utval-get, for å gjennomgå arbeids- og velferdsforvaltningen.

Ekspertgruppen oppsummerte sine forslag til utvikling av Nav-kontoret i fem hovedpunkter:

- rykke nærmere arbeidsmarkedet og arbeidsgiver
- større lokal frihet til å tilpasse tjenester til brukerens behov
- mindre styring og mer ledelse
- økt oppmerksomhet på brukeren og ikke på systemet
- sikre kunnskapsbaserte tjenester og kompetanse i møte med brukeren

Alle punktene er like viktige og har det til felles at bruk-eren står i sentrum, og at man skal ha kunnskapsbaserte tjenester.

I 2016 vil norsk arbeidsliv møte store utfordringer, og Nav vil være viktig for å møte disse. Det krever at de ansat-te i Nav har høy arbeidsmarkedskompetanse og kan være bindeleddet i møte mellom arbeidsgivere og arbeidstakere.

På Høgskolen i Østfold utdannes det velferdsvitere. Dette er studenter med en bachelorgrad som gir en spesial-kompetanse i personalarbeid og arbeidsinkludering. Kunns-kapen disse studentene har, vil være viktig i rekrutte-lingen av ansatte til Nav fordi de har den kompetansen arbeidsmarkedet behøver.

Det sies at det skal være én dør inn til Nav, men det må også være én dør ut av Nav. Derfor må det også være slik at arbeidsgivere har én person å forholde seg til. Det kan ikke være som i dag at det er så mange forskjellige ordninger at arbeidsgivere ikke finner fram.

Noe av det viktigste for å bli integrert i det norske sam-funnet er arbeid. Arbeid gir mulighet til å lære seg språk, men også til å utvikle sosiale relasjoner. Derfor er det vik-tig å få flest mulig i arbeid raskest mulig. Målet må være at man kan leve av eget arbeid og ikke bli sittende fast i ulike velferdsytelser.

FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne artikkel 27 fastslår at mennes-ker med nedsatt funksjonsevne har rett til arbeid på lik linje med andre. Det må være et mål å bruke virkemid-ler som gir økt deltakelse i arbeidslivet. Dette kan gjøres gjennom bruk av ulike oppfølgings- og tilretteleggings-ordninger. Derfor er regjeringens strategi for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet viktig. Arbeidslivskriminalite-ten rokker ved grunnleggende verdier i vårt velferdssam-funn.

Rigmor Aasrud (A) [12:08:44]: Norge rykker oppover på arbeidsledighetsstatistikken. Vi passerer land som Tyskland og USA. 127 000 mennesker er ledige, og jeg har tenkt at det var disse menneskene Høyre snakket om før valget, da ordspillet «mennesker og ikke milliarder» var omkvedet. Få trodde at det var disse menneskene, de arbeidsledige, som skulle bidra med milliardene i skattelette til milliardærene.

Solberg-regjeringen startet med å kutte i lønnsгарантиordningen som sikret lønn etter konkurs, fortsatte med feriepenger til de arbeidsledige, og i år er det forlenget karantenetid og skatt på sluttvederlag som blir årets julegave til de ledige – nesten 2 mrd. kr i kutt til dem som mister jobben. Det må være en åpenbar misforståelse når flere her i dag sier at det er bedre at folk kommer seg i jobb istedenfor å få feriepenger av arbeidsledighetstrygden. Da sier en jo at en kan ta seg ferie neste år uten å få feriepenger, en skal gå uten lønn i den perioden. Feriepenger er noe en optjener.

Så hører vi representanter for regjeringen og regjeringspartiene være fornøyd med at vi har tiltaksordninger nå som er på linje med dem vi hadde i 2013. Da var arbeidsledigheten mye lavere. Vi foreslår 2 000 flere plasser. Vi endrer permitteringsreglene slik at bedriftene kan ta vare på kompetansen i påvente av nye oppdrag. Akkurat det siste har vært et tema i flere diskusjoner i denne salen i det siste. Vi hører regjeringens våpendragere forsvare seg med at vi heller må satse på de nye, på gründerne, istedenfor å holde de ansatte nærmest fanget inne i de gamle bedriftene. Ja, det er viktig med gründerne og nytenking, men det kan ikke være sånn at en arbeidsplass i en eksisterende bedrift har mindre verdi enn dem som kommer i de eksisterende bedriftene. Det er ikke sånn at det ikke er utvikling i de gamle bedriftene. Vi kan bare se på Raufoss- og Kongsberg-miljøene. Professor Salvanes ved Høgskolen i Bergen viser i en artikkel i Aftenposten i november i år at det er de gamle bedriftene som skaper flest nye jobber, og det er disse bedriftene som tar i bruk ny teknologi, lager nye produkter og utvikler nye forretningsmodeller.

Når det hevdes at økt permitteringslengde gjør at folk blir gående med arbeidsledighetstrygd for lenge og reduserer sin egen mulighet til å komme tilbake i jobb, er det feil. Det er bare å lese budsjettinnstillingen hvor man viser til at det er gjennomført en undersøkelse av alle permitterings-tilfeller tilbake til 1993, og den viser at ni av ti kommer tilbake til jobb, åtte av ti i egen bedrift. Men en måloppnåelse på nesten 90 pst. er ikke bra nok for Solbergs kamerater. En må nesten lure på hva de egentlig vil.

I finansinnstillingen er Solberg-kameratens prioritinger presentert. Under overskriften «Arbeid, aktivitet og omstilling» finnes mye interessant lesning: Tilskudd til Steinerskolens musikklinje, tilskudd til internasjonale sykkelritt, svømming i barnehager, omstillingsmidler til Den norske kirke, partistøtte, støtte til Det Frivillige Skyttervesen og Sjømannskirken – alle gode tiltak, som vi støtter, men å definere dem under overskriften «Arbeid, aktivitet og omstilling» viser at det må mye kreativitet til for å fylle begrepet «nye ideer og bedre løsninger» på arbeidsfeltet.

I dag har vi sett at Nav spår økt ledighet inn i 2016. Det

er for så vidt ikke overraskende. Da trengs det mer håndfaste tiltak enn tiltakene i Solberg-kameratens forslag i finansinnstillingen.

I går registrerte jeg at den nye statsråden på sin første arbeidsdag sa at hennes viktigste oppgave er å få folk tilbake i arbeid. Jeg ønsker statsråden veldig lykke til med både det arbeidet og resten av hennes arbeidsoppgaver, men da trengs det nok mer kraftfulle tiltak enn det som er ramset opp i finansinnstillingen. Jeg skal love statsråden at vi skal følge nøye med på hennes jobb for å få flere i arbeid.

Bente Stein Mathisen (H) [12:14:00]: Regjeringen har lagt frem et offensivt budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling, og det er nødvendig. Norsk arbeidsliv står overfor flere utfordringer. Vi har en økende arbeidsledighet i oljebasert næring og en oljepris som har blitt halvert i løpet av kort tid.

Oljevirkosomheten vil fortsatt være viktig for Norge i veldig mange år fremover, men drahjelpen fra denne sektoren vil gradvis bli mindre. Derfor har regjeringen helt siden den tiltrådte, vært opptatt av å stimulere til nyskaping og satsing på nye næringer. Norge har over tid blitt altfor avhengig av oljen, og norsk økonomi trenger flere ben å stå på.

Skal vi trygge velferden, må vi styrke vår konkurransekraft og stimulere til ny vekst og mer verdiskaping. Det må etableres jobber i nye næringer som kan finansiere velferden vår. Regjeringen har i hvert budsjett siden 2013 økt satsingen på kunnskap, forskning, innovasjon og infrastruktur. I tillegg har vi også redusert skattene for å stimulere til vekst og investeringer. Nå brukes oljepengene på det de var ment til ifølge handlingsregelen, i motsetning til det som ble gjort av den forrige regjeringen. Flere må tørre å satse, ta ansvar og bidra til fellesskapet og fremtidens velferd, for vi må faktisk skape før vi kan dele.

Det er tøffe dager for alle dem som er permittert på vestkysten av landet vårt, i Rogaland og i kystfylkene, der offshorenæringen er stor. Og til Arbeiderpartiet og Fredric Holen Bjørdal: Ja, regjeringen har to tanker i hodet og vil møte dette med både kortsiktige og langsiktige grep.

I tillegg til de langsiktige omstillingene, som jeg nevnte innledningsvis, vil regjeringens tiltakspakke på om lag 4 mrd. kr øke aktiviteten på kort sikt og være med på å dempe veksten i arbeidsledigheten. Regjeringen vil bruke ledige hender til å løse viktige oppgaver slik at arbeidsledige kommer raskere i jobb. Tiltakspakken vil forhindre at ledigheten biter seg fast. Midlene skal brukes til å forsterke innsatsen når det gjelder vedlikehold av offentlige bygg, som skoler og omsorgsbygg, og oppgradering av jernbane og veier. I tillegg skal midlene bidra til å holde aktiviteten oppe i verftsindustrien og forsterke satsingen på gründerne.

Regjeringens budsjett har en klar sosial profil med tiltak for å motvirke spesielt barnefattigdom. Barnefattigdom er et sammensatt problem som trenger en helhetlig tilnærming. Alle departementer og instanser som har ansvar for barn og familier, må bli bedre på å samordne innsatsen og tiltakene, slik at vi kan redusere barnefattigdommen. Og i regjeringens strategiplan, Barn som lever i fattigdom, skisseres hele 64 ulike tiltak på seks departementers an-

svarsområder. Dette følges opp med forslag om en samlet bevilgningsøkning i ulike departementer på 255 mill. kr i budsjettet for 2016 sammenlignet med 2015.

Regjeringen ønsker mer målrettet bruk av støtteordningene slik at ordningene treffer barn og unge med størst behov. Derfor ble stipendordningen i videregående skole endret; stipendsatsen er økt med 50 pst. og gis nå kun til elever som kommer fra familier der mors og fars samlede inntekt er lav. I inneværende års budsjett har regjeringen styrket tilbudet om gratis kjernetid i barnehage til fire- og femåringer fra lavinntektsfamilier, og fra neste år vil dette også gjelde treåringer.

Fra og med 1. mai i år har alle familier med lavere inntekt enn 473 000 kr per år fått redusert barnehagepris. I 2014 ble det innført en nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom, som er videreført og styrket. Ordningen bidrar til at barn og unge som lever i familier med svak økonomi, kan delta i fritidsaktiviteter, få støtte til kontingent og utstyr, og at hele familier også kan få tilgang til ferieopplevelser.

Det viktigste virkemiddelet for å bekjempe barnefattigdom og motvirke sosial eksklusjon er å vokse opp i familier der en av – eller begge – foreldrene har inntektsgivende arbeid, og her må alle gode krefter jobbe sammen. Regjeringen oppfordrer arbeidsgivere til å ansette folk med hull i CV-en, gi folk en ny sjanse. Arbeidspraksis og arbeidsutprøving skal også foregå mer i ordinært arbeidsliv, med mer bruk av lønnstilskudd og tettere oppfølging fra Nav. Det har vist seg å ha god effekt. Å sørge for at flere med hel eller delvis arbeidsevne kommer i jobb har den høyeste prioritet. Det er det beste for mor og far, og det er det beste for barna.

Lise Christoffersen (A) [12:18:40]: I likhet med foregående talere vil jeg benytte anledningen til å gratulere statsråden med utnevningen.

Så til saken. Den uryddige budsjettprosessen vi har hatt i år, har gjort at debatten i dag blir en form for reprise på de delene av budsjettet som forutsetter lovendringer, men det får heller stå sin prøve.

Debatten så langt har i veldig stor grad dreid seg om situasjonen på arbeidsmarkedet og regjeringas uforståelige angrep på støtten til dem som har vært så uheldige å miste jobben. Men det stopper dessverre ikke med det. Det går som en blå tråd gjennom Høyre–Fremskrittsparti-regjeringas budsjettforslag i år som i fjor – og året før – at det er stor forskjell på dem regjeringa trykker til sitt bryst, og dem regjeringa ser på som uverdige trengende. Regjeringa fortsetter å ta fra dem som lite har. De store pengene brukes på dem som har mest fra før. Vi ser det i skattepolitikken. Vi ser det i stønadspolitikken.

Fremskrittspartiets glansnummer fra tida i opposisjon har vi ikke sett mye til i denne perioden. Jeg tenker selvfølgelig på det årvisse demonstrasjonsforslaget siste møtedagen før jul om julegratiale i form av en tusenlapp ekstra til dem som er mottakere av sosialhjelp. Vi får se hva som skjer i morgen, men det skjer vel neppe, for pengene er brukt på andre ting, bl.a. på økte pensjoner til ektepar og samboere. De får en økning i pensjonen på 8 000 kr per

år, uansett hvilken inntekt de har fra før. Regjeringa hoppet elegant over de enslige pensjonistene; de fikk ingenting. Aftenposten presenterte tidligere i høst en oversikt fra Statistisk sentralbyrå som viser de store forskjellene mellom enslige pensjonister og pensjonistektepar, både når det gjelder inntekt, og når det gjelder formue. Mens gjennomsnittlig inntekt for enslige pensjonister etter skatt var 194 500 kr, var den 557 000 kr for et pensjonistektepar, nesten tre ganger så mye for husholdet, og 84 000 kr mer dersom vi regner per hode – men det bør vi ikke gjøre dersom det er folks levekår vi er opptatt av. Også enslige har utgifter til hus, strøm, lisens, bil, kommunale avgifter osv., men må klare utgiftene på egen hånd.

Når flertallet i komiteen, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, sier at litt høyere pensjon til enslige er et økonomisk angrep på ekteskap og forpliktende samliv – og Venstre er altså med på det – så snur de saken fullstendig på hodet. Det grunnleggende i folketrygden har alltid vært at enslige pensjonister skal ha en litt høyere grunnpensjon enn dem som er to om utgiftene. Og når de samme partiene påstår at det å ta hensyn til at enslige ikke har noen å dele de daglige utgiftene med, er et incentiv for å bryte med sin livspartner, er man ute på viddene, som man på godt norsk kaller det.

Jeg er spesielt forundret over at Venstre er med på en slik argumentasjon, siden Venstre i utgangspunktet faktisk var enig med opposisjonen i denne saken. Men også samarbeidspartiene ble altså med på ferden. I en tid med utfordringer som lavere oljeinntekter og økende ledighet velger regjeringa og stortingsflertallet å bruke hele 2,7 mrd. kr på dem som er bedre stilt enn andre.

Arbeiderpartiet er ikke med på å bruke så store beløp på en så lite treffsikker måte. Vi vil heller gi litt mer til de pensjonistene som har minst fra før, de enslige med minsteytelser. Det er dem som har det vanskeligst. De er ikke så mange, så de er enklere å overse. Det store flertallet av dem er kvinner. Heldigvis er et flertall på Stortinget enig om at disse også fortjener vår oppmerksomhet.

Jeg registrerte at den nylig avgåtte statsråden fra Fremskrittspartiet på sin offisielle Facebook-side forsøkte å ta æren for det, på vegne av regjeringa, men det er altså en tilsnikelse. De enslige minstepensjonistene var ikke i regjeringas tanker – de var det ikke i den første proposisjonen, og de var det ikke i tilleggsproposisjonen. Dem var det vi i opposisjonen og Venstre og Kristelig Folkeparti her i Stortinget som tenkte på.

Noe av regjeringas urettferdige politikk rettes dermed opp, men flertallsforslaget fanger dessverre bare opp alderspensjonistene. De enslige uføre med minsteytelser får ingenting. De får bare kutt, dersom de også har barn å forsørge. Også her har vi heldigvis sett at stortingsflertallet har større sosial samvittighet enn regjeringa, men dessverre ikke nok. Det er fortsatt snakk om kutt i stønaden til barnefamilier med dårlig råd og med mindre muligheter til å påvirke egen situasjon enn mange andre småbarnsforeldre, og Arbeiderpartiet er uenig i en slik nedprioritering av dem som har minst. Vi står for en annen politikk enn flertallet på dette området. Vårt forslag om økt bostøtte og en

videreføring av transportordninga for funksjonshemmede hører med i det bildet.

Regjeringa fører en konsekvent linje i sin politikk, det skal de ha – de med mye skal motiveres av å få mer, de med lite skal motiveres med pisk og kutt i stønader.

Stefan Heggelund (H) [12:23:58]: Jeg har først lyst til å takke Robert Eriksson. Han sto i viktige saker på arbeids- og sosialfeltet, og han gjorde det på en svært god måte.

Jeg vil også gratulere den nye statsråden, Anniken Hauglie. Hun er en person med riktig erfaring, høy kompetanse, sterkt engasjement og god gjennomføringskraft – og jeg ser fram til samarbeidet.

En av de viktigste tingene en politiker lever av, er ideer. Har vi ingen ideer for hvordan vi ønsker å forbedre samfunnet, gjøre hverdagen enklere for folk, da har vi ikke stort å bidra med. Vi er ikke de eneste som har det sånn. Det finnes en rekke folk som har ideer som levebrød – avis kommentatorer er ett eksempel, akademikere som skriver bindsterke verker om hvordan samfunnet kan forbedres, er et annet eksempel. Men det er en forskjell – en forskjell som det virker som om de ikke alltid er klar over, men som vi må være oss veldig bevisst. Våre ideer har kort vei til å bli satt ut i livet, og da følger det ansvar med.

Vår sosiale profil blir ofte angrepet, senest av representanten Christoffersen og de andre fra Arbeiderpartiet i salen i dag. Men for en del år siden var det noen her på huset som hadde en idé. I stedet for tre dører inn til velferdsforvaltningen, skulle man ha én dør inn. Intuitivt høres det ut som en god idé, men man måtte jo undersøke om dette var noe som det var mulig å gjennomføre i praksis. Den daværende borgerlige regjeringen gjorde det og kom fram til at den organisatoriske prosessen kunne være så kompleks at nye problemer kunne oppstå. Da satte Arbeiderpartiet i gang med et storstilt politisk spill. Og i 2006 fikk vi kanskje svaret på hvorfor det var slik.

I et intervju med Aftenposten sa daværende statsminister Stoltenberg:

«Da gikk det sport i det, for Stortinget var det om å gjøre å forandre regjeringens forslag nærmest for sportens skyld. Spørsmålet dreide seg ikke om å gjøre forslaget bedre eller dårligere, men om å gjøre størst mulig endringer.»

Skjebnens ironi var at det var Arbeiderpartiet som måtte gjennomføre reformen. Etter en valgkamp der de som vanlig hadde angrepet de borgerlige partienes sosiale profil, skulle de nå sette i gang med en velferdsreform. Og resultatene kjenner vi. Da tre arbeidsministre fra Arbeiderpartiet måtte møte i kontroll- og konstitusjonskomiteen, var det ikke bare fordi Navs regnskap for 2008 ikke kunne bekrefte av Riksrevisjonen. Økte restanser var også et tema, dvs. alle dem som ikke fikk den hjelpen de skulle ha.

Den første evalueringen av reformen viste at overgangen til arbeid, utdanning og uføretrygd gikk tregere. Mange måtte vente i ett år på et arbeidsmarkedstiltak som skulle få dem ut i jobb. Vi vet en del om hva som skjer med personer som blir dyttet ut i passivitet. Avstanden

til jobb blir lengre, og kompetanse kan bli utdatert. Passivitet kan være helseskadelig. Humøret blir dårligere, og kanskje kommer depresjonen krypene – problemene blir større. Men situasjonen var ikke bedre for dem som burde ha fått uføretrygd. Det begynte å hope seg opp på midlertidig uførestønad. Først i 2014 fikk flere av dem avklaringen de hadde ventet på, og som burde ha kommet mye tidligere. Siste evaluering av reformen kom i fjor. Forskerne konkluderte med at man nå er på omtrent samme nivå når det gjelder å hjelpe folk ut i jobb, som man var før man begynte med Nav-reformen. Og dette er de rød-grønnes velferdspolitiske arv.

Denne regjeringen har andre ambisjoner, og arbeidet er begynt. Vi rydder opp i tiltakssystemet. Vi arbeidsretter ytelse for å hjelpe folk raskere tilbake i arbeidslivet. Og vi har satt i gang et nødvendig arbeid for å bøte på de rød-grønnes feilgrep i forbindelse med Nav-reformen. I tillegg mener vi det er viktig å bruke alle gode krefter. Derfor styrkes de sosiale entreprenørene.

Trygghet i og utenfor arbeidslivet er vårt mål. Derfor må kampen for vårt felles arbeidsliv fortsette med uforbeholden styrke. Vi skal bevare de tradisjonene som har gjort vårt arbeidsliv mulig å skape, og vi skal sikre at disse tradisjonene er bærekraftige for framtiden. Det gjør vi i samarbeid med partene – ansvarlige arbeidsgiverorganisasjoner og en fagbevegelse som har vært en formidabel kraft i utviklingen av Norge.

Arbeids- og sosialbudsjettet er en del av dette helhetlige arbeidet. I den krevende situasjonen vi er i, er det et nødvendig budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Men husk også at et av de viktigste prosjektene til regjeringen, nemlig å bevare velferden for framtidens generasjoner, er det overordnede, og det er vi godt i gang med.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP) [12:29:10]: Først vil jeg si gratulerer og velkommen til den nye statsråden vår.

Nok en gang kan vi i Fremskrittspartiet være glad for at regjeringen leverer et godt budsjett, og at Stortinget vedtar mange gode Fremskrittsparti-saker. Først og fremst kjenner vi arbeids- og sosialbudsjettet av at det legger opp til en god og framtidrettet arbeidsmarkedspolitikk. Ikke bare klarer vi å tilpasse budsjettet til dagens økonomiske situasjon, til tross for halvhjertet overbudspolitikk fra deler av opposisjonen, vi får også gjennomført små og store reformer.

En av de viktigste for Fremskrittspartiet er kanskje reduksjonen av avkorting til gifte og samboende pensjonister – eller slik vi sier det på min kant av landet: Det skal bli mindre diskriminering av forpliktende samliv. Jeg er veldig glad for at pensjonister som fortsetter å være gift eller samboende, skal få beholde 4 000 kr mer av sin egen pensjon. Dette er penger som de har opptjent selv, og som de også – selvfølgelig, etter min mening – skal få lov til å beholde. Derfor er det uforståelig for meg at partier på den sosialistiske siden ikke ønsker dette.

Jeg vil også trekke fram en annen klar Fremskrittsparti-sak fra det budsjettet vi i dag vedtar. Vi gjør flere endringer i ordningen med supplerende stønad for personer med kort botid i Norge. Ordningen skal sikre eldre innvandrere, eller andre med liten eller ingen alderspensjon, en inntekt fra folketrygden på nivå med minstepensjon. Eller for å si det på en annen måte: Kommer man hit til Norge, får man minstepensjon, selv om man kun har bodd her i veldig kort tid.

Selv dette er raust i mine øyne, for mange av våre innfødte norske pensjonister sitter kun med minstepensjon, og det blir feil om det skal forskjellsbehandles til fordel for våre nye landsmenn. Uansett hvilken retning forskjellsbehandlingen går, er og blir forskjellsbehandling en uting.

Et flertall støtter også at man ikke bare skal kunne hente sine gamle foreldre fra opprinnelseslandet og forvente at staten betaler. Underholdsansvaret skal utvides.

Så til slutt: Alt i alt er budsjettet en seier for alle dem som er bekymret for jobben sin, og for mange av dem som står utenfor arbeidslivet. Arbeidsledige og uføre skal enklere komme seg ut i arbeidslivet, og det vil både de, deres familie, arbeidsgivere og samfunnet nyte godt av.

Eva Vinje Aurdal (A) [12:32:01]: Landet vårt er inne i en krevende tid med økt arbeidsledighet. Nedgangen i oljeprisen gir redusert aktivitet i viktige deler av næringslivet, spesielt i den delen av landet jeg kommer fra: Vestlandet. Som ordfører i Ålesund er jeg bekymret over at næringer innenfor maritim sektor, som verft, leverandørindustri og rederi, sliter.

Økt arbeidsledighet skaper utrygghet blant arbeidsfolk og bedrifter. De siste tallene fra SSB tyder på at denne negative utviklingen går enda raskere enn regjeringen hadde regnet med.

I mitt hjemfylke, Møre og Romsdal, har arbeidsledigheten økt med 40 pst. det siste året. Mange går nå julen og et nytt år i møte uten å vite om de fortsatt har et arbeid å gå til i 2016.

Vi har behov for en mer aktiv næringspolitikk. Det handler om å skape nye arbeidsplasser og om å ta godt vare på eksisterende bedrifter og arbeidsplasser. Det vi trenger, er en regjering som fører en politikk som ligger i forkant, og som er villig til å iverksette tiltak for dem som mister jobben. Ikke minst er det viktig å hindre at ungdom blir gående ledig.

Vi er flere som opplever det slik at regjeringen konsekvent har vært på etterskudd med tiltak for å sikre sysselsetting og vekst gjennom hele året. Rett før valget ble det varslet en tiltakspakke, men den er nå kuttet kraftig. Det samme gjelder den varslede verftspakken. Oppfølging av den maritime strategien lar vente på seg.

Hovedprioriteringen fra regjeringen har vært skattelettelser, noe som øker de økonomiske forskjellene i Norge, samtidig som de finansieres ved hjelp av usosiale velferdskutt og store lån fra framtidige generasjoner med rekordhøy bruk av oljeinntekter. Skattelettelsene har av økonomiskperter blitt beskrevet som lite vekstskapende, så en kan derfor bli forundret over at regjeringen ikke i større

grad tar inn over seg hvor lite vekst det blir av skattekuttene.

I dagens situasjon er det spesielt viktig at permitteringsregelverket gjøres mer fleksibelt og romsligere. Det er de ansatte som er bedriftenes viktigste ressurs. Forlengelse av permitteringsperioden og et mer fleksibelt regelverk er viktig for å bidra til at bedriftene kan holde på nødvendig kompetanse, ivareta dem som opplever usikkerhet for jobbene sine, og unngå oppsigelser.

Det er derfor Arbeiderpartiet har foreslått at permitteringsordningene må utvides og styrkes. Det er synd ikke regjeringspartiene vil støtte dette.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:35:15]: Statsbudsjettet er viktig for å korrigere markedskreftene. Det er mer krevende tider vi står overfor nå, og dermed blir det større behov for en kraftsamling om det viktigste.

I Senterpartiets budsjettforslag for arbeids- og sosialkomiteen er det en knallhard prioritering av to områder. Det ene er de vanskeligstilte på arbeidsmarkedet, hvor vi prioriterer hele 1 356 mill. kr ekstra. Det andre er oppfølging av lover og regelverk i arbeidslivet for å motarbeide sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, hvor vi samlet over flere departementer prioriterer 115 mill. kr.

Først til de mange ungdommer og de mange over 55 år som har store problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet. Vi vil prioritere store penger for at om lag 10 000 mennesker skal komme inn i betalt arbeid. Jeg gjentar: Om lag 10 000 mennesker skal komme inn i betalt arbeid – 2 000 på varig tilrettelagte tiltaksplasser, hvor vi bl.a. kan få vekk køene for ungdom med diagnoser, slik at en får en sømløs overgang fra skole til arbeidsliv, 5 000 nye plasser på varig tilskuddsordning, tidligere TULT, 2 000 tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne og 200 mill. kr til kommuner til kvalifiseringsprogrammet.

Samlet utgjør dette en formidabel innsats, og jeg er veldig stolt av at Senterpartiet har klart å prioritere disse områdene på den sterkeste måten av samtlige stortingspartier. Det har som sagt ført til at vi må prioritere vekk andre ting. Men det jeg sa i en replikk til representanten Wiborg, var at vi ikke kan si noe om hva vi vil gjøre med regelverket for pensjon til enslige og gifte og samboende pensjonister senere, når det kommer opp i et nytt budsjett. Så representanten feilsiterte meg på det punktet, for det er noe en må ta stilling til i hvert enkelt budsjett. Men vi snakker her om at regjeringspartiene og samarbeidspartiene prioriterer over 2 mrd. kr til den ordninga, noe Senterpartiet i år ikke hadde råd til.

Det andre hovedområdet vi prioriterer, er oppfølging av lover og regelverk i arbeidslivet for å motarbeide sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Arbeidstilsynet, Nav, politiet og skatteetaten må få til et samspill. Men jeg vil understreke at mer effektivitet på dette området først er mulig ved en kontrollert arbeidsinnvandring. Det er da en i mye større grad tar problemene ved roten.

Helt til slutt: Siden statsråden ikke svarte på om hun var enig i endringer som fører til færre faste ansettelser i arbeidslivet, må komiteens leder, Høyres Arve Kambe, avklare dette hovedpunktet i debatten nå, slik at vi får en for-

utsigbarhet for næringslivet. Arbeider regjeringa for flere faste ansettelser i arbeidslivet?

Kirsti Bergstø (SV) [12:38:32]: Flere har nevnt fra telerstolen her i dag at landet vårt er i en spesiell situasjon. Spesielle situasjoner krever spesielle løsninger. Det var sånn den rød-grønne regjeringen møtte finanskrisen. Det er ikke tilfellet nå. Tvert imot brukes det stor kraft i debatten her i dag på å avvise nettopp situasjonsspesifikke løsninger, gjennom f.eks. å forbedre permitteringsregelverket, som det i dag har blitt argumentert veldig godt for. Vi vet at de svenske erfaringene, Sverige har jo ikke hatt et regelverk tilsvarende vårt, viser at det ikke er sånn at folk nødvendigvis bytter beite – at industriarbeidere begynner med andre ting når det blir nedgang i industrien. De svenske erfaringene viser at når folk blir sagt opp, ja så kommer de tilbake til samme bransje, men da som innleide løsarbeidere istedenfor som fast ansatte.

Men regjeringen vil ikke møte en spesiell situasjon med spesielle løsninger. Heller enn en aktiv næringspolitikk framholdes passivitet gjennom næringsnøytralitet, men markedet er ikke egnet til å løse problemer som markedskreftene selv har skapt. Det er de ikke, det har de aldri vært, og det kommer markedet heller aldri til å være i stand til. Selv om landet vårt er i en spesiell situasjon nå, er det slående at veldig mange flere havner i en vanskelig situasjon hver gang Høyre styrer landet. Sist Høyre hadde regjeringsmakt, var også arbeidsledigheten rekordstor, samtidig som veldig få nye arbeidsplasser ble skapt.

Vi hører ofte at det var så krevende å overta arven etter de rød-grønne. Jeg vet ikke om det kan kalles krevende å overta styringen av et land med historisk lav arbeidsledighet. Jeg vet ikke om det kan kalles krevende, men jeg er overbevist om at det er noe med ideene som svikter, de politiske og ideologiske ideene om at markedets usynlige hånd skal ordne opp i arbeidsledighet, i klasseskiller, i kjønnsmakta – for det kommer aldri til å skje. Det er sosialistisk politikk, det er styring, det er mål, vilje og handling som gjør oss i stand til å møte vår tids største utfordringer, og da må vi ha spesielle løsninger i en spesiell situasjon.

Bård Hoksrud (FrP) [12:41:42]: Det er interessant å høre på debatten her – alle som sier at det er en spesiell situasjon vi er i, at man er opptatt av næringslivet, og at man må gjøre noe for å hindre at folk blir arbeidsledige. Det er vi selvfølgelig enig i, alle sammen.

Men det er litt spesielt å høre på representanten Lise Christoffersen: Medisinen til Arbeiderpartiet er 10 mrd. kr mer i skatter og avgifter til næringslivet og andre. Hvis man sliter med økonomien, er kanskje ikke nye skatter og avgifter det som er god medisin for å løse utfordringene i bedriftene og sørge for at folk kan ha jobb isteden. Retorikken til Arbeiderpartiet er at regjeringen tar fra de fattige og gir til de rike. Det er – med respekt å melde – bare tull. Og disse såkalte 2,7 milliardene som denne regjeringen nå har bestemt at gifte og samboende pensjonister skal få redusert avkortningen sin med, gjelder både rike, mindre rike og fattige pensjonister, som har forskjellig type pensjon. De skal altså nå få redusert avkortningen sin med 5 pst. Det

betyr at hver pensjonist som er gift, vil få en avkortning på 10 pst., og det vil fortsatt være 20 pst. for et par som er gift. Jeg synes det er bra at vi har en regjering som prøver å rydde opp i dette, og som sørger for at det nå blir mer likebehandling, men det er fortsatt 10 pst. som skiller.

Jeg er glad for at man i forhandlingene med Venstre og Kristelig Folkeparti også sørget for at minstepensjonistene får 4 000 kr ekstra, på samme måte som gifte og samboende får det. Det er noe Fremskrittspartiet har vært opptatt av å gjøre noe med lenge, og derfor er vi veldig glade for at vi nå får til dette.

Jeg synes også det er litt spesielt å høre retorikken til Arbeiderpartiet og hvorfor de er så imot dette – jo, fordi noen har kommet bedre ut fordi de er to stykker som bor sammen. Men det er ingen som hvis man skulle bli arbeidsledig eller sykmeldt, kommer og sier: Nei, du bor sammen med noen, du er gift eller samboende, så vi trekker fra 10 pst. av lønna di! Det gjør man jo ikke. Og det er det dette handler om. Dette er en opparbeidet rettighet som Fremskrittspartiet mener at man opparbeider seg gjennom et langt liv, og da bør man også få beholde det på samme måte, uavhengig av om man er gift eller enslig. Jeg synes det er rart at ikke også Arbeiderpartiet ser at det er viktig å likestille og sørge for at man får det samme. Det er jo det man har tjent opp gjennom et langt liv, og da bør man også få beholde alle de pensjonsinntektene.

Presidenten: Presidenten ville nok kanskje brukt et mer parlamentarisk uttrykk enn «tull». Det var bare et lite råd.

Karin Andersen (SV) [12:44:53]: Når man gir milliarder i skattelette til de mest formuende og tar barnetillegget fra uføre foreldre med minst pensjon, tar man fra de fattige og gir til de rike. Det er fakta. Da blir det flere fattige unger, for når det gjelder disse foreldrene, kommer det ikke til å – for å si det sånn – skje et mirakel der folk blir helbredet av å være fattige. Dessverre er det slik at folk blir syke av å være fattige, av å bekymre seg for ungene sine og for om de kan betale husleia. Den får de også mindre hjelp med fra denne regjeringen, dessverre, for det er mange som nå faller ut av bostøtteordningen, helt i strid med det som er vedtatt.

Det blir heller ikke de riktige, framtidsrettede arbeidsplassene så lenge vi har en regjering som satser hundrevis av millioner kroner på oljeforskning – på en forurensende, moden næring som må fases ut – og kutter i fornybar næringen i treindustrien. Det er feil medisin, det er feil retning. Det er også farlig, for vi trenger arbeidsplassene, og vi trenger den fornybare næringen. Det blir ikke mye godt arbeidsliv hvis ikke regjeringen satser på dette.

Statsråden var i sitt innlegg inne på ungdom – hun var særlig opptatt av ungdom. Da ber jeg statsråden interessere seg for kvalifiseringsprogrammet. Det var et program som skulle hjelpe dem som sto langt unna arbeidslivet, til å komme i virksomhet igjen. Det har vist gode resultater, men det blir brukt i mindre og mindre grad. Regjeringen legger ikke inn noen særlig styrking på dette området. Det er et virkemiddel som man kunne ta i bruk i langt større

grad enn det man gjør i dag. Det er jo en del av den aktivitetsplikten som regjeringen liker å snakke om. SV er veldig for at alle skal komme i aktivitet, men det må være noen som – for å si det sånn – driver denne aktiviteten på fornuftig vis. Da er kvalifiseringsprogrammet et veldig godt alternativ.

Så til det som regjeringen og flertallet nå tydeligvis har planer om, nemlig å kutte i rettigheten til å ha penger til mat på bordet. Det gjelder mange familier, særlig flyktningfamilier. Jeg vil advare veldig sterkt mot denne tankegangen. Jeg vet at det er forlokkende, for i mange europeiske land har de ikke slike rettigheter som i Norge. Det er én av grunnene til at det ser ut som om det er mange som får slike ytelser i Norge, fordi man her har en rettighet. I andre land skyves dette ansvaret over på familien. Det er nettopp dette regjeringen og flertallet nå gjør, med supplerende stønad til eldre som ikke har opparbeidet seg rett til alderspensjon. Før var de på sosialhjelp. Nå planlegger regjeringen at de ikke engang skal kunne få sosialhjelp. Det betyr at man usynliggjør et kjempestort fattigdomsproblem for eldre mennesker som ikke kommer til å få jobb. Og det er SV helt uenig i.

Erlend Wiborg (FrP) [12:48:08]: Det har vært flere interessante innlegg i en relativt forutsigbar debatt.

En representant fra Arbeiderpartiet var innom tiltakspakken som regjeringen la frem, og som blir vedtatt her. Det er interessant at når regjeringen legger frem en tiltakspakke som er betydelig større enn det Arbeiderpartiet ba om, kritiserer de i etterkant at vi har gjort noen justeringer internt i tiltakspakken. Noe av det regjeringen har satset på, er massiv utbygging og vedlikehold av vei og jernbane. Så gjorde man noen justeringer slik at veksten innenfor vei ble noe mindre, og slik at veksten innenfor jernbane ble enda større. Det er slik at en anleggsarbeider, uavhengig om en bygger vei eller jernbane, fortsatt er en anleggsarbeider som faktisk har en jobb. Det er synd at Arbeiderpartiet velger å gjøre polemikk ut av det.

Representanten Kirsti Bergstø fra Sosialistisk Venstreparti hadde et underlig innlegg – hvis det er parlamentarisk korrekt å si. Hun snakket om midlertidige ansettelser, snakket om såkalte løsarbeidere. For det første synes jeg det er en stygg måte å omtale mennesker som har fått en fot innenfor arbeidslivet, på. Men det som gjør det enda mer interessant, er at representanten Kirsti Bergstø – Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe – nylig hadde en jobbannonse ute der de søkte etter en politisk rådgiver innenfor arbeid, sosial likestilling og familiepolitikk, som skulle dekke arbeids- og sosialfraksjonen til Sosialistisk Venstreparti. Det var en midlertidig stilling på syv måneder, med tiltredelse 15. januar. Da er det veldig interessant at representanten Bergstø snakker om løsarbeidere, noe Sosialistisk Venstreparti selv tydeligvis velger å ansette og å søke etter. Det er meget spesielt, for å si det mildt.

Så har Arbeiderpartiet snakket mye om tiltak. Det skal være midlertidige tiltak, midlertidige ordninger. Men det hjelper veldig lite å ha mange forskjellige tiltak når Arbeiderpartiet her i denne sal velger å føre en politikk som vil øke arbeidsledigheten i Norge, gjennom å øke skattene og

avgiftene med 18 mrd. kr for bedrifter og arbeidstakere, når Arbeiderpartiet velger å redusere bevilgningene til vei og jernbane, når de er imot å kutte i byråkratiet. Det er tiltak som bidrar til å øke arbeidsledigheten, ikke til å bekjempe arbeidsledigheten.

Helt avslutningsvis: Representanten Lundteigen mente at han var feilsitert av undertegnede. Men representanten Lundteigen sa i replikkveksling med meg at han og Senterpartiet er imot å bruke 2 mrd. kr årlig på å redusere avkortningen for gifte og samboende pensjonister. Dermed betyr det at Senterpartiet ønsker å kutte i pensjonene til folk flest.

Rigmor Aasrud (A) [12:51:29]: Jeg registrerte at representanten Wiborg i sin forherligelse av sin skatte- og avgiftspolitikken glemte å nevne flyseteavgiftens innvirkning på sysselsettingen, men det kan han sikkert komme tilbake til i et senere innlegg.

Arbeid er viktig for alle, også for dem som har ned-satt arbeidsevne. Derfor er det så viktig at de får et tilbud i forskjellige typer arbeidsmarkedsbedrifter. For Arbeiderpartiet er det viktig at vi ser på dette arbeidet på samme måten som vi ser på annet arbeid. De som er i arbeidsmarkedsbedriftene, og som trenger en varig tilrettelagt arbeidsplass, må ses på som arbeidskraft som alle andre. Derfor er vi imot at kommunene skal ta over ansvaret for den delen av arbeidsmarkedspolitikken. Derfor er vi også imot at man skal kunne bruke varig tilrettelagte arbeidsplasser til å saldere andre behov innenfor arbeidsmarkedsbudsjettet til statsråden. Derfor håper vi at flere vil være med oss og si at slik vil vi ikke ha det i tiden framover, og stemme sammen med oss, og stemme imot omdisponeringsfullmaktens punkt 2 under III, slik at vi sikrer at disse midlene bevilges til dem som trenger dem aller mest.

Så har vi hørt en regjering som er opptatt av å fortelle oss at de har gjennomføringskraft. For to–tre år siden foreslo vår regjering at vi skulle endre ordningen med aktivitetshjelpemidler til også å omfatte dem over 26 år. Da er det interessant at vi for bare noen dager siden i denne salen salderte budsjettet for i år der vi tok 56 mill. kr fra den posten. Man hadde altså ikke klart å få organisert arbeidet slik at de som trenger disse aktivitetshjelpemidlene, får dem. Det viser at det er bra at det kommer nye øyne inn i departementet som kanskje kan gjøre at det blir noe mer trøkk på dette i tiden framover.

Så har jeg lyst til å si til representanten Bård Hoksrud – jeg skjønner at «tull» ikke er et riktig parlamentarisk ord å bruke – at det må være en åpenbar misforståelse når han sier at 18 mrd. kr, 12 mrd. kr i kutt i formuesskatten går til næringslivet. Det er ikke riktig. Men det som må være en åpenbar misforståelse, er at man kutter 2 mrd. kr fra de arbeidsledige, det er ikke å sørge for dem som sitter nederst ved bordet.

Lise Christoffersen (A) [12:54:40]: Det er ikke alt en rekker å komme inn på i et innlegg på 5 minutter.

Jeg har lyst til å gi et tilsvarende svar til representanten Bård Hoksrud, som var veldig opptatt av urettferdigheten i at de med én pensjon å klare seg på, har litt mer å klare levekost-

nadene sine med enn de som faktisk er to til å dele på utgiftene, og det er veldig urettferdig i henhold til det Bård Hoksrud sier.

Men det er noen som Fremskrittspartiet mener at det er helt greit for. Når det gjelder supplerende stønad for personer med kort botid i Norge, som Fremskrittspartiet konsekvent kaller innvandrere, men som faktisk også gjelder nordmenn med lange opphold i utlandet, vedtok en for en uke siden å kutte pensjonene til enslige ned til lav sats, selv om de ikke lever sammen med noen i et samboerskap eller et ekteskap, dersom de har noen å dele boutgiftene med. Så her snur en argumentasjonen rundt alt etter hvilke grupper en ønsker å «please», og hvilke grupper en ønsker å henge ut.

En annen ting som jeg ikke rakk å nevne i mitt første innlegg, er trygdeoppgjøret for 2015, hvor vi virkelig fikk se hvordan Fremskrittspartiet kan få seg til å tale med to tunger. Med daværende statsråds velsignelse gikk Fremskrittspartiets stortingsgruppe til frontalangrep på egen minister fordi årets trygdeoppgjør gikk i minus, og forlangte at dette ble rettet opp umiddelbart. Fremskrittspartiets talsperson sto på denne talerstolen og sa akkurat det, at regjeringen måtte benytte seg av den muligheten som ligger i pensjonsforliket, til å foreta en vurdering av om det foreligger særlige forhold som det eventuelt bør tas hensyn til, og sa:

«Fremskrittspartiet er av den oppfatning at det at landets pensjonister nå risikerer å få en redusert kjøpekraft, i høyeste grad er et særlig forhold som det bør tas hensyn til.»

Og det var ingen forbehold i det utsagnet. Dette er et halvt år siden. Nå sier Fremskrittspartiet akkurat det motsatte. Foreløpig er det høyst uvisst om løftet til pensjonistene blir innfridd. Men jeg har mine tvil fordi Fremskrittspartiet i budsjettet støtter noe som kan se ut som en teknisk greie, men som henger sammen med Fremskrittspartiets brutte løfter fra trygdeoppgjøret for 2015. Fremskrittspartiet mener nemlig at det ikke lenger er nødvendig å sette av en pott til merutgifter i kommende trygdeoppgjør fordi de skal jo bare indeksreguleres. Pensjonistforbundet ba oss om å beholde muligheten til at drøftingsinstituttet faktisk er reelt. Det sier Fremskrittspartiet nå nei til. Det etterlatte inntrykk stemmer altså ikke med virkeligheten når det gjelder Fremskrittspartiet og bekymringen for landets pensjonister, og det var akkurat det Fremskrittspartiet ønsket å oppnå.

Arve Kambe (H) [12:57:56]: Ved avslutningen av debatten er det interessant å følge med regjeringspartiene, som i stort sett alle innleggene sine har gjentatt behovet for arbeid, aktivitet og omstilling, med tiltak som virker, som skaper nye arbeidsplasser, og som skaper varige arbeidsplasser. Vi la fram en tiltakspakke som i forbindelse med statsbudsjettet blir rost av samtlige parter i arbeidslivet for at det var nok tiltaksplasser – dobbelt så mange tiltaksplasser som Arbeiderpartiet foreslo i valgkampen, tiltaksplasser som vi har merknader i 2016-budsjettet på at en forventer at Nav faktisk klarer å bruke opp, for de har ikke klart å bruke dem opp i 2015. Så vi har mer enn nok tiltaksplasser,

og revidert budsjett kommer. Vi følger den utviklingen nøye.

I tillegg har vi endret permitteringsregelverket for noen måneder siden og har nå 30 ukers permittering. Det er det full mulighet til å ha. Så spør representanten Lundteigen Høyre: Er det slik at vi er for faste ansettelser som hovedregel? Ja, selvfølgelig. Det står til og med i den arbeidsmiljøloven som ble vedtatt i Stortinget for noen måneder tilbake at fast ansettelse er hovedregelen, og det er faktisk noe som de aller fleste bedrifter også ønsker, enten de er statlige eller offentlige, fordi de ønsker stabil arbeidskraft. De starter arbeidsplasser, starter bedrifter fordi de ønsker å fylle noen behov, og da har de også behov for stabil arbeidskraft. Så fast arbeidskraft og faste ansettelser er hovedregelen, og vi ønsker at det skal være hovedregelen.

Kirsti Bergstø gjør et underlig forsøk på historiefortelling fra stortingsperioden 2001–2005, sist vi satt i regjering. Etter hvert som årene gikk der, sank ledigheten. Tiltakene virket, regjeringen gjorde en rekke ting, såpass mye at Arbeiderpartiets sjefredaktør, Arne Strand, sa første dag på jobb for den nye rød-grønne regjeringen: Dere kommer til dekket bord. Det var virkeligheten da de rød-grønne begynte jobben sin i 2005, og vår virkelighet var at arbeidet med aktivitet og omstilling ikke engang var påtenkt under de åtte årene med rød-grønn regjering. Derfor har vi gjort det.

Maritim strategi kommer nå for kystfarten i Norge. Rundt påsketider, eller før påske, når ESA har godkjent det, kommer det for offshoresektoren, og det kommer også for Kiel-ferga og Color Line. Så den maritime strategien er i ferd med å gjøre det, og sist uke, som jeg nevnte i mitt hovedinnlegg, var jeg altså vitne til elleve innflagginger fra utenlandsk flagg til norsk flagg bare i Vindafjord og Haugesund, og i tillegg skjer det i Hordaland og Møre og Romsdal.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Kirsti Bergstø har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kirsti Bergstø (SV) [13:01:13]: Jeg har et lite svar til representanten Wiborg. SV er ikke imot at arbeid er av midlertidig karakter, som at prosjektarbeid er midlertidig, eller at vikariat, f.eks. for ansatte som skal ut i foreldrepermisjon, er midlertidig. Vi synes det er gledelig at det er sånne ordninger. Det vi er imot, er en generell adgang til midlertidige ansettelser. Jeg vil oppfordre representanten Wiborg til faktisk å lese arbeidsmiljøloven, som hans parti går i bresjen for å rasere.

Spørsmålet er: Er det frekt å kalle midlertidig ansatte for løsarbeidere? Det kan man ha ulike meninger om. Jeg for min del mener det er frekt å slå ned folk – ikke å påpeke at noen er slått ned.

Karin Andersen (SV) [13:02:16]: Først til denne eventyrfortellingen om at skattelette til formuende kommer til å skape arbeidsplasser. For å si det sånn: Det er

ingen økonomisk teori som sier at det skjer sånn. Det vi vet, er at når man gjør livet vanskeligere for dem som har tungt å bære fra før, er det flere av dem som blir utstøtt. Det vet vi også mye om, og det er dessverre det regjeringen gjør.

Representanten Kambe var oppe og sa at man ikke hadde gjort noe for aktivitet da man satt i regjering. Jo, vi vedtok f.eks. kvalifiseringsprogrammet, som er en veldig viktig ordning, og som forskning viser fungerer bra, men denne regjeringen satser ikke på det. Det handler også om å gi reelle muligheter til dem som sitter nederst ved bordet, og det liker ikke denne regjeringen. Vi la om stønaden til enslige forsørgere, slik at det var mulig å ha en trygg stønad i bunn mens man kvalifiserte seg til et arbeid der det var mulig å forsørge en familie om man var enslig. Det fungerer. Forskning viser at det fungerer. Det vil ikke denne regjeringen ha, og det er målrettede angrep på de familiene som Nav sier har 3,5 ganger så stor risiko som andre for å bli fattige – og det er barn i disse familiene. Det er mye som skal gjøres for fattige barnefamilier, men denne regjeringen og disse flertallspartiene har dessverre mye på samvittigheten som ikke er bra.

Til slutt har jeg en appell til statsråden. Varig tilrettelagt arbeid snakket representanten Dag Terje Andersen om her oppe i sted. Det oppfyller Norges forpliktelser etter FN-konvensjonen om mennesker med funksjonsnedsettelse, at de ikke skal diskrimineres når det gjelder statlig arbeidsmarkedspolitikk. Regjeringen leker med et forslag om å fjerne denne ene gruppen fra den statlige arbeidsmarkedspolitikken, altså diskriminere en gruppe, og legge dette ansvaret over på kommunene. Dette er bedrifter som gir ordentlig, flott, kvalifiserende og godt arbeid, veldig gode bedrifter i lokalsamfunn. Ikke minst er dette arbeidsplasser som gir mennesker med f.eks. utviklingshemning, en trygg arbeidsplass, der de kan få bruke sine evner og ressurser. Dette er en ordning som har fungert godt. Fjerner man dette fra den statlige arbeidsmarkedspolitikken, er det diskriminering. Hvis statsråden ikke tror meg, kan hun snakke med sin partikollega, Victor Norman, som er helt enig med SV i denne saken. Det er ingen god grunn til å fjerne varig, tilrettelagt arbeid fra den statlige arbeidsmarkedspolitikken. Der skal staten være med og bidra framover, og det er ikke én gruppe som skal tas ut og ikke være en del av den.

Bård Hoksrud (FrP) [13:05:26]: Representanten Karin Andersen sier at det ikke er noe problem å påføre næringslivet både formuesskatt og andre skatter, men det er faktisk sånn at om man gjør børen for tung for næringslivet, når man en grense, og da legger man til slutt ned, fordi man verken klarer å skape arbeidsplasser eller å holde liv i de arbeidsplassene man har. Derfor er det viktig å passe på skatter og avgifter, for det handler faktisk også om å bevare arbeidsplasser og skape nye arbeidsplasser – noe jeg opplever at SV definitivt ikke er opptatt av når man synes det er så greit å skatt- og avgiftslegge næringslivet på den måten SV vil.

Når jeg hører på representanten fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, høres det ut som om formuesskatt er

en sånn enkel greie, og at det ikke betyr noe for næringslivet. I mitt fylke har vi en ganske stor bedrift, som i en del år gikk ganske dårlig, men den hadde store lokaler og mye produksjonsutstyr som kostet mye penger. Det betyr at man må betale skatt. Når man ikke tjener penger, men går med underskudd og i tillegg skal betale skatt på noe man ikke kan ta ut, da er det ikke så lett som det kanskje er for Arbeiderpartiets leder, Jonas Gahr Støre, som har penger på bok, som gjør at han kan ta av pengene i banken og betale. Disse har altså maskiner som de ikke får solgt, og får man ikke solgt maskiner, må man ta opp lån. Og får man ikke lån, kan man ikke betale formuesskatten sin. Det er jo det det handler om for næringslivet. Jeg synes det er trist at mange forsøker å late som at formuesskatt bare rammer dem som er rike og har masse penger og kontanter. Det er mange som er rike i verdier, men det er ikke sånn at det er like lett å omsette verdiene og produksjonsutstyret hele tiden. Derfor er denne regjeringen også opptatt av å gjøre noe med skatter og avgifter.

Fra Arbeiderpartiet er det et tydelig ja. Da vet ca. 550 000–600 000 gifte og samboende norske pensjonister at dersom det blir en annen regjering, kan man forventet – eller risikere – at den reduksjonen i avkortningen som denne regjeringen har innført, kan bli tilbakeført igjen. Jeg tror ikke Arbeiderpartiet tør å gjøre det, for pensjonistene er ganske mange. Siden forrige gang Fremskrittspartiet fikk en regjering med på å redusere avkortningen fra 20 pst. til 15 pst. – det er ganske mange år siden – har jeg registrert at Arbeiderpartiet ikke har turt å gjøre noe med det. Så de gjør kanskje ikke det nå heller, til glede for pensjonistene.

Som sagt: I sted var det feil av oss å si at vi tok æren for økningen til minstepensjonistene, men nå er det plutselig riktig av oss å ta æren for flyseteavgiften, som Fremskrittspartiet selvfølgelig har vært imot, men som har blitt til gjennom enighet med to andre partier.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:08:42]: Mitt spørsmål til representanten Kambe var om Høyre er enig i endringer som fører til flere midlertidige ansettelser, eller ikke. Det var spørsmålet.

Videre: Representanten Bård Hoksrud er veldig beskjeden og vil ikke gi regjeringa honnør for at en svekker evneprinsippet i beskatningen. Jeg synes at en skal være ærlig på det og si at det er Høyres varemerke at skatt etter evne skal ha en mindre posisjon framover. Forskjellene øker, ikke minst som følge av endringene i arbeidslivet med flere midlertidige ansettelser og flere vikarbyråer. Det må representanten Hoksrud ta inn over seg.

Det blir mer krevende tider. Prinsippet om jambyrdighet må holdes mer fram. Jeg ser finanskomiteens leder har kommet, og jeg er veldig opptatt av at Kristelig Folkeparti, som har en nøkkelrolle på dette området, signaliserer om jambyrdighet skal være varemerket i den krevende tida vi står framfor.

Stefan Heggelund (H) [13:09:53]: Representanten Karin Andersen sier at stortingsflertallet nå har mye på samvittigheten – mye som ikke er bra – og nevner stolt ting som ble satt i gang under den forrige regjeringen. Hun prøver å framstille det som om vi f.eks. er imot overgangsstonaden, som om vi ikke har overgangsstonad i Norge lenger etter det vedtaket vi gjorde i Stortinget i vår. Det er feil. Vi har ytterligere forbedret overgangsstonaden slik at den skal hjelpe folk raskere ut i arbeid. Men hvis vi skal snakke om hva ulike partier og hva ulike stortingsflertall har på samvittigheten, er det helt umulig å komme forbi den rød-grønne regjeringens implementering av Nav-reformen. Det var ikke vellykket. Det er virkelig noe jeg er glad for at vi ikke har på samvittigheten. Overgangen til arbeid gikk tregere. Overgangen til utdanning gikk tregere. Overgangen til uføretrygd for dem som trengte uføretrygd, gikk tregere. Det gikk så galt at det måtte en kontrollhøring til. Navs regnskap for 2008 på rundt 300 mrd. kr kunne ikke bekrefte av Riksrevisjonen. Folk fikk ikke den hjelpen de skulle ha, når de skulle ha den. Det er det de rød-grønne partiene har på samvittigheten. Så angriper de vårt sosiale engasjement når de har dette på samvittigheten selv! Det framstår helt merkelig, for å si det rett ut.

Jeg håper jeg fortsatt er innenfor parlamentariske former.

Nå staker vi ut veien videre. Vi senker tersklene inn til arbeidslivet for dem som står utenfor. Jeg syns det er underlig at representanten Lundteigen spør igjen og igjen om man er for endringer i midlertidige ansettelser. Ja, vi har vedtatt endringer i midlertidige ansettelser, fordi vi mener at det senker terskelen inn til arbeidslivet. Vi rydder opp i tiltakssystemet i Nav. Vi arbeidsretter ytelser, vi bøter på de rød-grønnes feilgrep, og vi staker ut veien videre for Nav. Det ansvaret tar dette flertallet, og fordi vi tar det, har vi ganske god samvittighet.

Presidenten: Formuleringene var klart innenfor.

Bente Stein Mathisen (H) [13:12:53]: Det var Karin Andersens innlegg som gjorde at jeg måtte ta til motmæle.

Jeg syns det blir ganske drøyt å sitte her og høre på påstanden om at dagens regjering ikke liker å støtte og hjelpe folk som sitter nederst ved bordet. Det må jeg si er drøyt å sitte og høre på, og jeg kjenner meg ikke igjen i den påstanden. Jeg tror at vi som sitter på Stortinget, har et felles mål. Vi ønsker å hjelpe folk som sitter nederst ved bordet. Det målet tror jeg vi alle sammen har. Men vi har forskjellige tilnærminger. Vi bruker forskjellige virkemidler, og vi går forskjellige veier. Den respekten må vi faktisk ha for hverandre.

Denne regjeringen fører en politikk som ønsker å legge til rette for at folk skal komme ut av fattigdommen. Jeg har skissert i tidligere innlegg at vi har mange ulike tiltak som vi tror på, og som vil føre til at folk kan klare seg bedre selv og komme seg ut av fattigdom. Vi rydder opp i tiltakssystemene i Nav så de skal fungere bedre. Det tror vi på.

Jeg har som sykepleier lært i min utdanning at det viktigste vi kan gjøre, er å hjelpe folk til å greie seg selv.

Denne regjeringen fører en politikk som har det målet for øye. Vi ønsker å legge til rette slik at folk kan gjenvinne evnen til å klare seg selv, komme i arbeid og greie å ta vare på seg selv i sitt eget liv. De som ikke greier det, har vi et godt sikkerhetsnett for, og dem skal vi selvfølgelig hjelpe.

Presidenten: Representanten Lise Christoffersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lise Christoffersen (A) [13:14:31]: Til Bård Hoksrud: Ja, Arbeiderpartiet vet at det store flertallet av de nesten 900 000 alderspensjonistene er samboere eller ektepar, men det er ikke det som styrer Arbeiderpartiets politikk. Vi tar utgangspunkt i hva som er rettferdig for den enkelte.

Så til de uføre, som vi ikke har hatt tid til å si så veldig mye om, som ikke lenger kalles pensjonister, men som for manges del er i samme situasjon som alderspensjonistene, for det er Stortinget som avgjør hva de skal ha å leve av. Arbeiderpartiet har gjentatte ganger, også nå i forbindelse med budsjettet, bedt regjeringa foreta en gjennomgang av uføreformen for å fange opp dem som utslippt har fått reduserte ytelser. Også nå i dag blir vi nedstemt. Regjeringspartiene har på en eller annen måte klart å definere de uføre over i gruppa uverdige trengende. Vi forstår ikke hva galt de uføre har gjort som fortjener dette.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [13:15:39]: Jeg har sagt det før: Vi kan asfaltere vegen herfra og opp til Slottet med forskning som viser at folk blir syke av å være fattige og bli tatt fra ytelser når de ikke har jobb, og er så syke at de ikke kan få jobb. Det er det regjeringen gjør for barnefamilier som er i en slik situasjon. På den andre siden får altså folk med svære formuer svære skatteletter, og folk som arver – det er ikke arbeidslinja som gjelder her, det er arvelinja som gjelder for denne regjeringen. Og da har man god råd, de rike motiveres nemlig av å få mer penger, mens fattige skal motiveres av å bli fattige.

Hvis man er opptatt av å gjenvinne evnen til å komme i arbeid, må man støtte opp om dem som er i en vanskelig situasjon. Når vi påpeker at dere faktisk tar fra de fattigste, må dere – for å si det sann – innse at det er det dere gjør. Og det fungerer altså ikke, det skaper fattigdom, uhelse, det skaper vanskelige liv, og færre kommer i jobb.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bård Hoksrud (FrP) [13:16:53]: Da registrerer jeg at for Lise Christoffersen og Arbeiderpartiet er rettferdighet å ta fra gifte og samboende 15 pst. av pensjonen de har jobbet og slitt for i mange år i arbeidslivet.

Presidenten: Representanten Erlend Wiborg har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Erlend Wiborg (FrP) [13:17:21]: Representanten Karin Andersen mente at man blir syk av lite penger. Det er noe Fremskrittspartiet er helt enig i. Og da er det særdeles underlig at den samme representanten ønsker å frata landets gifte og samboende pensjonister 8 000 kr i året, men det kan kanskje henge sammen med at representanten Kirsti Bergstø har vært klar på at det å kutte i pensjonene er god fordelingspolitikk. Det er noe Fremskrittspartiet er uenig i, og heldigvis er Fremskrittspartiet i flertallet i denne sal her i dag.

Dag Terje Andersen (A) [13:18:06]: Jeg håper vi nå nærmer oss slutten på det jeg vil si er en noe springende debatt, men som allikevel har fått fram en del klare skillelinjer. Det har vært en runde nå om midlertidige ansettelser, og det er tradisjonelt. Kirsti Bergstø blir beskyldt for å gjøre noe annet enn det hun sier, når en utlyser midlertidige stillinger midlertidig i SV. Det er useriøst. Alle vet at alle er for at i midlertidige stillinger kan en ansette midlertidig. Det er ingen som noen gang har sagt noe annet.

Det vi er imot, er at det skal bli alminnelig adgang til å ansette midlertidig uten at det er en midlertidig stilling. Når vi er det, er det fordi alle advarer mot det. Regjeringa og regjeringspartiene ble advart av Arbeidstilsynet, Statens Arbeidsmiljøinstitutt og Petroleumsstilsynet, og det er dokumentert i rapporter fra OECD at det ikke gir flere jobb, det er bare det at flere av jobbene blir midlertidige. Det er de fakta som ligger til grunn. Erfaringene fra Sverige dokumenterer akkurat det samme. Det blir altså ikke noen lavere terskel inn i arbeidslivet – nei da – men det blir lavere terskel ut av arbeidslivet, fordi en bare kan hives ut uten noen grunn, som en må ha hvis en er ansatt.

Så til skatt, som også har blitt brakt opp. Det er regjeringas viktigste tiltak mot arbeidsledigheten. Der har også OECD sagt noe om de økte forskjellene og hva det fører til av tapt produktivitet. Så har Scheel-utvalget sagt at det er bedre å satse på residensbeskatning enn på kildebeskatning. Og så har Menon-rapporten til regjeringa sagt at av lettelsene på skatteartene er formuesskatt det minst effektive hvis en vil få til aktivitetsøkning. Men allikevel gjør altså regjeringa det.

Nei da, vi foreslår ikke dramatisk økning i skatten. Vi foreslår til og med senking av selskapskatten. Det gjorde vi da vi satt i regjering, og det gjør vi nå. Men vi går altså imot skattelettelsene, fordi vi vet det ikke virker, og fordi vi er opptatt av sysselsetting og arbeidsledighet. Og så er vi opptatt av det å ta 2 mrd. kr rett ut av lomma til de arbeidsledige. Det er ikke spørsmål om vi er enige om at de arbeidsledige helst bør komme i jobb – det er alle enige om. Men vi stiller spørsmålet: Hvorfor i all verden skal vi plage folk som har mistet jobben, med i tillegg å miste økonomi? Så tydelige er forskjellene.

Presidenten: Representanten Arve Kambe har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Arve Kambe (H) [13:21:30]: Jeg skal bare ta opp noen av de påstandene som kommer.

Det vi gjør når det gjelder pensjonsoppgjøret, er å flytte pengene fra ymse-posten til en vanlig post. Det er ikke å legge det inn som en del av et lønnsoppgjør eller andre ting. Det er på samme måten som når staten lager statsbudsjettet, man legger inn en prognose for framtidig forventet lønnsvekst i stat og kommune, man gjør det samme med sykefravær, man gjør det samme med renter osv. Det er en del av prognosen. Når pensjonsoppgjøret kommer, er det ikke påvirket i det hele tatt av det.

Når det gjelder midlertidig ansatte, er hele poenget at etter åtte rød-grønne år sto veldig mange ungdommer, veldig mange innvandrere og veldig mange mennesker med nedsatt arbeidsevne langt utenfor norsk arbeidsliv. Vi tilbyr dem: Det er bedre med midlertidig stilling med full lønn enn midlertidig Nav-tiltak med halv lønn, som er de rød-grønnes reelle alternativ, samtidig som vi skaper flere arbeidsplasser og styrker Nav-tiltakene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [13:22:36]

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5) (Innst. 6 S (2015–2016), jf. Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kari Henriksen (A) [13:23:38]: For Arbeiderpartiet er det en grunnleggende verdi i ethvert samfunn at de som bor der, skal oppleve trygghet. For oss handler det om å ha en jobb å gå til, om deltagelse og om tilhørighet i et fellesskap. Det handler også om samfunnssikkerhet og beredskap for at folk skal oppleve trygghet for liv, helse og viktige verdier – trygghet for at vi jobber godt for å forebygge hendelser, og for at når alvorlige hendelser inntreffer, så har landet den nødvendige beredskapen for å håndtere situasjonen.

Vi lever i en urolig tid. Klimaendringene skaper ustabile boforhold. Noen mister hele land. I Norge mister mange husene sine, og framkommelighet til jobb og omverdenen reduseres. Flom og ras skaper utrygghet. Innbyggerne i Fedå og Vikeså har opplevd det denne vinteren.

Krig, sult, fattigdom, nød og miljøkatastrofer setter

store menneskemasser i bevegelse, også i vår tid. I urolige tider påvirker mange forhold tryggheten vi opplever. Ordene vi bruker, konfliktene vi skaper, og de politiske valgene vi tar, bidrar i smått og stort til å øke eller redusere tryggheten den enkelte opplever, og samfunnet som helhet skaper.

Sceneteppet bak dagens Europa er alvorlig. Islamister og høyreekstremister speiler seg i hverandres angrep på våre verdier, som ytringsfrihet og demokrati. Statsministeren sa i sin redegjørelse om flyktnings situasjonen til Stortinget:

«Den økte asyltilstrømningen vurderes i første rekke å få negative følger for trusselbildet knyttet til det høyreekstreme miljøet i Norge. Motstand mot innvandring er en viktig mobiliseringsfaktor for dette miljøet.»

Skal vi stå bedre rustet til å møte et nytt terrorangrep eller andre alvorlige hendelser på norsk jord, må vi ta de store grepene som virkelig styrker landets håndteringsevne ved en alvorlig nasjonal krise.

Det er påfallende hvordan justis- og beredskapsministerens fokusering på beredskap ser ut til å ha blitt redusert til kun ett spørsmål: behovet for permanent bevæpnet politi. Regjeringa sier lite om det som virkelig har betydning for sikkerhets- og beredskapsvevnen her i landet.

Når en krise oppstår, skal den håndteres raskt og effektivt, med god kompetanse på alle nivåer. Det må derfor satses på nasjonal kriseledelse. Folk skal vite at de får hjelp når de trenger det, uansett om de bor i Flekkefjord eller i Hammerfest. Beredskapsaktørene må gis anledning til å øve mer, og til å øve mer sammen, slik at de er klare den dagen det trengs.

Arbeidet med å styrke beredskapen i Norge er uten framdrift. De konkrete tiltakene for å styrke beredskapen uteblir, til tross for at regjeringa nå legger fram sitt tredje budsjett. Fremdeles er nasjonalt beredskapssenter i det blå. Justis- og beredskapsministeren ser heller ikke ut til å se behovet for en nasjonal skalerbar operasjonssentral, til tross for klare anbefalinger etter 22. juli. Det satses heller ikke på å opprette regionale øvingssentre.

Arbeiderpartiet tar til etterretning at regjeringa stoppet avgjørelsen om å bygge beredskapssenter på Alnabru, til tross for at regjeringa selv skriver at det var mulig å bygge der. At det ikke blir Alnabru bekymrer oss likevel ikke. Det som gir grunn til bekymring, er at beredskapssenteret stadig skyves på. Nå er det gått to år. Vi har ikke tid til å vente lenger. Nå må det vises politisk handling. Vi må vite hvor beredskapssenteret skal stå, og vi må vite når det kommer til å bli ferdig, slik at politiets skarpeste ende kan trene mer på de skarpeste oppdragene.

Det er enda ikke avklart hvordan nasjonale kriser skal ledes, hvem som operativt skal lede en hendelse der det smeller flere steder i landet samtidig. Justis- og beredskapsministeren burde være mer opptatt av nasjonal kriseledelse enn det vi ser i dette budsjettet.

Handlingslammelsen vi nå ser, vitner om en regjering som ikke har vilje til å prioritere de store beredskapsgrepene Norge trenger. Arbeiderpartiet setter handling bak

ordene og leverer på alle områder i vårt budsjettforslag. Vårt alternativ prioriterer beredskap og sikkerhet. Vi setter av midler til nasjonal skalerbar operasjonssentral og regionale øvingssentre. Vi prioriterer også de sårt tiltrengte sikkerhetstiltakene ved Oslo tingrett, og vi er tydelige på behovet for en prioritering av beredskapssenteret.

Jeg vil til slutt ta opp våre forslag i innstillinga og vil også gi signal om at vi kommer til å stemme for II–XIII.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Anders B. Werp (H) [13:29:19]: Bakteppet for dette justisbudsjettet er mer dramatisk enn vi kunne ønsket. Oljeprisen er mer enn halvert siden i fjor høst. Ledigheten er økende. Vi skal håndtere en rekordhøy tilstrømning av flyktninger. Den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa har siden våren i fjor endret seg betydelig – og til det verre. Vi ser angrep og trusler fra grupper som vil splitte, spre hat og dyrke frykt. Det internasjonale landskapet er i stadig endring – økonomisk og sikkerhetsmessig. Dette griper direkte inn i Justisdepartementets oppgaver og utfordringer. Departementet skal ivareta tryggheten i samfunnet i rolige så vel som urolige tider.

Justisfeltet styrkes med 1,1 mrd. kr i friske midler fra regjeringen, pluss over 360 mill. kr til styrking av politiet og PST i tilleggsnummeret om økt antall asylansøkmønstre. I tillegg inneholder budsjettforliket mellom regjeringspartiene og samarbeidspartiene satsinger på over 70 mill. kr innenfor justiskomiteens budsjettkapitler. Regjeringen, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, legger derfor et godt grunnlag for trygg styring i en krevende tid.

For Høyre er et trygt samfunn – for unge og eldre, dag og natt – en svært viktig politisk verdi, et samfunn hvor vi er klare og konsekvente i kampen mot kriminalitet. Synlig og tilstedeværende politi og god beredskap er viktig for tryggheten i samfunnet. Vi har med dette budsjettet opprettet over 1 000 nye politistillinger siden regjeringsskiftet. Politidekningen per 1 000 innbygger er på vei oppover. Oppklaringsprosenten har økt markant siden regjeringsskiftet.

Nærpolitireformen gjennomføres fra 1. januar 2016. Dette er den største endringen i norsk politi i nyere tid. Samtidig økes politibemanningen, og fornyingen av politiets IKT-systemer trappes opp. Dette vil gjøre politiet bedre i stand til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger og samtidig øke nærheten til politiet og sikre mer synlig politi der folk bor.

Et bredt flertall i Stortinget har formulert en krevende og nødvendig forventning til resultatet av nærpolitireformen. Budsjettet følger opp dette. Samtidig kommer Stortinget til å følge nøye med på reformens framdrift og måloppnåelse.

Styrking av bemanningen i politiet fører også til en økning i antall straffesaker i domstolene. Vi har fått tydelige signaler fra Domstoladministrasjonen om behov for økt antall dommerårsverk. Regjeringspartiene og samar-

beidspartiene har derfor styrket domstolenes budsjett med 10 mill. kr under komiteens behandling.

På samme måte som for domstolene vil styrkingen av politiet føre til større behov for varetakts- og soningsplasser. I altfor lang tid har straffesakskjeden vært nedprioritert, og soningskøene økte. Ved regjeringsskiftet var soningskøen over 1 200 dommer. Regjeringens målbevisste arbeid gir resultater, nå er soningskøen nesten halvert.

Regjeringen har økt soningskapasiteten innenfor eksisterende fengsler, har tatt i bruk 242 soningsplasser i Nederland og etablerer i tillegg 181 plasser ved fengslene i Eidsberg og på Ullersmo. Prosessene med å etablere ytterligere soningskapasitet i Norge er godt i gang.

Derfor er det oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet i sitt budsjett legger opp til at soningskøene skal øke – med de menneskelige og samfunnsmessige kostnader det medfører. Arbeiderpartiet vil avvikle de 242 plassene i Nederland uten at det er ledig kapasitet innenlands for å motta de innsatte. Det tar lang tid å etablere nye plasser. Resultatet er at soningskøene øker med Arbeiderpartiet.

Dette er et budsjett for trygghet. Det styrker politiet. Samtidig forsterker det innsatsen på justisfeltet for sårbare grupper med spesielle behov, og da særlig barn. Kampen mot arbeidslivskriminalitet og organisert kriminalitet intensiveres. Det retter opp store deler av den tunge arven etter de rød-grønne i form av lav politidekning, vedlikeholdsetterslep i kriminalomsorgen og soningskøer.

Dette er et budsjett som gjør landet enda sikrere.

Ulf Leirstein (FrP) [13:34:31]: Det er et godt justisbudsjett Stortinget i dag kommer til å vedta. Det er en rekordsatsing på politiet, det er en rekordsatsing på våre domstoler, og det er faktisk en rekordsatsing på vår kriminalomsorg og vår beredskap. Denne regjeringen og dette flertallet, fire partier, har helt bevisst satset på denne sektoren i sine tre statsbudsjett – og følger opp inneværende års budsjett med budsjettet vi vedtar for kommende år. Det gleder i hvert fall meg, og jeg tror også veldig mange andre, at vi har hatt en voldsom satsing for å få flere årsverk i politiet. Også for neste år er det lagt opp til 350 nye politibetjenter. Det vil si at med de tre budsjettene som dette flertallet er ansvarlig for, vil det være over 1 000 nye politibetjenter som skal passe på oss, etterforske, følge opp henvendelser fra publikum og sørge for at vi får en polititjeneste som er langt bedre enn den man tok over for et par år siden. Dette er gjort for å nå målsettingene Stortinget har sagt at man har knyttet til politidekningen i Norge.

Denne regjeringen og dette flertallet har også lagt helt klare planer for å gjøre noe med situasjonen for våre fengsler og innsatte. Da vi tok over for to år siden, hadde regjeringen som gikk av, null visjoner om hvordan man skulle håndtere den økende fengselskøen. Man hadde angivelig lagt fram noen forslag om å bygge fengsel på Sørlandet uten at det var lagt fram en eneste krone til det fengslet. Det var det eneste svaret man fikk når man lurte på hva man hadde tenkt å gjøre med de 1 200–1 300 menneskene som sto i fengselskø. Denne regjeringen og dette flertallet har sørget for at antallet som står i fengselskø, er raskt nedadgående. Vi får unna fengselskøen, vi har fått flere hundre

nye fengselsplasser, vi har lagt fram helt konkrete forslag om bygging av nye fengsler, og vi har lagt fram forslag om å bevilge penger til utbygging av nye fengsler – bl.a. med utvidelsen som foregående representant viste til, ved Ullersmo fengsel og Indre Østfold fengsel, Eidsberg.

Vi har lagt fram romslige budsjetter for beredskap. Den situasjonen vi er i i dag, viser virkelig behovet for å gjøre noe med tanke på å være forberedt – dessverre – på at det aller verste kanskje kan skje. Dagens situasjon er at vi er i langt bedre stand til å håndtere alvorlige situasjoner enn man var for bare et par år siden. Det er jeg stolt over at vi har levert.

I forbindelse med arbeidet på Stortinget har det vært budsjettforhandlinger i finanskomiteen, som påvirker justisbudsjettet, og i justiskomiteen, som også påvirker budsjettet. La meg få lov til å takke alle fire samarbeidspartiene for en god dialog for å få gjort et bra justisbudsjett fra regjeringen enda litt bedre.

Det er gledelig at vi gjennom budsjettforliket vi har i justiskomiteen, som er dagens flertallsinnstilling, har fått lagt fram forslag om en ytterligere styrking av domstolene. Det er viktig at straffesakskjeden er på stell når det gjelder både politiet, domstolene og kriminalomsorgen. Det gjør vi noe med gjennom denne innstillingen.

Vi har også lagt opp til en del andre viktige ting. Gjennom budsjettforliket i finanskomiteen blir det bevilget mer penger til barnehus, bl.a. etablering av et nytt barnehus som justiskomiteen har sagt skal plasseres i mitt hjemfylke, Østfold. Jeg er glad for at man får det på plass kommende år. Det er viktig for de barna som virkelig har behov for dette tilbudet. Vi har også vært helt tydelige på, i samarbeidet mellom alle fire partier og i våre merknader, at vi skal øremerke flere stillinger i Kripes for å kunne gå etter overgrepene mot barn på nettet. At Kripes er satt i stand til å håndtere det, er viktig.

Som vi har tydeliggjort i innstillingen, har flertallet også noen forventninger til regjeringen fram mot revidert budsjett – som i hvert fall Fremskrittspartiet skal være helt tydelig på, også internt: Man forventer at dette følges opp slik at man får en ytterligere styrking, bl.a. av domstolene, og får satt i gang forprosjekt for ny tingrett i Drammen. Det er noe av det som ligger inne.

Avslutningsvis: Jeg er veldig glad for at vi med dette budsjettet og budsjettforliket med de fire partiene sørger for økt fokusering på rettssikkerhet, nemlig at vi nå endelig kommer i gang med et prøveprosjekt for lyd og bilde i norske domstoler. Det er noe som et samlet storting har snakket om i mange år, og som vi nå setter i gang et arbeid med. Det er jeg utrolig stolt over, og dette vil være den største rettssikkerhetsreformen på mange, mange år her i Norge. Jeg er veldig glad for at de fire partiene som samarbeider, har fått på plass penger til dette.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:39:45]: Etter dagens lange debatt om arbeids- og sosialkomiteens budsjett passer det å gå over til justiskomiteens. Jeg synes det er en påminnelse om alle de andre viktige feltene Stortinget jobber med for å forhindre at en ender opp i justissektoren, enten hos politi, domstol eller kriminalomsorg. Forebygging er

noe av det viktigste vi jobber med for å sikre at mennesker, særlig ungdom, unngår å havne i en kriminell løpebane.

Forebygging er stikkordet og ligger bak det at vi samlet har vedtatt en opptrappingsplan for å bekjempe vold mot barn for at flere skal få en trygg oppvekst. Vi vet at dette er veldig viktig for den enkelte, og det betyr enormt mye for samfunnet. Derfor er jeg glad for at dagens budsjett som blir vedtatt, innebærer en enorm styrking av barns rettssikkerhet. Barnehusene styrkes med 83 mill. kr, fra 90 mill. kr til 173 mill. kr i 2016. Det er en kjempebra styrking. Jeg takker flertallet for at vi har fått det til. Det betyr at den enorme veksten i antall avhør og i antall saker knyttet til vold mot barn vil være lettere å håndtere for politiet og barnehusene.

Som representanten Leirstein var inne på: Det at vi nå får opprettet et barnehus i Øst politidistrikt i Østfold, vil være med og avhjelpe den enorme belastningen som det har vært på Barnehuset i Oslo. Det er veldig bra. I tillegg er vi godt fornøyd med innsatsen vi nå får til, ved å gi mer penger til Kripos for å bekjempe overgrep på nett.

Dette er en krevende tid med økt uro og terror. Derfor er det viktige satsinger på PST, 135 mill. kr er en stor satsing, og 350 nye stillinger i politiet, til sammen 1 000 bare i de tre budsjettene hvor flertallet har hatt hånda på rattet. Men vi må heller ikke glemme terroren som hver enkelt voldstiltfelle, drap osv. er for enkeltmennesker. Derfor er jeg glad for nærpolitireformen som skal bidra til et bedre politi, mer synlig politi og mer tilstedeværende politi når en trenger det, uansett hvor det er i landet.

Jeg er også glad for at vi så tydelig slår fast at kampen mot menneskehandel skal økes, både gjennom nærpolitireformen og ikke minst i innstillinga i dag. Her slås det fast at suksessmodellen fra Hordaland politidistrikt hvor et dedikert team har jobbet med å bekjempe menneskehandel og avslørt halvparten av sakene knyttet til menneskehandel i Norge, skal kopieres i hvert av de nye politidistriktene. Det synes jeg det er utrolig bra. Når vi også tar med de debattene som vi har hatt de siste ukene i Stortinget om tiltak for å bekjempe menneskehandel, og den varslede handlingsplanen, blir i alle fall innsatsen mye bedre. Endelig gjøres dette. Etter at vi i flere år har sagt store ord om å bekjempe menneskehandel, gjøres det nå viktige vedtak, og viktige tiltak gjennomføres.

Vi er også glade for at vi har fått til ekstra midler til domstolene, både nå, som representanten Leirstein var inne på, og i det som komiteen ber om skal komme i revidert. Jeg synes prosjektet med lyd og bilde er ekstremt viktig. Det er kanskje flere har hørt på podcast-en til VG i det siste, der en kan høre private opptak fra Birgitte Tengs-saken. Det er ganske fascinerende i et rettssikkerhetsperspektiv å tenke på at det ikke er lydopptak engang i norske domstoler. Vi håper å kunne bidra til at det kan skje.

Vi er også stolte av det som skjer innenfor kriminalomsorgen. Eidsberg og Ullersmo skal bygges ut med nesten 200 plasser. Vi har en enorm satsing med flere soningsplasser, 240 plasser i Nederland. Stortinget får en oppbyggingsplan neste vår. Det blir spennende og viktig for å sikre at vi har nok soningsplasser, både for å ta unna for alle som trenger varetekt, og som vi har vært inne på,

for å unngå brudd ved at noen sitter for lenge på glattcelle.

Til slutt vil jeg trekke fram at vi fikk på plass penger til Kontoret for voldsoffererstatning. Det er med på å slutte hele straffesakskjeden ved at ofrene ivaretas på en best mulig måte. Jeg er også glad for at en samlet komité sier at det skal satses på frivillige organisasjoner. Flertallet understreker at det er viktig når det gjelder kriminalomsorg, retts hjelp osv., og at de får lengre kontrakter. Det synes vi er positivt.

Jenny Klinge (Sp) [13:45:05]: Statsbudsjettet er stort og kan framstå som uoversiktleg, men statsbudsjettet er politikk på sitt mest konkrete. Innanfor justisfeltet er nettopp justisbudsjettet for neste år den plassen vi kan leite for å finne ut korleis dei ulike partia prioriterer, kva slags politikk dei fører viss dei er i fleirtal, eller – kva gjeld dei partia som er i mindretal – kva slags politikk dei ville ha ført viss dei hadde hatt makta.

Vi i Senterpartiet skil oss ut frå dei andre partia i korleis vi prioriterer særleg innanfor område som gjeld geografisk og sosial fordeling. Når vi ser at politidistrikta rundt omkring slit med å få nok folk til lensmannskontora, er ikkje løysingsframlegget vårt å leggje ned desse kontora, men å styrkje distriktspolitiet. Derfor har vi lagt inn 200 mill. kr målretta til dette føremålet i 2016 for å kunne auke bemanninga, investere i betre materiell og forkorte responstida.

Når domstolane blir pressa av sentraliseringsiveren til regjeringspartia, er ikkje svaret vårt å gje oss over til dogmet om at større er betre. Vi slår heller fast at ein ny runde med omstrukturering i domstolane er uaktuelt. Vi meiner det er viktig at domstolane blir sette i stand til å halde måltala for saksavvikling, og styrkjer derfor domstolane med nye dommarårsverk.

Senterpartiet har i fleire budsjetttrundar vore oppteke av å få i gang arbeidet med lyd- og bildeopptak i alle norske rettssalar, og det er bra at det no endeleg blir sett i gang eit prøveprosjekt, men eg vil understreke at ambisjonen må vere at alle norske rettssalar får slikt utstyr. Dette handlar om rettssikkerheit for både den tiltalte og den fornærma, og det tener ikkje rettssystemet vårt til ære at vi ikkje har slikt utstyr på plass.

Vi er også opptekne av jordskiftedomstolane, med omsyn til at dei må få kompetansemidlar til å innføre ny lov, og at lønsgapet mellom jordskiftedommarar og tingrettsdommarar skal tettast innan 2017.

Når det gjeld kriminalomsorga, har Senterpartiet også her ei anna tilnærming enn ein del av dei andre partia. Vi meiner at små fengsel bidreg til mykje bra, og vil ikkje ha ei utvikling der ein legg ned mange mindre fengsel for så å satse på store fengsel. Fængselsavdelinga ved Kleivgrend i Telemark og på Slidreøya i Vest-Oppland er gode døme. Frå vår side er det ikkje snakk om berre gode ord, men også om at vi vil bruke pengar på slike. Når vi peikar på kor vi kan utvide talet på fængselsplassar, har vi i vårt alternative statsbudsjett lagt inn pengar til Hustad fængsel og Vik fængsel. Nye fængsel er også viktig å få på plass, og vi meiner det straks

må setjast i gang bygging i Agder, Ålesund og Mosjøen.

I tillegg til store, tunge budsjettpostar som politi, domstolar og kriminalomsorg er det viktig å verdsetje den innsatsen som frivillige organisasjonar gjer. Dei tilskota vi gjev til ulike organisasjonar, kastar av seg i mangfald, om det så er Raudekrossen, Folkehjelpa, Wayback, Retretten, foreininga For Fangers Pårørende eller andre vi talar om. Meir pengar til slike organisasjonar er også noko Senterpartiet er oppteke av, i tillegg til at dei må få meir føreseieleg støtte.

Det er tredje gongen denne justiskomiteen har lagt fram budsjettinnstillinga si til Stortinget i denne perioden. Sjølv har eg vore på Stortinget – først som langtidsmøtande vararepresentant og seinare som fast medlem – store delar av tida sidan november 2006. Det eg har observert i alle desse åra, er at mange vil mykje godt, arbeider mykje og står på. Det eg også har sett, er at det er eit forbettringspotensial. Det er nokon som har sagt: Du er ingen dumrian fordi du har gjort noko dumt – berre viss du ikkje skjønar kor dumt det var. Eg trur somtid at når vi menneske gjer feil, enten som enkeltmenneske eller som politikarar, kan vi skjønne kor dumt det var inni oss, men vi trur vi dummar oss meir ut viss vi innrømmer det. Viss politikken skal først framover, er vi faktisk avhengige av at vi politikarar innrømmer det når vi har teke feil avgjerder. Eg meiner eit eksempel på ein slik feil er leigeavtalen om fengsels plassar i Nederland, som regjeringa har inngått med støtte frå Kristeleg Folkeparti. Der ser vi no at ein må ty til tvangsutsending også av norske statsborgarar for å fylle opp plassane. Plassane er dyre, og ein tek pengar frå det som kunne ha vore ei større satsing i Noreg.

Senterpartiet er heilt einig i at vi treng fleire lukka fengsels plassar, men vi er ikkje einige med regjeringa i at desse plassane skulle opprettast i utlandet.

Eg har allereie nemnt kor vi ville ha utvida talet på plassar, og kor vi meiner nye fengsel skal byggjast først. Eg er spent på å sjå kor raskt regjeringa kan få sett i gang bygginga av nytt fengsel i Agder i aller første omgang, og håpar dei er like ivrige i denne prosessen som dei har vore i prosessen med å få inngått ein avtale i Nederland.

Då vil eg til slutt få ta opp forslaga frå Senterpartiet og varsle at vi vil stemme for romartalsforslaga II–XIII.

Presidenten: Representanten Jenny Klinge har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Iselin Nybø (V) [13:50:25]: Justisdepartementet er ikke akkurat kjent for å være det departementet som satser mest på forskning og utvikling. Derfor er jeg veldig glad for at Venstre og Kristelig Folkeparti gjennom budsjettforliket med regjeringspartiene fikk på plass 5 mill. kr på Justisdepartementets budsjett til Center for Cyber and Information Security ved Høgskolen på Gjøvik. Det er godt fagmiljø og en viktig satsing.

En annen ting vi i Venstre er veldig fornøyd med i budsjettforliket, er at det skal opprettes en ny enhet med dyrepoliti i Rogaland. Kriminalitet mot dyr er alvorlig kriminalitet som både bør og skal følges opp av politiet. Ved å

opprette en egen enhet vil det være lettere å ha bevissthetsnivået oppe rundt denne type kriminalitet. Jeg tror det nye Sør-Vest politidistrikt er et godt egnet distrikt for å gjøre et slikt forsøk. Det er ikke bare fordi jeg selv er fra Rogaland, men det er mange dyr i Rogaland. Det er et stort landbruksfylke, med mange produksjonsdyr. Det bor også en del folk der med kjæledyr. Så jeg mener det ligger veldig godt til rette for en god dialog med andre viktige aktører, som f.eks. Mattilsynet, i Rogaland. Jeg tror det kan bli en suksess.

I komiteens innstilling omtales regjeringens utredning av to nivåer i kriminalomsorgen. Et flertall i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, skriver at de mener dagens modell med tre nivåer fungerer godt, og at de ikke ser at en slik omorganisering nødvendigvis vil føre til en innsparing på mellom 30 mill. kr og 40 mill. kr, som regjeringen ser for seg. Nå sitter ikke Venstre i justiskomiteen og kan derfor ikke være med på merknader som ligger i innstillingen. Men hadde vi sittet i komiteen, hadde vi stilt oss bak flertallets merknad i denne saken. For min egen del vil jeg legge til at det ikke er noen automatikk i at en sentralisering gjør at kriminalomsorgen blir bedre.

Etter behandlingen i komiteen er det rimelig klart at det ikke er noe sterkt ønske om en storstilt endring i domstolsstrukturen. Jeg tror det er fornuftig ikke å gjøre store endringer her på dette tidspunktet. Det er mye som skal skje i den sektoren framover, både med implementeringen av nærpolitireformen og en påtalereform, som kan få stor betydning for domstolsstrukturen.

Det er imidlertid slik at vi ikke kan utelukke fornuftige sammenslåinger framover. I denne runden, i dette budsjettet, pekes det spesielt på Nordhordland tingrett og Bergen tingrett, som allerede i dag er lokalisert i samme bygg. Det pekes på Eiker, Modum og Sigdal tingrett og Kongsberg tingrett, som fortsetter med kontorsteder både i Hokksund og på Kongsberg. Dersom det framover er andre tingretter hvor det er enighet lokalt og gode prosesser, og man kommer fram til at sammenslåing er fornuftig, mener jeg at vi ikke skal utelukke det. Men noen storstilt strukturendring ser heller ikke Venstre for seg.

Til slutt vil jeg uttrykke støtte til komiteens flertall fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, som viser til Kalfarhuset i Bergen og den jobben som gjøres der for personer som enten er i soning eller har sonet. Også Venstre stiller seg bak forslaget om at permisjonsregelverket må praktiseres på en måte som ikke svekker den enkeltes mulighet til rehabilitering i regi av frivillige organisasjoner.

Venstre har selv ikke fremmet noen løse forslag i denne saken, men vi ønsker å støtte forslag nr. 27 fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, om å be regjeringen fremme forslag til ulike modeller for årlige drøftinger mellom staten og Advokatforeningen ved fastsettelsen av den offentlige salærsatsen. Det er mitt bestemte inntrykk at Advokatforeningen ikke er fornøyd med måten dagens modell har blitt praktisert på – for det første at det ikke er noen reell dialog rundt salærsatsen, og for det andre at denne er for lav og ikke i tråd med den forventede vek-

sten. Det kan derfor være grunn til å se på dette på ny.

Vi vil også støtte forslag nr. 18, om avvikling av avtalen med Nederland. Venstre har som kjent stemt mot Nederlandsavtalen, og det er derfor naturlig for oss å støtte et forslag der det legges opp til en raskest mulig utfasing.

Bård Vegar Solhjell (SV) [13:55:02]: 2015 var på mange måtar krisenes år – globale kriser, som på ulike måtar fekk direkte og indirekte konsekvensar for Noreg. Den langvarige globale flyktningkrisa vart ei europeisk flyktningkrisa, fordi vi fekk ein veldig rask auke i talet på asylsøkjjarar og flyktningar som kom til Europa, og det merka ein òg her i Noreg. Den langvarige trusselen – krisa kan ein kanskje seie – frå global jihadistisk terror, f.eks. ISIL, slo ikkje minst tøft inn mot Frankrike, men kom indirekte, òg via væpning av politiet og eit større trusselbilde her i Noreg, til oss – igjen, må ein dessverre seie.

Dette er alvorlege utfordringar som kjem til å vere med Noreg på så mange måtar, eg vil seie breitt i heile samfunnet. Fleire flyktningar og innvandrarar får betydning for utdanning og arbeidslivet, ikkje minst for kommunane våre. Terrortrusselen har betydning for heile justissektoren, politietaten, beredskapsstaten og andre.

Like fullt, endå så alvorlege dei utfordringane er: Anten du er eit barn, ei kvinne eller ein mann, er risikoen for å verte ramma av vald frå ein som står deg nær, så uendeleg mykje større enn risikoen for å verte ramma av terror dei fleste stader i verda, f.eks. i Noreg. Mens talet på drap – så gruffull og alvorleg kriminalitet det er – har vorte halvert i løpet av relativt få år, har bildet av kor stort problemet med vald mot barn er som massivt samfunnsproblem, som eit folkehelseproblem og som ei gruffull øydelegging av livet for veldig mange menneske, barn som veks opp, i si fulle breidde trådd fram for oss dei siste åra, sjølv om problemet har vore like stort tidlegare.

Det er dette som er bakteppet for SVs budsjettforslag, som vi tidlegare har lagt fram for justissektoren, at menneske i kvardagen skal vere tryggare mot det som i aller størst grad trugar livet deira og moglegheita til å vekse opp og leve eit godt liv i framtida – og i dag. Difor innebar det budsjettforslaget ei kraftig satsing i kampen mot og for å førebyggje og etterforske vald mot barn og ei kraftig satsing i kampen mot og for å førebyggje og betre etterforske og oppklare valdtekt – eit anna enormt samfunnsproblem. Vi treng ei styrking av politiet på dei områda òg, der vi veit det er svært mykje å gjere, men òg på det som ikkje er direkte justisbudsjettet, men som heng saman med samfunnet elles, korleis samfunnet som heilskap må førebyggje og handtere den alvorlege kriminaliteten det her er snakk om.

Samtidig er det openbert svært godt grunngeve den styrkinga av politiet som den førre regjeringa gjennomførte, og som den noverande regjeringa gjer, som SV står bak, både før og no. Den er nødvendig og vel grunngeve. Det same gjeld i møte med den auka terrortrusselen vi ser, ei styrking av ikkje berre PST, men av korleis vi samla sett arbeider mot radikaliserings, førebyggjer betre og førebur oss på å jobbe mot terrortrusselen òg gjennom etterretning og overvaking. Det er ein nødvendig del av ei satsing, som òg

ligg i vårt budsjett, å styrkje kriminalomsorga og få ei raskare utbyggingstakt når det gjeld talet på fengselsplassar, fordi det er viktig i seg sjølv, og fordi det er ein viktig del av førebygging av framtidig kriminalitet å ha ei endå betre kriminalomsorg enn det vi har i dag.

Så skal eg til slutt berre nemne to ting til. Det eine er at dersom SV sat i justiskomiteen, hadde vi stått bak den merkningen om kriminalomsorga, om at det ikkje i seg sjølv styrkjer kriminalomsorga å sentralisere henne, som representanten Nybø nemnde frå talarstolen her. Vi sit ikkje i komiteen, men no vil det gå fram av referatet.

I tillegg gler vi oss over ei anna sak som vi har i vårt budsjett, som vi har jobba med over tid, og som har kome opp, nemleg forsøksordninga med dyrepoliti. Eg kan greitt glede meg over at dette er lagt til Rogaland, der det ifølgje representanten Nybø er mange dyr. Men eg kan faktisk fortelje at alle fylke i Noreg har ganske mange dyr, så aller mest vil det glede meg dersom vi klarer å få til dette så det vert vellukka, og etter kvart styrkjer rettssikkerheita ved å innføre ei form for dyrepoliti som kan fungere og gje endå betre etterforskning av dei alvorlege sakene det er snakk om.

Statsråd Anders Anundsen [14:00:11]: La meg først få lov til å takke komiteen, og særlig samarbeidspartiene, for et svært godt samarbeid om dette budsjettet. Det er gjort en svært god jobb i komiteen. Hvis en ser litt stort på det, er det veldig mye det er enighet om i dette justisbudsjettet, og det synes jeg også vi skal ta med oss inn i de videre diskusjonene vi skal ha for å gjøre ting bedre.

Men jeg synes at jeg er nødt til å kommentere representanten Henriksens innlegg, fordi nær sagt hele innlegget ble viet til en påstand om at det ikke har skjedd noe på samfunnsikkerhets- og beredskapssiden. Det synes jeg er veldig trist, for det er et helt annet inntrykk enn det jeg sitter med. Blant annet ble det hevdet at vi skulle øve mer, og det gjør vi: Vi øver mer, vi lærer mer av øvelsene, og vi følger bedre opp det vi lærer av øvelsene. At beredskapssenteret er uten fremdrift, er også feil. Det beredskapssenteret er nå på skinner i forhold til de nye planene, som er en følge av at vi ikke kunne følge de planene som den forrige regjeringen la opp, for de var rett og slett for dårlige. Når 10 mill. kr til en nasjonal skalerbar operasjonssentral som har kostnader i milliardklassen, skal være skille mellom handlekraft og handlingslammelse, har jeg rett og slett litt vanskelig for å ta det på alvor. Jeg synes egentlig det ikke er rimelig.

Jeg kan nevne noen ting vi har gjort: Bare i 2016 styrket vi PST med 145 mill. kr, siden regjeringsskiftet har vi styrket Sivilforsvaret vesentlig, i Politidirektoratet er det opprettet et nytt nasjonalt situasjonssenter som er døgnbemannet, vi har foreslått en stillingsvekst i politiet på 1 054 stillinger, og det er innført døgnbemannet situasjonssenter for beredskapshåndtering i Justis- og beredskapsdepartementet. Beredskapssenteret er, som jeg nevnte, på skinner etter ny plan, vi har styrket beredskapstroppen, vi har styrket hovedredningssentralen, vi har laget ny kongelig resolusjon om redningstjenesten, og vi har gjennomgått hele planverket fra A til Å, i tillegg til veldig mye mer.

Jeg føler et behov for å si det fra talerstolen, slik at ikke

det skal feste seg et inntrykk av at det ikke er skjedd noe på samfunnsikkerhets- og beredskapssiden, for det er etter min oppfatning direkte feil.

Det er en stor satsing i budsjettet på hele justissektoren. Politi- og påtalemyndigheten øker med ca. 1,47 mrd. kr, nærpolitireformen skal gjennomføres, og det er foreslått 275 mill. kr samlet, hvorav 147 mill. kr er friske midler i 2016-budsjettet. Vi følger opp lovnaden fra regjeringen om at antallet politistillinger skal øke tilsvarende dem som går ut fra Politihøgskolen, det er 163 mill. kr til 347 nye stillinger i 2016, i tillegg til omtrent det samme beløpet for å helårsfinansiere de stillingene som kom i 2015. I tillegg fullfinansieres selvfølgelig også de 50 nye påtalejuristene som kom på plass i 2015, og det er en stor vekst i politi- og påtalemyndighet på ca. 350 mill. kr i tilleggssummeret, som skyldes den store asyltilstrømmingen. Vi starter på et stort IKT-løft i politiet med 100 mill. kr til neste år, selv om det er lite i forhold til det store behovet over tid, så er det en god og stor start. Og vi styrker barnehusene med 380 mill. kr reelt sett. Det siste synes jeg vi skal dvele ved, for denne salen er svært opptatt av at vi skal sikre kortere ventetid ved barnehusene. De siste rapportene jeg har fått senest i dag fra politidirektøren, viser at vi fortsatt sliter med det, men det er bedring. Vi har fått en stor vekst i antall saker, og nå er det kapasiteten på barnehusene som egentlig er den viktigste flaskehalsen. Den styrkingen som ligger her, er ekstremt viktig for at vi skal hjelpe de svakeste av de svake til å bli bedre behandlet i vårt rettssystem.

Vi styrker også kapasiteten i domstolene – der er jeg glad for at komiteen har funnet ytterligere noen midler. Vi satser sterkt på kriminalomsorgen. Det at vi på Ullersmo og Eidsberg nå bygger 181 nye plasser, vil være et viktig og stort løft, og jeg har lyst til å nevne at det denne salen har blitt plaget med over lang tid, nemlig en kritikk av manglende fengselsplasser og en soningskø ute av kontroll, er nå i ferd med å bli historie. Vi har nå nesten halvert soningskøen, fra de 1 213 som sto i soningskø da denne regjeringen tok over. Det synes jeg vi skal være fornøyd med – det vil si, vi skal ikke være fornøyd med det, men det er bra. Vi skal fortsatt redusere soningskøen, men vi nærmer oss et nivå som absolutt er forsvarlig.

Vi har også i dette budsjettet foreslått en ytterligere styrking av sivilforsvaret, bl.a. 8,3 mill. kr til anskaffelse av utstyr. Og som en del i denne salen vil huske, var det en del kritikk av manglende styrking av samfunnsikkerhetsarbeidet til fylkesmennene. Det er foreslått styrket med 10 mill. kr i dette budsjettet.

Dette er et budsjett som er svært godt, og det er blitt hakket bedre etter at Stortinget har gjort sitt.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Kari Henriksen (A) [14:05:24]: I et brev til POD i august for ett år siden etterlyste Oslos politimester en nasjonal, skalerbar operasjonssentral i Oslo. Politimesteren advarte mot at politiet i Oslo ikke var rustet for kriser fordi arbeidet med operasjonssentralen har stoppet opp. Rapportene etter 22. juli var klare på behovet for beredskapscenter

og nasjonal, skalerbar operasjonssentral. Bech Gjerv sa: «Vi mener det haster.» Faremo fulgte opp og besluttet at det skulle opprettes en slik sentral i Oslo.

Nå snakker justis- og beredskapsministeren om planer, utredninger og skinner, og vi kan konstatere at disse skinnene foreløpig ikke er kommet lenger enn til dørstokken i Justisdepartementet, og dørstokkmila er som kjent lang. Når vil justisministeren opprette en nasjonal, skalerbar operasjonssentral i Oslo? Og dersom det oppstår en situasjon i dag med flere alvorlige hendelser i flere politidistrikter samtidig: Hvem har ansvaret for den operative ledelsen?

Statsråd Anders Anundsen [14:06:24]: Denne statsråden har ingen planer om å opprette en ny nasjonal operasjonssentral som er skalerbar. Gjerv-kommisjonens uttalelse kom i en situasjon med 27 politidistrikter. Nå går vi inn i et nytt år hvor det blir 12 politidistrikter. Det betyr at det er en helt annen håndteringsevne i hvert enkelt politidistrikt enn hva det var da Gjerv-kommisjonen kom med sin innstilling.

Det er nå også, som jeg nevnte i innlegget mitt, opprettet et døgnåpent situasjonssenter ved Politidirektoratet, noe som også vil bidra til å koordinere bedre. Det er etablert ordninger med nabohjelp mellom de nye politidistriktene, og vi har en helt annen ressurs i de operasjonssentralene som er i de nye politidistriktene, enn det man hadde da Gjerv-kommisjonen la frem sin innstilling.

Så er det et annet spørsmål om hvorvidt det er behov for en ny operasjonssentral i Oslo. Men det er altså ikke den nasjonale, skalerbare operasjonssentralen vi snakker om, og det er faktisk ikke så veldig mange som etterlyser den nå.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:07:33]: Jeg er glad for signalene statsråden gir om at ventetida på barnehusene går ned. Vi har sammen nesten doblet bevilgningene til barnehusene til neste år, så vi har store forventninger om at ventetidene skal gå ned, men også at etterforskning og oppfølging av sakene skal bli bedre i det kommende år. Det skal vi nok ha mange runder om i året som kommer, for å forsikre oss om at statsråden har fullt trykk på det.

Men jeg ønsker å utfordre statsråden på kanskje den største oppgaven som ligger foran ham neste år, nemlig at de nye politidistriktene tar form og gjennomføringa av politireformen. En av de store utfordringene som kommer til å komme, tror jeg vil være knyttet til lensmannskontor og den prosessen som skal komme der, og da også hvordan en kan sikre at en får tilstedeværelse utover, og at folk opplever tryggheten ved at politiet er ute og kommer raskt på stedet, osv.

Kunne statsråden sagt litt om hvordan han ser for seg den prosessen i tid, når det gjelder lensmannskontor, men også hvordan han jobber for å sikre at intensjonen fra Stortinget blir oppfylt?

Statsråd Anders Anundsen [14:08:38]: La meg ta prosessen i tid først. Det vil være en prosess som vil ta ulik tid i de ulike politidistriktene. Det handler rett og slett om

både gjennomføringskapasitet og den ulikheten som er i de ulike politidistriktene. For noen politidistrikter vil dette være en betydelig større oppgave enn hva det vil være i andre politidistrikter. Dette starter med en gang de nye politimesterne er på plass 1. januar 2016. Da skal en først starte organiseringen av ledergruppe – hvordan den fremtidige ledelsen skal være – og så vil dette materialisere seg i organisasjonen for øvrig, etter en gitt plan som vil være individuell for de ulike politidistriktene. Det betyr også at det vil ta tid, og jeg tror også det er viktig at vi bruker den tiden som er nødvendig, for å få de strukturendringene som også vil være riktige på lang sikt.

Når det gjelder styringen fra departementets side, lager vi et eget prosjekt av dette, hvor jeg selv vil være en sentral oppfølger av Politidirektoratets oppfølging av det som er de politisk veldig klare føringene i nærpolitireformen. Det vil følges opp både i den ordinære styringsdialogen og i den ekstraordinære oppfølgingen som vi vil ha på prosjektbasis overfor Politidirektoratet.

Jenny Klinge (Sp) [14:09:47]: Vi har eit tverrpolitisk mål om to politifolk per tusen innbyggjar innan 2020. I politireforma var det eit krav om at 90 pst. av innbyggjarane skal ha maks 45 minutt køyretid til næraste tenestestad.

Ein kan nå to per tusen i snitt, sjølv om fordelinga er veldig skeiv mellom ulike delar av landet, og ein kan også fylle kravet om at 90 pst. av innbyggjarane skal nå næraste tenestestad, i sommartida – og likevel ha ein situasjon der ein halv million nordmenn har langt lengre avstandar enn dette. Avstanden til næraste tenestestad heng ikkje direkte saman med responstid og god beredskap, men det har ein samanheng, all den tid lange avstandar gjer at dei mest folkerike områda lett blir prioriterte.

Korleis vil statsråden sikre god lokal beredskap framover, og meiner han også at det er grunn til å problematisere desse måltala?

Statsråd Anders Anundsen [14:10:45]: Jeg er ikke enig i at avstanden til lensmannskontoret har stor betydning for responstiden. Denne regjeringen har som den første regjeringen noensinne fastsatt responstidskrav for politiet, og det er den typen forhold jeg tror folk flest er svært opptatt av – at de skal vite hvor lang tid det normalt tar før politiet kommer, i en akutt situasjon. Jeg har gleden av å meddele at politiet oppfyller de responstidskravene på en god måte i dag, og jeg tror det er viktig å ha med seg at det er den delen som er viktigst å styrke for at en skal kunne klare å øke politiets lokale kapasitet til å komme i tide. Og de kravene – som det også står i nærpolitireformen og avtalen om den – vil kunne skjerpes fremover når en får flere inn i politiet.

Men jeg er ikke enig i at det er noen sammenheng mellom responstiden og responstidskravet, og avstanden til lensmannskontoret eller avstanden til en politistasjon hvor man skal innom en sjelden gang. Men målene i nærpolitireformen skal selvfølgelig oppfylles, uavhengig av det.

Iselin Nybø (V) [14:11:53]: Ved flere anledninger har vi diskutert oversittere i glattceller. Jeg har lyst til å stille et

spørsmål om glattceller denne gangen også, men ikke først og fremst om det som gjelder oversittere. I nærpolitireformen ble vi enige om at vi skulle gjennomføre minst ett forsøk med berusede personer, som i dag plasseres i glattceller i isolasjon – uten at det nødvendigvis er behov for isolasjon – bare fordi de trenger å bli tatt vare på. Derfor var meningen at vi skulle prøve ut en ordning der de var hos helsevesenet i stedet for på glattcelle.

Tidligere har Stortinget også behandlet en sak der man ba om at glattcellene ble litt mindre glatte, for selv om det er behov for at man sitter i glattcelle, betyr ikke det at man ikke skal kunne lese en bok – eller spille Playstation, for den saks skyld – ha noe å stimulere hjernen med, kunne styre lyset selv, ha lufting, osv., osv.

Jeg ser nå at det ikke har vært rom for det i dette budsjettet, men jeg vil gjerne spørre justisministeren: Hvordan ligger vi an med dette?

Statsråd Anders Anundsen [14:12:57]: Til det siste først, når det gjelder å gjøre glattcellene litt mindre glatte, så er det noe som tas hensyn til når det nå bygges nye politibygg med glattceller. Vi har flere eksempler på at det tas hensyn til, og det er en viktig del av det arbeidet. Så er det naturligvis mer krevende å få det på plass i de glattcellebyggene vi har i dag, og det er ikke satt av særskilte budsjettmidler – som representanten selv peker på – for å oppnå det nå.

Samtidig er det en stor fordel at vi nå har færre oversittere, at flere blir oversendt ordinære soningsplasser og varetaksplasser, raskere enn det en har gjort tidligere, hvilket heldigvis også bidrar til å redusere det problemet som vi har hatt med en veldig, veldig stor og altfor, altfor høy andel oversittere. Det er fortsatt for mange, og vi jobber fortsatt for å få tallet ned, men det er blitt mye bedre.

Når det gjelder spørsmålet om rus og glattcelle, er det noe vi må ta i oppfølgingen når de nye politimesterne kommer på plass, for å se hvilket politidistrikt som er best egnet. Det er jo noen som skiller seg ut som mer aktuelle enn andre, men det vil bli fulgt opp når strukturene kommer på plass.

Bård Vegar Solhjell (SV) [14:14:07]: Justisfeltet er veldig stort og omfattende. Vi har fått ei rekkje store og ganske høgprofilerte trugslar som gjeld alt frå terror til beredskapsfeltet til ei rekkje typar alvorleg kriminalitet. No skal vi òg gjennom ei reform i åra som kjem, med mange svært gode hensikter. Men ein reformperiode er alltid òg ein endringsperiode.

Det som er mitt spørsmål i samband med det, er om vi kan føle oss heilt trygge på at den enorme samfunnsutfordringa som vald mot barn og andre i nære relasjonar er, får den massive merkemda og det trykket ho fortener. Det kjem av og til påstandar om at andre delar av feltet er så sentrale at dette ikkje får nok prioritet.

Kan statsråden forsikre oss om at den utfordringa står tungt og sentralt nok i det daglege arbeidet i departementet med politireforma, og i statsrådens egne prioriteringar?

Statsråd Anders Anundsen [14:15:02]: Jeg er veldig glad for det spørsmålet, fordi det er et fokusområde som jeg er veldig, veldig opptatt av. Senest i dag har jeg hatt et møte med Politidirektoratet og politidirektøren om akkurat den problemstillingen, for vi har hatt utfordringer med å identifisere flaskehalsen, vi har hatt utfordringer med å finne ut hvorfor det er så stor forskjell i måten de ulike politidistriktene håndterer disse sakene på, og nå er det gjennomført et stort analysearbeid for å gi oss de svarene, sånn at vi kan sette inn mer målrettede tiltak.

Dette er helt i kjerneområdet for mitt eget engasjement, og det er helt i kjerneområdet for det som er Politidirektoratets engasjement.

Så helt generelt, uavhengig av dette, har også representanten helt rett i at i gjennomføringen av en reform er det utfordrende å holde det nødvendige trykket og få de nødvendige resultatene i det daglige arbeidet. Det vil også være krevende fremover, men det skal ikke svikte for de svakeste.

Presidenten: Replikskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [14:16:09]: Å få hjelp når ein treng det, er og blir det viktigaste anten me snakkar om helsehjelp, politirespons eller brann og redning. I mange ulike former for kriser og hendingar i livet er vi alle avhengige av ein samfunnsberedskap som fungerer. Me bur spreidd i Noreg, og mange av oss kjem frå dalføre der det er noko lenger mellom husa enn det er her i Oslo. Det er viktig for alles tryggleik at me styrkjer beredskapen for liv, helse og sikkerheit.

Justis- og beredskapsministeren seier at me har litt ulike inntrykk. Det har vi nok. Men kva er realiteten? Me finn det noko oppsiktsvekkjande at beredskapsarbeidet ikkje er vist større oppmerksom i budsjettforslaget til regjeringa eller i forliket med samarbeidspartia. For verken den nasjonale, regionale eller lokale beredskapen kjem av seg sjølv. Beredskap fordrar prioritering, satsing, øving på tvers av etatar og samarbeid med den lokale beredskapen, bl.a. Røde Kors og Norsk Folkehjelp.

Politireforma er eit godt utgangspunkt for å styrkje politiet og den lokale beredskapen. Men politireforma er ingen «quick fix», sjølv om vedtaket som er gjort i Stortinget, var godt. Det blir fyrst meir politi og betre beredskap der folk bur, viss Justisdepartementet, Politidirektoratet og leiinga i dei nye politidistrikta sørgjer for at reforma reelt sett blir fylgd opp. Det vil krevje handling, og det vil krevje prioritering. Eg er difor spent på implementeringa av reforma, og vil fylgje nøye med på ho i tida framover.

Me treng ein raskare respons og styrkt beredskap. Då snakkar me om alt ifrå den daglege kriseberedskapen til den nasjonale beredskapen mot terror. Me må vere førebudde på at det kan skje fleire store kriser og angrep fleire plassar på ein gong. Lokalt veit me at det er behov for å styrkje øvingsfasilitetane. Dette er bakgrunnen for at Arbeidarpartiet foreslår 3 mill. kr til arbeidet med eit regionalt øvingscenter på Rygge. Òg andre plas-

sar i Noreg bør det vurderast å opprette slike øvingscenter.

Så blir det sagt at arbeidet med beredskapscenter er på skjener. Så er spørsmålet kor langt desse skjenene skal. Det er ikkje avklart når me kan forvente at eit slikt arbeid er klart. Kva inneheld planen? Er det vidare utgreiingar?

Eg meiner det einsidige fokuset på væpning som har vore dette året, ikkje held. Arbeidarpartiet har konkrete forslag: Me vil ha eit beredskapscenter, me vil ha ein nasjonal skalerbar operasjonsentral, me vil ha regionale øvingscenter, me må fylgje opp politireforma skikkeleg, me vil ha ein plan for helikopter med transportmoglegheiter for politiet og ein plan for maritim beredskap. Det trengst no.

Margunn Ebbesen (H) [14:19:21]: Nok en gang har regjeringen levert et meget godt budsjett for justissektoren, som ble enda bedre etter forhandlingene med Kristelig Folkeparti og Venstre.

For regjeringen og Høyre er det viktig å føre en justispolitikk som sikrer den enkeltes behov for trygghet og rettssikkerhet. Gjennom våre hittil tre framlagte statsbudsjett har vi bidratt til å øke antallet politistillinger, og vi har prioritert sammenhengen i straffesakskjeden.

En av de store utfordringene i samfunnet i dag er vold i nære relasjoner. Vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet og et stort folkehelseproblem. I tillegg til de store konsekvensene dette har for den enkelte, har det også store samfunnsøkonomiske kostnader. En samfunnsøkonomisk analyse fra desember 2012 anslår at vold i nære relasjoner koster det norske samfunnet mellom 4,5 mrd. og 6 mrd. kr årlig. Derfor er jeg glad for at regjeringen og samarbeidspartiene har styrket dette viktige området også gjennom dette statsbudsjettet.

I vår behandlet Stortinget Prop. 112 L for 2014–2015, Endringer i straffeprosessloven (avhør av barn og andre særlig sårbare fornærmede og vitner), fremmet av regjeringen. Gjennom dette vedtaket fikk vi på plass forbedrede regler knyttet til avhør, som bl.a. tok bort dommeren fra avhøret. Det er forventet at med de endringene som er gjort, samt den tydeliggjøringen som er gitt fra både riksadvokat og politidirektør nedover i kjeden om at saker som omhandler vold i nære relasjoner, skal prioriteres, vil det gi en økt tilstrømning av slike saker framover.

Dette kan forventes å gi et økt press både på politi og på Statens barnehus. Derfor foreslås det en samlet styrking på over 80 mill. kr til politiet og Statens barnehus. Styrkingen totalt går både til opprettelse av et nytt barnehus i Øst politidistrikt, til bemanning i Statens barnehus og til politiet, til flere etterforskere, påtalejurister og avhørere som skal bekjempe vold mot barn.

Jeg ønsker også å trekke fram tilskuddsordningen for å hjelpe kvinner og menn ut av prostitusjon og støtte ofre for menneskehandel eller vold i nære relasjoner. I forslaget for 2016 er det foreslått en bevilgning på 76 mill. kr til dette formålet.

Så må jeg si at jeg er veldig glad for at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti ble enige om å styrke og videreføre voldsofferkontoret. Det er viktig i det totale bildet.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:22:16]: Jeg hørte Arbeiderpartiets representanter snakke om beredskap. Da slo det meg at enten er de frekke, eller så mangler de selvsikt, eller så skal vi lytte nøye til dem, for hvis det er et parti som er blitt avkledd når det gjelder beredskap og satsing på det, så er det Arbeiderpartiet. De som er i tvil om hva jeg mener, anbefaler jeg å lese 22. juli-kommisjonens innstilling. Det var et klart signal og en gjennomgang og analyse av en mangel på beredskap der ett parti hadde klart hovedansvar – Arbeiderpartiet. At de nå fokuserer på det, synes jeg er positivt, men i etterrettelighetens navn skal man ikke glemme hvem som satt ved roret da norsk politi og norsk beredskap ble totalt avkledd. Det finnes kanskje flere enn meg i denne salen som har lest de to hemmelige rapportene som PST ga ut i etterkant av det. For de av oss som har et hjerte for norsk politi og den jobben de gjør, var det forholdsvis trist lesning, for ambisjonene var til stede, men mulighetene ble begrenset.

Men dette skal være en hyggelig dag, siden det er budsjettvedtak som skal skje. Jeg ønsker å gi honnør til alle som jobber innen justissektoren – folk som jobber i konfliktrådene våre og gjør sitt beste for å finne gode, smarte, lokale løsninger, og folk som bistår i frivillig arbeid med fjellredning. De som kjenner meg, vet at jeg har et lidenskapelig forhold til hovedredningssentralene våre, som gjør en fantastisk jobb når kriser oppstår. Jeg hørte statsråden var inne på at de har satset på en styrking. I så fall utfordrer jeg statsråden til å fortsette med det, for vi har fortsatt ting ugjort der som vi er nødt til å ta videre. Vi har nye redningsledere under utdanning, men fram til de er sertifisert, er de ikke i stand til å gå alene på jobb i hvert fall, slik jeg har forstått systemet. Så der har vi oppgaver som vi fortsatt må fokusere på, for folk som bor langs kysten, og som ferdes langs kysten, vet at når krisen er ute, så vil de få hjelp i dette landet fordi vi har gjennomgående flinke folk. Og vi har et system som andre land misunner oss. Vi har en ledelse der politimesteren i to sentraler går inn og er med, og så rekvirerer de det utstyret som trengs for å løse de aller, aller fleste situasjoner. Det tror jeg er noe vi i utgangspunktet tar for gitt, men den som står i krisen, og som blir berget, vil for alltid være takknemlig.

Igen, som sagt, det finnes utrolig mange flinke folk her som gjør en jobb, og som vi kanskje ikke gir oppmerksomhet og honnør til daglig. Folk i fengslene våre, folk som jobber med de mest krevende innsatte, folk som tar vare på dem som havner på glattcelle – de har utfordringer, men samtidig ønsker jeg fra denne talerstolen å gi honnør til alle som bidrar og gjør det beste i hverdagen.

Presidenten: Presidenten vil få påpeke at det finnes mer parlamentarisk egnete uttrykk enn ordet «freakk».

Fredrik Bjørnebekk (A) [14:25:26]: Det er et veldokumentert behov for at beredskapsaktørene må trene mer sammen. Gjennom en rekke øvelser og faktiske hendelser er det et godt dokumentert behov for bedre samvirke mellom beredskapsaktørene våre. Gjørsv-kommisjonen beskrev i sin rapport «ressursene som ikke fant hverandre», og i ettertid har det kommet en rekke rapporter som peker

på svakheter og behovet for å øke evnen til å samhandle og utvikle samvirke i og mellom nødetatene våre.

Flertallspartiene velger å kutte i rammen til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, etablering av nasjonalt beredskapssenter i Oslo er skjøvet ut i tid, og det er ingen satsing på regionale øvings- og beredskapssenter. Gjennom forliket mellom flertallspartiene ble det bevilget penger til etablering av et øvings- og beredskapssenter på Rygge i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2015. Det var bra, men at pengene har blitt stående ubenyttet i departementet, bekrefter vel at jeg ikke overdriver når jeg peker på at regjeringen ikke anstrenger seg for å få på plass regionale øvingssteder. Det er skuffende å se at det ikke er fulgt opp av regjeringen, og heller ikke er med i forliket mellom flertallspartiene.

Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett foreslått å bevilge 3 mill. kr til Rygge. Rygge benyttes allerede i dag av politiet i Østfold, Politihøgskolen, PST og beredskapstroppen. Ved Rygge er det muligheter få andre områder har. Det er helikopterkapasitet på stedet, og det kan øves på koordinering av ressurser i luften, noe brannene i Froland og Lærdal så tydelig viste nødvendigheten av. Det er gjort mye utredningsarbeid om hva man kan få til på Rygge og på andre regionale øvelses- og beredskapssenter.

Vi ser et stort engasjement ute i de enkelte etatene og i de frivillige redningsorganisasjonene for å få på plass gode øvingsfasiliteter og få øvd sammen. Vi savner imidlertid et tydeligere engasjement og tydeligere signaler fra dem som sitter med ansvaret. Vi savner en tydelig prioritering. Jeg vil peke på at ved Rygge har regjeringen en flott anledning til å få etablert en pilot, en pilot som kan tjene som eksempel for etablering av andre regionale øvelses- og beredskapssenter i landet.

Denne høsten har vi hatt ekstremvær som har satt beredskapen på prøve. Vi har det siste året hatt høy beredskap grunnet terrorfare. Hendelsene i Paris viste oss også hvilke utfordringer og hvilke krav til håndtering alle nødetater utsettes for. Det er en påminnelse om at vi må anstrenge oss og legge forholdene til rette for at vi er best mulig i stand til å håndtere alle typer uønskede hendelser.

Hårek Elvenes (H) [14:28:25]: Denne regjeringen har fått ned soningskøene med 400 ubetingede dommer. En av hovedårsakene til at man har klart det, er at man har fått flere soningsavtaler på plass, bl.a. med Polen, Litauen og Latvia. Det er helt nødvendig når vi vet at 34 pst. av alle innsatte per 5. august 2015 er utlendinger, og 58 pst. i varetekt også er utlendinger.

Derfor ble jeg så til de grader overrasket i debatten i Stortinget 26. november, da representanten Kari Henriksen uttalte at de har et «verdisyn som sier at de som begår kriminalitet på norsk jord, skal sone på norsk jord.» Jeg skrev det på kontoen for kanskje en unøyaktighet og en dårlig parlamentarisk dag, men så blir dette faktisk bekreftet i merknadene til statsbudsjettet, der det skrives:

«regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti står alene om å sende personer som har begått kriminelle handlinger på norsk jord, til andre land for å sone.»
Oppsiktsvekkende! I 2013 ble det uttransportert uten-

landske statsborgere til sine hjemland tilsvarende 28 603 soningsdøgn. Det utgjør 78 fengselsplasser. Når man vet at årskostnadene for en fengselsplass er 960 000 kr og ganger det opp mot 78, får man altså 74 mill. kr som dette budsjettet til Arbeiderpartiet er underbudsjettet med, hvis man skal ta Arbeiderpartiet på alvor, og det vet vi av erfaring at man faktisk kanskje bør.

Der regjeringen har jobbet aktivt for å få på plass soningsavtaler med utlandet, ser det ut til at Arbeiderpartiet nå legger seg på en politikk for total opphopning av utlendinger i norske fengsel. Dette krever en avklaring fra Arbeiderpartiet og primært representanten Henriksen.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Jorodd Asphjell (A) [14:30:50]: I dag behandler vi altså budsjettet for Justis- og beredskapsdepartementet for neste år, og i mitt innlegg vil jeg fokusere på beredkapsområdet.

Når vi ser tilbake på hva som skjedde 22. juli 2011, hva vi som nasjon erfarte av de fryktelige hendelsene, og ikke minst hva Gjørsv-rapporten anbefalte når det gjelder en styrking av den nasjonale beredskapen, tror jeg det er stor enighet om intensjonene på det området, men her mangler det altså gjennomføringskraft fra statsrådets side.

Det å sette lokal, regional og nasjonal sikkerhet og beredskap på dagsordenen er avgjørende for den tryggheten vi som innbyggere skal ha. Ettersom ministeren nå har fått redusert sine arbeidsoppgaver, håper jeg han får bedre tid og ikke minst vilje og gjennomføringskraft i regjeringen til å gjøre noe på beredskapsfeltet i 2016.

Regjeringen har hatt godt og vel to år – hvileår – på beredkapsområdet, som har gjort at vi ikke har beveget oss nevneverdig på avgjørende områder som nasjonalt beredskapssenter, skalerbar operasjonssentral i Oslo og regionale øvingssenter rundt omkring i landet. Det er viktig at disse områdene nå blir satt på dagsordenen og får sin naturlige plass.

Skal vi stå bedre rustet til å møte et nytt terrorangrep eller andre alvorlige hendelser på norsk jord, må vi ta de store grepene som virkelig styrker landets håndteringsevne ved alvorlige kriser. Det lærte vi bl.a. av 22. juli og Gjørsv-kommisjonens rapport. Det er påfallende hvordan justisministerens fokus på beredskap ser ut til å ha blitt redusert til kun et spørsmål om permanent bevæpning av politiet. Regjeringen sier ingenting om det som virkelig har betydning for sikkerhets- og beredskapsevnen til landet vårt.

Vi har ikke mer tid å kaste bort. For Arbeiderpartiet handler dette om å sette alvor bak ordene, og vi prøver å levere på noen av disse områdene i vårt budsjettforslag for 2016. Vi må vite hvor beredskapssenteret skal stå, og vi må vite når det kommer til å bli ferdig. Politiets skarpeste ende må trene mer og bedre på de skarpeste oppdragene. Problemet nå er tiden justisministeren bruker på å bestemme seg.

Arbeiderpartiet har tatt anbefalingene fra Gjørsv-kommisjonen på alvor. Vi setter av 3 mill. kr til Rygge, til å for-

bedre skytebanekapasiteten samt legge forholdene bedre til rette for at nødetatene kan øve samhandling og samvirke. Behovet for å etablere gode regionale øvingssenter er viktig og nødvendig for å styrke regional sikkerhet og beredskap, men regjeringen leverer heller ikke på dette området.

Arbeiderpartiet er opptatt av å bedre den lokale beredskapen. Det handler ikke bare om å svare på politireformen og alle utfordringene som der løftes opp, men å sørge for at politireformen faktisk fører til at den lokale beredskapen blir bedre og tydeligere. Politireformen er et godt utgangspunkt, men resultatene vil ikke komme av seg selv. Det må bli mer politiskraft der folk bor, i de nye politidistriktene og i alle de kommunene som distriktene skal dekke.

Helt avslutningsvis vil jeg også peke på manglende satsing og avklaring med tanke på nasjonal kriseledelse. Her kommer det heller ingenting fra regjeringen og samarbeidspartiene.

Charlotte Spurkeland (H) [14:34:07]: Med denne regjeringens forslag til budsjett for 2016 fortsetter opptrappingen på justisfeltet. Det blir flere politifolk i gatene, og det er nye fengselsplasser som skal bygges ut. Fra neste år settes nærpoltireformen i gang. Dette betyr mer politi ute i felten. Med nye arbeidsmetoder, som å satse mer på etterforskning på stedet, får også politiet smartere måter å jobbe på, og vi som samfunn kan forvente bedre kvalitet på politiets arbeid. 100 mill. kr til modernisering av IKT i politiet i forslaget til budsjett er også en del av dette.

Det har tidligere vært et paradoks at nyutdannede politistudenter ikke har fått seg jobb. Dette gjør regjeringen noe med, og det sier seg selv at det er smart at de, når samfunnet har brukt ressurser på å spesialutdanne folk til en type jobb, faktisk får jobb innenfor dette. Over 1 000 nye stillinger er av denne regjeringen opprettet for å sikre disse en relevant jobb.

Årets budsjett har overskriften arbeid, aktivitet og omstilling. Regjeringens tiltakspakke forsøker å bøte på noen av de utfordringene nedgangen i aktiviteten har hatt, særlig for Vestlandet. For justissektorens del kommer dette til uttrykk gjennom økt vedlikehold på fengslene. For Bergen fengsel utgjør dette 25 mill. kr og for Åna fengsel det samme. Kriminalomsorgen vokser med omkring 9 pst., og det gir rom for utbygging av nye fengselsplasser. De fengselsplassene som Norge nå leier fra Nederland, gjør at vi har bedre soningskapasitet. Det er viktig at personer som venter på å få sone sin dom, får gjort det så fort som mulig, sånn at de får gjort opp for seg og kommet videre med livene sine. Plassene i Nederland bidrar til dette.

Budsjettdebatten bør også være tiden for å se litt lenger fram enn bare akkurat neste år, for selv om det er veldig mye bra som ligger på justisfeltet i budsjettet som vi vedtar i dag, er det ting vi kan bli bedre på. Å sørge for at de personene som får sine liv satt på vent i fengsel, enten det er i Norge eller i Nederland, får rehabilitert seg på en enda bedre måte enn i dag, er noe vi alle kan tjene på. Vi må se framover og jobbe for at hver enkelt er best mulig rustet til å bli en del av samfunnet igjen etter sin soning.

Som vararepresentant her ønsker jeg til slutt å takke ko-

miteen for å ha tatt pent imot meg denne høsten. Det er selvsagt en glede da å få avslutte det ved å være med på å vedta et strålende justisbudsjett.

Ulf Leirstein (FrP) [14:36:59]: La meg da også få lov til å returnere takken til foregående taler, som virkelig har bidratt konstruktivt og dyktig i komiteens arbeid med mange tunge saker i høst. Det har vi virkelig satt pris på.

Jeg registrerte at en av mine sambygdingar – i hvert fall en fylkesbygding, for å si det sånn – var oppe på talerstolen og snakket om øvingssenter og om behovet for bl.a. å få på plass et øvingssenter på Rygge, i mitt eget fylke. Nå er det jo slik at i politireformen – som Arbeiderpartiet har vært med på – har vi et punkt i det som Stortinget vedtok, om at vi har gitt dem et oppdrag. Man skal nå se på muligheten for å få øvingssentre i alle de nye politidistriktene. Dette er en reform som formelt sett starter opp nå til året, så dette vil være en del av det arbeidet som justisministeren og vi alle skal følge opp, derfor er det litt pussig at man etterlyser mer handling nå. Vi er jo enige om – et stort, bredt flertall på Stortinget, inkludert Arbeiderpartiet selv – at dette skal vi nå se på muligheter for å få på plass når politireformen rulles ut og skal implementeres.

I likhet med min partikollega Ellingsen ble jeg veldig i stuss da jeg hørte hovedinnlegget til representanten og hovedtalspersonen for Arbeiderpartiet i salen i dag. Man går så til de grader til angrep på denne regjeringen og dette flertallet for angivelig manglende arbeid med beredskap. Jeg skjønner at man ikke kan bruke begrepet frekk, og jeg vet ikke om man kan bruke «frekhetens nådegave», men det er iallfall det man i så fall har.

Jeg antar de fleste i denne salen har lest Gjørsv-kommisjonens rapport, den var vel på over 400 sider. Det er noe av den mest ramsalte kritikken noen regjering er utsatt for når det gjelder manglende beredskap. Da satt Arbeiderpartiet sammen med sine rød-grønne kolleger og styrte dette landet. De hadde også to år på seg etter det, før neste valg, og hva i alle dager leverte man? Hvis dette beredskapssenteret var så viktig, hvorfor i alle dager var det ikke åpnet før valget i 2015? Problemet var jo at da vi overtok regjeringskontorene, var altså ikke dette prosjektet ferdig, det var ikke bare å sette spaden i jorda – tvert imot. Jeg synes man virkelig må gå i seg selv hvis man begynner å beskylde denne regjeringen og flertallspartiene for manglende arbeid på beredskap. Hva i alle dager gjorde man selv før 22. juli 2011 og årene etterpå? Det er helt utrolig at man kan klare å ha dette som hovedfokus i denne debatten i dag.

Jeg etterlyser virkelig hva Arbeiderpartiet legger fram av forslag til bedre beredskap. Hvis de mener at det er dette beredskapssenteret som er alfa og omega, fikk de nå selv legge inn de flere milliardene vi da trenger i dette budsjettet, hvis de mener at dette skulle vært oppe og stå inneværende år. Det har de ikke lagt fram en eneste krone til. Det sier også sitt. Det er greit å være tydelige, men når man ikke har penger, betyr det tydeligvis ikke så mye heller.

Presidenten: Representanten har helt rett i at «frekk» står på listen over uttrykk som ikke er helt parlamentariske.

Anders B. Werp (H) [14:40:24]: Vi behandler et justisbudsjett med en utgiftsside på over 31 mrd. kr. Regjeringspartiene, i samarbeid med samarbeidspartiene, leverer mye i det budsjettet. Vi gjør Norge tryggere, og det tas mange og viktige initiativ.

Så hører vi at Arbeiderpartiet, det største opposisjonspartiet, angriper regjeringen for manglende innsats på beredskapsfeltet. Det er helt feil, vi styrker beredskapsfeltet. Så eksemplifiserer man dette fra Arbeiderpartiets side ved å peke på arbeidet med nasjonalt beredskapssenter. La oss da gå tilbake og se hva Arbeiderpartiet selv gjorde med det samme beredskapssenteret mens de satt i regjering. Jo, de overlot til nåværende statsråd stafettspinnen for et prosjekt med uklar byggetid, med uavklart arealbehov, med uforutsigbare grunnforhold og med støymålinger og støyforhold som ingen kunne si noe om konsekvensene av – ut fra hvor Arbeiderpartiet hadde låst seg til at det skulle ligge. Dette måtte vår regjering rydde opp i. Det har statsråden tatt tak i på en offensiv, aktiv og god måte og redegjør godt for det i dette budsjettet. Dette er opprydding etter de rød-grønne, en jobb de ikke klarte selv.

Jeg har fortsatt ikke fått svar på spørsmålet til Arbeiderpartiet når det gjelder hvorfor de ønsker å øke soningskøene. Det er et viktig spørsmål, det venter jeg fortsatt svar på.

Så er det et annet element, som jeg også vil ha et svar på. Det går til Senterpartiet. I merknadene knyttet til domstolsstruktur fremmer Senterpartiet et forslag om at vi skal stanse alle sammenslåingsprosesser når det gjelder tingretter. Jeg er uenig, men det er et reallt forslag. Så ser vi i den samme merknaden, i den samme spalte, at Senterpartiet skriver at når det gjelder Kongsberg tingrett og Eiker, Modum og Sigdal tingrett, kan vi slå dem sammen og legge det til Kongsberg – men når det gjelder alle andre, skal sammenslåing stoppes. Mitt spørsmål til Senterpartiet er: Er man for eller mot sammenslåing, når man sier motsatte ting i sine egne merknader og forslag?

Lene Vågslid (A) [14:43:26]: Sikkerheit og beredskap handlar om å ta forholdsreglar, om å førebyggje at det oppstår farlege situasjonar. Ein måte å førebyggje på er gjennom å sikre sentrale objekt. Difor har me sikkerheitskontroll bl.a. her på Stortinget.

Og derfor er det eit tankekors at regjeringa ikkje ynskjer å løyve dei 7,5 mill. kronene som trengs for å få på plass dei naudsynte sikkerheitstiltaka i Oslo tingrett. Justis- og beredskapsministeren bør merke seg at både domstolane sjølve, domstolsadministrasjonen og politimeistaren i Oslo har vore krystallklare på at det er nødvendig å få desse sikkerheitstiltaka på plass. Dette er ikkje berre handlingslamming frå justis- og beredskapsministeren, det er å sjå vekk frå klare åtvaringar, og det er eit konkret eksempel på at ein her ikkje tek sikkerheit alvorlig nok.

Men politimeistaren i Oslo kan òg fortelje at politidistriktet må bruke ekstra ressursar på vakthald i samband med straffesaker, ressursar både politimeistaren og Oslos befolkning nok skulle ønskje at ein kunne brukt på å gje innbyggjarane meir politikraft, anten på gata eller til etterforskning.

Det som òg er urovekkjande, er at dei sivile sakene heller ikkje får noko vakthald. Dette kan f.eks. vere barnefordelingssaker eller saker som gjeld vald i nære relasjonar. Me har i mange år satsa på å gje barn auka rettssikkerheit og arbeidd mot vald i nære relasjonar. Me har fått på plass barnehusa og styrkjar dei. Dette har ført til at fleire slike saker går i domstolane, saker der konfliktnivået er høgt, men der sikkerheita rundt sakene er dårleg. Sakene illustrerer òg at tingrettane har mange brukarar – barn, vaksne, vitne, utsette for kriminalitet, tilsette og tiltalte. Dei skal alle kunne kjenne seg trygge når dei kjem til domstolane, og me kan ikkje lenger stole på flaksen og håpe at det framleis skal gå bra.

Den manglande satsinga på sikkerheit i Oslo tingrett er òg eit eksempel på korleis regjeringa stoppar prosessar som er i gang. Tidlegare justisminister Faremo føreslo i budsjettet for 2014 midlar til ein sikkerheitskontroll, men regjeringa stoppa det, på same måte som dei no stoppar arbeidet med skalerbar operasjonssentral, alternative soningsformer som bøteteneste, og dei legg ned gode soningsplassar i mitt heimfylke Telemark, i Kleivgrend i Fyresdal. Dette er gode saker som Arbeidarpartiet gjerne skulle fått fleirtal for å styrkje eller oppretthalde, men som regjeringa stoppar.

22. juli: Ting gjekk feil. Me har lært, og eg trur at 22. juli gav viktig lærdom for alle. Derfor er me utolmodige nå, og det er dei som nå sit med ansvaret, som sit i regjering, som har eit ansvar for å styrkje beredskapsarbeidet. Derfor etterlyser vi svar på: Når kan me forvente at me får eit beredskapssenter på plass?

Hårek Elvenes (H) [14:46:45]: Jeg må si, som en del andre talere har uttrykt i dag, at jeg er en smule overrasket over at Arbeiderpartiet forsøker å gjøre kritikken mot beredskapsarbeidet til sitt paradenummer under denne debatten. Den kritikken faller som en død fugl til jorda. Det var jo fordi den forrige regjeringen ikke kvalitetsjekket og ikke forsto forskjellen på brutto og netto areal som gjorde at kostnadene på Alnabru-alternativet ble underestimert med flere hundre millioner kroner. Det er et faktum.

Justisministeren hadde jo en kavalkade over det som er gjennomført på beredskapssiden. Jeg kan supplere med et par forhold til: Helikoptrene på Rygge og Bardufoss er satt på én times beredskap. Det er opprettet et felles kontratrorsenter mellom E-tjenesten og PST. Stortinget hadde til behandling i juni 2015 endringer i politiloven, som gjør bistand fra Forsvaret enklere, og påfølgende revidering av bistandsinstruksen. Så kjenner vi alle til det arbeidet som gjøres innenfor radikaliserings og voldelig ekstremisme, en handlingsplan på 30 punkter som er finansiert opp med 17 mill. kr. Det ligger 3 mill. kr i statsbudsjettet til tilsvarende arbeid i fengslene.

Så må jeg nesten henge meg på representanten Werp sitt svært gode poeng om Senterpartiets holdning til sentralisering: Man er mot sentralisering, men man er absolutt for en sentralisering i det jeg vil kalle for Lundteigens hjemmeområde – ja, det er jo sågar i selve Lundteigen. Nå ser jeg at representanten Lundteigen er i salen, så det blir jo interessant å høre hvilke vurderinger som ligger til grunn

for akkurat den sentraliseringen, for å bruke Senterpartiets forslitte terminologi.

Jenny Klinge (Sp) [14:49:03]: I hovudinnlegget mitt la eg vekt på at Senterpartiet meiner at stadige omstruktureringar og samanslåingar ikkje er fornuftig. Slikt gjev inntrykk av handlekraft fordi endringar jo skjer. Det er lett å vise til at ein har gjort noko, men det er ikkje nødvendigvis dei rette endringane. Når det gjeld 110-sentralane, ligg det også der an til endringar. Vi har døme frå Finnmark, der det skal bli eit eige Finnmark politidistrikt, og der skal 110-sentralen flyttast frå Hammerfest til Troms, og fleire døme finst.

Det som eg har lyst til å nemne i dette innlegget, er at vi med ny teknologi som stadig utviklar seg, må sjå på gode løysingar og alternativ til fysisk samanslåing. Det er ikkje det at eg er imot alle fysiske samanslåingar, men poenget er at det finst gode alternativ som kan gje betre resultat. I Sogn og Fjordane har dei jobba fram eit pilotprosjekt med elektronisk og virtuell samhandling mellom naudetatane som både kan vareta lokalkunnskap og vere meir robust ved større kriser. Senterpartiet meiner at dette pilotprosjektet verkar spennande, og det er eit konstruktivt innspel som må prøvast ut. Det inneber at brannvarslingstenesta, som er kommunane sitt ansvar, skal samlokalisert med operasjonssentralen for politiet i det nye Vest politidistrikt, der Bergen blir hovudsetet for det nye politidistriktet. Dei vil teste ut nettbasert samlokalisering i Vest politidistrikt for å kome i gang med gjennomføringa av stortingsvedtaket, men der 110-sentralen for Sogn og Fjordane i Florø blir kopla saman virtuelt med 110-sentralen for Hordaland som ligg i Bergen. Oppmodinga frå Senterpartiet til justisministeren i denne samanhengen er å opne for ein slik pilot.

Så til spørsmålet frå Werp om samanslåing av domstolar: Det er faktisk eit kjempegodt poeng. Ein kan godt seie at Senterpartiet går langt når vi seier at her skal det samanslåast, men dersom ein les heile merknaden, ser ein at vi ikkje ønskjer å kome i gang med ei samanslåing. Det vi seier, er at vi meiner at det er eit dårleg forslag med felles leiing, slik som regjeringspartia har gått inn for, og dersom ein først skal gå inn for noko slikt, meiner vi at ein heller bør sjå på ei samlokalisering av desse to domstolane som ligg nær kvarandre i avstand, og som eg har sagt mange gonger før, er ikkje Senterpartiet imot alle typar endringar, men det må vere endringar der det er fornuftig.

Statsråd Anders Anundsen [14:51:44]: Jeg hadde gleden av å være nestleder i Den særskilte komité som behandlet 22. juli-sakene i dette hus, og jeg hadde også gleden av å være leder i kontroll- og konstitusjonskomiteen da kontroll- og konstitusjonskomiteen behandlet tilsvarende sak. Jeg må innrømme at er det én ting jeg ikke så komme under denne debatten, så er det beredskapsanklagene fra Arbeiderpartiet. Jeg hadde ikke tenkt jeg skulle dra det så langt, men at det partiet som har fått kritikken i Gjærv-kommisjonen, som har overlatt lange, lange lister i Justis- og beredskapsdepartementet på uløste samfunnsikkerhets- og beredskapsoppgaver da vi tok over regje-

ring, skulle komme med denne tiraden, det hadde jeg ikke turt hvis jeg satt på den siden av bordet.

En av de tingene som virkelig overrasket meg da jeg tok over som statsråd, var at det var så liten struktur på oppfølgingsarbeidet etter 22. juli, at det var kommet så kort som det det var ved regjeringsskiftet 16. oktober 2013. Og det har skjedd kvantesprang, våger jeg å påstå, etter regjeringsskiftet. Jeg trenger ikke engang å vise til annet enn den kontrollsaken som var om samfunnssikkerhet og beredskap, gjennomført i dette hus i juni, hvor en virkelig fikk oversikten over en del av det arbeidet som denne regjeringen har gjort på samfunnssikkerhet og beredskap. Jeg foreslår at representantene fra Arbeiderpartiet leser den dokumentasjonen som kom frem i den kontrollhøringen, så ville de i hvert fall ha kunnskap om hva som er gjort, for det kan de overhodet ikke være i besittelse av med den kritikken som er kommet her.

Men jeg får et lite grann bedre perspektiv over årsaken til at det ikke var skjedd mer etter 22. juli, for når 10 mill. kr til planlegging av nasjonal skalerbar operasjonssentral og 3 mill. kr til Rygge skal være forskjellen på handlekraft og ikke innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, da forstår jeg i hvert fall at fokus har vært helt feil. Jeg synes det er verdt å merke seg at jobben med et nasjonalt beredskapsenter var fullstendig skakk-kjørt da vi tok over. Det var et ikke-realiserbart prosjekt. Nå er det et realiserbart prosjekt. Det har vært gjennomført konseptvalgutredning, kvalitetssikring første steg, og i dette budsjettet ligger altså pengene inne til forprosjektet. Det følger altså det sporet som alle store investeringer gjør, og derfor er det på sporet. Deretter skal det være KS2, og så skal Stortinget fatte sin beslutning. Det går så fort som overhodet mulig, men Stortinget får nå et beslutningsgrunnlag som det går an å forholde seg til. Det ville ikke den forrige regjeringen ha klart å legge til rette for, og derfor synes jeg det er underlig at de på denne måten later som om det her er noe som er utfordrende.

Og så skjønner jeg at det ikke er lett å få med seg alt som skjer på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet for det skjer veldig mye, og det skjer veldig brått, men at representantene Asphjell og Henriksen ikke har fått med seg at vi har lagt frem en stortingsmelding om politiets rolle i nasjonal kriseledelse og om den nasjonale skalerbare operasjonssentralen den 4. desember i år, som ligger til behandling i deres egen komité, synes jeg er underlig.

Lise Christoffersen (A) [14:54:59]: Politireformen er ment å skulle ivareta samfunnssikkerhet og beredskap på en bedre måte. Den er et godt utgangspunkt, men resultatene kommer ikke av seg selv bare ved å endre administrative grenser. Det er nå snart tre år siden Stortinget behandlet saken om oppfølging av Gjærv-kommisjonen, der en viktig observasjon var: Ressursene fant hverandre ikke. Jeg har lyst til å ta opp tråden fra det jeg sa den gangen.

Kommunal risikoforståelse og beredskap var knapt nevnt, tross den åpenbare koblinga til Gjærv-kommisjonens viktigste konklusjon: Myndighetenes evne til å beskytte menneskene sviktet. Ingen sa noe om viktigheten av kommunal risikoforståelse og beredskap knyttet til spørs-

målet: Kunne noe vært annerledes? Det var en stor svakhet, som også blir et hull i vår framtidige beredskap hvis ingen tar det på alvor. Hittil savner jeg faktisk at betydningen av arbeidet i de kommunale beredskapsrådene blir synliggjort. Vi får aldri den beste beredskapen uten en tett samhandling mellom sentral og lokal risikoforståelse og beredskap – ikke bare med lokalt politi, men også med kommunale myndigheter.

Gjærv-kommisjonen hadde bare en knapp halvside om krisehåndtering på lokalt nivå, men der stod det til gjengjeld i klartekst:

«Enhver innenlandshendelse finner sted i én eller flere kommuner. Kommunen har ansvar for viktige lokale beredskapsressurser, og har et grunnleggende ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet.»

Det er sånn at alle kommuner etter gjeldende lov skal gjennomføre helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser som grunnlag for samfunnssikkerhet og beredskap. Analysene skal dekke hele risikobildet innenfor kommunenes geografiske område – ikke bare kommunenes eget ansvarsområde. Det handler om beredskap når uventede hendelser skjer, men også i det løpende arbeidet med forebygging. Finner ressursene hverandre der, så finner de hverandre også når det virkelig gjelder enten vi snakker om terror, naturkatastrofer, vold i nære relasjoner osv.

Nå har jeg tenkt å stille statsråden et spørsmål, så det hadde vært veldig fint hvis han kunne høre etter. Spørsmålet kommer her, nemlig, og jeg har bygd opp til det gjennom hele innlegget: Vi får nye politidistrikter. Buskerud-benken har ved to anledninger vært på besøk i Søndre Buskerud for å bli orientert om reformen, og begge ganger stilte jeg spørsmålet: Hvordan skal man ivareta det viktige samarbeidet i de kommunale beredskapsrådene når hvert distrikt nå får mange flere kommuner å forholde seg til? Det var tydelig at dette var noe man ikke hadde tenkt på. Jeg vil derfor benytte anledningen til å spørre statsråden: Hvordan er samarbeidet i de kommunale beredskapsrådene tenkt ivaretatt i de nye sammenslåtte politidistriktene?

Margunn Ebbesen (H) [14:58:17]: Hva var situasjonen da vi overtok regjeringskontorene? Jo, en soningskø i kriminalomsorgen på over 1 200 ubetingede dommer og et vedlikeholdsetterslep i fengslene på flere milliarder kroner. Regjeringen viste fra dag én handlekraft, og nå ser vi resultatene.

Ved å leie fengselskapasitet i Nederland bidrar Høyre og regjeringen i lag med Kristelig Folkeparti til at personer som har livet sitt stående på vent, nå raskere får gjennomført sin soning og startet sitt nye liv etter endt soning.

I tillegg til å leie plasser i Nederland for å ta unna det akutte behovet, bevilges det 213 mill. kr til 181 nye plasser ved fengslene Ullersmo og Eidsberg. Ikke bare bevilges det penger til nye plasser, vi tar også på alvor det store vedlikeholdsetterslepet i fengslene og bevilger 120 mill. kr til ekstraordinært vedlikehold.

Det er skremmende å lese Arbeiderpartiets og Senterpartiets forslag til statsbudsjett, hvor de rett og slett bare setter en strek over posten om leie av soningsplasser – dette uten at det er på plass ny kapasitet i Norge for lukket so-

ning, og uten å ta hensyn til inngåtte avtaler og de forpliktelsene som dette medfører også i 2016. Betyr dette skjulte kutt andre steder, eller er det ytterligere skatteøkninger det skal finansieres med?

Nå ser jeg en framtid, sa 17-åringen etter å ha vært i systemet med ungdomsstraff. Det er halvannet år siden straffereaksjonen med ungdomsstraff og ungdomsoppfølging ble vedtatt. Nordlandsforskning har på oppdrag fra Justisdepartementet startet et forskningsprosjekt for å se på resultatene av denne reaksjonsformen. Jeg har stor tro på sånne reaksjonsformer, og er derfor fornøyd med at regjeringen også har styrket bevilgningen til konfliktrådene med 2,5 mill. kr, nettopp for å styrke kapasiteten til håndteringen av denne nye straffereaksjonsformen.

Jeg ønsker også å peke på den gode jobben som alle de frivillige organisasjonene gjør i kriminalomsorgen. Organisasjoner som bl.a. Kirkens Sosialtjeneste, Frelsesarmeen og Foreningen for Fangers Pårørende er viktige supplement til det offentlige arbeid blant innsatte.

Vi har også Nettverk etter soning. Nettverket fungerer på den måten at deltakerne kobles sammen med frivillige – ikke en støttekontakt, ikke en ansatt eller en fagperson, men en frivillig som bruker sine egne erfaringer til å hjelpe andre på rett vei. Innsatte som har vært en del av programmet, forteller at det har vært helt avgjørende for å lykkes med deres retur tilbake til samfunnet.

Også tilskudd til frivillige organisasjoner styrkes gjennom dette statsbudsjettet.

Jorodd Asphjell (A) [15:01:33]: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps landsomfattende kommuneundersøkelse tidligere i år viste at bare halvparten av norske kommuner arbeider tilfredsstillende med samfunnssikkerhet og beredskap. De aller fleste kommuner håndterer små og middels store hendelser på en tilfredsstillende måte. Det er når de virkelig store krisene skjer at det er avgjørende at kommunene har gjort gode risiko- og sårbarhetsanalyser, og at de har en gjennomarbeidet beredskapsplan som de har øvd på.

Vi vet aldri når en uønsket hendelse vil ramme en kommune, eller hvilke påkjenninger kommunen og befolkningen vil utsettes for. Det er derfor avgjørende at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i samarbeid med fylkesmennene blir tilført ressurser slik at de kan utøve sin rolle overfor kommunene på en tilfredsstillende måte. Det er derfor med stor bekymring vi registrerer at regjeringen kutter 10 mill. kr i bevilgningen til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

I tillegg til at vi har viktige nødetater som politi, brann og ambulanse, utgjør de frivillige beredskapsorganisasjonene en viktig og nødvendig bærebjelke i den nasjonale beredskapen. Hver for seg utgjør disse en viktig del av vår nasjonale sikkerhet. Enda viktigere er det at disse kompetansemiljøene har felles øvelser og gjennom godt samvirke er best mulig rustet til å løse oppgaver i fellesskap.

Det er helt avgjørende at lokale eller regionale beredskapsråd blir prioritert i det daglige arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene framover. Gjennom felles arbeid i lokale politi- og beredskapsråd vil

en kunne utnytte felles kompetanse og erfaring på en enda bedre måte. Her kan en ha en felles strategi for hvordan en i fellesskap kan forebygge eller løse små og store hendelser.

Jeg er glad for at det nye nasjonale nødnett snart vil være fullt ut utbygd, slik at alle nødetatene og frivillige beredskapsorganisasjoner kan kommunisere på en felles plattform. Jeg vil i den sammenheng understreke viktigheten av at investeringer og drift av nytt nødnett ikke må bli en økonomisk belastning for den frivillige redningstjenesten.

Jeg vil også vise til at det i forslaget til budsjett for 2016 ikke framgår hva som planlegges for den framtidige helikoptertjenesten i politiet. Dagens politihelikoptre er gamle og har gått svært mange timer. De er overmodne for utskifting. Disse helikoptrene brukes i dag til ordinære politioppdrag og løser ikke behovet som politiet har for å transportere politiets innsatsstyrker i en kritisk situasjon, noe som det er stort behov for.

Arbeidet med å få på plass en løsning med helikoptrene, som også kan benyttes til transport av politiet, må snarlig iverksettes. Arbeiderpartiet vil påpeke at hvordan regjeringen vil sikre politiets evne til maritim innsats heller ikke omtales i forslaget til statsbudsjett.

Helt til slutt vil jeg minne om at beredskapstroppen har meldt at de har behov for nye båter, og de har behov for at regjeringen sikrer nødvendig maritim innsatsevne i en krisesituasjon i tiden framover.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:04:45]: Domstoladministrasjonen og dets styre har arbeidet målbevisst for en radikal sentralisering av tingrettene. Verken styret eller Domstoladministrasjonen kunne ha brukt så mye arbeidskraft på dette uten at det hadde hatt regjeringens støtte. Samtidig har det ikke vært noe krav fra borgerne, innbyggerne eller publikum om å gjøre dette – tvert imot. Det har skapt mye uro i en rekke fora: folkevalgte organer som kommunestyre, regionråd og fylkesting. Rettssikkerhet, fagmiljø og rekruttering er ikke gode argumenter for sentralisering. Saksbehandlingstida er lav ved en rekke av de små tingrettene. Det er ikke sånn her – som det er i andre saker – at det er forholdet mellom smått og stort. Det er både store og små tingretter som fungerer dårligere. Det er ikke det det går på. Det går i stor grad på ledelse.

Det er mange gode resultater fra små tingretter, med sorenskrivere som setter sin ære i å gjennomføre jobben i det jeg vil kalle en patriotisk ånd. Man går ikke hjem klokka fire – man går hjem når man har gjort jobben. Det er forbilledlig.

Dette kom veldig tydelig fram i Senterpartiets seminar, hvor vi i høst inviterte både ledelsen i Domstoladministrasjonen og sentrale sorenskrivere for å utdype og forklare sitt syn. Jeg er veldig glad for Kristelig Folkepartis arbeid i denne saken – Venstre også, men først Kristelig Folkeparti – som har ført til at Høyre og Fremskrittspartiet har måttet legge til side den store, planlagte sentraliseringa av tingrettene. De har kommet til at dersom man etter en slik prosess, som det heter, som betyr at kommuner og ansatte i domstolen involveres på en god måte, oppnår lokal enighet, har ikke Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folke-

parti motforestillinger mot en sammenslåing, men en legger altså virkelig gode premisser for det hele. Dette er meget bra.

Når det gjelder Senterpartiet framover, arbeider vi for å gjennomføre det vi foreslår, nemlig å stanse arbeidet med ytterligere sammenslåing av domstolene. Ordet «ytterligere» er ikke tilfeldig valgt. En kan stoppe opp og tenke seg om.

Når det gjelder framtidssituasjonen for Kongsberg tingrett og Eiker, Modum og Sigdal tingrett, kan jeg komme tilbake til det. Det er riktig at de ligger i mitt valgdistrikt og mitt nærområde. Jeg er veldig stolt av de to tingrettene, og jeg skal utdype nærmere standpunktet om hvordan det skal gjøres på en god måte framover.

Presidenten: Representanten Lene Vågslid har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lene Vågslid (A) [15:07:53]: Til prosessen som det blei lagt opp til rundt tingrettsstruktur: Eg kan vere einig med Lundteigen i at Kristeleg Folkeparti skal ha ros i saka, men eg trur at Høgre og Framstegspartiet sine egne lokale representantar òg skal ha ros i denne saka, for dette var det lite einigheit om rundt omkring i landet. Arbeiderpartiet føreslår i innstillinga å seie nei til samanslåingane, unnateke der det eventuelt skulle vere lokal einigheit. Eg har lyst å understreke at me har fått veldig tydelege tilbakemeldingar i komiteen om at det ikkje er einigheit om dette i Hordaland – berre så det er sagt.

Til Kontoret for voldsoffererstatning: Eg er veldig glad for at ein fann dei ti millionane. Eg synest det er synd at ein utset dei for den uroa som blei skapt etter regjeringas budsjettframlegg.

Til barnehus: Det er veldig bra at løyvingane blir styrkte, men eg saknar framleis at ein kan øyremerkje midlane, med dei erfaringane me dessverre har frå det budsjettåret me no legg bak oss.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [15:09:00]: Siden presidenten ikke likte at jeg sa ordet «frekk» i mitt første innlegg, skal jeg ikke bruke det nå, men derimot si at utgangspunktet mitt er det samme som i mitt første innlegg. Det er ikke noen tvil om hvor jeg står hen sånn sett.

Når det er sagt, registrerer jeg at Arbeiderpartiet er taleføre når man snakker om det som burde skje. Hadde de vært like handlekraftige som de er taleføre, hadde antagelig 22. juli-kommisjonens rapport sett annerledes ut, og den jobben Stortinget gjorde med behandling av den, hadde blitt enklere. Faktum er at Arbeiderpartiet ble totalt avkledd for en hendelse som de politisk sett hadde et klart ansvar for – ikke for hendelsen som sådan, det er det kun gjerningspersonen som står ansvarlig for, men når det gjaldt det systemoperative ansvaret som sviktet, ligger det helt klart hos den regjeringen som satt da, og med den politiske ledelsen som var styrt fra Arbeiderpartiet. Det kan man like eller ikke like, men det er fortsatt et faktum.

Da er det selvfølgelig sånn at ved å snakke om andre ting, og om det de andre ikke gjør, flytter man kanskje

fokus bort fra egne svakheter/fortreffeligheter og unngår dermed fokusering på seg selv. Men hvis det er noe denne salen trenger, er det vel at folk tør å stå oppreist og si at der gjorde vi faktisk en for dårlig jobb.

Til noe av den kritikken som har blitt reist her i dag, når det gjelder å utfordre regjeringen på helikopterkapasitet framover, er jeg helt sikker på at statsråden selv kunne ha ønsket å si: Jo, vi har en løsning – kommer til neste år. Men politikk handler også om prioritering. Prioritering er å ta de viktigste tingene først. Det gjør Stortinget daglig, det har Stortinget gjort og det er jobben til Stortinget. Det betyr at når det ikke kommer nå, forutsetter jeg at statsråden tenker over det – blant ulike verktøy og det han har ansvar for å få på plass er helikopter og helikopterkapasitet av det viktige.

Representanten Christoffersen var inne på lokal beredskap. Jeg deler bekymringen, men det er også muligheter her. For jeg tror kommunene er ganske flinke til dette. Kommunene har stor lokal kunnskap. De har som regel flinke folk som jobber, og de har Fylkesmannen til å se seg i kortene. Utfordringene er kanskje å fokusere på mer enn et rent planverk. Grunnen til at jeg sier det akkurat sånn, er at jeg har hatt gleden av å sitte som leder i et kontrollutvalg i en liten kommune i Nordland. Man foretok en forvaltningsrevisjon av hvordan de lokale beredskapsplanene virket. Fylkesmannen var såre fornøyd og syntes det var kjempebra. Problemet var at de som skulle gjøre jobben, ikke visst hvor de skulle hen. Det var altså et stort avvik mellom det man opplevde var de forskjellige utøvernes rolle da krisen oppsto, og planleggingen. Planleggingen var perfekt, og rådmannen var såre fornøyd med Fylkesmannen. Kontrollutvalget var ikke fullt så «happy», for folk visst ikke hvor de skulle hen. Så den lokale kunnskapen og den lokale tilhørigheten er viktig. Løsningene vil ligge lokalt når en krise oppstår, med supplement fra andre nivåer.

Statsråd Anders Anundsen [15:12:07]: Først til Lise Christoffersen og spørsmålet om beredskapsrådene i kommunene: Det er selvfølgelig en svært viktig del av det samarbeidet som skal i gang mellom de nye politidistriktene og kommunene. Der skal det etableres helt nye samarbeids- og dialogmåter for å sikre samarbeidet når det gjelder beredskapsrådet, samarbeidet i politirådene, samarbeid om annen type aktivitet, og hva slags type tjeneste som kommunene kan forvente. Det vil være en del av den gjennomføringen som skal foregå i politidistriktene. Politidirektoratet vil gi retningslinjer på hvordan det skal gjøres i praksis. Det vil bli gjort underveis i gjennomføringen av nærpolitireformen.

Når det gjelder representanten Asphjells utgangspunkt om DSBs undersøkelse av kommunenes evne til å gjennomføre sårbarhets- og risikoanalyser, er det en helt riktig påpeking. Det er en stor utfordring at det bare er halvparten som har gode nok risiko- og sårbarhetsanalyser. Det er riktignok mye bedre enn det var før, men det er svært langt igjen til vi kan si oss fornøyd. Derfor har det vært viktig for regjeringen å styrke fylkesmennenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Det ligger 10 mill. kr ekstra

til det arbeidet i budsjettet, og regjeringen har ikke foreslått å kutte i DSB.

Når det gjelder kostnadsfordelingen om nytt nødnett, som representanten Asphjell også var inne på, vil det følge den modellen som Arbeiderpartiet foreslo, med kostnadsfordeling, da prosjektet med nytt nødnett ble vedtatt i dette hus.

Så noen få ord om domstoler og organisering. Representanten Lundteigen la til grunn at Domstoladministrasjonen ikke kunne arbeide med disse prosessene uten at det var politisk aksept for det. Det er naturligvis riktig at det er politisk aksept for at Domstoladministrasjonen skal gjøre jobben sin, nemlig å se på hva slags rammer og fremtidig organisering Domstoladministrasjonen mener er det fornuftige for domstolene. Men det er først når de har lagt frem sine forslag at den politiske behandlingen og oppfølgingen av det begynner.

Jeg har lyst til å si, uten at det er et forsvar for store endringer i domstolstrukturen, at vi er i en situasjon hvor domstolene pålegges ganske sterke og stramme styringskrav, men har veldig liten fleksibilitet innenfor egen organisasjon. Domstolene er altså en uavhengig statsmakt. Det er også noe som man må ha med seg inn i diskusjonen om hvordan domstolene skal gjøre jobben sin, og hvilke rammer de skal gjør den jobben innenfor i de årene som står foran oss.

Til sist har jeg også lyst til å si et par ord om helikopterberedskap. Det er helt riktig, som representanten Ellingsen tok opp, at her er det et stort utviklingspotensial. Vi har gjennomført en rekke tiltak, og vi har satt i gang en rekke prosesser, noe som Stortinget etter hvert vil få seg forelagt. Men det er klart at dette er store og viktige kapasiteter som det tar noe tid å finne dimensjoneringen av for fremtiden.

Presidenten: Representanten Jorodd Asphjell har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jorodd Asphjell (A) [15:15:28]: Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen la fram et forslag til beredskapssenter på Alnabru. Nå har det fått en del kritikk fra en del representanter i denne sal. Jeg vil bare sitere hva som sto i statsbudsjettet for 2015 på side 85:

«(...) det synes nå å være klart at det vil være mulig å innpasse gjeldende byggeprogram på Alna (omfatter politihelikoptertjenesten, beredskapstoppen, bombegruppen og krise- og gisselforhandlertjenesten).»

Når statsråden nå i posisjon ser at kritikken om beredskapen kom her og nå, og etter to år ennå ikke kan svare på når beredskapssenteret kommer og hvor det kommer hen, sier det noe om at denne kritikken kanskje er berettiget, og at en ikke skal føle seg hårsår.

Når det gjelder DSB, vil jeg si at iallfall komiteens flertall har sagt at det skal kuttes 10 mill. kr i DSB.

Lise Christoffersen (A) [15:16:44]: Som representant for Buskerud må jeg selvfølgelig benytte anledningen til å kommentere en lokal sak, nemlig nedturen det var at pro-

sjekteringsoppstartsmidler til nytt tinghus i Drammen ikke er på plass i budsjettet for 2016.

Riktignok er det en enstemmig komité som understreker betydninga av at landets domstoler bør ha en tilfredsstillende bygningsmessig standard, men det gjelder tydeligvis ikke for Drammen, dessverre. Flertallet viser til at en er informert om situasjonen, men det stopper der.

Jeg er glad for at Arbeiderpartiet med tilslutning fra Senterpartiet faktisk har tatt på alvor brevet Høyres ordfører i Drammen, Tore Opdal Hansen, sendte til justisminneren på vegne av ordførerne i Drammen, Øvre Eiker, Nedre Eiker, Svelvik og Sande. Egentlig kunne de for så vidt bare spurt meg. Allerede da jeg ble ordfører i Drammen i forrige århundre, regnet det gjennom taket. Saksbehandlerne måtte flytte bunkene etter værmeldinga så det ikke skulle være gjennomvåte dokumenter når de kom på jobb dagen etter.

Jeg går ut fra at hele komiteen er kjent med at lokalene er svært gamle og lite egnet til å huse en tingrett. Da forundrer det meg litt når flertallet kanskje egentlig innfører en ny budsjettpraksis. Jeg har aldri opplevd noe liknende mens jeg har vært på Stortinget.

En sier at en ber regjeringa vurdere prosjekteringsmidler til nytt tinghus i Drammen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2016. Jeg er vant med at revidert budsjett er korrigeringer og justeringer for ting en ikke helt har hatt kontroll på, ikke stedet for å sette i gang nye tiltak. Jeg synes også det er litt merkelig hvis regjering og stortingsflertall nå i desember 2015 vet at de ikke har penger til oppstartsprosjektmidler i Drammen i mai 2016, men samtidig sier: Men i mai 2016, *da* er vi helt sikre på at vi har penger å sette inn i revidert budsjett.

Er det reelt at det kommer i revidert budsjett, eller er det et forsøk på en unnamanøver i en litt vanskelig situasjon nå, fordi en har en utålmodig Høyre-ordfører i Drammen? Jeg vet ikke.

Hvis det er reelt, skjønner jeg ikke hvorfor en ikke bare kunne lagt inn de pengene her og nå. Det spørsmålet lar jeg henge litt i luften, og så er jeg veldig spent på om jeg får noe svar på det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:19:51]: Som statsråden sa, skal sjølsagt Domstoladministrasjonen gjøre jobben sin. Det spesielle i denne saken er at Domstoladministrasjonen og dets styre over lang tid har brukt mye tid og mange krefter på struktur og på sentralisering av strukturer. Det har skapt mye uro. Det følger opp det som er så toneangivende ifra ikke bare denne regjering, men også tidligere, om å ha oppmerksomheten på struktur istedenfor å ha oppmerksomheten på organisasjon, kultur og ledelse.

Det er så mye å lære av små tingretter. De er veldig effektive, de er billige, og en har høy kvalitet. Hvorfor går det ikke an å prøve å mangfoldiggjøre den kulturen, også over i de større tingrettene og over til de mindre tingrettene som ikke da i tilstrekkelig grad fungerer sånn? For det er også eksempler på det. Det er der den store utfordringa ligger.

Så til forholdet Kongsberg tingrett og Eiker, Modum og Sigdal tingrett. Det er riktig at jeg er godt kjent i området Kongsberg, Numedal, Sigdal, Modum og Øvre

Eiker – kjenner avstander, kjenner kultur. En er nødt til å se framover. En er nødt til å se tingrett og jordskifterett – se en helhet.

Representanten Werp er også lokalkjent, ikke minst som Øvre Eikers tidligere Høyre-ordfører. Da er det interessant at Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti i komiteen med Werp som medlem sier:

«(...) det kan foreligge gode grunner for sammenslåing av (...) Eiker, Modum og Sigdal tingrett og Kongsberg tingrett med videreføring av kontorsteder både i Hokksund og på Kongsberg.»

Jeg er enig i at det er grunner for sammenslåing på grunn av avstand, størrelse på tingrettene og i stor grad felles arbeidslivsområde. Når Høyre valgte sammenslåing, så ikke Senterpartiet gode grunner til å gå imot enhver tingsrettsendring, for enhver endring må vurderes konkret. Det vi så som vår oppgave å se på, var å påpeke det ulogiske i at en ikke skulle ha felles kontorsted. Når en ikke skal ha felles kontorsted når tingrettene ligger så nære hverandre, når hele poenget med sentraliseringa er å få felles kontorsted med større miljøer, velger vi å påpeke det.

For Senterpartiet er det sjølsagt at vi skal ha en stedlig ledelse på statlige institusjoner, også domstolene – én domstol, ett kontorsted, én stedlig ledelse. Problemer med rekruttering og kvalitet på domstolen oppstår når det skapes tvil om framtida til domstolen. Derfor er det viktig nå at tvilen tas vekk, sånn at domstolene kan arbeide i fred og dyrke den gode kulturen som vi har mange eksempler på ved de små tingrettene.

Presidenten: Representanten Anders B. Werp har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anders B. Werp (H) [15:23:06]: Både representanten Christoffersen og representanten Asphjell tar opp det lokale beredskapsarbeidet og fylkesmennes og kommunenes viktige rolle der. Det er jeg helt enig i at er helt avgjørende i fortsettelsen. Så påpekes det en inndekning fra flertallets side som problematisk, og da returnerer jeg det spørsmålet til representantene: Hvorfor har dere da selv kuttet 23 mill. kr i Fylkesmannens budsjetter? Videre spør representanten Christoffersen hvorfor man ikke bare kan bevilge penger til slutføring av et forprosjekt i Drammen tingrett. Vi kan ikke bruke penger vi ikke har. Vi kan ikke gjøre slik som Arbeiderpartiet gjør i sitt budsjett, og bruke 4,75 mrd. kr som ikke har inndekning. Det kan i hvert fall ikke vi fra flertallet gjøre. Og til Senterpartiet som konstaterer at man er mot sammenslåing av tingretter overalt, men ikke i Kongsberg, Eiker, Sigdal og Modum tingretter.

Presidenten: Representanten Hårek Elvenes har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hårek Elvenes (H) [15:24:21]: Jeg konstaterer at jeg ikke har fått svar på mitt spørsmål til Arbeiderpartiet om Arbeiderpartiet står ved at de som begår kriminalitet på norsk jord, skal sone i Norge. Hvis svaret er ja, er budsjett-

tet til Arbeiderpartiet underbudsjettet med minst 74 mill. kr. Hvis svaret er ja, har åndsnevrværelsen i Arbeiderpartiet vært svak på dette punktet.

Statsråd Anders Anundsen [15:25:02]: Det å sitere er ikke så veldig vanskelig, men det å sitere riktig kan noen ganger være krevende, for når man trekker ut en liten del av omtalen rundt Alna, får man rett og slett et feil inntrykk. Som representanten Asphjell burde vite, har både KVU-en og KS1-en, som da er kvalitetssikringsrundene på gjennomgangen av det nasjonale beredskapssenteret, vist at Alna er klart dårligst. Det er et helt annet konsept enn det som kan være på Grønmo eller i Ski. Det er mye dårligere, det er mindre sikkerhet, og det er vesentlig dyrere, og det er både i KVU-en og i KS1-en sagt at det er et klart uaktuelt alternativ. Jeg synes det er litt spesielt at man lager et inntrykk av at det ville vært mulig å plassere et beredskapssenter å la det vi snakker om på f.eks. Grønmo, på Alna, for det ville rett og slett ikke vært mulig. Det var for dårlig planlagt. Jeg kan heller ikke skjønne at Arbeiderpartiet helt seriøst mener at man skulle plassert et beredskapssenter på Alna, som de vet ville blitt dårligere, som de vet ville blitt dyrere, og som de vet risikoen ville vært langt høyere med enn med de alternative konseptene. Jeg venter sikkert for mye, men hvis jeg hadde hatt ansvaret for et prosjekt som var så dårlig lansert og gjennomført som det nasjonale beredskapssenteret på Alna var, ville jeg vært takknemlig for at det var noen som tok grep, satte seg ned og gjorde den jobben grundig, slik at vi faktisk kan få realisert et skikkelig nasjonalt beredskapssenter. Det hadde vi ikke fått gjort med de planene som den forrige regjeringen hadde lagt til grunn.

Når det gjelder Lise Christoffersen og Drammen tinghus, fortalte hun at da hun var ordfører – jeg tror hun sa i forrige århundre, men det var også i forrige årtusen – regnet det gjennom taket. Da kunne det vært fristende for en sittende statsråd å si at kanskje man burde gjort noe da med de regjeringene som var da og har vært i etterkant. Jeg har bedt Domstoladministrasjonen gjennomføre en helhetlig vurdering av hvilke bygg de ønsker å prioritere fremover, for i domstolene i Norge er det mange bygg som trenger både vedlikehold og nybygg, og det er viktig at vi da har en realistisk prioritering av den bygningsmassen, slik at det ikke blir satt i gang prosjekter som man ikke klarer å gjennomføre. Målet er jo at man skal klare å få resultater til slutt, og da må utgangspunktet også være realistisk, uten at det er et svar på spørsmålet om hva vi kommer tilbake til i revidert budsjett, for vi kommer tilbake til det i revidert budsjett i samsvar med det som er Stortingets merknad på det området.

Jeg har lyst til bare å kommentere Lundteigens innlegg kort. «Det er så mye å lære av små tingretter», sier Lundteigen. Ja, det er kanskje det, men det er mye å lære på godt og vondt. De små tingrettene er mer sårbare, det er en kompetanseutfordring, og det er veldig små fagmiljøer. Vi har tingretter hvor det er to og tre dømmende årsverk, og det sier seg selv at disse skal kunne håndtere alle saker – det skaper noen reelle begrensninger. På den annen side er det fordeler med kortere reisetid til arbeidsplassen, men vi må

få dette faglige grunnlaget for den skikkelige debatten, og det er det Domstoladministrasjonen utarbeider.

Kari Henriksen (A) [15:28:22]: Justisministeren sa at 22. juli var en alvorlig sak. Ja, det er vi i Arbeiderpartiet helt enig med justisministeren i. Er det noen som vet hvor alvorlig det var, er det Arbeiderpartiet og Justisdepartementet.

Vi tok ansvar. Vi er ydmyke når det gjelder det at ting ikke fungerte. Det sto ikke godt nok til, og det tar vi erkjennelsen av. Dette alvorlige bakteppet innebærer et stort ansvar for oss politikere, og vi har ikke råd til å vente med de beredskapstiltakene vi vet det er behov for.

Justis- og beredskapsministeren peker på flere politifolk som et resultat av en beredskapssatsing. Arbeiderpartiet er veldig glad for flere politifolk, og vi mener de gjør en god jobb, men flere politifolk er et konkret resultat av forrige regjeringens økte opptak til Politihøgskolen. Det er enkel logikk – flere studieplasser, flere politifolk. Alene er likevel ikke dette nok, og det er heller ikke et situasjonsenter i POD.

Vi i Arbeiderpartiet har i denne debatten gitt uttrykk for vår utålmodighet. Det er ikke nok med en plan for beredskapssenter, når planen ikke sier noe om når vi kan forvente tomtevalg eller et tidspunkt for ferdigstilling. Når det gjelder Anundsens plan, som etter sigende skal gå på skinner, vil jeg spørre konkret: Er det en tidsangivelse for når vi kan forvente at et beredskapssenter skal stå ferdig?

«Vi har lagt fram romslige budsjetter for beredskap», sier Leirstein. Det er ikke penger til nasjonal skalerbar operasjonssentral, ikke til helikopterberedskap, ikke til maritim beredskap – og det ser ikke ut til at vi skal få noe beredskapssenter i denne perioden – og ikke penger til sikkerhetstiltak i Oslo tingrett.

Politimesteren i Oslo sa i fjor til ABC Nyheter at politiet ikke var rustet for kriser. Hva har endret seg siden i fjor? Statsråden sier det ikke er behov for en nasjonal skalerbar operasjonssentral. Det er vi i Arbeiderpartiet så langt uenige med statsråden i, i hvert fall inntil vi har fått på plass hvordan statsråden vil løse nasjonale kriser på en annen måte.

I denne sammenhengen vil jeg gjenta mitt spørsmål til statsråden, siden han ikke svarte på det i replikkordskiftet: Hvem har det operative ansvaret dersom det i dag skulle oppstå flere alvorlige hendelser i samme politidistrikt?

Presidenten: Representanten Lise Christoffersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lise Christoffersen (A) [15:31:35]: Jeg har bare en kort kommentar til representanten Werp. Vi får ikke penger til nytt tinghus i Drammen fordi en ikke kan bevilge penger en ikke har, men en vet nå at en har dem neste år, og det er jo neste års budsjett vi nå behandler. Jeg tror vi lærte på skolen en gang at den typen resonnement kalles for en tautologi. Det er – på en måte – et sånt resonnement som biter seg selv i halen og mangler empirisk innhold.

Når det gjelder statsråd Anundsen og hvorfor vi ikke

gjorde noe da det regnet gjennom taket i forrige årtusen: Jo, vi gjorde det, for da bygde vi nytt politihus, som også var en del av hele det falleferdige komplekset som står der i dag, men som nå rommer tingretten. Da bidro til og med Drammen kommune med 40 mill. kr i forskuttering av midler for å få dette på plass, og vi greide til og med å tisse 3 mill. kr i bidrag fra lokalt næringsliv.

Så jeg ber så innstendig jeg kan: Finn i hvert fall 6 mill. kr i revidert budsjett for 2016.

Statsråd Anders Anundsen [15:32:50]: Representanten Henriksen sier at det sto ikke bra nok til den 22. juli 2011, og det har hun helt rett i. Gjærv-kommisjonen har pekt på det, en rekke andre viktige evalueringsrapporter har pekt på det samme. Den særskilte komité har pekt på det, kontroll- og konstitusjonskomiteen har pekt på det. Det er en erkjennelse som er positiv, selv om den kom etter en alvorlig hendelse.

Nå sier representanten at de ikke har tid til å vente – men de satt altså i regjering i ytterligere to år etter den alvorlige hendelsen. Det jeg sa i mitt forrige innlegg, var at jeg var overrasket over hvor lite man hadde fått gjort på de to årene – kanskje fordi en ventet på Gjærv-kommisjonens rapport. Kanskje gjorde det at en ikke kom i gang med en del av de tiltakene som en uansett måtte komme i gang med.

Situasjonen er nå annerledes. Jeg tillater meg igjen å oppfordre representantene fra Arbeiderpartiet til å se på kontrollsaken om samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet fra juni i år. Der er det lagt inn en rekke oversikter over hvilken innsats som er gjort siden regjeringsskiftet. Jeg synes det rett og slett er litt ubehagelig når man forsøker å dra samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet ned til å dreie seg om to ting. Nå har det kommet et par ting etterpå, 3 mill. kr til beredskapssenter i Østfold og et nasjonalt beredskapssenter, som vi faktisk har bra kontroll på, i motsetning til den forrige regjeringen. Vi har et realiserbart prosjekt som nå skal inn i forprosjektet sitt i 2016, og da vil det bli klart hva slags kostnadsrammer en legger opp til i KS2, hva slags beslutningsgrunnlag som etter hvert vil bli tydelig, og hvor lang tid det vil ta. Det vil ikke ta vesentlig lengre tid enn det som var utgangspunktet med Alna.

Representanten sier også at vi ikke har gjort noe når det gjelder helikopterberedskap. Vi har forbedret helikopterberedskapen dramatisk. Vi har halvert responstiden, eller klartiden, for Forsvarets støttehelikopter til politiet fra to til én time. Det er en enorm forbedring. Den maritime beredskapen er det gjort mye med, og det handler om mer enn båter til beredskapstroppen.

Jeg synes man banaliserer arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap på en måte som ikke er dette huset verdig, og jeg håper at en benytter anledningen til å sette seg bedre inn i hva som faktisk er gjort på dette området, i forhold til det behovet som er. Jeg sier ikke at vi er ferdig med alt – heldigvis er vi ikke det. Det er fortsatt arbeid som må gjøres. Men jeg synes det er viktig at en får denne debatten også på rett spor, ikke bare det faktiske arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Når det gjelder spørsmålet fra Henriksen om hvem som har det operative ansvaret ved flere alvorlige hendelser i samme politidistrikt, er jo ikke det noe spørsmål – det er selvfølgelig det politidistriktet som disse hendelsene skjer i. Spørsmålet er hva man skal gjøre i situasjoner hvor det er flere alvorlige hendelser i ulike politidistrikt. Det er det tre svar på, egentlig. Det ene er robustheten i operasjonssentralene, at etter nærpoltireformen vil det være seks operatører på hver operasjonssentral. Det andre er at vi har nabo-hjelp på plass. Det tredje er at vi har Politidirektoratet, som avgjør hvem som skal ta ansvar, hvis det er flere hendelser i ulike politidistrikt. Så alt dette er på plass.

Presidenten: Representanten Margunn Ebbesen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Margunn Ebbesen (H) [15:36:17]: Representanten Henriksen sier at de startet jobben med politistillinger. Ja, de startet jobben, men de klarte ikke å avslutte den heller. I årene før vi overtok, gikk det kull ut av skolen som ikke fikk jobb. Vi har sørget for at utdannede politifolk nå får jobb å gå til.

Så registrerer jeg at verken jeg eller representanten Elvenes får svar på spørsmålene om hvordan Arbeiderpartiet skal finansiere det at de ikke tar inn over seg konsekvensene av leieavtalen med Nederland. Hva mener Arbeiderpartiet med soningsoverføringer? Skal man slutte med soningsoverføringer?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 7 og 8 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 7 [15:37:18]

Innstilling fra justiskomiteen om redegjørelse av justis- og beredskapsministeren i Stortingets møte den 2. juni 2015 om midlertidig bevæpning av politiet (Innst. 130 S (2015–2016))

Sak nr. 8 [15:37:30]

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Bård Vegar Solhjell om midlertidig bevæpning av politiet (Innst. 129 S (2015–2016), jf. Dokument 8:9 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jorodd Asphjell (A) [15:38:26]: Etter anmodning fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne holdt justisministeren en redegjørelse for Stortinget 2. juni 2015 om midlertidig bevæpning av politiet. I den forbindelse uttalte statsråden at han i sitt arbeid med spørsmålet om midlertidig bevæpning naturligvis hadde «lagt til grunn at norsk politi skal være ubevæpnet», og at den midlertidige bevæpningen var svar på det som var en ekstraordinær situasjon.

Komiteen vil understreke at det aldri før i norsk historie har vært innført midlertidig bevæpning i et så stort omfang over så lang tid som vi nå ser. Vi har siden 21. november 2014 hatt en «ekstraordinær» situasjon som har krevd ekstraordinære tiltak.

Jeg vil minne om at komiteens flertall har understreket viktigheten av at situasjonen med midlertidig bevæpning ikke glir over i en vedvarende bevæpning, som også er i tråd med hva et enstemmig storting vedtok i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:34 S for 2014–2015.

Komiteen merker seg at det er ulike politifaglige syn på om bevæpning er et hensiktsmessig virkemiddel i lys av trusselsituasjonen høsten 2014.

I St.meld. nr. 42 for 2004–2005 – Politiets rolle og oppgaver – er det tydelig uttrykt at regjeringen ønsker å videreføre ordningen med et ubevæpnet politi i Norge. I diskusjonen om politiet skal være bevæpnet eller ikke er «tillitsskapende» og «konfliktdepende» stikkord for å betegne effekten ubevæpnet politi har overfor publikum.

I forbindelse med behandlingen av Prop. 61 LS for 2014–2015 – nærpoltireformen – var Arbeiderpartiet opptatt av dette skulle bli en kvalitetsreform med det formål å utvikle et kunnskapsbasert og effektivt politi med evne til kontinuerlig forbedring og utvikling.

Komiteens flertall har merket seg at statsråden har gitt uttrykk for at han vil ha en offentlig utredning om permanent generell bevæpning av politiet, noe som Arbeiderpartiet støtter. Vi vil understreke at sammensetningen og mandatet for en slik utredning må ha bred troverdighet både faglig og politisk.

Jeg vil avslutningsvis peke på de negative konsekvensene som den midlertidige bevæpningen har hatt med tanke på vådeskudd og politifolk som har kviet seg for å gå inn på utesteder i frykt for å bli fratatt tjenestevåpenet, bl.a.

Med det alvorlige bakgrunnsteppet vi har knyttet til disse spørsmålene, vil jeg ta opp forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, hvor vi ber regjeringen komme tilbake til Stortinget for å gjøre tydelig rede for hvilke vurderinger som vil vektlegges ved en eventuell midlertidig bevæpning, hvordan Stortinget i større grad kan involveres i framtiden, og hvordan regjeringen på en bedre måte kan sikre systematisk informasjon om direkte og indirekte negative konsekvenser av bl.a. midlertidig bevæpning.

Arbeiderpartiet vil også stemme for SVs forslag nr. 2 i Representantforslag 9 S, hvor det står:

«Stortinget ber regjeringen sikre at politiet har relevant og nok trening, at vådeskudd eller andre episoder

følges opp og rapporteres og at nødvendige tilpasninger i våpeninstruksen gjøres for å unngå slike episoder.»

Presidenten: Representanten Jorodd Asphjell har tatt opp de forslagene han refererte til.

Hårek Elvenes (H) [15:42:25]: La oss slå fast følgende: Norsk politi skal i en normalsituasjon være ubevæpnet. Eventuelle endringer som medfører at politiet skal bevæpnes permanent, må besluttes av Stortinget. Derfor er det ingen grunn til å frykte at den midlertidige bevæpningen skal skli over i en situasjon med alminnelig bevæpning.

Den 21. september 2014 oppfordret ISIL gjennom sin talsperson Abu Muhammad al-Adnani til angrep på USA og Europa. Vantro amerikanere og europeere skulle drepes. Selve oppfordringen var så barbarisk at justisministeren faktisk avsto fra å sitere den i sin redegjørelse 7. juni. Etter at oppfordringen gikk ut fra IS, er barbariet blitt fullbyrdet mange ganger, sist i den grufulle terroraksjonen i Paris, der 130 uskyldige mennesker ble meid ned av IS-sympatisørenes kuler.

Grunnlaget for den midlertidige bevæpningen er et uavklart trusselbilde med fortsatt terrorfare. Høyre har full tillit til sikkerhetsmyndighetene og statsrådens vurderinger og konklusjoner om å bevæpne politiet midlertidig i den rådende situasjonen. Det motsatte ville ha vært å neglisjere trusselvurderingen og utsette borgerne, politiet og samsfunnsinstitusjoner for unødvendig risiko. Høyre er av den klare oppfatning at trusselbildet og en rekke terroraksjoner med all tydelighet viser at det er behov for å bevæpne politiet midlertidig også i Norge, ikke minst av hensyn til politiet selv, som er pekt ut som et uttalt mål.

Etter Høyres syn er det ingen grunn til å reise kritikk mot Justis- og beredskapsdepartementet i denne saken og håndteringen av terrortrusselen. Den midlertidige bevæpningen er basert på gradert informasjon som ikke er tilgjengelig for Stortinget. Derfor vil det være uansvarlig av Stortinget å sette en tidslimit for en bevæpningsperiode. Dessuten er det konstitusjonelt meget betenkelig, fordi det vil rokke ved et ansvar og arbeidsfordelingen mellom Stortinget og regjeringen. Det er det som vil være konsekvensen hvis man vil vedta SVs forslag, som vi behandler i denne sak.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [15:45:14]: La meg ta det viktigste først, nemlig ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet, så jeg ikke glemmer det.

Fremskrittspartiet har en annen tilnærming enn de andre i denne saken. Vi er kommet til gjennom en bred debatt som har gått i partiet vårt i lang tid, at vi ønsker å innføre permanent bevæpning i norsk politi. Vi er klar over at vi er en del av en regjering som har et annet standpunkt, men den partipolitiske forankringen tilsier at vi ønsker å innføre en slik ordning. Det fremmer vi forslag om nå.

Ellers synes jeg at representanten Elvenes var inne på noe viktig om det som er bakgrunnen i forslaget fra SV. Hvor langt skal Stortinget gå i å instruere regjeringen om hva de kan og ikke kan gjøre? Det er slik at når man har

laget de avgrensningene som ligger her, må man enten spekulere dem eller prøve å finne måter å endre dem på. Men spilleregler som er vedtatt, er det viktig å ta vare på. Hvis ikke ender man fort opp i et system som man ikke ønsker selv å være en del av, og som i verste fall fører til at man får et utilsiktet resultat.

De gangene vi diskuterer norsk politi her, opplever jeg at norsk politi gjennomgående får god kritikk for jobben de gjør. Vi har flinke mannfolk og flinke damer som gjør en jobb i hele landet. Det har vært hendelser som de aller fleste av oss skulle sett ikke skjedde, uhell der de har vært bevæpnet. Det tror jeg er et fokus som ikke skal dreie seg om hvorvidt vi skal forby midlertidig bevæpning eller ikke. Da må vi heller se på den opplæringen vi har, og hvordan vi tilnærmer oss dette. Nå har noen av oss vært lenger i justiskomiteen enn andre, men tilbakemeldingene bl.a. fra studentene på Politihøgskolen har tidligere vært at skytetreningen har vært en akillessene for dem. Det var der de fleste strøk. Jeg har oppfattet at statsråden sier at man er bevisst på det, og at man har gjort grep på Politihøgskolen som gjør at faren for det reduseres. Når man går til det skritt at man lar noen bære våpen og skarp ammunisjon, kan det komme til å skje ting. Det vi ønsker, er at det skal skje på en kontrollert og forsvarlig måte.

Tilbake i tid var det slik at politiet ofte rekrutterte folk som hadde vært i Forsvaret. I sin tid var det faktisk et krav om at man skulle ha avtjent førstegangstjenesten. Man hadde altså mer kunnskap og mer viten om bruken av våpen. Det har man i mindre grad nå. Det betyr at det er enda mer essensielt å sørge for at opplæringen som blir gitt, er riktig og god, slik at de føler seg komfortable og trygge den dagen de står i en situasjon der våpen må brukes.

Noen har tidligere i debatten vært inne på at man føler seg ubekvem i situasjoner fordi man har våpenet med seg. Det synes jeg er leit, og jeg synes det er alvorlig. Vi må sørge for at de som gjør jobben på vegne av oss og regjeringen, er komfortable og trygge slik at de er i stand til å løse de utfordringene de har havnet opp i. Hvis ikke gjør vi ikke vår jobb med å legge til rette slik at de skal gjøre sin jobb på best mulig måte.

Dermed er forslaget fremmet og begrunnet.

Presidenten: Representant Jan Arild Ellingsen har tatt opp forslaget som han refererte til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:48:27]: Jeg hadde håpet og trodd at når saken kom til debatt i Stortinget, var den midlertidige bevæpninga avsluttet, og at vi skulle diskutere det som hadde vært, og det som skal løses i framtida. Nå er det ikke sånn. De tragiske hendelsene i Paris gjorde at den varslede fjerninga av den midlertidige bevæpninga ikke ble gjennomført, og at en fremdeles har midlertidig bevæpning i noen uker til.

Jeg vil iallfall si at de sakene som vi har hatt i komiteen, både representantforslaget fra SV og redegjørelsen, har ført til viktige diskusjoner og viktige høringer – og for så vidt også viktige avklaringer som står i innstillinga i dag. Fra Kristelig Folkepartis side mener jeg at det er problematisk at vi har hatt bevæpning så lenge som vi har hatt.

Samtidig mener jeg også at det er viktig å ha et skille mellom midlertidig bevæpning og permanent bevæpning, og mellom om en er for bevæpning i seg selv, og om en støtter midlertidig bevæpning.

Kristelig Folkeparti har i sin konklusjon vært tydelig på det konstitusjonelle ansvaret som statsråden har. Derfor ligger det på statsrådets bord å måtte ta disse beslutningene. Det er statsråden og regjeringa som sitter med de graderte vurderingene og den graderte informasjonen, og det er Stortinget som skal kontrollere om han eventuelt har fulgt opp og gjort jobben sin på en god nok måte. Derksom en rokker for mye ved det, medfører det at Stortinget påtar seg et stort ansvar i de beslutningene, uten å ha den informasjonen vi hadde trengt å ha.

Derfor understreker jeg nok en gang at jeg har tillit til at POD gjør sine vurderinger på en god måte, og at statsråden seinere gjør sine vurderinger på en god måte. Samtidig, og det kan være frustrerende for dem som er uenig med meg, benytter jeg muligheten til å stille spørsmål og til hele tiden å etterstrebe hvordan Stortingets ønske om et ubevæpnet politi raskest mulig skal kunne bli situasjonen igjen.

Jeg er nå litt undrende til at det ble varslet at den midlertidige bevæpninga skulle avsluttes på grunn av at trusselnivået var gått ned, og at det nå er en uavklart trusselsituasjon. Det har jeg fremdeles forståelse for, men når den uavklarte trusselsituasjonen blir avklart – noe som jeg håper skjer raskest mulig – og hvis det viser seg at trusselnivået faktisk har gått ned, har jeg forventninger om at den midlertidige bevæpninga avsluttes. Det må iallfall ikke bli sånn at midlertidig bevæpning er et argument for at bevæpning er det beste forsvaret mot terror – slik jeg litt for langt på vei oppfatter at den glimrende representanten Hårek Elvenes argumenterer for. Vi har f.eks. vist til FFI og den gjennomgangen de har hatt av de 76 angrepene mellom 2001 og 2014, som viste at det ikke nødvendigvis er bevæpnet politi som er det beste virkemiddelet for å hindre terrorangrep. Det er slik jeg langt på vei oppfatter Elvenes' resonnement, og det mener jeg er feil. Der mener jeg, som vi har debattert mange ganger tidligere, at det kanskje er mange tiltak som er bedre egnet til akkurat det. Men når den konkrete trusselen har vært som den har vært, har jeg hatt forståelse for at politiet må være bevæpnet, bl.a. ut ifra at de kan være mål i seg selv.

Når det gjelder den permanente bevæpninga, er jeg glad for at statsråden har varslet et offentlig utvalg. Det tror jeg er veldig klokt og veldig riktig i den situasjonen vi er kommet i, for det er en ganske amper debatt knyttet til bevæpning. Jeg skjønner også at sett fra politiets side – når de går rundt og føler det på kroppen hver eneste dag – er det iallfall viktig at vi tar den diskusjonen alvorlig, og at vi får et felles faktagrunnlag å ta debatten videre på.

Sånn jeg ser det i dag, er det gode argumenter for å ha bevæpning i en del situasjoner – ikke nødvendigvis mot terror. Hvis en er på oppdrag og tror en går inn i en helt ufarlig situasjon, og så plutselig oppdager at det er veldig krevende, er det klart at det vil være utfordrende ikke å ha våpen på hofta. Men det er også veldig mange gode argumenter for hvorfor det ikke er riktig å ha bevæpning til enhver tid, og de vil jeg framføre.

Det å kunne få et felles grunnlag med et utvalg som har et bredt mandat, og som er bredt sammensatt, tror jeg uansett vil tjene debatten. Vi kan forhåpentligvis ta den debatten i ro og mak når den midlertidige bevæpninga forhåpentligvis snart er avsluttet.

Jenny Klinge (Sp) [15:53:41]: Det er mange ting som gjør meg glad for å bu i Noreg, sjølv om det er vinter halve året og dei geografiske avstandane er enorme. Ein av dei tinga som gjør meg glad for å bu her, er at avstanden mellom politiet og innbyggjarane ikkje er stor. Då tenkjer eg i denne samanhengen ikkje på geografi, den avstanden er jo større eller mindre alt etter kor ein bur. Men avstanden er liten i den forstand at det er stor tillit i befolkninga til politiet. Politiet er mange plassar tett på folk med godt førebyggjande arbeid. I motsetning til i mange andre land har politiet vårt eit sivilt preg. Dei handterer vanskelege situasjonar på imponerende vis med sunt vett og ei god tilnærming til kva det vil seie å vere politi og ordensmakt.

Når eg begynner innlegget mitt med å framheve dette, er det fordi eg ønskjer at vi skal ha eit slikt politi også i framtida. Spørsmålet om væpning av politiet er eit spørsmål som handlar om meir enn praktiske aspekt ved sjølve væpninga. Vi har i godt over eit år hatt mellombels væpning av politiet knytt til terrorvurdering som vart gjort i fjor. Uniformert politi og forsvarspersonell var blant dei som var sett på som særleg utsette.

For oss her på Stortinget er det vanskeleg å meine at vi skal kunne overprøve den vurderinga om mellombels væpning som vart gjort. Vi må halde oss til arbeidsdelinga mellom storting og regjering.

Derfor er det Senterpartiet ikkje støttar den delen av representantforslaget frå SV som går ut på å setje tidsavgrensing på eitt år for mellombels væpning, før ein må ha eit vedtak i Stortinget.

Dette betyr likevel ikkje at vi meiner spørsmålet om langvarig mellombels væpning ikkje er relevant for Stortinget. Det er det i høgste grad fordi stadig fornya mellombels væpning er problematisk sett i forhold til at Stortinget har slått fast at vi framleis skal ha eit generelt uvæpna politi her til lands. Det er grunnprinsippet, og så må regjeringa kunne godkjenne mellombels væpning når situasjonen krev det.

Senterpartiet har saman med Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti poengtert at det er vanskeleg å rekne den mellombels væpninga som mellombels, dersom ho stadig blir forlengd og held fram i årevis. Derfor har dei tre partia framheva kor viktig det er at justis- og beredskapsministeren i kontakt med Politidirektoratet aktivt søker andre alternativ til dagens væpningspraksis.

Eg vil også framheve kor viktig det er at systematisk informasjon om negative konsekvensar, både direkte og indirekte konsekvensar, blir samla inn frå politidistrikta før eit mellombels løyve til væpning er i ferd med å gå ut på dato. Når ein skal vurdere eventuell forlenging av løyvet, er det vesentleg at slik informasjon blir teken med i vurderingane.

Det er ingen tvil om at ting som skjer ute i verda, også påverkar debatten her heime om korleis politiet skal vere rusta. Terrorangrepet i Paris er eit skrekkeeksempel. Der

gjekk det frykteleg gale, og det er lett å rope på meir våpen for å unngå at slikt skal skje her til lands også. Det er likevel verdt å minne om at politiet i Frankrike er generelt væpna. Terrorfaren og konsekvensane av den terroren som faktisk skjer, blir ikkje nødvendigvis mindre av at politiet har våpen i beltet. Samtidig er det klårt at det er situasjonar der det vil vere ein absolutt fordel å ha våpenet for hand, det kan vi ikkje tale oss bort frå.

Det vi må gjere, er å vege fordelar og ulemper mot kvarandre og finne ut kva slags politi vi skal ha. Senterpartiet meiner vi framleis skal ha eit politi med eit sivilt preg, som er generelt uvæpna, men som skal ha god tilgang til våpen når det trengst. Den framskotne lagringa av våpen er eit framsteg i så måte, og vi må sørgje for at den ordninga fungerer godt og smidig.

Framstegspartiet legg fram eit forslag om å innføre permanent generell væpning. Eg er glad for at fleirtalet på Stortinget ikkje støttar dette forslaget frå Framstegspartiet. Framover er det viktig at vi sikrar oss eit best mogleg vurderingsgrunnlag før nye rundar med denne debatten. Målet må vere ein væpningspraksis som sikrar både eit trygt samfunn og framleis stor tillit og kort avstand mellom politiet og innbyggjarane.

Iselin Nybø (V) [15:58:05]: Når jeg ser utover salen på mine kollegaer som sitter her, ser jeg jo at samtlige har lengre ansiennitet enn meg på Stortinget – selvfølgelig bortsett fra varaen fra Hordaland – men jeg har forstått det sånn at for at SVs forslag skulle ha blitt votert over i salen, måtte det ha blitt fremmet som et løst forslag i dag morges. Jeg har forstått det sånn at det ikke er fremmet, og at det derfor ikke er et av de forslagene som vi behandler her i dag. Men det er med all ydmykhet jeg sier dette, jeg kan ta feil. Hvis jeg tar feil, vil vi stemme for SVs forslag, men siden jeg tror jeg har rett, kommer jeg ikke til å si så mye mer om det i innlegget mitt.

Det er ikke tvil om at vi er i en alvorlig situasjon, slik trusselsituasjonen er nå. Men det er også alvorlig når den midlertidige bevæpningen drar ut i tid. Vi har midlertidig bevæpning først og fremst fordi den trusselsituasjonen som er nå, er rettet mot bl.a. polititjenestemenn selv, uniformert politi. Men selv om de er bevæpnet for å beskytte seg selv, følger det en del negative konsekvenser med bevæpningen. Flere har vært inne på de vådeskuddene som har blitt avfyrt, og det står også omtalt i saken. Det har heldigvis gått godt, iallfall relativt godt, så langt, men det er ganske alvorlig når vi ser en økning i antall vådeskudd. Jeg synes også det er ganske alvorlig når en bevæpning drar ut i tid, fordi en midlertidighet blir en normalsituasjon. Kanskje ser vi ikke konsekvensen av en normalsituasjon etter ett år med midlertidig bevæpning, men man er med på å normalisere noe som egentlig skal være spesielt og unikt og kun brukes i et kortere tidsrom.

Så er det slik, som også blir behandlet i de to sakene, og står omtalt, at vi har en våpeninstruks som ikke er laget for tilfeller der bevæpningen skal vare over så lang tid som nå. Vi har en våpeninstruks som egentlig er laget for de konkrete, spesielle situasjonene, når politiet trenger å bevæpne seg for å gå inn i en situasjon. Så har vi gjort den permanent på midlertidig basis, og det har medført at politiet

går med ladde våpen. Så har politiet selv sett at dette kanskje er noe man må ta tak i, men jeg mener at det er noe vi burde ha sett lenge før, at det er noe justisministeren burde ha tatt tak i tidligere, for nå har vi en situasjon der denne midlertidigheten har vart i et helt år, hvor politiet har gått med ladde våpen på hofta.

Jeg mener også at så lenge vi har en situasjon som er så uavklart med tanke på endetidspunkt, er det på tide at vi får litt forgang i arbeidet med å se på hvilke andre måter vi kan beskytte samfunnet vårt på, hvilke andre måter vi kan møte denne konkrete trusselsituasjonen som vi nå står overfor på, men også eventuelt framtidige trusselsituasjoner, som ikke innebærer en midlertidig bevæpning av alt politi.

Så har flere vært inne på hendelsene i Paris – grusomme og alvorlige hendelser som også kan ramme oss i Norge. Men vi skal ikke overdrive en alminnelig bevæpnings effekt mot sånne typer terrorhendelser. Kjell Ingolf Ropstad viste til FFIs gjennomgang tidligere i år av ulike terrorhendelser i Europa og i Nord-Amerika, jeg tror den var fra januar, der de viste at en generell bevæpning av politiet ville ha liten effekt i de aller fleste av den type angrep. Det har å gjøre med at de har overraskelsesmomentet på sin side. Man trenger tyngre bevæpning enn det politiet vanligvis går med. Vi så også i Paris at sånne terrorhendelser kan skje selv om man har et bevæpnet politi.

Det som FFI peker på er det viktigste virkemidlet mot terror, er ikke nødvendigvis våpenet, men etterretningen. Det skal vi også ta inn over oss her – at det handler ikke bare om ett virkemiddel. Vi må se på alle de virkemidlene vi har tilgjengelig for å bekjempe terror.

Jeg mener det også er problematisk når vi blander debatten om den midlertidige bevæpningen med ønsket om en generell bevæpning. Spesielt utfordrende er det for en justisminister som skal lede oss gjennom dette, og som er helt klar over at Stortingets vilje er at vi skal ha et ubevæpnet politi i Norge, når hans eget parti fremmer forslag om en permanent bevæpning. Han skal sette ned et utvalg, og vi vet at som man roper i skogen, får man svar. Jeg håper at vi får et utvalg som ser på dette på en nøyaktig, god og grundig måte.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at det ikke foreligger noe forslag fra SV. Det er heller ikke tatt opp noe forslag fra SV.

Bård Vegar Solhjell (SV) [16:03:37]: Dette kan verte den stortingsperioden då permanent væpning av norsk politi vart verkelegheit. Eg seier ikkje at det skjer, men det er ei reell moglegheit for at når vi i ettertid ser tilbake, vil vi seie at den avgjerande endringa skjedde gjennom ei tilvenning i denne stortingsperioden.

Det spesielle er at det kan skje, sjølv om berre eitt av partia på Stortinget har det som politisk standpunkt, og sjølv om Stortinget våren 2015 gjekk samrøystes mot det. Mange politikarar har uttrykt skepsis og bekymring, eit fleirtal i Stortinget faktisk. Ei rask googling viser at mange

av representantane som er til stades her i dag, er blant dei. Fleire av dei har til og med i media nemnt ei tidsramme for når mellombels ikkje lenger er mellombels, men har vorte permanent.

Når vi risikerer at den mellombelse væpninga gradvis vert varig, er det etter mitt syn tre årsaker til det. Det første er varigheita. Spørsmålet vi må stille oss, er: Kor lenge kan ein situasjon kallast mellombels? Eit kvartal, eit år – eller finst det absolutt ingen grenser i det heile?

Det er svært vanskeleg å setje ei grense. Dersom ein meiner at det ikkje finst ei grense, er skiljet mellom mellombels og varig absolutt utviska. Då overser ein eit grunnleggjande spørsmål: Kor lenge kan ei væpning som er mellombels i namnet, stå seg før det har endra norsk politi, det norske samfunnet, på ein måte som vert vanskeleg å reversere fordi det har vorte vanleg?

Det andre er korleis grunngevinga har forandra seg. Då den mellombelse væpninga vart innført, var det som ein respons på ein særskild situasjon der det var ein konkret trussel mot uniformert personell. Det var basert på informasjon i ei trusselvurdering frå PST og FKTS, Felles kontraterrørsenter. Nær eit år etter væpninga vart den mellombelse væpninga oppheva, den 13. november. Trusselnivået var lågare, og grunnlaget for mellombels væpning hadde teke slutt. Politidirektoratet var klar:

«PST vurderer at sannsynligheten for at en terrorhandling vil skje i Norge er lavere enn ved forrige trusselvurdering, herunder også sannsynligheten for angrep på uniformert personell fra politi og forsvar.»

Så kom terroråtaka i Paris. Væpninga vart forlengd til 10. desember på grunn av ein uoversiktleg situasjon. Trusselbildet var framleis lågare. Så har det no gått åtte nye veker, heller ikkje denne gongen grunngeve i eit forsterka trusselbilde, ifølgje direktoratet:

«PST har ikke hevet trusselnivået siden forrige forlengelse av midlertidig bevæpning. Grunnen til at Politidirektoratet har besluttet forlengelse er at situasjonen fremdeles fremstår som uoversiktlig og uavklart etter angrepene i Paris i november.»

Framleis redusert trussel, ein annan type trussel – likevel er svaret framleis væpning.

Det spesielle er at væpning av norsk politi står fram som svaret på relativt ulike truslar – ein konkret trussel mot uniformert personell, ein uoversiktleg og uavklart situasjon.

Dei som ikkje synest det er verd å dvele ved det, bør i alle fall svare på følgjande spørsmål: Kva for ein realistisk situasjon i Europa i vår tid er det som ikkje kan beskrivast som uoversiktleg og uavklart?

For det tredje: Eg har aldri sagt at væpning av norsk politi vert snikinnført. Det har eg ikkje sagt, for eg har ikkje meint det, og eg meiner det ikkje no heller. Eg trur situasjonen har oppstått av reelle grunnar, og ikkje er eit forsøk på snikinnføring. Men eg stiller spørsmål ved om Framstegspartiet og justisministeren i det siste har bestemt seg for å nytte høvet til å føre debatten vidare – kvifor? Vel, i vår gjekk Framstegspartiet imot å innføre generell væpning. I den eine saka vi behandlar i dag, fremjar partiet – delar av regjeringa altså – eit forslag i Stortinget om å innføre det.

Tidlegare var justisministeren oppteken av å dempe koplinga til debatten om generell væpning. No har han aktivt løfta det fram dagar etter Paris-terroren.

Dette er ei vanskeleg sak. Det er vanskeleg for Stortinget å overprøve eit vedtak basert på sikkerheitsvurderingar vi ikkje fullt ut kjenner. Difor bør det og skal det vere regjeringa som avgjer mellombels væpning, men det er ikkje urimeleg at regjeringa etter noko tid må få det godkjent av Stortinget og dermed gje ei utvida grunngeving for det. Det er ikkje ei endring av ansvarsforholda. Det er ein demokratisk sikkerheitsventil.

Å møte ei endring med skepsis og bekymring, men også aksept og auka innsikt, kan vere klokt, som mange parti i denne salen har gjort – mellombels. Men varig skepsis og bekymring utan å gjere noko med skepsisen sin og bekymringa si minner meir om ansvarsfråskrivning enn klokskap, etter mitt syn. Eg synest difor at dei partia på Stortinget som er mot permanent væpning, og dei representantane som har gjeve uttrykk for bekymring over utviklinga, bør tenkje gjennom sine standpunkt og om ein på ulike måtar skal ta større ansvar for om Noreg berre skilir over i ein situasjon med varig væpning.

Statsråd Anders Anundsen [16:08:49]: Jeg vil først vise til den redegjørelsen jeg holdt 2. juni og høringen om denne saken i november. Men så har jeg også lyst til å takke komiteen for det som er en reflektert debatt i dag. Det er egentlig en grunnleggende uenighet om spørsmålet knyttet til permanent bevæpning, og jeg er veldig glad for at komiteen veldig tydelig skiller det fra det spørsmålet som her er til behandling, nemlig spørsmålet om midlertidig bevæpning. Jeg kommer litt tilbake til det igjen etterpå.

La det være helt klart at regjeringen forholder seg til Stortingets klart uttrykte vedtak om at norsk politi i normalsituasjoner skal være ubevæpnet. Det er det ingen tvil om. Det har vært viktig for oss å følge det opp. Derfor har vi også når vi har gjennomført forlengelser av den midlertidige bevæpningen, bare forlenget det for åtte uker av gangen og innhentet PSTs oppdaterte trusselvurdering i forkant av behandlingen av Politidirektoratets søknader.

Når PST 27. oktober i år forsiktig nedjusterte trusselbildet, er det en endring i positiv retning, og endringen skyldes i stort endringer knyttet til de norske ekstremistmiljøene. Flere personer er sannsynligvis drept i Syria, ni er varetektsfengslet og siktet for terrorrelatert kriminalitet i Norge, og én er rettskraftig dømt til åtte års fengsel.

Som Stortinget er kjent med, valgte Politidirektoratet å varsle en avvæpning av norsk politi, altså at en tar den midlertidige bevæpningen ned med virkning fra 17. november, men terrorhendelsene i Paris 13. og 14. november i år gjorde at situasjonen ble uoversiktlig. Jeg vil understreke at det er helt riktig det som ble sagt fra talerstolen i sted, at det endret ikke trusselbildet. Trusselbildet er på det samme nivået, altså noe lavere i slutten av oktober i år enn det det var i slutten av oktober i fjor, men det er uoversiktlig og uavklart, ifølge PST. De forventer at dette vil vedvare en tid fremover.

Det er denne uoversiktlige og uavklarte situasjonen, på toppen av trusselvurderingen, som er bakgrunnen for at Politidirektoratet har anmodet om samtykke til å forlen-

ge den midlertidige bevæpningen frem til 3. februar 2016. Det har jeg gitt samtykke til. Men jeg har også lyst til å si at dersom det blir aktuelt med en ytterligere forlengelse av den midlertidige bevæpningen utover 3. februar, vil det også være naturlig å adressere Stortinget i plenum etter samme modell som den redegjørelsen som vi har til behandling her i dag, 17. desember, som ble avholdt 2. juni i år.

I perioden med midlertidig bevæpning har det ifølge Politidirektoratet vært avfyrt 25 vådeskudd. I media har tallet 26 versert, og det skyldes at det sannsynligvis er dobbeltrappertert om ett vådeskudd på hver side av fjoråret. Jeg mener det er viktig at vi tar lærdom av disse og andre hendelser i forbindelse med våpenbruk. Rapporteringsrutinene rundt vådeskudd har vært for dårlige, og derfor har jeg pålagt Politidirektoratet å pålegge politimestrene å rapportere inn alle vådeskudd. Denne informasjonen skal fortløpende tilflyte departementet, og våpeninstruksen ble endret på dette punkt i august i år. Jeg går ikke noe nærmere inn på det, for det ble det gjort rede for også i høringen om saken.

Jeg har også lyst til å understreke at regjeringen har vært veldig opptatt av at vi også skal se på kompensierende tiltak. Derfor er det gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyser, riktignok med varierende kvalitet, vil jeg si, men den store risiko- og sårbarhetsanalysen som ble gjennomført i sommer, viste at det var ingen av politimestrene som mente det var noen alternativer på det tidspunktet som kunne kompensere for den midlertidige bevæpningen. Vi jobber nå med å finne enda bedre metoder for å sikre skikkelig risiko- og sårbarhetsanalyser som beslutningsgrunnlag for eventuelle fremtidige situasjoner. Jeg har også bedt, som komiteen og Stortinget er kjent med, Politidirektoratet utrede bruk av elektrosjokkvåpen.

Så er vi nå i ferd med å sette ned et offentlig utvalg som skal evaluere både ordningen med fremskutt lagring, som ble innført i 2013, og den perioden vi har bak oss nå med midlertidig bevæpning, og sammenligne med andre land og fremme forslag til hvordan bevæpningsordningen bør være for norsk politi fremover.

En kommentar til representanten Nybø: Hun mente at justisministeren burde tatt tak i bevæpningspraksis med våpen på hofta tidligere. Det er jeg ikke enig i. Jeg mener det er en faglig vurdering. Jeg gjør også Stortinget oppmerksom på at Politidirektoratet i søknaden nå har gått tilbake til den gamle bevæpningsordningen, altså den ordinære bevæpningsordningen, med ladd våpen på hofta.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jorodd Asphjell (A) [16:14:03]: Politiet utøver makt på vegne av samfunnet. Hvordan man bruker de ulike maktmidlene, taktikk og metodikk, er fag, men hva slags makt man kan bruke, er et demokratisk spørsmål, som må være underlagt folkevalgt styre.

Politidirektoratet sa i sin høringsuttalelse 5. desember 2014 om ny våpeninstruks for politiet at de prinsipielt mente at man bør vente med å innføre en hjemmel for å kunne beslutte generell bevæpning, og at dette må utredes

nærmere. Jeg er derfor glad for at statsråden har besluttet at det skal utarbeides en NOU om dette spørsmålet, og at dette må utredes på en skikkelig og grundig måte.

Mitt spørsmål er da: Hvordan vil statsråden sikre at mandat og sammensetning har stor troverdighet hos alle parter, og når blir dette arbeidet iverksatt?

Statsråd Anders Anundsen [16:14:58]: Arbeidet med å utarbeide mandat og vurdere sammensetning av dette offentlige utvalget er allerede igangsatt. Arbeidet med mandatet vil bli ferdigstilt på nyåret, slik at arbeidet i utvalget kan komme i gang så raskt som mulig. Dette skjer på helt ordinær måte.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [16:15:25]: Først vil jeg bare si at grunnen til at jeg ikke er så urolig for om dette kan være en snikinnføring, er at POD varslet at det skulle tas ned, og jeg har grunn til å tro at det kommer til å bli gjort når bare situasjonen er avklart. Det var nå det.

Jeg ønsker å gripe fatt i det statsråden sier, at trusselvurderingen ikke er endret – den som kom i oktober, står ved lag. På pressekonferansen 13. november, da politidirektøren begrunnet avvæpningen, var han krystallklar på at bevæpningen ikke kunne videreføres. Han sa at politinstruksen ikke lenger ga noen hjemmel for det. Hvis PST hadde lagt fram den trusselvurderingen som kom i oktober i år, i oktober i fjor, sa han at det ikke ville blitt iverksatt noen bevæpning i det hele tatt. Er det en framstilling som statsråden deler?

Statsråd Anders Anundsen [16:16:22]: Det er en framstilling som Politidirektoratet har foretatt i forbindelse med deres søknad om midlertidig bevæpning av norsk politi. Vi har forholdt oss til de vurderingene som Politidirektoratet faglig har gjort etter at PST har gjort sin trusselvurdering. Det tror jeg er veldig viktig, og det er også årsaken til at vi har innhentet oppdaterte trusselvurderinger fra PST ved hver søknad om fornyelse av den midlertidige bevæpningen. Men jeg kan ikke for egen kjøll stå for de vurderingene Politidirektoratet har gjort. Det må Politidirektoratet selv forklare og forsvare. Men det er jo slik at den nye trusselvurderingen dro trusselnivået ikke mye, men noe ned. Den dro det såpass ned at Politidirektoratet da mente at det ikke var behov for å ha den midlertidige bevæpningen. Det at det nå har kommet en uavklart situasjon i tillegg, har gjort at vi har ønsket å forlenge den noe. Jeg forutsetter at de benytter fullmakten til å ta bevæpningen ned når de mener at det ikke lenger foreligger en sånn type uavklart forhold.

Iselin Nybø (V) [16:17:35]: Jeg er ikke nødvendigvis uenig med justisministeren i at vi skal høre på faglige råd. Men jeg mener vi ikke helt kan fraskrive oss det politiske ansvaret for at alternativene ligger der. Når det er et faglig råd at våpenet må være ladd, skal vi høre på det. Men hvis det faglige rådet er basert på at det ikke er alternativer fordi politiet ikke er trent til å lade våpenet i en situasjon, synes jeg det er justisministerens ansvar å sørge at de får trening i det. Det samme gjelder andre virkemidler

som politiet måtte trenge i framtidige trusselsituasjoner. For det er ikke alltid sånn at trusselsituasjonen retter seg mot uniformert politi, som gjør at de må gå med ladd våpen på hofta. Noen ganger er det andre trusselsituasjoner, og andre tiltak kan settes i verk. Da er det et politisk ansvar, og det er justisministerens ansvar å sørge for at vi har alternativene til generell bevæpning som kan brukes i andre trusselsituasjoner.

Hva gjør justisministeren for å få det på plass?

Statsråd Anders Anundsen [16:18:35]: Som jeg burde presisert i mitt innlegg, er det selvfølgelig ikke sånn at det å bære våpen er det tiltaket som virker. Det er en rekke tiltak som er iverksatt. Det er tiltak vi snakker om, og tiltak vi ikke snakker om, i tillegg til den midlertidige bevæpningen. Det å dra ned bevæpningen betyr ikke det samme som at vi fjerner alle de tiltakene som er innført for å møte den trusselvurderingen som PST har presentert. Man fjerner bare det tiltaket.

Av alternative tiltak har vi gjennomført disse ROS-analysene, som jeg nevnte i mitt innlegg, og det er ikke identifisert noe i noe politidistrikt på det tidspunktet den dagjeldende trusselvurderingen gjaldt, som kunne kompensere for bortfall av bevæpningen. Det mener jeg vi må forholde oss til. Samtlige politimestre anbefalte i sommer videreføring av bevæpningen.

Nå er situasjonen annerledes fordi vi har en annen trusselvurdering og en annen begrunnelse for den midlertidige bevæpningen. I tillegg har jeg bedt Politidirektoratet utrede elektrosjokkvåpen som et alternativ til bevæpning for å ha et nivå mellom pepperspray og bevæpning, og det er en utredning jeg venter å få i løpet av året.

Bård Vegar Solhjell (SV) [16:19:44]: Regjeringa har varsla ein NOU, forstår eg, om væpning av politiet er fornuftig. Det ligg svært mykje makt i å setje ned eit NOU-utval – korleis mandatet ser ut, kva for medlemmer som er der – makt som ligg til det å ha vunne regjeringsmakta i landet. Men det finst òg ein del eksempel på at i nokre saker set anten Stortinget sjølv ned ein kommisjon, det gjeld svært få og spesielle saker, eller – litt vanlegare – regjeringa vel å ha dialog med opposisjonen, med eit breiare storting, før dei set ned eit offentleg utval.

Denne saka er litt spesiell på den måten at statsråden sitt parti fremja eit forslag mot regjeringa og fleirtalet i saka, og at det store fleirtalet meiner noko anna enn statsråden og hans parti i denne saka. Kan statsråden tenkje seg å ha dialog med partia på Stortinget om samansetjinga og mandatet for NOU-utvalet før han set det ned?

Statsråd Anders Anundsen [16:20:44]: I motsetning til det enkelte tror, er jeg veldig dialogorientert. Jeg er veldig opptatt av at det dette utvalget kommer til – uansett hva det måtte være – har en nødvendig bredde og forankring som gjør at det får den tilliten som det er nødvendig å ha til en offentlig utredning av denne typen. Jeg har ikke noe problem med å ha en åpen dialog med de ulike partiene på Stortinget om dette, men det er også slik, som representanten Solhjell understreker, at med det å vinne regjerings-

makt følger også muligheten til å nedsette denne type utvalg. Men det er viktig for regjeringen at dette blir et bredt sammensatt utvalg med et tilfredsstillende, godt mandat, og det er de tre elementene som jeg nevnte fra talerstolen i sted, som vil være hovedmandatet. Så er vi åpne for eventuelle innspill fra Stortinget.

Bård Vegar Solhjell (SV) [16:21:34]: Det synest eg var eit ekte dialogorientert svar og føreset då at statsråden vil ta kontakt med partia på Stortinget på ein eller annan måte for å ha dialog om samansetjing og mandat på førehand.

Eitt spørsmål til, for det vert no fremja eit forslag frå Framstegspartiets medlemmer i komiteen om å innføre permanent væpning. Eg veit frå mi erfaring som statsråd i to departement at det er svært tett kontakt mellom statsråden og regjeringspartia i dei enkelte fraksjonane. Magefølelsen min tilseier at det ikkje har slutta med den nye regjeringa. Eg kan ikkje kome på eitt einaste eksempel på at det vart fremja eit forslag i Stortinget mens eg var statsråd som mitt parti var med på, som ikkje eg kjente til eller kanskje hadde gjeve eit lite nikk til på førehand. Så mitt spørsmål er: Kjente justisministeren til at Framstegspartiet ville fremje eit slikt forslag, og gav han eit nikk, ein aksept eller eit «go» på nokon måte på førehand til det?

Statsråd Anders Anundsen [16:22:31]: Det kan nok være at arbeidsordningen mellom Fremskrittspartiets stortingsgruppe og dets statsråder og SVs stortingsgruppe og dets statsråder er ulik, men jeg kan forsikre om at vi har god dialog – uten at statsråden på noen måte dikterer hvilke forslag som skal fremmes av stortingsgruppen. Det ville vært helt uhørt, etter min oppfatning. Samtidig står det også i regjeringserklæringen at regjeringen ønsker å innføre en modell hvor politiet selv kan beslutte bevæpning i de distriktene de mener det er behov for det. Regjeringen er klar over at det er noe som ikke vil bli gjennomført, fordi Stortinget helt klart har sagt noe annet. Det er min jobb som statsråd å sørge for at Stortingets vilje blir oppfylt.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anders B. Werp (H) [16:23:27]: Disse to sakene er Stortinget veldig opptatt av. Det merker vi i debatten. Jeg vil allikevel berømme både arbeidet i komiteen og den måten debatten føres på her i salen, som reflekterer både et alvor og en dyp forståelse for at denne saken har mange sider.

Det er særlig representantforslaget fra SV jeg ba om ordet til. Jeg legger forslagsstillerne ingen motiver utover det at de er genuint engasjert i å få et resultat i denne saken. Det er bra. Så er jeg da uenig – og Høyre er uenig – i konklusjonen og i forslaget. Etter vår mening er det trusselvurderingen, trusselsituasjonen, som må stå i fokus for Stortingets vurdering av denne typen saker. Det er begivenheter og trusler som ligger utenfor Stortingets kontroll, men som berører borgerne i dette landet på ulike måter.

Så fremmes det forslag om at vi skal gjøre myndighetenes verktøykasse tidsavgrenset ved at Stortinget skal bestemme hvilke muligheter politiet i dette tilfellet har til bevæpning etter ett år. Da blir hovedspørsmålet: Hvilket beslutningsgrunnlag skal Stortinget ha til det? Alt tyder på at vi ikke vil kunne få et fullstendig beslutningsgrunnlag. Da er igjen neste spørsmål, i forlengelsen av det: Kan vi da fatte en kvalifisert beslutning? Antakeligvis ikke, mener Høyre.

Så er det også et annet aspekt som gjør at vi ikke støtter forslaget. Det er at det etter vår mening ikke tilligger denne salen å gå inn og politisere faglige, operative og taktiske tiltak som berører rikets sikkerhet, eventuelt borgernes sikkerhet. Der har vi en maktfordeling som er grunnlovfestet, og som sier at det er statsråden som er konstitusjonelt ansvarlig. Det er statsråden som overfor Stortinget svarer på hva som er rett og galt hvis noe går galt. Hvis Stortinget skal fatte en beslutning som går så dypt ned i hierarkiet som det vi her inviteres til, mener Høyre at vi forrykker det maktfordelingsprinsippet, og det ønsker vi ikke å bidra til.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [16:26:43]: La meg starte med – til representanten Solhjell: Hvis det er noen i denne salen som tror at Fremskrittspartiets stortingsgruppe ikke fremmer de forslagene den ønsker å fremme, tar de dypt og inderlig feil. Det regner jeg med at statsråden egentlig har bekreftet nå, og forskjellen på Fremskrittspartiets og SVs stortingsgruppe er at vi ikke demonstrerer på utsiden. Vi gjør ting her, bare så det er sagt.

Når det er sagt, tenker jeg at diskusjonen vi har nå, egentlig er bra. Noen har sagt at dette handler om verdigrunnlag. Om jeg ikke husker feil, diskuterte vi etter 22. juli også politifolks rolle i skarpe situasjoner. Hvilke krav og forventninger har vi til politifolk som havner i situasjoner der våpen brukes mot dem? Min klare forståelse av den diskusjonen som kom i etterkant, var at ja, politifolk må i ytterste konsekvens være dem som står fremst, tar belastningen og i ytterste konsekvens risikerer livet sitt. Med det som utgangspunkt er Fremskrittspartiets tilnærming at vi selvfølgelig bør ha et best mulig forberedt og utrustet politi.

Jeg hørte representanten fra Senterpartiet si at det nå var viktig å registrere alle de negative sidene ved den midlertidige bevæpningen. Jeg har på en måte respekt for det utgangspunktet, men hvorfor ikke snu det og si «også de positive»? Hvorfor er det slik at man skal være ensidig negativt fokusert på dette? Jeg oppfatter at Politiets fellesforbund, som representerer de aller fleste politifolkene som er ute og gjør jobben, slik at vi skal ha en trygg og god hverdag, har vært tydelige på at de ønsker permanent bevæpning fordi de mener at det vil gjøre dem best i stand til å gjøre jobben sin.

Så sies det her av representanten Nybø fra Venstre at det viktigste er etterretning. Det er på sett og vis riktig, men hva gjør vi da med den soloterroristen som ingen finner ut av? Så sier man at jo, men bevæpning gjør ingenting. Det synes jeg er å dra det vel langt, for et bevæpnet politi kan faktisk være med på å redusere skadeomfanget. Det

vil ikke stoppe situasjonen, det påstår jeg slett ikke, men et bevæpnet politi kan være med på å redusere antall skadde og i verste fall drepte. Frankrike – Paris – har vært diskutert her. Det er helt åpenbart at fransk politi var bevæpnet, og allikevel ble tapstallene store. Er det noen her som vil påstå at tapstallene ville blitt mindre hvis fransk politi ikke var bevæpnet? I så fall ser jeg fram til å høre at noen påstår det herfra, og at de kan dokumentere det.

Bård Vegar Solhjell (SV) [16:29:38]: Representanten Werp synest eg heldt eit ryddig innlegg, der han argumenterte mot det representantforslaget som SV har presentert her, med dei to argumenta eg sjølv synest er best mot det. Eg vil difor på same måte kort gå igjennom motargumenta som gjer at eg likevel konkluderer annleis på begge punkt.

Før det første: Det er heilt riktig at Stortinget ikkje fullt ut kan kjenne – heller ikkje eit organ som den utvida utanriks- og forsvarskomiteen – djupna i PSTs sikkerheitsvurdering, sånn som f.eks. Regjeringens Sikkerhetsutvalg kan. Difor – som det står i forslaget, og som eg sa i innlegget mitt – bør det vere regjeringa som tek avgjerda om å setje i verk mellombels væpning.

Derimot meiner eg at det ikkje er urimeleg at regjeringa etter noka tid presenterer ei sak for Stortinget om grunn-gjevinga, der ein går noko meir grundig igjennom det, innanfor dei rammene som er moglege – ja kanskje kan det òg kombinerast med at ein kan gje ein del informasjon i dei organa Stortinget har, der ein kan presentere hemmeligstempla materiale. Det vil vere ein måte Stortinget kan godkjenne dette på, dersom det skulle vare lenge.

Det andre argumentet er at det rokkar ved ansvarsforholda å gå lenge inn for mellombels væpning. Eg vil nok seie at væpning av politiet er eit ganske stort og prinsipielt spørsmål av den typen politikarar skal ta stilling til. Dersom mellombels væpning skulle vare svært lenge, så lenge at det går over i ein uklår mellomfase om kva som er mellombels, og kva som er varig, oppstår, synest eg, ein problematisk situasjon. Det er bakgrunnen for forslaget. Vi vil ikkje føreslå at Stortinget skal gjere vedtak om å setje i gang dette, men det er ingen tvil om at eg meiner at det er eit ansvar politikarar har, å ta avgjerder her i Stortinget dersom noko gradvis skilir over i ei større varigheit. Eg synest dette var eit godt forslag om kvar det kunne ligge.

Så skal eg vedkjenne frå denne talarstolen at eg ikkje er ukjend med protestar mot regjeringa – heller ikkje frå parti som har representantar her – korkje i salen eller utanfor salen. Då må eg få leggje til at eg har jo lese nok aviser til å ha fått med meg at det skjer visse protestar utanfor denne salen òg, frå Framstegspartiet. Men det eg er litt ukjend med, er at ikkje dialogen mellom dei som sit i ein komité, og statsråden er så god at ein kjenner til alle forslaga som vert fremja, på førehand.

Dette var bakgrunnen for det spørsmålet som eg ikkje fekk svar på, nemleg: Var det sånn at statsråden kjente til dette forslaget og gav ei form for aksept for det, eller, for å spørje på ein annan måte: Var det ein protest som kom overraskande på regjeringa – noko eg sjølv ville vore litt bekymra for viss eg sat der – eller var det avtalt spel? Det er framleis det usvara spørsmålet eg reiste.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 7 og 8.

Sak nr. 9 [16:32:43]

Innstilling fra justiskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Jenny Klinge om lokalisering av hovedseter i de nye politidistrikterne (Innst. 128 S (2015–2016), jf. Dokument 8:8 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hårek Elvenes (H) [16:33:54] (ordfører for saken): Det går mot jul, og tiden begynner å bli knapp og kostbar. Noen saker er vel allerede nokså ferdigdebattert, mens andre kanskje ikke er det.

Denne saken er langt på vei ferdigdebattert, for den debatterte vi da nærpolitireformen ble behandlet i vår. Da vedtok Stortingets flertall at dette spørsmålet om lokalisering av hovedsetene til politidistriktene skulle overlates til Politidirektoratet, og Stortinget ga en fullmakt i så måte.

Saksordføreren har intet å trekke fra, og intet å legge til i denne saken. Vi viser til de merknadene som ble skrevet i forbindelse med nærpolitireformen.

Jenny Klinge (Sp) [16:35:00]: Politireforma er ei stor reform. Store endringar skal skje i politietaten, og årsaka til at eg framhevar dette, er at regjeringspartia og stortingsfleirtalet har lagt vekt på at det nettopp er store endringar som skal gjerast. Talet på lensmannskontor skal ned, og talet på politidistrikt skal bli redusert frå 27 til 12. Regjeringa har vedteke eigne retningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon. Der har ein i punkt 3 slege fast:

«Ved avgjerd om lokalisering ved større struktur- endringar og ved nyoppretting av statleg verksemd, skal saka leggjast føre regjeringa.»

Eg tykkjer det både er uforståeleg og ein smule pinleg at regjeringa og stortingsfleirtalet på den eine sida viser til kor store og flotte endringar som skal skje med den vedtekte politireforma, medan dei på den andre sida prøver å vri seg unna at ein reduksjon frå 27 til 12 er ei større strukturendring som dei nemnde retningslinjene famnar om. Eg forstår kvifor, for innrømmer ein det, innrømmer ein også at ein bryt med desse retningslinjene til regjeringa for lokalisering av statlege arbeidsplassar.

Og kvifor er dette så viktig for oss i Senterpartiet? Jo, det er fordi vi veit at fordelinga av statlege arbeidsplass-

ar også heng saman med lokal og regional utvikling. Når vi fordeler slike arbeidsplassar, må vi ta ulike politiske omsyn i tillegg til dei faglege vurderingane som sjølvsagt må liggje til grunn.

No har vi den spesielle situasjonen at politidirektøren i går, dagen før denne stortingsdebatten, la fram si endelige avgjerd om kor politimeisterembeta skal plasserast. Eg tykkjer det er noko politisk umusikalsk ikkje å vente eit par dagar med det. Senterpartiet er likevel nøydd til å halde seg til avgjerda frå Politidirektoratet, og vi er også nøydd til å halde oss til haldninga til stortingsfleirtalet.

Eg vil til slutt understreke at dersom statlege retningslinjer skal vere truverdige – noko dei bør vere – så må regjeringa sjølv klare å følgje dei. Det gjer dei ikkje i denne saka, og saksordførar Elvenes har heilt rett i at saka er ferdigdebattert, men eg vil tru at stortingsfleirtalet og regjeringa meinte det var ein grunn til å vedta dei statlege retningslinjene for lokalisering av statlege arbeidsplassar den gongen dei gjorde det, og då bør det også vere ein grunn til å følgje dei.

Presidenten: Presidenten antar at representanten skal ta opp forslag.

Jenny Klinge (Sp) [16:37:47]: Det vil representanten gjerne gjere.

Presidenten: Representanten Jenny Klinge har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Anders Anundsen [16:37:56]: Det sies at politikk er det muligens kunst, og jeg mener at nærpolitireformen er et godt uttrykk for det. At det er blitt et så bredt og godt flertall i Stortinget, skyldes godt politisk skjønn fra flertallet i denne sals side.

Politikk er imidlertid også omkampenes arena, og det er det jeg mener Senterpartiet her veldig tydelig viser. Her forsøker de å kjøre omkamp i en sak der det er et bredt politisk flertall i salen mot Senterpartiets syn, under dekke av at det skulle være i strid med noen retningslinjer. Jeg synes det er spesielt, og jeg synes det blir enda verre når jeg i dagens medier kan lese at representanten Jenny Klinge går i strupen på politidirektør Humlegård og sier at han ikke har nødvendig respekt for Stortinget som institusjon fordi han i går presenterte lokaliseringen av de nye hovedsetene.

Vi har hatt mange diskusjoner i denne sal, og ikke minst i denne komité, om holdninger, kultur og ledelse. Hvis det virkelig er representanten Klinges mening at Politidirektoratet ikke skal gjennomføre vedtak fattet av et stort flertall i denne sal fordi ett parti ønsker omkamp om hovedsetelokalisering, da tror jeg rett og slett ikke representanten har forstått hva diskusjonen om holdninger, kultur og ledelse dreier seg om. Det politidirektøren har gjort, er jo nettopp å forholde seg til det brede flertallet, forholde seg til de tydelige styringssignalene og den klare ledelsen som dette storting, et klart flertall i Stortinget, har bedt Politidirektoratet om å gjøre. Det er i tillegg gjennomført en grundig prosess. Så kan man mene hva man vil om utfallet og de konkrete lokaliseringene, men det er da vitterlig slik at

et klart flertall i denne sal har sagt at det skal avgjøres av Politidirektoratet. Det ville vært tjenesteforsømmelse om Politidirektoratet hadde lagt opp til noe annet fordi ett parti mente noe annet enn det det brede flertallet gjør. Så jeg håper at representanten Klinge er enig med meg i at vedtak i Stortinget går foran regjeringens retningslinjer, og at det er politidirektørens plikt å oppfylle Stortingets vedtak i samsvar med den klare instruks politidirektøren også har fått fra justisministeren.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jenny Klinge (Sp) [16:40:47]: Eg skal gjere det kort.

Når det gjeld retningslinjene frå regjeringa for lokalisering av statlege arbeidsplassar, står det klart at ved større strukturendringar skal saka ikkje avgjerast av etaten, men av regjeringa. Då lurar eg berre på kva som var grunnen til at saka om lokaliseringa av politimeisterembeta ikkje skulle til regjeringa. Var det det at endringane ikkje fell inn under større strukturendringar?

Statsråd Anders Anundsen [16:41:19]: La meg først understreke at i arbeidet som Politidirektoratet har gjennomført, har de helt gjennomgående lagt til grunn retningslinjene, med unntak – selvfølgelig – av det besluttede organ. Det er Kommunal- og moderniseringsdepartementet som har ansvaret for disse retningslinjene, men det er altså inngått en politisk avtale og et forlik i dette storting som sier at det er Politidirektoratet som skal fatte den endelige beslutningen. Jeg fastholder – og jeg håper representanten Klinge er enig i det – at vedtak i Stortinget går foran regjeringens egne retningslinjer.

Jenny Klinge (Sp) [16:41:53]: Absolutt – det er ikkje gitt at vedtak fatta av Stortinget er fornuftig av den grunn. Men når det gjeld akkurat desse retningslinjene, gjaldt det måten ein skulle gå fram i saka. Arbeidet med politireforma var lagt fram som eit forslag frå regjeringa, der ein gjekk inn for at POD – så vidt eg hugsar – skulle avgjere lokaliseringa av politimeisterembeta, så dette var noko regjeringa sjølv tok stilling til og meinte skulle skje på dette viset. Eg meiner det er i strid med formuleringa om at det ved større strukturendringar ikkje skal overlatast til etaten, men skal til regjeringa.

Eg spør ein gong til: Er det verkeleg slik at statsråden meiner at ein reduksjon frå 27 til 12 ikkje er ei større strukturendring?

Statsråd Anders Anundsen [16:42:38]: Det er vel nærmest et retorisk spørsmål. Dette er den største omorganiseringen av norsk politi i moderne historie. Det er åpenbart at dette er en stor omstilling, og jeg må si at jeg er litt overrasket over at representanten Klinge så tydelig sier at Stortinget ikke bestandig fatter fornuftige vedtak. Det er altså slik at Stortinget ikke bare har fattet et vedtak, men har fattet et vedtak med et bredt flertall, og det er stor enighet om at vi skal gjøre norsk politi mer fremtidsrettet og bedre gjennom denne strukturreformen. Ett av de elementene vi da ble enige om, var at det er Politidirektoratet

som – basert på en faglig vurdering, hvor også hensynet til de nasjonale retningslinjene inngår – skal foreta den endelige lokaliseringen. Jeg tror det er viktig at både representanten Klinge og alle vi andre forholder oss til det Stortinget har fattet vedtak om. Det er altså slik at retningslinjer er retningslinjer. Det betyr ikke det samme som at man må forholde seg slavisk til disse hvis man mener det er grunnlag for å gjøre det på en annen og bedre måte, hvilket Stortinget har ment at det har vært.

Jenny Klinge (Sp) [16:43:39]: Ok – då er denne saka avgjort, og debatten er avblåst. Med den regjeringa vi har, ligg det føre ein del nye strukturendringar – i alle fall forsøk på det – framover. Viss ein tek utgangspunkt i at regjeringa tek sine egne retningslinjer på alvor, ser statsråden for seg at nye strukturendringar skal gjennomførast på same viset, slik det har skjedd med politireforma og lokaliseringa av politimeisterembeta, eller vil regjeringa ha ei anna haldning i andre saker framover?

Statsråd Anders Anundsen [16:44:18]: Jeg har ansvaret for gjennomføringen av nærpolitireformen og har hatt ansvaret for å bidra til å skape nærpolitireformen. Jeg tror jeg skal forholde meg til det som er mitt konstitusjonelle ansvarsområde og ikke spekulere i hypoteser om eventuelle fremtidige måter å organisere og gjennomføre dette på.

Men jeg har lyst til å si at vi har gjort arbeidet med nærpolitireformen på en veldig spesiell og ganske utradisjonell måte, med en bred involvering underveis i prosessen, hvor det har vært viktig at vi skulle finne de gode løsningene så tidlig som mulig. Det har vært en prosess som har vært utradisjonell. Det betyr at man noen ganger må velge utradisjonelt for å sikre at en får et så godt resultat som overhodet mulig. Jeg er stolt over at Stortinget med et så bredt flertall har blitt enige om en nærpolitireform, som jeg er helt overbevist om kommer til å gi oss et mye bedre, nærere og sterkere politi for fremtiden. Jeg registrerer at Senterpartiet bruker enhver mulighet og en masse kraft på å forsøke å lage det motsatte inntrykk. Jeg håper ikke de lykkes med det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anders B. Werp (H) [16:45:43]: La meg først takke saksordføreren for å ha behandlet denne saken på en god måte i komiteen. Jeg vil også slutte meg til det statsråden sier om at dette er et veldig viktig element i hele nærpolitireformen, hvor poenget var å gi politiet større frihet under ansvar og større frihet til å gi politifaget mulighet til å styre utviklingen i større grad og dermed skape mer trygghet og forutsigbarhet.

Når jeg ba om ordet, var det i forlengelsen av det vedtaket som den nevnte politidirektøren fattet i går. Nå er beslutningen fattet, og vi må se framover. I mitt eget fylke har vi en samlokalisert sentral hvor alle de tre nødetatene sitter, bare skilt av vegger som kan flyttes. Den har fungert i

seks år. De har lang erfaring, mye kompetanse og gode rutiner for å samordne redningsaksjoner, oppdrag og henvendelser til de respektive nødetatene. Resultatene står i stil – de er gode. De har i aller høyeste grad vært viktige bidrag til en effektiv og god redningstjeneste i Buskerud, og for Vestfolds del også når det gjelder brann, fordi nødsentralen for brann også dekker Vestfold.

Mitt anliggende er å signalisere veldig tydelig at de kvaliteter, den samordningsevne og den kompetanse som er blitt bygd opp der, må videreføres på en måte i det nye og store distriktet som gjør at innbyggerne i Sør-Øst Politidistrikt kan oppleve den samme tryggheten, den samme kompetansen og det samme gode systemet som Buskeruds innbyggere har nytt godt av, og som også omfatter Vestfolds innbyggere når det gjelder brann. Det er viktig å signalisere, fordi prosjektet i Drammen har vært et nasjonalt foregangsprosjekt med særdeles gode resultater og med mye produksjon av god trygghet.

Lise Christoffersen (A) [16:48:29]: Statsråden var inne på det; politikk er det muliges kunst. Jeg har hørt en annen variant – at politikk er de umuliges kunst. Jeg synes kanskje statsråden beveget seg mer i retning av dét i sitt innlegg. Men jeg skal ikke bidra til omkamp.

Vi har nettopp hatt en budsjettdebatt hvor jeg fortalte om den smule nedturen vi følte i Drammen da vi ikke fikk penger til Drammen tinghus. Når det gjelder valg av hovedsete for nytt Sør-Øst politidistrikt, ble det nok en nedtur for Buskeruds hovedstad. Vi har argumentert tungt og hardt for lokalisering til Drammen tidligere. Lokallagslederen i Politiforbundet i Nordre og Søndre Buskerud politidistrikter har gjort likeså. Sånn ble det altså ikke selv om Politidirektoratet i den første runden anbefalte Drammen.

Det ble ikke samme nedtur for statsråden, går jeg ut fra. Men argumentene de hovedtillitsvalgte i politiet i vårt distrikt framførte, var mange og tunge. Jeg skal bare nevne ett av dem her og nå, og det var det som representanten Werp var inne på: Som eneste sted i landet har altså Drammen allerede nærmere seks års erfaring med en felles sentral for nødetatene, som skal bli et viktig element i de nye politidistriktene. Vi ligger i tillegg nær Oslo og kan lett bli reservesentral for Oslo. Det har vært med på å høyne beredskapen i det sentrale østlandsområdet, og det er viktig nå når det nye hovedsetet ikke blir Drammen, at vi ikke kaster den tryggheten, kompetansen og de pengene som har vært investert, ut av vinduet. For det er ikke befolkninga i det nye, store politidistriktet tjent med overhodet, enten vi bor i nærheten av Skien, Tønsberg eller Drammen.

Jeg har for så vidt tidligere kritisert Høyres justispolitiske talsperson Anders B. Werp for å uttale seg litt vagt om denne viktige saken før beslutninga falt. Den debatten kan vi ta videre i lokale medier. Her har jeg tenkt å signalisere at jeg er helt enig i det Anders B. Werp sier. Det er viktig at den kompetansen og det miljøet som er bygd opp, ikke går i oppløsning og må bygges opp på nytt. Det er svært gode resultater av den samlokaliseringa, som Werp gjorde rede for. Alle vet hvor alle er til enhver tid, stiller opp for hverandre, stiller opp for befolkninga. Det gir god responstid, og det har gitt bedre og bedre resultater etter hvert som en

har fått samarbeidet til å gå bedre og bedre. Det bør befolkninga i det nye sammenslåtte Sør-Øst politidistrikt også få lov til å nyte godt av.

Sverre Myrli (A) [16:51:34]: Jeg skal ikke engasjere meg i hvor administrasjonsstedene for de nye politidistriktene skal lokaliseres, men jeg har sterke oppfatninger om navnene på de nye politidistriktene.

Når det har vært snakk om at noen av politidistriktene skal gis navn etter himmelretninger, har jeg – med all respekt – trodd at det var arbeidstitler i arbeidet. Noen politidistrikter får nå navn etter fylker, når de dekker et fylke – det er fornuftig. Andre får navn etter den regionen de dekker, f.eks. Innlandet – også fornuftig. Men så er det altså noen som skal ha navn etter himmelretninger, og der må jeg si jeg får problemer. Når man skal kalle et politidistrikt for politidistrikt Øst, må jeg virkelig spørre hva det betyr, og særlig når det er fire–fem andre politidistrikter som dekker områder i landet som ligger lenger øst enn politidistrikt Øst. Dette høres nesten litt sovjetisk ut, hvor man kunne kalt det politidistrikt 1, 2, 3, 4, 5 osv.

Jeg har i all vennlighet tillatt meg å tilskrive både Politidirektoratet, Justis- og beredskapsdepartementet og Stortingets justiskomiteé med en sterk anbefaling om at vi bruker navn på geografiske enheter som fra før er kjent. Å kalle et politidistrikt for Øst er intetsigende, det er misvisende, og jeg vil til og med si ganske fremmedgjørende.

Politidistrikt Øst er en sammenslåing av politidistriktene Romerike, Follo og Østfold. Det er en geografisk enhet som vi første gang fikk se i 1969, da vi fikk det nye bispedømmet Borg bispedømme – altså Østfold fylke og Akershus fylke unntatt kommunene Asker og Bærum. Da har vi en geografisk enhet som vi har navnet Borg på, og derfor har jeg tillatt meg å foreslå at politidistriktet bør hete Borg politidistrikt. Det sier noe. Det sier iallfall langt mer enn å kalle et politidistrikt etter en bestemt himmelretning. Navnet har avstedkommet mange henvendelser fra folk i politiet. Jeg skjønner at spørsmålet om navnene på politidistriktene også engasjerer i politiet.

Så det er rett og slett en meget vennlig henstilling til justisministeren om at han og departementet og Politidirektoratet kan se på navnene på nytt. Politidistrikt Øst bør bli Borg politidistrikt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [16:54:46]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Trygve Slagsvold Vedum om strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmingen ved grensekontrollstedet Storskog (Innst. 136 S (2015–2016), jf. Dokument 8:14 S (2015–2016))

Presidenten: Før presidenten går videre, konstaterer presidenten at ansvarlig statsråd ikke er til stede i salen. Nå antar presidenten videre at den sittende statsråden har en

viss oversikt over saksfeltet, men det blir litt opp til representantene å akseptere at man starter denne saken uten at statsråd Listhaug er til stede i salen.

– Da antar presidenten at det går bra.

Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, har en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingjerd Schou (H) [16:56:14] (ordfører for saken): Statsråden som er til stede, har god oversikt over saken, og regjeringen er til stede. Da tror jeg at dette skal gå bra.

Representantforslaget er godt, men det er for lengst innhentet av at 161 av 169 representanter i Stortinget har inngått et forlik for en tid siden om 18 innstrammingspunkter.

Flyktningkrisen er internasjonal, og den må først og fremst løses i samarbeid med andre. Det er viktig å løfte blikket i denne saken, og Norge som nasjon må bidra til en fredelig løsning utenfor vårt land, i Syria, og også styrke den humanitære innsatsen i nærområdene til flere konflikter.

Det høye antallet flyktninger og asylsøkere stiller Europa og Norge på en prøve. Norge skal oppfylle sine forpliktelser etter internasjonale konvensjoner. En generell effektivisering og forenkling av regelverk og praksis for behandling av asylsøknader må ikke svekke asylsøkernes rettssikkerhet. Det var også noe av det grunnlaget som ligger i forliket, med disse 18 innstrammingspunktene som det er inngått avtale om.

Europa opplever nå en historisk stor tilstrømming av flyktninger og migranter. Også pågangen av personer som søker asyl i Norge, har økt kraftig de siste månedene. Norge mottok flere asylsøkere i oktober alene enn i de første åtte månedene i 2015, og per 31. oktober i år hadde det kommet ca. 22 000 asylsøkere totalt, dvs. over 12 000 flere enn på samme tidspunkt i fjor. De siste ukene har det kommet mange over Storskog i Øst-Finnmark, og manglende mottakskapasitet – særlig i Nord-Norge – er og har vært en stor utfordring. Per i dag er situasjonen ved Storskog en annen. Det har gått fra å komme mange til å komme nesten null – og mange ganger null.

Slik situasjonen tidligere i høst har vært, og slik den er, i Finnmark, med høye ankomster av asylsøkere over Storskog-grensen, arbeides det med å sikre innkvartering i de grensenære områdene, slik at det er tilrettelagt for en rask og minst mulig ressurskrevende prosess i de tilfellene hvor det er stor sannsynlighet for at resultatet vil bli bortvisning – tilbake til Russland.

Allerede 19. november i år ble det inngått en tverrpolitisk avtale med innstrammingsiltak for å begrense tilstrømming av dem som ikke har et reelt behov for beskyttelse.

161 av 169 stortingsrepresentanter står bak denne avtalen.

Flertallet i salen og avtalepartene er enige om å gi politisk støtte til iverksettelse av umiddelbare tiltak for nettopp å begrense ankomst av mennesker uten rett til beskyttelse, og om å fortsette samtaler om tiltak for å møte kommunenes situasjon med hensyn til mottak og bosetting – som kommunene særlig utfordres på – og på den måten også forberede en god integrering av personer med rett til opphold.

Det har vært viktig å sikre retur av personer med åpenbart grunnløse asylsøknader til Norge og personer som har fått avslag på søknaden, og å gi dette arbeidet høyeste prioritet. Det har regjeringen gjort. I tillegg har det vært viktig å sikre fasilitetene ved Storskog og i Kirkenes. Det skal sikres og har blitt sikret tilstrekkelige ressurser for å iverksette retur av personer som ikke har rett til opphold i Norge.

Det er bra at regjeringen har sikret at både Utlendingsdirektoratet og Politiets utlendingsenhet har fått anledning til å overskride budsjettene, med en såkalt overslagsbevilgning. Det er nødvendig og viktig at UDI både avlastes og styrkes ved at det hentes inn nødvendig og kompetent personell – jurister og annet nøkkelpersonell – fra andre offentlige etater.

Fra den inngåtte avtalen, asylforliket, er det grunn til å påpeke at det er enighet om at det opprettes en ordning med direktefly til de viktigste avsenderlandene for å sikre rask retur av asylsøkere uten reelt beskyttelsesbehov.

Avtalepartene inngikk denne avtalen 19. november i år, og jeg tror at de fleste i salen er godt innforstått med den.

I slutten av november var minst 40 tjenestepersoner fra Politiets utlendingsenhet på plass i Kirkenes for å håndtere ankomstene i Sør-Varanger, og det var 150 personer i UDI som arbeidet med å behandle asylsøknader. Det er grunn til å berømme at nettopp sakene og håndteringen på Storskog har blitt prioritert og løpende behandlet, og at det slik sett også har gitt resultater.

Ole m i c T h o m m e s s e n hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Stein Erik Lauvås (A) [17:01:35]: Det burde i utgangspunktet ikke være behov for å ta ordet i denne saken, i og med at realitetene i dette forslaget er håndtert i asylavtalen av 19. november, slik det også ble nevnt. Det er imidlertid slik at flertallet i komiteen, med begrunnelse i formalia, nektet mindretallet å justere, gå inn og ut av merknader og forslag, da denne saken skulle avgis i komiteen. Derfor er det behov for å gjøre noen presiseringer fra Arbeiderpartiets side.

Men det må være lov å si at jeg nok er litt overrasket over flertallets prinsipprytteri på formalia. Situasjonen på asylfeltet er krevende. Det fordrer etter vår mening et bredest mulig politisk samarbeid og fleksibilitet. Fra Arbeiderpartiets side har det vært viktig å sørge for at regjeringen har nødvendige fullmakter fra Stortinget for å kunne håndtere situasjonen. Derfor bidro vi også til at endringen i utlendingsloven kunne hurtigbehandles her i Stor-

tinget i høst. Jeg registrerer nå at rausheten ikke er helt gjensidig.

Så til saken. I innstillingen er det henvisning til asylavtalen som ble inngått 19. november. Komiteens bruk av ordet «allerede» indikerer at det var tidlig, og det var det ikke. Arbeiderpartiet stiller seg ikke bak bruken av ordet «allerede», rett og slett fordi den avtalen kunne vært inngått tidligere dersom Fremskrittspartiet ikke hadde brukt dyrebar tid på interne avklaringer og seminarer. Det er dessuten slik at en rekke av punktene i asylavtalen er punkter der regjeringen allerede hadde eller har fullmakter til å handle, noe de både kunne og burde ha gjort på et tidligere tidspunkt enn 19. november. Det handler ikke minst om nødvendige ressurser i form av saksbehandlere og politi som burde vært på plass, som sagt, langt tidligere.

Arbeiderpartiet skal også stå som medforslagsstiller sammen med Senterpartiet i forslaget om å forsere arbeidet med bygging av ny grensestasjon på Storskog. Det påligger regjeringen et stort ansvar for å skjære igjennom, avklare at ny grensestasjon skal bygges, sette frist for å planlegge ferdig og sikre oppstart av byggeprosjektet i 2016. Høstens akutte situasjon med stor tilstrømming av asylsøkere har jo nesten flombelyst behovet for et nytt bygg, og i tillegg har situasjonen vist en regjering som gjennomgående har vært på etterskudd med nødvendige tiltak og ressurser.

Nå må vi klare å ha minst to tanker i hodet samtidig: både håndtere dagen i dag og forutse de behovene vi har i årene som kommer. Grensestasjonen er svært viktig som en del av infrastrukturen også i det norsk-russiske samarbeidet. Derfor er det nødvendig og viktig å få tatt beslutningen nå i høst, sånn at vi ikke kommer ytterligere på etterskudd med oppgaven.

Mazyar Keshvari (FrP) [17:04:47]: Både sakens ordfører og foregående taler har redegjort for realitetene i denne saken, så jeg tenkte det kunne være interessant å finne ut hvor Senterpartiet egentlig står i disse spørsmålene og i denne saken. De har jo tatt voldsomt etter Arbeiderpartiet når det kommer til å vingle og ikke vite hvilket bein de skal stå på når det kommer til innvandrings-, asyl- og flyktningpolitikk.

Vi kunne tidligere i høst lese følgende i Dagbladet:

«Vi kan ta imot de flyktningene som kommer, og heller droppe lønnsøkning ett år.»

Dette er et sitat fra Senterpartiets representant Per Olaf Lundteigen. I avisoppslaget sto det:

«Senterpartiets Per Olaf Lundteigen dro forrige uke til Hellas sammen med et knippe politiske rådgivere, for å få en bedre forståelse av flyktningssituasjonen. Lørdag besøkte han øya Lesbos, for å se flyktningkrisen på nært hold.»

Etter å ha sett denne flyktningkrisen på nært hold kom han fram til dette:

«Senterpartiet har ikke vært tydelige nok hittil. Det er derfor jeg reiste ned, slik at vi kan forstå situasjonen bedre.»

Etter at han forsto denne situasjonen bedre, kom han fram til følgende:

«Overfor Drammens Tidende sier han at Norge må

være forberedt på å ta imot så mange som 100 000 flyktninger.

«Det er ikke sikkert det er urealistisk at 100 000 flyktninger kommer til Norge. Da har vi ikke noe valg. Vi må ta imot de som kommer», sier han til Drammens Tidende.

Så siterer jeg ham igjen:

«Jeg har ingen formening om hvor mange som vil komme, eller hvor lenge denne situasjonen vil vare. Det avhenger fullstendig av hvordan det internasjonale samfunnet svarer.»

Videre:

«Vi har ikke noe annet valg enn å ta dem imot, for det er ikke et alternativ å stenge grensa.»

Det å stenge grensene var helt utenkelig for Senterpartiet litt tidligere i høst. Siden har de tatt til orde for å stenge grensene flere ganger, og de har vært med på å fremme dette forslaget.

Det kunne vært interessant å høre hva som er Senterpartiets politikk i dag i alle fall, for vi ser det samme mønstret hos Senterpartiet som vi har sett hos Arbeiderpartiet hele året. De har vært imot å sende ut mange mennesker, returnere dem til opprinnelseslandet, for så å ville opprette charter fra Kirkenes til Afghanistan. Vi har vært vitne til at Arbeiderpartiet har stått i denne sal og kritisert at man har returnert barn til bl.a. Afghanistan i høyt tempo, og vist til stortingsmeldingen Barn på flukt, for så å kritisere at man ikke tar kontroll og sender fort nok ut dem som ikke har beskyttelsesbehov.

Vi har vært vitne til at Arbeiderpartiet også i integringssspørsmål har vært helt uenig med seg selv om hvorvidt radikal islamisme er et problem i Norge eller ikke. Vi har vært vitne til at Arbeiderpartiets leder Jonas Gahr Støre opptil flere ganger har vært for og imot å forby bruk av burka i det offentlige rom, fram til vi fremmet et konkret forslag. Vi har bare i løpet av den siste uken vært vitne til at Arbeiderpartiets nestleder har klart å vingle seg fram fra å ønske hijabforbud i barneskolen til å ønske å bekjempe høye hæler og seksualisering av barn. Sjelden har vel en partimestleder blitt høvlet så hardt og brutalt ned av egne partifeller og kolleger over det ganske land. Dette har kjennetegnet Arbeiderpartiet i alle disse spørsmålene. Det er kanskje den viktigste årsaken til at de heller ikke da de satt i regjering, fikk til all verden på dette feltet. Det er jo et kontinuerlig seminar. Noen går ut og er litt harde og skal rydde opp og ordne opp i problemene, men så får de lite grann motstand, eller så kommer det konkrete forslag i henhold til det de selv har sagt, og idet de får muligheter til å gjennomføre ting, snur de om.

Det er klart at dette har åpenbart påvirket tidligere samarbeidspartner Senterpartiet. Ettersom denne problemstillingen er løst, kan vi glede oss over at vi har en handlekraftig regjering som ordner opp i store utfordringer før opposisjonen får foretatt seg noen verdens ting. Men jeg synes det er greit at Senterpartiet i det minste klargjør sin holdning i disse spørsmålene, slik at vi kan vite om vi skal høre på representanten Lundteigen, som mener at vi bare skal droppe lønnsøkning og ta imot dem som kommer, eller om vi skal stramme inn og gjøre noe med de enorme

utfordringene massiv innvandring og migrasjon til Norge fører til.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [17:10:00]: Denne høsten har det vært viktig å få kontroll på grensen ved Storskog. Fluktruten var ny og uventet. Det har kommet et høyt antall asylsøkere enkelte uker. Noen av dem som kom, har hatt langvarig opphold i Russland og derfor ikke behov for beskyttelse. Det er viktig å få ned antallet fra denne gruppen for å sikre tiltak for de menneskene som har beskyttelsesbehov. Tiltakene må imidlertid ikke svekke den enkelte asylsøkers rettssikkerhet eller krav på verdig behandling. For å få ned antallet asylsøkere uten beskyttelsesbehov har flertallet på Stortinget denne høsten nylig blitt enige om et forlik med punkter som skal sikre asylinstituttet. Antallet har gått ned de siste ukene, og årsaken til det er sammensatt – kaldere årstid, russiske tiltak, svensk politikk og norsk politikk.

Punktene i forliket er sammenfallende med punktene i dette forslaget fra Senterpartiet, og Kristelig Folkeparti vil derfor ikke stemme for forslagene, slik også flertallet i komiteen har konkludert. Noe av det viktigste vi nå gjør gjennom forliket, er å sørge for en raskere retur av personer uten grunnlag for beskyttelse. Rask retur av personer uten beskyttelsesbehov er bra for dem det gjelder, og da kan samfunnet prioritere dem som skal få bli. Det er også viktig for å bevare ordningen med asylinstituttet.

Raskere retur og kortere saksbehandlingstid krever en generell effektivisering og forenkling av regelverk og praksis. Kristelig Folkeparti mener det er viktig å gjøre dette nå, men vil vektlegge at endringer som gjøres, ikke skal svekke rettssikkerheten til asylsøkerne. Dette er en forutsetning fra vår side for alle innstramminger som er gjort i høst. Kristelig Folkeparti har de siste ukene mottatt flere bekymringsmeldinger om at den nye praksisen ved Storskog kan være i strid med Norges folkerettslige forpliktelser. For Kristelig Folkeparti er det viktig at vårt regelverk ivaretar de personene som har et reelt behov. Endringer er gjort for å få kontroll ved grensestasjonen i Storskog. De må ikke ramme disse personene. Vi tok derfor forbehold i vår støtte til Prop. 16 L om at dette ikke skulle ramme mennesker som bruker Russland som fluktrute og f.eks. bare har et turistvisum i landet. Folkeretten slår fast at ingen kan sendes tilbake til et land hvor de risikerer forfølgelse eller å bli sendt til et tredjeland hvor de risikerer å bli sendt tilbake til forfølgelse. Menneskerettighetsdomstolen har slått fast at dette prinsippet er en absolutt regel uten unntak.

Kristelig Folkeparti har forståelse for at vi i dagens situasjon sender tilbake mennesker som har opphold i Russland og dermed ikke behov for beskyttelse, men vi er kritiske til at mennesker som har behov for beskyttelse, muligens ikke får realitetsbehandlet sin søknad her selv om de ikke har hatt opphold ut over å ha brukt Russland som fluktrute. Når regjeringen i tillegg har gitt instruks om at denne gruppen mister retten til advokatbistand, er det grunn til å følge denne situasjonen framover. I forliket av 19. november har et bredt flertall på Stortinget slått fast at endringer i regelverk og praksis ikke skal svekke asylsøkernes rettssikkerhet. Dette er avgjørende. Vi kan ikke som

rik rettsstat akseptere at Norge bryter våre internasjonale forpliktelser og egne prinsipper om verdighet og medmenneskelighet, selv om det er en ekstraordinær situasjon.

Kristelig Folkeparti ser fram til et videre konstruktivt samarbeid med regjeringen, nå med ny statsråd. Kristelig Folkeparti er glad for, og støtter, de nye målsettingene som ligger til grunn i det brede forliket som Norge nå skal praktisere. Den nye flyktningssituasjonen er krevende, og Kristelig Folkeparti vil fortsatt bidra til at Norge fører en rettferdig, forutsigbar og human politikk basert på den enigheten som nå er oppnådd.

Heidi Greni (Sp) [17:14:33]: Høsten 2015 ble svært krevende for Sør-Varanger på grunn av den store tilstrømmingen av asylsøkere over Storskog. På én uke kom over 1 000 asylsøkere fra Russland til Norge. Det ble helt tydelig at politiet og UDI på ingen måte mestret situasjonen. Det kan vi forstå ut fra den uventede og raske utviklingen i bruk av Storskog som innfallsport til Schengen-området, men samtidig må det sies at det tok lang tid før ansvarlige myndigheter, både politiske og administrative, gikk inn i situasjonen. Sør-Varanger kommune ble stående uten den støtten som må forventes når akutte situasjoner oppstår.

Det er dette som er bakgrunnen for representantforslaget som jeg har fremmet sammen med Marit Arnstad og Trygve Slagsvold Vedum. Vi la fram åtte forslag til strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmingen over Storskog. Senterpartiet tok i høst også initiativ til et bredt politisk forlik for å møte flyktningkrisen. Jeg er glad for at et bredt flertall av partiene satte seg ned og arbeidet fram en serie tiltak som vil bidra til å møte situasjonen på en samordnet måte.

Flere av forslagene som vi framsatte i representantforslaget, er ivarettatt gjennom disse tiltakene. Det er vi glade for, og har derfor ikke behov for å ta dem opp på nytt. To av forslagene våre var å styrke dialogen og samarbeidet med Russland og å sørge for at avtalen om tilbaketaking fra 2007 kommer til anvendelse for personer som ikke har rett til opphold i Norge.

Statsråden henviser i svaret til uttalelser fra Utenriksdepartementet der det vises til at dialogen er etablert, og at regjeringen benytter de muligheter til retur som ligger i avtaleverket. Jeg har registrert at situasjonen har endret seg, og at det nå kommer langt færre over denne grensen. Jeg er glad for at regjeringen endelig har reagert og til slutt oppnådd at situasjonen er endret. Spørsmålet er om det kunne vært gjort mye tidligere.

Jeg vil også kommentere statsrådets unnnvikende svar på vårt forslag 4, om å stille ekstra midler til rådighet for Sør-Varanger for å sette kommunen i stand til å håndtere den ekstraordinære situasjonen knyttet til asylsøkere. Jeg registrerer at regjeringen har penger til overs i slutten av året. Julegaven på 2 mill. kr til kommuner hvis eneste bragd er at de har vedtatt kommunesammenslåing tyder på det. Jeg forventer at regjeringen er minst like raus med kommuner som har gjort en ekstra innsats i håndteringen av flyktningkrisen, og som har hatt ekstra utgifter i den forbindelse. Jeg håper de blir tilgodesett med en julegave som står i forhold til ekstrakostnadene.

Statsråden viser til skjønnsmiddelrammen og antar det er mulig å gi noe kompensasjon til kommuner som har helt ekstraordinære utgifter som følge av asyl- og flyktningssituasjonen. Det er ikke på langt nær nok.

Jeg hadde håpet på en mer positiv holdning, men registrerer jo at regjeringen i sine forslag til tilleggsbevilgninger for å møte flyktningkrisen har vært lite villige til å dekke kommunenes kostnader. Dette er svært uheldig. På den ene siden advarer representanter for regjeringspartiene om at stor tilstrømming av flyktninger vil gå ut over velferdstilbudet til andre innbyggere. På den andre siden lar de være å tilføre kommunen nok ressurser for å unngå nettopp dette.

Dette må regjeringen nå rette opp i, etter at et stort flertall på Stortinget i går kom til enighet om et integreringsforlik. Der har Senterpartiet heldigvis fått gjennomslag for at alle utgifter kommunene har i forbindelse med bosetting og i forbindelse med vertskommunerollen for mottak, skal fullfinansieres.

I Senterpartiets budsjettopplegg har vi funnet rom for å kompensere kommunene. Det gjelder alle kommuner som har fått etablert asylmottak og akuttmottak, og i tillegg særlige midler til Råde og Sør-Varanger, som er vertskap for registreringsstasjonene.

På ett punkt er statsrådets svar ikke tilfredsstillende for oss. I representantforslaget ber vi regjeringen forsere arbeidet med bygging av ny grensestasjon på Storskog. Statsråden unnlater å forplikte regjeringen til noen framdriftsplan for dette helt nødvendige prosjektet, men viser bare til regjeringens arbeid med saken. Jeg tar derfor opp forslag 8 i representantforslaget, der Stortinget ber regjeringen forsere arbeidet med bygging av ny grensestasjon på Storskog.

Jeg vil til slutt gi min tilslutning til merknadene fra Arbeiderpartiet i innstillingen. Vi ønsket å gå inn i dem og ut av enkelte andre i avgivelsesmøtet, men det fikk vi ikke gjort på grunn av at saken ikke hadde vært forelagt justiskomiteen og utenriks- og forsvarskomiteen, og flertallet i komiteen åpnet ikke for det.

Når det gjelder Keshvaris utfordringer, ser jeg at representanten Lundteigen er i salen, og jeg regner med at han vil svare på dem selv.

Presidenten: Representanten Heidi Greni har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ola Elvestuen (V) [17:19:49]: Når vi diskuterer Storskog eller flyktningssituasjonen generelt, er det viktig at vi alltid tar utgangspunkt i at den politikken vi fører, må være ledd i en større strategisk politikk som tar utgangspunkt i den internasjonale situasjonen vi er i. Vi må ha en helhetlig politikk overfor Midtøsten og de landene flyktningene kommer fra, hele veien fram til det integreringsarbeidet som vi har i Norge. Denne politikken må henge sammen, og den må være en del av en helhet. Den må føres i samarbeid med et internasjonalt samfunn for å få fram en situasjon i opprinnelseslandene som gjør at deres regjeringer blir bedre i stand til å beskytte sin egen befolkning – enten det er i Afghanistan, Irak eller andre steder. Eller man kan bidra til en fredsprosess eller være med på den felles inn-

satsen som allierte må gjøre for faktisk å nedkjempe grupperinger som er en direkte trussel mot både oss og andre samfunn.

Når vi ser på Storskog og flyktningssituasjonen, er dette en del av en felles europeisk utfordring. Vi har hatt en helt spesiell situasjon nå i år med en stor og sterk tilstrømming av flyktninger. Med den situasjonen vi har hatt på Schengens yttergrense – som jo Storskog er en del av – var det helt nødvendig å foreta innstramminger. Vi kan ikke ha en situasjon der man har så åpne grenser i Schengens yttergrense at det truer de visumfrie reisemulighetene og den frie bevegelsesretten vi har innenfor Schengen. For Venstre er det ekstremt viktig at vi opprettholder de frie grensene i Europa. Schengens yttergrense må man få kontroll på, og vi må ta vårt ansvar ved Storskog.

Vi står bak den brede enigheten som har utviklet seg i Stortinget. Det gjelder både arbeidet for å få akutttiltak og forsøket på å lage en bredere enighet når det gjelder flyktningssituasjonen og den integreringsjobben som vi får i etterkant, siden mange av dem som har kommet, tross alt kommer til å bli værende her, med den enigheten vi har fra i går.

Når man strammer inn – uten å gå i detaljer – er det helt avgjørende, og alle er enige om, at grunnløse asylsøkere får sine saker raskt behandlet. De skal også raskt ut av landet. Det er grunnleggende for å beskytte selve asylinstituttet. Faren med dette er at man kan gå for langt. Det vil være personer som faktisk trenger den beskyttelsen, som ikke vil få sine saker godt nok behandlet. Det tilligger regjeringen et særlig ansvar å påse at de som faktisk har et beskyttelsesbehov, får den nødvendige beskyttelsen, og at alle som er berettiget til det, får den nødvendige saksbehandlingen i Norge. Ellers undergraver man også den enigheten vi har, om at de med ubegrunnede søknader raskt må ut.

Det er ikke for å kritisere noen, men det gjør virkelig inntrykk når vi leser i Aftenposten om disse to tsjetsjenerne som har vært i Norge, fått sine saker behandlet og likevel ender opp i Tsjetsjenia, torturert og drept. Slike situasjoner må vi påse at vi ikke ender opp i – at vi strammer inn for langt i den situasjonen vi er i.

Den brede enigheten er viktig. Jeg synes Stortinget har gjort en veldig god jobb i løpet av denne høsten, men vi er fortsatt i en tidlig fase av en ny situasjon. Vi kommer ikke tilbake til den gamle normalen. Vi må da sørge for at vi klarer å få til denne balanseringen godt i årene framover.

Når det gjelder integreringsenigheten fra i går, er det helt grunnleggende at vi klarer den utfordringen som samfunn. For Venstre har det vært spesielt viktig med situasjonen for barn på flukt, og vi er også veldig glade for at barnehagetilbudet for barn i mottak blir styrket i forbindelse med den avtalen.

Karin Andersen (SV) [17:25:15]: Situasjonen som har oppstått etter at det har vært krig i Syria i fem år og hundretusener av flyktninger har kommet til Europa, ble i utgangspunktet håndtert veldig dårlig av regjeringen. Vi hadde ingen beredskap for å håndtere dette. Det har SV kritisert skarpt, og det kommer vi til å fortsette med.

Derimot var det litt vanskeligere å forstå det som skjedd-

de på Storskog – det skjønner jeg var vanskelig å forutse. Men man kunne også ha handlet tidligere der, og det som har bekymret SV mest, er at i det kaoset som oppsto, har det politiske flertallet latt seg presse til uforsvarlig lovbehandling, over en helg, på punkter som nettopp berører det alvorligste som representanten Elvestuen var oppe her og snakket om – Tsjetsjenia er en del av Russland. Amnesty, Norsk Folkehjelp, Helsingforskomiteen, NOAS, en rekke jurister og eksperter på området og flere organisasjoner sier at Norge nå bedriver folkerettsbrudd på Storskog. Det er alvorlig, og det er fordi man i praksis nå totalt har avskåret muligheten til å søke asyl der. Man sender folk tilbake igjen til Russland som ikke har opphold i Russland, og da kan man ende opp med å bli sendt videre til et land der man ikke har noen mulighet til å få asylbehandling noe sted, eller til et land der man risikerer å bli utsatt for grove menneskerettighetsbrudd. Det som på fagspråket kalles «non refoulement», er ikke ivaretatt. Hele grunnen til at SV ikke kunne være med på den loven, er nettopp den kritikken som nå har kommet mot dette. Så det er alvorlig.

Det andre som er alvorlig, er at SV i fjor høst tok opp at vi må løse dette i en internasjonal sammenheng sammen med avtalepartnere i Dublin og Schengen. Det stemte Stortinget imot. Jeg har spurt regjeringen: Hvilke initiativ har regjeringen tatt for å løse dette i internasjonale organisasjoner? Jeg har fått til svar at det står i Erna Solbergs redegjørelse. Jeg har lest igjennom den, og jeg finner ikke et eneste initiativ, bare at man følger opp noen av de initiativene som andre tar. Dette er kritikkverdige, og det er alvorlig. Jeg hører jo på tonen her mellom avtalepartnere også at det ikke bare er idyll, og jeg håper inderlig at for de partiene som nå snakker om at vi skal følge folkeretten, handler det ikke om hva som står i en avtaletekst, men om hva som skal skje på bakken i praksis i behandlingen av de asylsøknadene som blir levert og man må få levert. Til alt overmål har man nå også fjernet dekningen av advokatbistand til noen av disse som kommer over Storskog. Da har man ikke kjangs, sjøl om man kanskje har beskyttelsesbehov.

Så er det to andre saker jeg skal nevne. Det ene er at vi nå fikk melding om at Norge sender barnefamilier i mange minusgrader på sykkel tilbake over Storskog, og det er fire mil til nærmeste by. Det er ikke Norge verdig. Det betyr ikke at de skal få være i Norge, men det betyr at vi må ta det ansvaret som gjør at de kan komme i hus på et sted der de ikke fryser i hjel. Sånn trenger ikke Norge å behandle unger og barnefamilier sjøl om de har prøvd å søke asyl i Norge og de kanskje ikke har beskyttelsesbehov. Det må jeg si er forferdelig. Det er skremmende, og det kan også være alvorlig.

Det andre er et spørsmål om det har vært tatt initiativ overfor norske myndigheter fra russiske myndigheter. Det er grenseinspektører på Storskog som sier at det har vært gjort før. Jeg har spurt justisminister Anundsen om det to ganger og fått til svar at nå har vi hyggelige samtaler med Russland, men det er jo ikke det jeg har spurt om. Jeg har spurt: Hvilke initiativ har blitt tatt før? Har det blitt tatt slike initiativ? For disse grenseinspektørene, som står fram med navn, sier at de initiativene kunne ha løst denne situa-

sjonen før, og det er ganske alvorlig. Jeg ser at Anundsen nå rister på hodet, men da kunne han ha svart i svaret til meg. Nå har jeg sendt et spørsmål til, så han har sjansen til å svare på hva som har skjedd før, altså ikke hva som har skjedd nå, men de initiativene som ble tatt for flere år siden. Det kan godt hende at de initiativene til og med ble tatt under den rød-grønne regjeringen, men hvordan har de blitt fulgt opp? Det er veldig viktig å få vite om det der kunne ligget en løsning som kunne ha gjort at mange kunne ha sluppet denne forferdelige situasjonen som har oppstått der.

Statsråd Sylvi Listhaug [17:30:25]: Situasjonen på Storskog ser svært annerledes ut nå enn da representantforslaget vedrørende strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmingen ved Storskog grensekontrollsted ble fremmet. For det første har asylankomstene sunket betydelig. Det har faktisk ikke kommet noen asylsøkere til Storskog siden 30. november i år. Også på landsbasis har ankomsttallene blitt redusert betydelig. Ettersom ankomstene for øyeblikket ser ut til å ha stoppet opp over den norsk-russiske grensen, er vårt hovedfokus nå å håndtere sakene i henhold til de nye bestemmelsene i utlendingsloven og få returnert så mange som mulig av dem som kom over Storskog.

Regjeringen har instruert Utlendingsdirektoratet og Politidirektoratet om å prioritere behandling av disse sakene og sørge for at de uten rett til opphold i Norge returneres så raskt som mulig. Ved utløpet av uke 50 har vi returnert totalt 7 279 personer uten lovlig opphold. Per 15. desember var om lag 160 returnert over Storskog etter at endringen i utlendingsloven og instruksjonen for UDI, UNE og POD trådte i kraft. Tallene må tas med et forbehold om eventuelle feilregistreringer.

Det er viktig at returner gjennomføres så kostnads- og ressurseffektivt som mulig. Regjeringen har vurdert ulike tiltak, herunder luftbro fra Øst-Finnmark til ulike opprinnelsesland. Dette er også et av tiltakene som fremmes i representantforslaget. Langdistanseflygninger er etter det jeg har fått opplyst, ikke mulig fra Øst-Finnmark, ettersom ingen av flyplassene i regionen er tilrettelagt for det. Vi jobber imidlertid kontinuerlig for å strømlinjeforme returarbeidet, og på nåværende tidspunkt er det mest hensiktsmessig at de fleste av dem som skal returneres til hjemlandet, returneres fra Oslo Lufthavn.

Mange asylsøkere som kom over Storskog, skal returneres til Russland. Dette er en prioritert oppgave for politiet. Disse returene må gjennomføres i dialog med russiske myndigheter innenfor rammene av tilbaketakelsesavtalen. Det at vi nå prioriterer arbeidet med retur, betyr ikke at søknadene fra dem som kan bli innvilget opphold i Norge, ikke skal behandles. Jeg understreker imidlertid at asylforliket legger føringer for prioritering av asylsakene, og det følger av avtalen om tiltak for å møte flyktningkrisen at retur skal gis høyeste prioritet. I tillegg er det min bestemte mening at et aktivt returarbeid begrenser ankomsten av flere grunnløse asylsøkere og setter oss bedre i stand til heller å bruke ressurser på personer som skal ha framtiden sin i Norge.

La meg avslutningsvis få oppsummere noen av tiltakene vi har iverksatt for å møte utfordringene på Storskog. Allerede 11. september 2015 besluttet vi på bakgrunn av de økende asylankomstene ved Storskog å etablere et ankomstregime i Sør-Varanger kommune. Fire dager senere etablerte Politiets utlendingsenhet et team i Kirkenes som foretok registrering av søkerne. Dette er fulgt opp med flere tiltak, herunder tilleggsbevilgninger for kraftig oppbemanning av PU, Øst-Finnmark politidistrikt og UDI. 13. november fremmet vi forslag om innstramming av utlendingsloven. Disse trådte i kraft allerede 20. november, og jeg vil i den forbindelse gi honnør til Stortinget for usedvanlig rask behandling av proposisjonen. Fem dager senere, 25. november kl. 07.00, trådte instruks til politiet, UDI og UNE i kraft om rutiner for rask behandling og retur av personer som ikke har eller vil få oppholdstillatelse i Norge. Videre har vi skjerpet territorialkontrollen i grensenære områder, innført midlertidig indre grensekontroll, etablert ankomstsenter både i Øst-Finnmark og i Råde og etablert noen særskilte tilrettelagte innkvarteringsplasser nær Storskog. Vi har også gått i dialog med sentrale russiske myndigheter samt intensivert dialogen på lokalt nivå for å finne felles løsninger på asyltilstrømmingen i nord og retur av personer som ikke har et beskyttelsesbehov i Norge. Dette arbeidet pågår nå kontinuerlig, og dialogen med russiske myndigheter er god.

Regjeringen vil fortsette å jobbe for at tiltakene i avtalen gjennomføres, og at asyltilstrømmingen håndteres på en god og rettssikker måte.

Til slutt håper jeg at Stortinget kan tilgi at jeg kom noe sent. Det er nok lenger fra Nydalen enn fra Teatergata.

Presidenten: Det merker vi oss, og det vil sikkert statsråden også ta til etterretning for fremtiden.

Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [17:35:49]: Ja, for min del skal hun få den slakken.

Jeg vil ønske statsråden velkommen til Stortinget som ny innvandrings- og integreringsminister – gratulerer med utnevnelsen.

Jeg hørte med interesse på det statsråden sa, og på hvor stor vekt man nå legger på raske returer, et strømlinjeforret returarbeid. Det er vi enige om er viktig. Men jeg kunne tenke meg å høre med ministeren, som også har «integrering» i sin tittel: Bosetting av flyktninger, som også har kommet inn over Storskog, blir en viktig oppgave i månedene og årene som kommer. Det skal bosettes et stort antall mennesker ute i kommunene, og statsministeren oppfordrer til dugnad for at vi skal lykkes. I går landet altså seks partier her på Stortinget en avtale om integrering. Da må jeg bare spørre statsråden hvordan hun vil gripe an og gå i gang med jobben med tanke på det som ble landet i går.

Statsråd Sylvi Listhaug [17:36:51]: Takk for gratulasjonen. Jeg ser fram til å samarbeide med dere videre.

Når det gjelder bosetting og forliket fra i går, synes jeg det er veldig mange gode punkter der som er viktig

for det videre integreringsarbeidet. Noe kan gjennomføres raskt, og vi er allerede i gang med å se på det. Andre ting vil det være naturlig at vi går igjennom i forbindelse med integreringsmeldingen som skal legges fram til våren.

Så tenker jeg at én av de viktige tingene som skal gjennomgås, er introduksjonsordningen, for å se om den fungerer optimalt, eller om vi skal legge den opp på en annen måte. Jeg mener det er utrolig viktig for bærekraften i det norske samfunnet at vi prøver å integrere folk raskere, sørger for at de lærer norsk, kommer i jobb og kan bidra til fellesskapet i stedet for å gå på offentlige overføringer. Jeg ser veldig fram til å samarbeide med Stortinget om dette, for det blir svært viktig for hele velferdsmodellen i Norge framover at vi lykkes med dette arbeidet.

Stein Erik Lauvås (A) [17:37:53]: Vi håper også at det blir et konstruktivt og godt samarbeid for å løse de utfordringene som er der.

Jeg takker for svaret. Jeg vil bare følge opp med å spørre ministeren: På hvilken måte ser hun for seg å gå ut til landets kommunestyrerepresentanter, fra alle partier, slik at regjeringens dugnadsoppfordring blir fulgt opp der ute på en god måte? På hvilken måte vil den nye ministeren vise politisk lederskap for bosetting og integrering?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:38:34]: Det er sånn at nå skal kommunene komme med et svar på hvor mange hver enkelt kommune kan bosette. Det blir svært interessant å se hvilke tall vi da får inn.

Så tenker jeg at i det videre arbeidet er det veldig viktig å samarbeide godt med KS og med kommunene generelt. Det vil jeg selvfølgelig legge opp til at vi skal få til. Det er også i dette forliket sagt at man skal gjennomgå totaløkonomien, altså hvilke utgifter kommunene har med integreringspolitikken. Det vil være et svært viktig arbeid framover å samarbeide med KS om det. Så vil integreringsmeldingen, som vi legger fram til våren, bli veldig viktig.

Dette er et arbeid som jeg selvfølgelig kommer til å prioritere høyt. Hvis vi ikke greier å integrere disse personene, bosette dem og sørge for at de kommer i jobb, vil bærekraften i vår velferdsmodell bli utfordret på sikt. Det ønsker i hvert fall ikke jeg, og jeg tror heller ikke at et samlet storting ønsker det.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [17:39:52]: Jeg vil først av alt få gratulere statsråd Listhaug med nytt verv og ønske lykke til, og jeg ser fram til et konstruktivt samarbeid.

Det er klart at det er forventninger, og jeg ser at mediene allerede har prøvd å framstille henne med klart språk og en kanskje overtydelig ordbruk. Jeg har lyst til å si at ja, retur er vi enig i, innstramming er vi enig i, og at vi skal stille krav, er vi enig i. Men kanskje noen av oss ønsker å høre at det i samme åndedrag blir snakket om en god integrering, om omsorg for dem som har beskyttelsesbehov og om enslige mindreårige asylsøkere, og at vi får en balanse i det. Så vet vi at finansministeren har vært imot at kommunene skal ta imot for bosetting, så det er nok mye å

balansere, men vil man i språkbruken ta inn de begrepene som jeg nevnte?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:40:57]: For meg er det svært viktig at vi får til en god integrering, og at mennesker som kommer til Norge med et beskyttelsesbehov og skal være her, skal behandles godt, er selvfølgelig en forutsetning for at vi også skal lykkes med integreringen. Jeg skal nå sette meg grundig inn i mange sider av dette feltet, som jeg selvfølgelig skal komme tilbake til og fronte på en måte som forhåpentligvis representanten Toskedal vil synes er bra.

Dette med språkbruken er ganske viktig – hvis målet vårt er å få ned antall asylsøkere som ikke har grunnlag for å være her framover – at vi er litt tydelige, for dette feltet er svært følsomt for hvilke signaler vi sender ut. Vi vet at det fra ulike deler av verden blir fulgt nøye med på hvilke signaler som går ut fra de ulike landene. Det å være tydelig tror jeg er viktig, hvis målet vårt er å få ned ankomstene, og det oppfatter jeg at et bredt flertall i Stortinget ønsker, men så skal jeg heller ikke glemme den andre siden, nemlig integreringen.

Heidi Greni (Sp) [17:42:13]: Først må jeg få gratulere statsråden med nye oppgaver i regjering. Hun har fått en detaljert arbeidsinstruks med disse 18 punktene i flyktningforliket og i går de nye 64 punktene i integreringsforliket.

Hovedbudskapet i punktene fra i går er at vi må få til rask bosetting og integrering. Det var også en tydelig presisering av at oppgavene som kommunene påtar seg som vertskommune for både mottak og bosetting av flyktninger, skal fullfinansieres fra statens side:

«Det er et overordnet mål for partiene som står bak denne avtalen at presset vi i dag opplever i mottaksstrukturen, ikke får forplante seg og bli en krise for kommunesektoren. Dette forutsetter at kommunene får kompensert utgifter.»

Da er mitt spørsmål: Hvorledes har statsråden tenkt å følge opp dette punktet i forliket?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:43:11]: Når det gjelder den avtalen som ligger til grunn, gleder jeg meg virkelig til å jobbe videre med den, men også til å se på behovet for andre innstramminger eller punkt som kan være bra for integreringen, og så skal vi komme tilbake med en integreringsmelding.

Vi skal nå gjennomgå kommuneøkonomien. Det er et av punktene i avtalen som det er et bredt forlik bak. Det ser jeg veldig fram til. Det er også sånn at man nå på tampen av året har fordelt 150 mill. kr til kommuner som har hatt store utgifter forbundet med den situasjonen vi har stått i. Blant annet har fylkesmennene gjort en veldig god jobb med å spille inn hvilke kommuner dette er. For å ta Østfold som et eksempel, så har de fått 15 mill. kr av den potten, og da er det klart at Råde, som er en kommune som har hatt et sterkt press på grunn av ankomstsenteret der, er den kommunen som har fått mest. Men dette er et viktig arbeid også i et integreringsperspektiv.

Karin Andersen (SV) [17:44:24]: Jeg vil også ønske statsråden lykke til i en viktig jobb.

Asyl- og flyktningpolitikken har et veldig tungt alvor over seg, for det handler om liv og død, og det er derfor vi har bl.a. folkeretten. Den gir noen prinsipper som vi har lovt å følge. Det har også vært inngått forlik her i Stortinget, hvor SV har vært enig i veldig mye. Vi har vært uenig i at man strammer inn og har dårlig integreringspolitikk, det er vi ikke for, men alle de andre punktene er vi for. Flertallet har sagt at de skal holde seg til folkeretten. Etter folkeretten er det krav til oss om at asylsøkere får levert asylsøknad, hvis de har krav på beskyttelse. De endringene som er gjort nå, sier svært mange rettsekspertene og store tunge organisasjoner på området, er et folkerettsbrudd fordi man ikke gir asylsøkere mulighet til å få behandlet søknaden sin. Vil statsråden se på dette med friske øyne?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:45:32]: De som søker om asyl, får behandlet saken sin innenfor de rammene som Den europeiske menneskerettighetskonvensjon og lovene setter. Det er ingen som er returnert i strid med EMK. Det slår også loven fast. Så er det sånn at dersom man returneres til Russland, er det fordi man har lovlig opphold der, og at det er et trygt land. Hvis det er holdepunkter for at man blir forfulgt i Russland, så blir asylsøkeren behandlet på vanlig måte. Jeg er opptatt av at vi skal følge de reglene og spillereglene som er, og det opplever jeg at man gjør fra myndighetenes side på en god måte, etter det jeg kjenner til.

Eirin Sund (A) [17:46:37]: Jeg vil også få lov til å gratulere statsråden med nye oppgaver. Det skal bli spennende å jobbe sammen på et viktig felt.

Jeg er veldig glad for at statsråden i sitt innlegg er så tydelig på å berømme Stortinget for den brede enigheten en har fått både i flyktningpolitikken og i integreringspolitikken. Det sto i sterk kontrast til det representanten Keshvari sa, hvor jeg nesten fikk inntrykk av at det muligens hadde gått ham hus forbi at en har fått dette brede forliket når det gjelder både flyktningssituasjonen og integreringen.

Spørsmålet til statsråden er – hun skal få bruke julen til å lese seg opp på saksområdet, så jeg skal ikke be henne komme med incentiver om hva hun skal gjøre for bosetting og integrering, som blir det viktigste: Kan statsråden som ny minister, fra Fremskrittspartiet, banke fast en gang for alle fra Fremskrittspartiets side at hvis vi i det hele tatt skal klare bosettingen og integreringen, må kommunene bosette, og kommunene må gi flyktningene tak over hodet?

Statsråd Sylvi Listhaug [17:47:40]: Jeg er utrolig glad for at det er et bredt forlik bak den politikken som regjeringen nå skal sette ut i livet. Det er helt nødvendig at vi har det. Det er også svært viktig for de signalene som går ut nå, hvis vi skal ha et håp om å få ned antallet som kommer til Norge.

Det å bosette er viktig, og jeg var innom det mange ganger i mange intervju i går. Jeg brukte mye tid på å fastslå at hvis vi skal få folk i jobb raskt, hvis vi skal sørge for at de lærer norsk, og at de begynner å yte til samfunnet, er vi

avhengig av at de blir bosatt, og at de får den opplæringen som er nødvendig. Men det er også sånn at jeg synes det er bra at det forliket bl.a. ser på de kravene som må stilles, for staten eller det offentlige Norge kan aldri bære noen gjennom dette systemet. Man må selv ville bli integrert, man må gjøre en egeninnsats, og derfor er det nødvendig å se på hvilke krav som stilles, og hvilke konsekvenser det får hvis man velger å ikke gjøre den egeninnsatsen som er nødvendig. Så det er mange gode ting vi skal følge opp videre og sørge for å iverksette.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingjerd Schou (H) [17:49:07]: Det hørtes ut som komiteen hadde vært meget slem mot et mindretall i komiteen som ikke fikk uttrykt hva man egentlig mente. Mot jul skal man jo forsøke å være snill – det er noen som av og til spør om det fins noen snille her. Da må jeg si at Arbeiderpartiet, som ga til kjenne dette synspunktet, nok peker tilbake på seg selv, fordi det handlet i grunnen ikke om å være snill eller om manglende raushet eller noe som helst, det handlet om Stortingets forretningsorden. Komiteen hadde altså avgitt innstilling. Vi sendte den til foreleggelse for justis- og utenrikskomiteen og fikk den tilbake. Så oppdaget et mindretall i komiteen at de hadde kommet til å være litt for rause med noen småord som roste regjeringen unødvendig. Dette kalles ikke manglende raushet, det kalles å følge protokoll og å følge forretningsordenen. Det er ikke første gang det skjer, det skjedde også i den forrige regjeringens tid, og forretningsordenen er på dette punktet ganske klar. Så det handler ikke om manglende raushet, men det handler om å følge det som ligger til grunn i forretningsordenen. Man endrer ikke tekst når man får tilbake noe man har hatt på foreleggelse. Det ville vært å endre det grunnlaget som de som fikk seg dette forelagt, skulle se på.

Flertallet i komiteen mener at regjeringen har håndtert flyktningkrisen raskt og effektivt, for etter at ankomsttallene begynte å stige allerede i juni, fremmet regjeringen en tilleggsproposisjon med økte bevilgninger allerede 18. september 2015. Mens noen fortsatt ropte på samtale og dialog, var tiltakene til stede. Siden den gang har det blitt fremmet et tilleggsnummer til statsbudsjettet for 2016 nettopp for å ta høyde for de mange økte ankomstene samt et flyktningforlik i Stortinget om innstramminger i asylpolitikken og endringer i utlendingsloven for å sikre raskere returer og en mer effektiv håndhevelse av situasjonen.

I tillegg kommer alle de grepene som har vært helt nødvendige, og som regjeringen har gjort fortløpende, som nye ankomstsentre, kampanjer i sosiale medier, midlertidige grensekontroller og midlertidige endringer i plan- og bygningsloven nettopp for å få en raskere opprettelse av nye mottak. Og – det virker.

Nå skal jeg omtale ett spesielt forhold, og det er det som går på våre naboland, fordi vi også er under sterk innflytelse av det som skjer der. Det er viktig at regjeringen følger nøye med på hvordan våre naboland til enhver tid håndterer sin nasjonale asylpolitikk. Vi har også merket oss at det er iverksatt ytterligere innstrammingsiltak nettopp på det

som går på grensekontrollene – ferjeruter til og fra Norge og det europeiske kontinentet – og at grensekontrollene også vil omfatte andre grenseoverganger der hvor det er hensiktsmessig.

Kirsti Bergstø (SV) [17:52:23]: Jeg vil berømme forslagsstillerne for å fremme forslag om økt kapasitet ved Storskog, et behov som var skrikende på det tidspunktet da forslaget ble fremmet.

Selv om det kan være krevende å se inn i framtiden, og det kunne være vanskelig å forutse den store strømmen som skulle komme den veien, burde man gjort noen ting tidligere. Allerede da Storskog ble en rute for flykninger, burde man tatt kontakt med russiske myndigheter for å se på hvordan man kunne løse situasjonen i fellesskap. Jeg er glad for at det omsider ble etablert kontakt, men synes det er underlig at det skulle ta så lang tid å kontakte naboen vår.

Det er tydelig at flere har lagt ut på en ferd – noen kanskje med gjeld i bagasjen – uten å leve opp til kriteriene for beskyttelse i Norge. Den gruppen kunne man nådd på et tidligere tidspunkt – gjennom informasjonsarbeid – enn man evnet på et senere tidspunkt.

At regjeringen brukte lang tid på å foreta seg noe, gjorde at Sør-Varanger ble satt på en prøve, men det var en prøve som kommunen besto med glans. Sør-Varanger har håndtert situasjonen på både profesjonelt og positivt vis. Jeg har selv besøkt både mottaket i Fjellhallen og mottaket i Neiden og sett hvordan de jobber for å gi folk en så verdig velkomst og behandling som mulig.

Når det er sagt, er verken jeg eller SV betrygget over situasjonen nå. Det at mennesker uten opphold i Russland må snu på grensen, er ikke å ta folks beskyttelsesbehov på alvor. Det er høyst problematisk å avvise folk uten at de får prøvd sin sak, noe tunge aktører og organisasjoner på feltet også har fremmet kritikk mot. Vi vet også at Russland har fått kritikk fordi landet ikke alltid har endret sin praksis etter dom i Den europeiske menneskerettsdomstolen.

For Norges del har situasjonen i høst vist at det er nødvendig med en sivil opprustning i nord, og vi har også sett at det haster å få på plass ny grensestasjon ved Storskog. Det er et samarbeid som vi i SV ønsker velkomment.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [17:55:27]: Det er viktig forslag, og det er en viktig debatt. Mange av forslagene er fulgt opp siden de ble fremmet i begynnelsen av november, og det er bra, ikke minst den gode dialogen som har vært med Russland.

Det var representanten Keshvari fra Fremskrittspartiet som gjorde at jeg måtte ta et lite innlegg. Jeg har aldri gått inn for å stenge grensene, men har bestandig vært tilhenger av å kontrollere grensene. Hvorfor det? Jo, ikke minst etter det besøket som jeg hadde på Lésvos den 19. september – det er nesten tre måneder siden – hvor jeg ved sjølsyn så hva som skjedde. Denne øya fikk da nærmere 5 000 flykninger hver dag, og to store ferjer fraktet dem fra havnebyen til Athen, uten særlig kontroll. Når en spurte dem som gikk om bord, svarte de: Vi skal til Tyskland, Sverige eller Norge. En trengte ikke være rakettforsker for å forstå at disse en stund senere ville komme til Norge. Det var

bakgrunnen for de rimelig presise uttalelser som jeg ga den gangen.

Uten grensekontroll ville faktum være at mange ville komme til Norge. Det at regjeringa handlet og sier at det ble handlet raskt og effektivt, kan en sette et stort spørsmålsteget ved, for den utviklinga på Lésvos hadde da pågått en god stund, og sjølsagt var norske myndigheter klar over det. Det ble dermed en diskusjon om grensekontroll i EØS-området, og det ble en spesiell diskusjon omkring vårt særskilte ansvar for Schengens yttergrense mot Russland ved Storskog.

Det som etter hvert har blitt veldig interessant, er om norske myndigheter ga tydelig nok beskjed til russiske grensemyndigheter om det. Det har kommet fram gjennom media at allerede høsten 2012 var situasjonen den at det brevet som norske myndigheter ga ved grensen, ikke i klartekst sa at norske myndigheter krevde Schengenvisum eller grenseboerbevis for innreise til norsk territorium. Dermed hadde ikke russiske myndigheter hjemmel i eget lovverk til å drive intern grensehandtering på vegne av Norge. Den 7. november endret norske myndigheter teksten i brevet, men endret det likevel ikke til det som russiske myndigheter anbefalte. Den 24. november endret man derimot teksten slik russiske myndigheter hadde anbefalt, og det har gitt resultater.

Det er sentralt å ha grensekontroll. Det viser dagens situasjon. Skal vi håndtere det på en god måte, må det til. Det skal bli interessant å se om Fremskrittspartiet fortsatt går inn for det grenseløse Europa.

Stein Erik Lauvås (A) [17:58:44]: Det begynner å bli til tider litt kjedelig å høre på representanten Keshvari når han her oppe gang etter gang slumser sammen fakta og påstander i en røre som passer ham selv i det øyeblikk han står i. Det begynner å bli kjedelig. Jeg håper representanten Keshvari kan finne nye tekster gjennom julehelgen.

Det er slik, enten man liker det eller ikke i Fremskrittspartiet: De har nå finansministeren, som kan være med og bidra til en løsning. De har justisministeren, som kan være med og bidra til løsning. De har også innvandrings- og integreringsstatsråden, som skal være med og bidra til løsning. Det hadde vært mye mer konstruktivt om Keshvari hadde brukt litt av gløden han viser her oppe, til å snakke om de viktige tingene som vi vet vi skal løse sammen: bosetting og integrering. Hører jeg ham snakke med glød om det, med innsikt om det, med formål om å bidra konstruktivt? Nei, jeg hører ikke det. Jeg hører det motsatte, og det begynner å bli litt kjedelig. Jeg håper han kan tenke over det når julen nå kommer.

Jeg vil si til representanten Schou at man kan kanskje gjemme seg bak en strikt forretningsorden, men jeg påstår fremdeles at det i det komitémøtet ville vært mulig å få foretatt de endringene.

Jeg vil presisere at Arbeiderpartiet kommer til å stemme for det forslaget som representanten Greni tok opp.

Presidenten: Presidenten er litt usikker på om «slumse sammen» er et parlamentarisk uttrykk. Det får man grunne over.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [18:00:55]: Jeg har lyst til å bruke dagen til å skryte litt. Jeg har lyst til å skryte av Sør-Varanger kommune og den fantastiske jobben de har gjort. Jeg har lyst til å skryte av alle etatene som har en eller annen grad av beredskap i seg, for den jobben de har gjort. Jeg har lyst til å skryte av politiet. Jeg har lyst til å skryte av politimesteren i dagens Finnmark politidistrikt.

Jeg har lyst til å skryte av min egen regjering, som faktisk har løst hele problematikken vedrørende Storskog før saken er kommet til Stortinget. Jeg vet ikke om det er en dagligdags hendelse. Men det er altså slik at hele sakskomplekset er løst før det blir behandlet av Stortinget. Det står det respekt av. Det viser en regjering som har tatt denne utfordringen på alvor, og det er også en regjering som tar Sør-Varanger kommune på alvor, for det man sier i forhold til det kommunal- og forvaltningskomiteen innstiller på, er at Sør-Varanger kommune skal bli prioritert både i 2015 og i 2016 hva gjelder Fylkesmannens skjønnsmidler. Det har kommunen mottatt med stor takk – jeg tror de satte veldig pris på den anerkjennelsen som Stortinget og regjeringen har gitt dem i så måte.

For Sør-Varanger kommune viser dette at det er en kommune som er stolt av et folk-til-folk-samarbeid, et folk-til-folk-samarbeid som har kommet nedenfra, og som har eksistert der hele tiden, også under den kalde krigen.

Men jeg kan også bli litt overrasket når jeg hører uttalelser fra talerstolen fra enkelte representanter som tror at asylanter som kommer over Storskog, har syklet hele veien for å komme over. Det er ikke slik virkeligheten er. Det er organisert rutetraffikk fra Moskva til Murmansk. Der blir man hentet med busser og kjørt videre. Så blir man sluppet av ca. to mil før grensen, og så sykler man de siste 20 kilometerne. Det er det som er virkelighetens verden.

Når det gjelder antallet som var i Russland som ønsket seg til Norge, snakker vi kanskje ikke om de hundretusener som Lundteigen ønsket seg, vi snakker om kanskje en halv million som ville over. Det er omfanget av problematikken.

Mazyar Keshvari (FrP) [18:04:11]: Jeg vil takke representanten Lundteigen for hans svar. Men det endrer ikke på realiteten når det gjelder hva som har stått, og hva som har vært uttalt. La meg få lov til å referere fra et oppslag på NRK.no fra 4. november 2015:

«Strømmen av flykninger og migranter setter daglig nye rekorder. Tirsdag var det 196 mennesker som kom til Storskog for å be om beskyttelse i Norge.

Svaret fra stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen (Sp) er å langt på vei stenge grensa. Ingen skal få komme inn hvis de ikke har visum.»

Det er den typen oppslag som er direkte motstridende i forhold til de tingene Lundteigen har uttalt tidligere, og jeg synes det var greit å få en oppklaring i det.

Når det gjelder representanten fra Arbeiderpartiet, skjønner jeg godt at det er kjedelig å få gjentatt fakta om hvordan Arbeiderpartiet har holdt på i denne sal og i mediene i løpet av det året vi har lagt bak oss. Jeg kommer aldri til å slutte å påpeke fakta og ta opp realiteter, realiteter som går på at Arbeiderpartiet sier en ting den ene dagen, sier noe annet den andre dagen, for så å stemme for

noe helt annet noen uker etterpå. Det har vært realiteten. Vi har snakket med glød om veldig mye. Jeg vil minne representanten på innleggene vi har hatt i forbindelse med både budsjett- og trontaledebatt og andre ting, der jeg også har tatt opp positive sider. Men i denne saken har Arbeiderpartiet vinglet fra standpunkt til standpunkt som er helt motstridende.

Så synes jeg det er leit at representanten Eirin Sund ikke har fått med seg at jeg også er positiv. Jeg vil gjerne rette opp i det med en gang. Jeg vil også gi honnør til Arbeiderpartiet og alle andre partier, som på område etter område stemmer for fremskrittspartiforslag. Det synes jeg er veldig positivt, det synes jeg er veldig konstruktivt. Jeg synes det er gledelig at Arbeiderpartiet har vært med på å vedta 13 av 15 innstrammingsforslag som Fremskrittspartiet har lagt fram. Jeg synes det er veldig positivt at Arbeiderpartiet omsider har begynt å stemme for en integreringsavtale, der vi har hentet ting direkte fra bærekraftutvalget vårt, som i sin tid fikk veldig mye kritikk av Arbeiderpartiet og andre. Så også jeg synes det er positivt at Arbeiderpartiet stemmer for fremskrittspartipolitikk og sørger for innstramninger i denne sal, etter at de kom ganske skjævt ut i begynnelsen av første halvår i år, og har lagt seg på en helt annen linje, der de har hatt et landsmøte som gikk vekk fra å ha en streng, men rettfærdig innvandringspolitikk, der de har gått fra å kritisere regjeringen for å uttransportere for raskt, spesielt mennesker til internflukt og andre ting.

Jeg vil bare kvittere ut det: Jeg er av nøyaktig samme oppfatning som alle andre som er positive til de inngåtte avtaler. Det er veldig bra. Jeg håper Arbeiderpartiet fortsetter å stemme for god fremskrittspartipolitikk også i årene framover.

Karin Andersen (SV) [18:07:21]: SV tok opp allereide i fjor at regjeringen måtte bu seg på at denne situasjonen kunne komme, og også ta europeiske initiativ. Det unnlot regjeringen å gjøre.

Representanten Schou driver hele tida og snakker om at noen skulle drive med dialog. SV og Venstre ba om et møte i Stortinget etter at Røde Kors hadde satt ned en krisestab fordi det kom mange, og regjeringen la fram et budsjett i oktober som på ingen måte svarte på det som allerede lå der. Regjeringens håndtering av denne vanskelige situasjonen har ikke vært noe særlig pent syn.

En har foretatt noen praktiske håndteringar – og det skulle da bare mangle, det er jo det vi har regjeringer til. Det kan ikke være sånn at Stortinget må inn og si at nå må dere flytte noen folk fra UDI og hit, og så må politiet reise dit, og så må man opprette et mottak fordi det kommer mange. Det er regjeringens ansvar å gjøre det, og man har overslagsbevilgninger til å håndtere det. Det skulle bare mangle, men man gjorde det altfor seint.

Så må jeg si at jeg også er veldig bekymret for den frie tolkningen av folkeretten som gjøres av denne forsamlingen nå. Dette handler ikke om hvilke forlik som man kan inngå mellom partiene. Folkeretten er et rettsprinsipp som ikke kan tolkes bort i et forlik her. Juridiske eksperter og de store, tunge menneskerettighetsorganisasjonene på området sier at det man gjør nå, bryter med folkeretten. Det er

alvorlig, for det innebærer at man ikke sikrer det viktigste i hele asylretten, nemlig retten til å søke asyl.

De som søker i Norge, har ikke nødvendigvis opphold i Russland. Det er feil når noen står her og sier at dette gjelder bare dem som har opphold i Russland. Det er ikke noe problem for dem som har det, men det er mange som ikke har det. Og det er veldig mange som ikke får søke asyl i Russland, og når de får søke asyl i Russland, er det heller ikke sikkert at det akkurat er noen god prosess, for Russland blir stadig dømt i Menneskerettighetsdomstolen. Så det er denne lille ventilen.

Problemet her er at Stortinget riktignok sier at folkeretten ikke skal brytes, og regjeringen sier at folkeretten ikke skal brytes, men praksisen en har instruert utlendingsmyndighetene til å bruke, er strengere enn det Stortinget har vedtatt, og det virker også som om praksisen er enda strengere enn det. Da er min henstilling til statsråden at man må ta dette på alvor. Poenget er ikke hva statsråden mener om folkeretten, eller hva jeg mener om folkeretten. Det er hvordan folkeretten faktisk er, og at den faktiske bruken av disse bestemmelsene ikke bryter det vi har lovet, og som er der for å verne folks liv.

Heidi Greni (Sp) [18:10:49]: Jeg kan ikke unnlate å kommentere Keshvaris innlegg. Det var et veldig spesielt innlegg, må jeg si, særlig sett i lys av at det i går ble inngått et bredt forlik her på Stortinget, der Senterpartiet og Fremskrittspartiet, sammen med mange andre, ble enige om 64 viktige punkter når det gjelder integreringsarbeidet – og ikke minst i lys av at vi for en liten stund siden inngikk et forlik når det gjelder flyktningarbeidet, der Senterpartiet og Fremskrittspartiet ble enige om politikken framover, sammen med et bredt flertall på Stortinget. Innlegget kunne nesten tyde på at dette har gått representanten Keshvari hus forbi.

Senterpartiet vinger, sier Keshvari. Jeg har hatt ansvaret for dette politikfeltet i snart fem år, og jeg tror Keshvari skal lete lenge og med lupe for å finne motstridende uttalelser fra meg på dette feltet. Jeg tror også en skal lete lenge før en finner motstridende uttalelser fra meg og partiledelsen på dette feltet.

Senterpartiet har programfestet en konsekvent asylpolitikk, der rettssikkerhet og menneskerettigheter ivaretas. «Senterpartiet vil videreføre hovedlinjene i den nye utlendingsloven som trådte i kraft i 2010», står det i programmet vårt. Senterpartiet har vært tydelig på at vi har vært utålmodige med at regjeringen skulle ta grep når det gjaldt grensekontroll. Vi imøtekom regjeringens anmodning om ekstrabevilgninger i høst – ja vi plusset sågar på. Senterpartiet tok initiativ til et bredt forlik, både fordi vi så at det hastet, og fordi vi så at det manglet initiativ fra regjeringen, men ikke minst fordi vi mener at politikken blir både bedre og mer forutsigbar når det er en bred oppslutning om det her i Stortinget.

Mest bemerkelsesverdig er det kanskje at representanten Keshvari kommer fra et parti der en kan se tydelige spor av uenighet, både mellom Fremskrittspartiet i Stortinget og Fremskrittspartiet i regjering og mellom de enkelte statsrådene i regjering. Statsråd Horne oppfordret til

mer bosetting, i tråd med statsministerens anmodninger. Finansminister Jensen har oppfordret til å boikotte regjeringens politikk. En skal glatt klare å finne store politikkendringer fra i vår til det forliket som Fremskrittspartiet var med på sammen med oss. Og det skal ikke så mye leting til før en finner enkeltrepresentanter som har helt andre meninger enn det som ligger til grunn for forliket. Men det synes jeg vi nå skal la ligge.

Vi i Senterpartiet står inne for det forliket vi har vært med på, og det håper jeg Fremskrittspartiet også gjør.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [18:14:13]: Det var ikke så mange som uttalte seg om grensa på Storskog den 4. november. Det var ikke så enkelt å være tydelig på det tidspunktet, men jeg valgte å være det. I det NRK-intervjuet som representanten Keshvari viser til, var overskriften at jeg «langt på vei» gikk inn for å stenge grensa. Det er korrekt – «langt på vei». Men det var ikke å stenge grensa, det var «langt på vei» å stenge grensa – det var poenget. Det er jo nettopp det som nå har blitt situasjonen, fordi vi har fått en grensekontroll, i samarbeid med russiske myndigheter, som innebærer den realitet som svært få nå er uenige om.

Det at det kom til å bli et press på Schengens yttergrense på Storskog ved Russland, var mange klar over, men kanskje ikke klar over i hvor stort omfang presset ville bli. Men at det kom til å komme et press også der, var naturlig, for fortvilelsen er så enorm hos de menneskene som flykter. Det så jeg ved sjølsyn da jeg så de båtene, så de redningsvestene, så de baderingene som lå på stranda i Lésvos, fra dem som hadde dratt over sundet i gummibåter. Det er ikke unaturlig at en da prøver alle de muligheter som er, og en av mulighetene var altså på Storskog.

Men det som er det interessante, er at det var først da Norge den 24. november endret teksten sånn at russiske myndigheter fikk det de hadde anbefalt, at den store endringa skjedde. Det var noe av kjernen også i intervjuet allerede tidlig i november.

Denne historien må fram til folk for å vise at Fremskrittspartiet i regjering ikke har gjort jobben sin – for å være direkte tilbake. Det må representanten Keshvari snart ta inn over seg.

Vi må opprettholde vårt gode forhold til Russland, men der er det vesentlig at vi er etterrettelige på vår side, i vår kontakt og i vår kommunikasjon, og ikke legger mer ansvar på russiske myndigheter enn det som er korrekt. Nå har vi fått en situasjon, et samarbeid og et samspill med russiske myndigheter som viser gode resultater. Det bør alle være glad for.

Eirin Sund (A) [18:17:03]: Jeg vet ikke om det er helt parlamentarisk, men jeg satt og tenkte da jeg hørte representanten Keshvari at man skal høre mye «løye» før ørene ramler av – og det var rett før mine ramlet av! Er det parlamentarisk?

Presidenten: Ja, det er parlamentarisk. Det er et etablert uttrykk i norsk vokabular.

Eirin Sund (A) [18:17:20]: Ja, det var rett før ørene mine ramlet av, for dette er ganske spesielt. Man har sittet uke etter uke – alle partier, men til slutt seks partier – og forhandlet om flyktning- og asylsituasjonen og på integrering. Samtlige partier som satt i det rommet, med de parlamentariske lederne, har kommet med sine forslag og dokumenter på bordet. For vår del, i Arbeiderpartiet, kjenner vi oss igjen i mange av de punktene som ligger i integreringsdokumentet og i asyldokumentet, det er til og med tatt rett ut fra vårt integreringsdokument, som ble vedtatt på vårt landsmøte. Jeg er sikker på at representanten Toskedal fra Kristelig Folkeparti kan komme opp her og fortelle akkurat det samme. Da er det veldig spesielt at representanten Keshvari prøver å skape et inntrykk av at disse dokumentene, som 161 mennesker i denne salen står bak, mer eller mindre er et produkt fra Fremskrittspartiet. Dette er altså en prosess som har gått over uker, der man har gitt, og der man har tatt. Jeg må si at jeg synes at representanten Keshvari kan få lov til å ha denne forståelsen, leve i denne villfarelsen, så lenge i hvert fall statsråden fra samme parti var så tydelig på at hun både berømmet prosessen og viljen og evnen til å få fram og få på plass et bredt kompromiss.

Jeg vet nesten ikke hva mer jeg skal si. Jeg tror jeg har sagt det tydelig nå. Jeg hadde ikke tenkt at jeg skulle si noe mer, men jeg synes verken den avtalen vi inngikk i forrige måned, eller den avtalen som ble undertegnet i går, fortjener å stå med den forståelsen som representanten Keshvari har av avtalens innhold. Jeg mener faktisk at det er ganske respektløst for alle de andre partene i denne avtalen.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [18:19:22]: Det var representanten Keshvaris innlegg som gjorde at jeg ville ha en liten runde. Jeg synes han kunne spart seg for å innkassere dagens situasjon til Fremskrittspartiets konto. Regjeringen kom prisverdig med 15 punkter, og så ble det 18, men så kan jeg si igjen: Ja, men Fremskrittspartiets 18 punkter er blitt til mellom 60 og 70 punkter, fordi Fremskrittspartiet har måttet gå med på svært mange andre ting som de ellers ikke hadde fremmet. Så man skal flagge når det trengs, og på en måte som står i stil.

Det er inngått et bredt forlik, og det er ikke Fremskrittspartiets program som har gjort endringen, det er jo situasjonen i Europa. Det får være grenser for innbilskhet. Stortinget doserer medisin etter behov – ikke etter Fremskrittspartiets program. Det som nå blir vedtatt, skal vurderes, evalueres og tas opp igjen om to år.

Kirsti Bergstø (SV) [18:20:43]: Representanten Fredriksen sa i sitt innlegg noe sånt som at han reagerer på at det framstilles som at folk sykler hele veien til eller fra grensen og stedet man skal til eller fra, og hevdet videre i sitt innlegg at det er organisert transport som står og venter på dem som sykler. Men det er faktisk noe vi ikke vet. Vi vet ikke om det står noen varm bil og venter, eller om det kommer et varmt kjøretøy for å plukke opp dem som sykler over grensen. Vi må forholde oss til det vi vet, og det vi vet, er at folk blir avvist på Storskog. Vi vet at det er på sykkel man krysser grensen mellom Norge og Russland,

hvis man ikke kjører, og vi vet at det er barn som blir sendt bort – det vet vi.

Og så vet vi noe mer. Vi vet at vinteren i nord kan være så ufattelig bitende kald – det er også noe vi vet. At den er i ferd med å legge seg over landskapet, og at kulden kryper inn, er også noe vi vet.

Menneskerettigheter og Flyktningkonvensjonen er etablert for at det skal være noen kjøreregler, for at det skal være noen ordninger for å beskytte dem som er aller mest utsatt, og mennesker som faktisk er på flukt, og som har rett til og krav på beskyttelse. Da er ikke det store spørsmålet hvor langt et barn må sykle, men hva som skjer med barnet idet det vises bort.

Presidenten: Representanten Mazyar Keshvari har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Mazyar Keshvari (FrP) [18:22:40]: Det er utrolig hvor hårsår man kan bli av å høre virkeligheten. Det er helt riktig som representanten fra Kristelig Folkeparti sier, vi leverte 15 forslag, og 13 av disse ble vedtatt. Overskriften for den første avtalen er innstramminger, ikke liberaliseringer, slik Kristelig Folkeparti har ivret for gjennom alle år. Når vi får til innstramning på punkt etter punkt, helt i tråd med det Fremskrittspartiet har vedtatt, sier representanten fra Kristelig Folkeparti at dette ikke er fra Fremskrittspartiets program – det er virkeligheten som har tvunget dette fram. At virkeligheten tvinger fram fremskrittspartipolitikk, viser bare hvor rett vi har.

Representanten fra Arbeiderpartiet er indignert over det faktum at Stortinget har vært med på mange innstramminger som vi ikke kunne fått til før denne krisen var en realitet. Igjen viser det at Fremskrittspartiet er premissleverandøren og innovatøren på dette feltet. Det er når krisen først er en realitet, at de andre innser dette og stemmer for våre innstrammingsforslag.

Martin Kolberg (A) [18:23:59]: Det skulle nesten være unødvendig å ta ordet, men det blir mer og mer nødvendig ettersom representanten Keshvari fortsetter sin argumentasjon, og jeg viser til hva som er sagt av flere av de andre representantene når det gjelder selve avtalen. Men det som jo er nøkkelen i Keshvaris argumentasjon, er hva som skjedde i forbindelse med Arbeiderpartiets landsmøte og etableringen av den avtalen som alle partier, unntatt Fremskrittspartiet, var med på her, og som er med på å danne et grunnlag for den argumentasjonen som Keshvari fører.

Jeg satt lenge og tenkte på at jeg kanskje ikke burde ta dette med den nye ministeren, men jeg må, rett og slett, fordi han ikke gir seg, og da må vi spørre den nye ministeren: Stiller hun seg bak forståelsen av at den avtalen som alle de andre partiene, inklusiv Høyre, som er deres regjeringspartner, inngikk, var grunnlaget for den situasjonen som ellers oppsto? Det er det som er nøkkelen i Keshvaris argumentasjon. Det er viktig nå for Stortinget å få vite om den nye statsråden stiller seg bak den forståelsen, for det vil være med på å

legge premissene for den videre debatten overfor statsråden.

Ola Elvestuen (V) [18:25:32]: Jeg tar også ordet på grunn av Keshvaris innlegg, hvor det nærmest hørtes ut som han var glad for at det var oppstått en krise. Men jeg skal ikke kommentere det innlegget, dette er mer til regjeringen.

Jeg tror det er viktig at vi nå har etablert en bred enighet i Stortinget. Så er det regjeringens oppgave å føre en politikk som gjenspeiler den brede enigheten og de balansepunktene som ligger i de, nå flere, avtalene, både innstramminger og det som går på grensekontrollen, og også det som går på integrering – og at regjeringen fører en politikk hvor alle partier kjenner seg igjen. Man har en enighet om en innstramning, men det er også helt avgjørende at man har med seg den balansen inn at de som trenger beskyttelse, også skal få beskyttelse. Hvis man ikke klarer å få det til, undergraver man hele innholdet i avtalen, og i stedet for at vi har et samlet storting som faktisk kan vise den storheten at vi tar tak i en vanskelig situasjon og over tid klarer å få kontroll, men også fører en politikk som står seg, får vi en situasjon hvor det fortsatt blir en kamp mellom partier om forståelsen av innholdet i avtaler. Det mener jeg er helt avgjørende at vi unngår. Og hvor sterk denne avtalen er, avgjøres ikke av hvordan situasjonen er nå, det avgjøres av hvordan dette ser ut om et år, om to år, og framover. Det gjelder både situasjonen ved grensen, om de som trenger beskyttelse, faktisk får beskyttelse, og at vi klarer den integreringsjobben som landet står overfor i årene framover.

Presidenten: Representanten Geir Sigbjørn Toskedal har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [18:27:32]: Det var bare en påstand som Keshvari framsatte, at Kristelig Folkeparti var for liberalisering og liberalisering. Jeg minner om at vi har inngått, for over to år siden, en samarbeidsavtale, der vi har styrt sammen med Høyre og Fremskrittspartiet – nøye sammen – og vi har ikke fremmet andre forslag enn det. Men det vi er stolt av, og som jeg også har hørt Fremskrittspartiet har vært fornøyd med, er den kampen vi har ført for lengeboende asylbarn og engangsløsning. Det er vi stolt av. Ellers vil jeg si til Keshvari at jeg tror innleggene kan virke splittende. Jeg er fornøyd med at vi nå forhandler i et bredt forlik i lag med Fremskrittspartiet ellers.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [18:28:27]: Denne situasjonen er så alvorlig at den kaller på noe annet enn smålig krangling her i Stortinget. Den kaller på en regjering som kan ta internasjonale initiativ i en alvorlig situasjon som vi må løse i fellesskap, som ikke løses ved at man presser flykt-

ninger fra land til land og ingen vil ta ansvaret. Det krever at vi fortolker Flyktningkonvensjonen slik at man sikrer det vi har forpliktet oss til: at folk ikke blir sendt tilbake igjen til den rene død.

Jeg vil minne flertallet om at det er mulig å få et flertall sammen med SV i disse sakene. Jeg hører på debatten nå, og jeg ser at her har man overlatt hele dette feltet til Fremskrittspartiet. Som jeg har sagt før: Der er det ikke i trygge hender, for der er det såpass sterke krefter som ønsker å fortolke seg bort fra forpliktelsene i folkeretten, og som ikke ønsker en rask og god integrering, slik som SV har foreslått.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [18:29:48]: Jeg hadde håpet at jeg ikke skulle måtte ta ordet, men da jeg hørte representanten Martin Kolberg, kunne jeg ikke la være. Det er liten tvil om at det vedtaket og det jubelropet som kom fra Arbeiderpartiets landsmøte i våres, ga et signal utover om at Norge hadde åpne grenser. Det er det ikke noen tvil om – det sa Arbeiderpartiet selv i etterkant. Og retorikken om denne godheten som fantes i Norge, ble spredd over alt, ikke bare i Arbeiderpartiet, men også i resten av Stortinget, bortsett fra Fremskrittspartiet. Og mediene fulgte opp. I hele valgkampen var det det som var mantraet, nemlig at Norge var et liberalt land med åpne grenser, hvor man ønsket syriske flyktninger velkommen. Det er det ikke noen tvil om. Det er sikkert ikke bare det som er grunnlaget for at det ble flere syriske flyktninger over hele Europa, men det ga et signal utad om at Norge hadde mer åpne grenser enn de hadde før Arbeiderpartiets vedtak – akkurat det samme som da Merkel var ute og sa at flyktninger var velkommen til Tyskland. Da kom det flere flyktninger til Tyskland. Det er bare sånn det fungerer, det kan man nesten dokumentere – man kan gå tilbake til det som ble sagt i mediene den gangen. Hele valgkampen var jo preget av at Fremskrittspartiet var ondskapsfulle i regjering, og det var om å gjøre å være mest mulig liberale. Men etter valget endret også journalistene sin omtale av Fremskrittspartiet, og så var det Fremskrittspartiets politikk som ble gjeldende, sånn som representanten Keshvari sa. Det kan man gå tilbake og se, det er det ikke noe vits i å stå her og krangle om. Det er fakta.

Så gjelder det dette brede forliket som alle nå er så opptatt av. Det er et bredt forlik på Fremskrittspartiets premisser. Det kan også dokumenteres, gjennom hva vi har foreslått i Stortinget før. Det er heller ikke noen vits i å diskutere det. Vi er glad for at resten av Stortinget, unntatt SV, er med på det. Det er jo bare positivt, da står vi sammen om Fremskrittspartiets politikk på dette feltet, som vi har stått på i alle år. Nå står vi sammen om det. Jeg vet at det kan være bittert, selvfølgelig, men nå har vi fått den erfaringen at i den situasjonen vi står i, er Fremskrittspartiets politikk på dette feltet den eneste politikken som er bærekraftig, og som fungerer.

Så kan man tolke avtalen ulikt – eller ikke. Det står svart på hvitt hva den avtalen sier. Vi håper at alle partiene

står inne for det, slik at vi får til reelle innstrammingsforslag som gjør at det blir bærekraftig kulturelt, og at vi får en økonomisk bærekraftig innvandringspolitikk. Det må vi satse på alle sammen, og det er ikke noen vits i å stå her og krangle.

Når det gjelder FNs flyktningkonvensjon, som flere, ikke minst representanten Karin Andersen, er opptatt av, står det svart på hvitt at flyktninger som har beskyttelsesbehov, skal reise tilbake når dette beskyttelsesbehovet ikke lenger er til stede. Så kan man si at dette er urealistisk å få til. Ja, kanskje det er urealistisk å få til, men det er det som står der – svart på hvitt. Så kan man si at sitter man fem år og venter på å bli integrert, er det en håpløs oppgave å sende dem tilbake til Syria. Ja, det er riktig. Derfor er det viktig å få fred og mulighet for å flytte tilbake til Syria raskest mulig. Det er jo derfor alle Vestens land – 66 land – ønsker å ta tak i dette og få ting i orden i Syria, slik at flyktninger kan reise tilbake igjen til Syria, til sitt hjemland, der de bor, der de har vokst opp, og til det landet de er glad i, den kulturen de tilhører, og det språket de snakker. Det må jo være målet for oss alle, ikke at vi tar de beste talentene fra Syria og putter dem inn i Europa og sier at de kan bli ingeniører og alt mulig i Europa, for at vi skal få arbeidskraften.

Martin Kolberg (A) [18:33:06]: Vi har hatt denne debatten ved flere anledninger her i salen. Det som representanten Tybring-Gjedde sier nå, viser at det er stor avstand i denne salen mellom den delen av Fremskrittspartiet som han representerer, og det øvrige storting. Det er i og for seg ikke mitt politiske problem, det er Høyres problem. Og Høyre sitter musestille og lar dem få lov til å undergrave den avtalen som de selv har vært med på, og den politikken som er regjeringas politikk. Det er parlamentarisk meget bemerkelsesverdig.

Nå er det fortsatt altså slik at statsråden ikke har bedt om ordet. Jeg vet ikke om hun kommer til å gjøre det. Men hun inngår da i den tradisjonen som vi har sett i disse sakene, også fra statsråd Siv Jensen: sitte stille, se på debatten, se ned eller se bort – ikke delta i det. Hun skal få enda en sjanse. Og det er to statsråder her – det er også en kommunalminister her, som sitter med et ansvar for dette på en meget betydelig måte. Han sitter også og ser ned, stort sett – enda de tydelig hører denne debatten. Kan ikke representantene for regjeringa nå komme opp på denne talerstolen og avslutte denne debatten og si at den forståelsen som deler av fremskrittspartigruppa her representerer i salen, ikke er gyldig for regjeringa? Så er det slutt. Hvis ikke tar det ikke slutt.

Presidenten: Representanten Ola Elvestuen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ola Elvestuen (V) [18:35:04]: Det er innholdet i avtalene som er det avgjørende, og vi har mange avtaler. Fra Venstres side står vi også bak den avtalen som vi laget i vår, som går nettopp på kvoteflyktninger. I en helhetlig politikk for Midtøsten er det viktig også å ivareta kvoteflyktninger,

nettopp for å ta vekk presset også på de flyktningene som kommer over grensene mot Europa. Men det helt avgjørende igjen er at regjeringen ser på disse avtalene og balanserer politikken opp mot alle avtalepartnerne. Hvis man ikke gjør det, kommer man til å få en situasjon hvor man får en sprikende politikk og en sprikende situasjon i Stortinget, i en situasjon hvor man trenger en regjering som leder basert på et bredt flertall som vi har. Og det er ikke de enkelte diskusjonene her som er avgjørende. Det som er helt avgjørende, er situasjonen om ett år, om to år, om tre år – om man framstår som en regjering som hadde kontroll, og klarte å ta tak i en situasjon og lede landet gjennom en periode som faktisk har vært vanskelig, men uten at dette går på bekostning av personer som trenger en nødvendig beskyttelse.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [18:36:25]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet 2014 (Innst. 96 S (2015–2016), jf. Meld. St. 5 (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bjørn Lødemel (H) [18:37:01] (ordfører for saka): Eg vil takke komiteen for godt samarbeid med å få fram saka. Sametinget si årsmelding frå 2014 blei vedteken i Sametinget i plenum 5. mars 2015. Dei totale rammene som Sametinget forvalta i 2014, var 427,8 mill. kr. I årsmeldinga gjer Sametinget greie for sitt politiske arbeid, dei oppgåvene som Sametinget forvaltar, og ulike økonomiske og administrative utfordringar. 2014 var eit merkeår for Sametinget. Sametinget markerte sitt 25-årsjubileum for Sametinget i plenumsamlinga i oktober 2014. Sametinget markerte òg 200-årsjubileet for Grunnlova i 2014.

Sametinget arbeider òg med internasjonale spørsmål. I 2014 var dette konsentrert om prosessen fram mot FN sin verdskonferanse for urfolk, som blei arrangert 22.–23. september 2014 i New York. Norske myndigheiter og dei norske samane sine representantar spelte ei sentral rolle både for at konferansen blei halden, og i forhandlingane om sluttokumentet frå konferansen.

Årsmeldinga peikar òg på at prosedyrane for konsultasjonar mellom statlege myndigheiter og Sametinget er eit av dei viktigaste rammeverka for å sikre samane sin folkerettslege rett til deltaking i saker som angår dei. Eg vil òg vise til at Kommunal- og moderniseringsdepartemen-

tet deler Sametinget sitt syn på at gjennomføring av konsultasjonsprosedyrane har styrkt samspelet og samarbeidet mellom statlege myndigheiter og Sametinget.

I årsmeldinga for Sametinget blir det vist til at regjeringa er oppteken av å ta vare på samiske språk. Dei samiske språka er viktige kulturberarar og er viktige for vidareføring av samiske verdiar og kunnskap mellom generasjonar. Språka er små og sårbare, særleg sør- og lulesamisk.

I årsmeldinga blir det òg vist til at regjeringa i samråd med Sametinget har sett ned eit utval som skal sjå på lovverk, tiltak og ordningar for dei samiske språka i Noreg. Utvalet skal levere ein delrapport om struktur og kommunane sine plikter knytte til språkreglane i samelova i februar 2016. Den endelege rapporten vil bli lagd fram i august 2016.

Ein del viktige forhandlingar som gjeld samiske interesser, er òg trekte fram i årsmeldinga. Regjeringa vidarefører forhandlingar med Sverige og Finland om ein felles nordisk samekonvensjon. Det er gjennom konsultasjonar semje med Sametinget om eit mandat for forhandlingane. Etter initiativ frå Noreg i 2012 blei det sett i gang forhandlingar for å få på plass ei ny avtale med Finland om fiske i Tanaelva. Målet var å få på plass ei avtale som kunne redusere fiskepresset på laksebestanden i elva frå òg med 2015. Etter dei siste forhandlingsmøta i november 2014 blei det klart at ei ny avtale tidlegast kan vere på plass i 2017. Det kan her nemnast at dei norske og finske forhandlarane no er enige om forslag til ei ny avtale. Avtala skal signerast så tidleg som mogleg i 2016 og tre i kraft før fiskesesongen 2017. Avtaleteksten blir ferdigstilt og offentleggjort tidleg i 2016.

Kommunereforma er òg eit høgst aktuelt tema i dei samiske områda. I årsmeldinga blir det vist til at Sametinget har fått tildelt 600 000 kr for å hjelpe kommunar i og utanfor samisk forvaltningsområde i kommunereforma, for at samiske språkbrukarar ikkje skal kome dårlegare ut som følgje av endringar i kommuneinndelinga.

Sametinget bidreg òg med sine verkemiddel til vekst og utvikling m.a. innan primærnæringane, kulturnæringane og samisk reiseliv. I 2014 tildelte Sametinget totalt 34,2 mill. kr til ulike næringsfremål. Komiteen viser m.a. til at Stortinget vedtok i 2014 å løyve midlar til å starte opp eit nytt redusert forprosjekt for Saemien Sijte i statsbudsjettet for 2105, og at Kulturdepartementet i 2015 har gjeve Statsbygg i oppdrag å utarbeide forprosjekt for eit nytt, redusert bygg.

I komitémerknadane blir det òg vist til ulike konkrete saker frå dei forskjellige partia. Eg reknar med at partia sjølve kommenterer dei. Eit fleirtal i komiteen, med Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, viser til partia si budsjettavtale, der det blir vist til at arbeidet med prosjekteringa av Saemien Sijte er sett i gang, men ikkje ferdigstilt. Desse partia føreset at regjeringa følgjer framdrifta nøye og informerer Stortinget om framdrifta i revidert nasjonalbudsjett for 2016. Det er verd å merke seg at dei gamle planane som den førre regjeringa fekk utarbeidd, var kostnadsrekna til mellom 200 og 300 mill. kr. Det blei brukt over 20 mill. kr til planlegging utan verken vilje eller evne til å gjennomføre planane.

Stein Erik Lauvås (A) [18:42:16]: Sametingets årsmelding gir en god oppsummering av Sametingets virksomhet på en rekke ulike områder, og årsmeldingen viser at Sametinget har en viktig posisjon for å fremme og utvikle samiske interesser – det samiske samfunnet. Blant annet vises det i meldingen til samiske språk og viktigheten disse har som kulturbærere og for å videreføre samisk kunnskap, samiske verdier og samfunn. Sørsamisk språk er klassifisert som alvorlig truet ifølge UNESCO. Det burde gitt et tydelig signal om å forsøke å gi gode rammevilkår for bl.a. sørsamisk språk. Men hva gjør nå regjeringen og støttepartiene? Jo, de kutter altså støtten til sørsamisk språk og legger ned den sørsamiske skolen i Hattfjelldal for å spare 3,3 mill. kr – 3,3 mill. kr hadde det kostet å opprettholde driften. Med et statsbudsjett på ca. 1 300 mrd. kr klarer man altså ikke å prioritere et truet språk. Da handler det ikke om mangel på penger – det handler om mangel på politisk vilje. Selvsagt er det slik at man kunne ha funnet disse pengene til driften hvis man hadde hatt ønske om det.

At Fremskrittspartiet synes dette er helt greit, er ingen overraskelse. Fremskrittspartiet har jo uttalt at de har som primærmål å legge ned hele Sametinget. Det har de foreløpig ikke fått flertall for, men de får altså flertall for å kutte i opplæringen i sørsamisk språk – kutte Sameskolen i Hattfjelldal. Det som er overraskende, er at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er med på dette kuttet. Her hadde disse partiene en rekke muligheter til å få på plass disse pengene til den sørsamiske skolen – de gjorde det ikke. Det er underlig og litt vanskelig å forstå at disse partiene på en måte lar seg dra etter hårene i en sånn sak, og deltar i dette kuttet. I går var det demonstrasjon foran Stortinget, og ungdommene fra den sørsamiske skolen i Hattfjelldal snakket godt for seg, og de hadde gode argumenter. Det er synd at de ikke ble hørt av regjeringspartiene, av Kristelig Folkeparti og av Venstre.

Et annet viktig område som Sametinget peker på, er konsultasjonsavtalen. De sier i årsmeldingen:

«Det er imidlertid viktig at konsultasjonsavtalen overholdes av begge parter, og at partene har en felles forståelse av hvordan konsultasjonsavtalen skal utføres i praksis.»

Sametinget velger å skrive dette inn fordi de oppriktig mener at regjeringen ikke følger opp intensjonen i avtalen. Sametinget mener de ikke blir hørt på riktig måte i viktige saker for den samiske befolkningen. Det er ikke bra. Konsultasjonsavtalen var og er ment å være et viktig verktøy, men det forutsetter at regjeringen følger de spillereglene man var enige om, og ikke bare når det passer regjeringen. Samepolitikken blir klart nedprioritert av flertallet, og igjen – det handler om politisk vilje. Det er ikke politisk vilje blant flertallet på Stortinget til å løfte fram Sametinget og de samiske interessene – det ser vi på budsjettene.

Arbeiderpartiet har andre forslag i sitt alternative budsjett, hvor det ligger mer midler inne til samiske formål. Jeg registrerer at Sametingets representanter bokstavelig talt er skjøvet ut i kulden. I går måtte representanter for Sametinget stå utenfor Stortinget i ca. sju minusgrader og tale sin sak fordi de ikke slipper inn i regjeringskorridorene for

å kunne føre konsultasjoner. Nå har i det minste sametingsrepresentantene fått plass i Stortinget – i losjen. Det er jo et framskritt. Vi kan håpe at det er et tegn på at ministeren vil ta dem helt inn i varmen, slik at de får gjennomført de konsulasjonene de er opptatt av, og som de mener det er viktig og riktig at blir gjennomført.

Geir Sigbjørn Toskedal (KrF) [18:46:55]: Sametinget har i 26 år spilt en sentral rolle både i det samiske miljøet og overfor befolkningen generelt. Sametinget skal sikre dynamiske prosesser og legitimitet for den samiske befolkningen. Det gir selvbestemmelse i de forholdene Sametinget har fått som mandat. Årsmeldingen er et viktig dokument og en god oppdatering for oss på Stortinget.

Kristelig Folkeparti ønsker å sikre åpne prosesser som involverer Sametinget på et tidlig stadium i saker som berører den samiske befolkningen. Jeg setter derfor pris på, og ser fram til, de møtepunkt vi i komiteen har og vil få med Sametinget både i høringer og ellers. Jeg takker samtidig for gjestfrihet og informasjon ved komitébesøk og andre besøk i Sametinget tidligere i år.

Det er viktig for Kristelig Folkeparti at samene får utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv som et anerkjent urfolk i Norge. Grunnloven § 108 og sameloven er de nasjonale rettsgrunnlagene for samepolitikken. Norge har en rekke folkerettslige plikter som legger føringer for samepolitikken, ikke minst ILO-konvensjonen om urfolk og stammefolk og konvensjonen om sivile og politiske rettigheter.

Sametinget er et folkevalgt organ og skal være dialogpartner i samepolitiske spørsmål inn mot nasjonale myndigheter. Det er utarbeidet konsulasjonsprosedyrer som skal sikre dialog og avgjørelser der samiske synspunkt er tatt hensyn til. Kristelig Folkeparti ønsker at dette arbeidet må utvikles videre enda bedre, slik at det søkes gode løsninger innen områder med interessekonflikter.

Et viktig spørsmål er tilpasning av antallet rein til beitegrunnlaget. Ellers kan nevnes arealkonflikter mellom reindrift og gruveindustri, letevirsomhet, kraftselskaper og utbygging av vindmølleparker. Det er utfordringer i skjæringspunktet mellom samiske næringsinteresser, generell næringsutvikling, bruk av naturressurser og arealforvaltning i områder med samisk bosetting. Kristelig Folkeparti ønsker å styrke samiske interesser i verneområder som berører samisk bosetting.

Finnmarkseiendommens legitimitet i befolkningen må sikres, og allmennhetens rettigheter til bruk av utmark skal også ivaretas for framtiden. Sjosamer og kystfolk må sikres rettigheter til fiske, og kystfiskerne må prioriteres foran havfiskeflåten i de kystnære områdene. Når det gjelder sjølaksefisket, er jeg blitt kjent med egne utfordringer som jeg vil undersøke litt nærmere.

Det er ellers viktig å se samiske spørsmål i et nordisk perspektiv. Det er nå forhandlinger mellom Finland, Norge og Sverige om å utvikle en nordisk samekonvensjon. Sametinget og departementene kom våren 2014 til enighet om mandatet, og for tiden har Sverige formannskapet for forhandlingene. Kristelig Folkeparti vil støtte felles nordiske ressurser for å styrke de samiske språk. Kristelig

Folkeparti mener at Sametinget også må involveres i prosessene rundt andre forhold i nordområdene som er blitt aktualisert.

Vi har merket at flere og flere barn i dag vokser opp med en selvsagt samisk identitet. Det var med stor glede jeg fikk oppleve sang og framføring i både barnehage og skole ved besøk i Finnmark. Det samiske har blitt en mye mer synlig del av det offisielle Norge. Mye tyder på at styrking av samiske språk og samiske institusjoner er viktig, og at økt kunnskap om dette motvirker diskriminering, stereotyper og negative holdninger. Kristelig Folkeparti vil at det utvikles oppdaterte læreplaner og vil prøve å bidra til at læremidler foreligger i og på samisk, og at samisk kultur får sin rettmessige plass i kulturskolen.

Jeg registrerer ellers, og undres over, at mens klima-delegater jublet i Paris over den nylig inngåtte klimaavtalen, hadde en gruppe samer sammen med artisten Sofia Jannok en markering og mente at dette «dømmer hele urfolkskulturer til døden». Jeg har etter hvert fått innsikt i en spennende samisk kultur, men det er ikke alt jeg forstår. Jeg ser fram til å få en forklaring på akkurat det.

Når det gjelder statsbudsjettet, fikk Sametinget i år en økning som kun er prisjustert. Det var synd vi ikke greide å redde den samiske skolen, og jeg håper at den kompetansen og de ressursene som er knyttet til den, blir ivarettatt.

Kristelig Folkeparti viser ellers til budsjettavtalen, hvor det vises til at Saemien Sijte nå er igangsatt, men ikke ferdigstilt. Vi vil komme tilbake til det i revidert nasjonalbudsjett. Ellers er vi særlig fornøyd med at vi fikk gjennomslag for og har sikret 2 mill. kr til de samiske aviser. Det er viktig for språk, kultur og demokrati.

Heidi Greni (Sp) [18:52:14]: Sametinget er en viktig aktør i det norske samfunn. Både som ivaretager av samiske interesser og rettigheter og som aktør på den internasjonale arena for å fremme urfolks interesser gjør Sametinget en viktig innsats.

I 2014, som meldingen omfatter, ble det feiret at Sametinget var 25 år. I inneværende år har vi knyttet nye bånd gjennom at Sametinget la sin plenumssamling hit til Stortinget. Jeg vil også framheve den gode kontakt som er etablert mellom Sametinget og kommunal- og forvaltningskomiteen.

Samarbeidet mellom Sametinget og Stortinget er en erkjennelse av at staten Norge er etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn.

Sametinget forvalter store budsjetter, totalt 428 mill. kr, hvorav 421,3 mill. kr over fagdepartementenes budsjett. I meldingen gjentas utfordringene som oppleves ved dagens budsjettordning, der tildelingene kommer fra flere departement. Jeg merker meg at departementet sier at det i samarbeid med Sametinget skal vurdere fordeler og ulemper ved å samle de fleste, eller kanskje alle, bevilgningene til Sametinget på ett budsjettkapittel.

Et annet område hvor Sametinget har ønsket endringer, er konsultasjonsordningen mellom statlige myndigheter og Sametinget. Jeg er glad for at det i årsmeldingen til Sametinget i år gis uttrykk for at etter år med innkjøringsfase og uenighet om fortolkningen av konsultasjonsprosedyrene er

det etter hvert blitt etablert en tilfredsstillende praksis med de fleste departementene. Landbruks- og matdepartementet er et unntak, heter det. Jeg forutsetter at den politiske ledelsen i dette departementet merker seg behovet for forbedring, og at Kommunal- og moderniseringsdepartementet, som samordningsdepartement, bidrar til å skape bedre relasjoner.

På en del punkter skiller partiene lag i komitéinnstillingens merknader. Ett av dem er utbyggingen av Saemien Sijte på Snåsa. I Sametingets årsmelding vises det til at det er stort behov for et nytt bygg som gir muligheter for å formidle sørsamisk kultur og historie, og som også vil være viktig for satsing på reiseliv og sysselsetting i regionen. Nytt bygg er ikke gitt budsjettprioritet. Kulturdepartementet har i år gitt Statsbygg i oppdrag å utarbeide forprosjekt for et redusert prosjekt i forhold til planene som er lagt.

Senterpartiet mener denne saken har tatt altfor lang tid allerede, og at det er blitt altfor mye fram og tilbake med stadige utsettelse. I vårt alternative budsjett for 2016 har vi lagt inn en oppstartsbevilgning på 10 mill. kr. Det er på tide å realisere dette viktige prosjektet.

Senterpartiet har i sitt alternative budsjett for 2016 også lagt inn bevilgninger for å opprettholde Sameskolen for Midt-Norge. En nedlegging, slik regjeringen har lagt opp til, vil virke negativt inn på arbeidet for å bevare sørsamisk språk og kultur. Jeg ser at flertallet i undervisningskomiteen også er enig i dette i sine merknader i budsjettinnstillingen. Problemet er at Kristelig Folkeparti og Venstre er enig i sak, men stemmer imot bevilgningene. Jeg er særlig forbauset over at Kristelig Folkeparti og Venstre ikke lenger er opptatt av å ivareta sørsamisk, som ifølge UNESCO er kategorisert som et alvorlig truet språk.

Næringspolitikken står sentralt i Sametingets arbeid. Bosetting og arealbruk, hvor det tas hensyn til samisk kultur, natur og miljø, danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo, heter det i årsmeldingen.

Primærnæringene, spesielt reindriftsnæringen, sliter. En av utfordringene er at effekten av forebyggende tiltak innen rovdyrforvaltningen har vist seg å være av liten nytte for reindriftsnæringen. Jeg kjenner dette fra mitt eget område. Manglende kontroll med rovdyrstammene er en særlig trussel mot bevaring av sørsamisk reindrift og kultur.

I årsmeldingen sies det at Sametinget er misfornøyd med statens rovviltpolitikk. Det vises til Klima- og miljødepartementets arbeid med å utvide ulvesonen, hvor Sametinget går imot forslaget om å utvide sonen. Jeg støtter denne skepsisen.

Jeg viste innledningsvis til Sametingets omfattende virksomhet og tilsvarende store bevilgninger. Senterpartiet mener det er viktig å sikre Sametingets arbeid, og mener det er uheldig at bevilgningene til Sametinget ikke er pris- og kostnadsjustert. Derfor har vi i Senterpartiets alternative budsjett foreslått nødvendige bevilgninger for å sikre dette.

Ola Elvestuen (V) [18:57:24]: I fjor var det 25 år siden Sametinget ble opprettet, noe som markerer et tidsskille i forholdet mellom den norske stat og den samiske befolk-

ningen. Det er klart at her er det en lang periode med en historie som den norske stat har veldig liten grunn til å være stolt av. Sametinget har gjennom de 25 årene utviklet seg og fått en posisjon ikke bare i det samiske og i det norske, men også internasjonalt blant urfolk, som jeg tror har gitt inspirasjon til mange.

De samiske språkene er viktige kulturbærere, og det er viktig å sørge for en videreføring av samiske verdier og kunnskap mellom generasjonene. Språkene er små og sårbare, særlig sør- og lulesamisk, og det er derfor viktig å føre en politikk som sikrer de samiske språkenes framtid. Vi har et spesielt ansvar for å ta samisk i bruk i det offentlige rom – mer i bruk – og legge bedre til rette for samisk språk og bruk av samisk språk.

Venstre legger spesielt vekt på at vi må styrke satsingen på samiske lærebøker. Det har vært et problem lenge, og vi trenger nå å få til et større løft. Det er også avgjørende at det er en dags- og ukepresse som bidrar til Norges ansvar for å ta vare på egne språk, og vi er glade for at vi i budsjettforliket fikk en styrking av støtten til den samiske dagspressen med 2 mill. kr. I det vi gjør som handler om å støtte opp under norsk film, er det viktig også å ha et godt grunnlag for samiskspråklig film. Venstre mener at staten har som rolle å sikre forutsigbarhet og mulighet for utvikling av norskprodusert og dermed også samisk film.

Så har jeg lyst til å ta opp situasjonen omkring tre bygg. Sametinget er en viktig premissgiver for utvikling av samisk kultur. Samtidig har også nasjonale, regionale og lokale myndigheter et ansvar for å gi samisk kultur gode utviklingsmuligheter. Da har vi et spesielt ansvar.

Det første er Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Den er nedslitt, den er gammel, det er en statlig skole, og er det en ting vi nå må ta ansvar for, er det å sørge for at denne får et helt nødvendig nybygg. Vi støtter selvfølgelig opp under den merknaden som er om det, og også den merknaden som er om dette i forbindelse med statsbudsjettet.

Når det gjelder Saemien Sijte, har vi også fått det inn i budsjettforliket, hvor det vises til at arbeidet med prosjekteringen er igangsatt. Vi forutsetter at regjeringen følger framdriften nøye og informerer Stortinget om framdrift i revidert nasjonalbudsjett for 2016.

Det er viktig å styrke samisk som språk i kulturlivet, og da har også det samiske nasjonalteatret Beavivvás en viktig rolle i norsk scenekunst, både som nyskapende institusjons- og turnéteater og som ivaretaker og videreutvikler av samisk språk, kunst og kultur. Dette prosjektet trenger også støtte. Det er et samisk nasjonalteater som helt opplagt trenger et nybygg, og det er viktig å drive de prosessene framover til det også vil stå ferdig.

Så til slutt noen ord om behovet for en norsk-finsk avtale om fisket i Tanaelva. Det har vist seg vanskelig å få til en enighet, og fra Venstres side har vi lagt vekt på at mens vi jobber med den enigheten, må man også allikevel handle. Vi har vært opptatt av at vi må få på plass et villakssenter i Tana, for å se om det er mulig å bygge opp en forvaltning nedefra og opp for å avhjelpe den situasjonen og uenigheten mellom Norge og Finland, men også se om det er mulig å få et bedre samarbeid for forvaltningen av fiske i Tana.

Karin Andersen (SV) [19:02:38]: SV er enig med Venstre i at det er viktig å få avklart situasjonen om fisket i Tanaelva. Det er en veldig viktig fiskeressurs, som vi må forvalte og ta vare på bedre enn vi klarer nå.

Sametinget er et svært viktig organ. Det skal ivareta nasjonale interesser. Det er viktig å merke seg at Grunnloven sier at vi er et land der vi har to folk, og at de er likestilt. Sametinget har en rekke veldig viktige oppgaver, det ser vi når vi leser årsmeldingen. Det er heller ikke tvil om at det er enda et stykke igjen før storsamfunnet har satt Sametinget i stand til å kunne fylle den rollen de har fått. Det handler om ressurser til å utføre den store og viktige oppgaven de har for å ivareta samisk språk og kultur, næring og levemåte i et storsamfunn der disse verdiene i mange, mange tiår har vært under sterkt press, og der ulike typer modernisering og sentralisering er med på dette presset.

Det er grunnen til at SV i sitt alternative statsbudsjett har valgt å styrke Sametinget med 30 mill. kr i frie inntekter, som vi er helt sikre på at Sametinget er fullt ut i stand til sjøl å forvalte og bruke på de mest påtrengende oppgavene, som de også viser ganske godt til i denne årsmeldingen fra 2014. Ett av områdene der det er veldig viktig at vi får på plass en styrking, er samiske læremidler – at det er slik at når man går på skolen, får man læremidler på sitt morsmål. Det er et stykke igjen der, og det er dyrt å lage læremidler til et lite språk.

Så er det flere kulturinstitusjoner som SV mener må styrkes. Det har vært nevnt Saemien Sijte, samisk dagspresse, Beavivvás samiske teater og den samiske skolen i Hattfjelldal, som det var en demonstrasjon om utenfor her i går, og som SV selvfølgelig mener vi burde beholdt.

Konsultasjonsordningen har vært nevnt. Det er viktig, og jeg synes statsråden må ta på alvor de signalene som Sametinget gir, nemlig at de ikke føler at de blir tatt på alvor. Da vi diskuterte dette i fjor, tok jeg opp et problem som vi har tatt opp i SV, nemlig at det er mange departementer som har ansvar, og man skyver det litt mellom seg. Det er noen som på en måte må ta ansvaret for å prioritere opp det samiske i sluttrunden, for det er i sluttrunden av budsjettet det samiske taper, fordi det ikke er øverst på noen enkelt statsråds dagsorden. Det er egentlig kommunal- og moderniseringsministeren som har dette ansvaret. Det betyr at kommunal- og moderniseringsministeren må ta dette på større alvor, slik at det samiske i hvert fall følger med utviklingen i de andre demokratiske organene vi har i dette landet.

Til slutt: Det er behov for en egen stortingsmelding om sørsamisk språk, kultur og næring. SV har planer om å fremme et slikt representantforslag, og hvis det er andre partier i denne salen som kunne tenke seg å være med på det, er SV glad for det, for det er nødvendig å få det på plass. Det sørsamiske språket, kulturen og næringsveiene er ekstremt sårbare og ekstremt små, og de har lett for ikke å få nok oppmerksomhet i samepolitikken generelt. Fordi dette er ekstremt sårbare og små miljøer – slik som vi nå har sett med skolen i Hattfjelldal og hvordan det går når man er liten og ikke har mange talspersoner – betyr det at hvis vi ikke klarer å få en god utredning om hva vi må gjøre for å lykkes med dette, kan vi risikere at disse småbitene

som faller bort, en etter en, virkelig er med på å rive beina vekk under dette, for plutselig er det som er en viktig del av det norske samfunnet, den norske kulturarven og framtida, borte, og det må vi sikre ikke skjer.

Statsråd Jan Tore Sanner [19:08:00]: Regjeringen arbeider for å sikre at samene får utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Kommunal- og forvaltningskomiteens innstilling viser at det er bred politisk enighet om å videreføre dette arbeidet.

Regjeringen er opptatt av å skape et samfunn med muligheter for alle. Derfor jobber vi målrettet for et åpent og inkluderende samfunn der alle føler tilhørighet. Vi ønsker et samfunn som er basert på demokratiske prinsipper, universelle menneskerettigheter og gjensidig respekt mellom individer og grupper.

I et demokrati er ytringsfrihet umistelig. I Norge står ytringsfriheten sterkt, og det skal vi hegne om. Avisenes kommentarfelt vitner imidlertid om at samene, slik som andre minoritetsgrupper, utsettes for hets og hatefulle ytringer. Det er viktig at alle benytter sin ytringsfrihet til å ta til motmæle.

Vi er bekymret over omfanget av hatefulle ytringer. Regjeringen lanserte derfor i november i år en politisk erklæring mot hatefulle ytringer. Samtidig ser vi at det er behov for aktive tiltak for å forebygge hets og trakassering og har satt i gang arbeidet med en strategi mot hatefulle ytringer. Sametinget vil være en naturlig samtalepartner i utarbeidelsen av denne strategien.

Regjeringen arbeider nå med flere store saker som er viktige for samepolitikken. Dette gjelder bl.a. arbeidet med oppfølgingen av Samerettsutvalgets forslag om å lovfeste konsultasjonsplikten, en nordisk samekonvensjon, språkutvalget og en eventuell ny budsjettordning for Sametinget.

Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget er et av de viktigste rammevilkårene for å sikre samenes folkerettslige rett til deltakelse i saker som angår dem. Mitt hovedinntrykk er at konsultasjonene mellom regjeringen og Sametinget går stadig bedre. Selv om departementene og Sametinget ikke alltid klarer å oppnå enighet, har både Sametinget og departementene gitt tilbakemeldinger om at konsultasjonsprosedyrene bidrar til en økt forståelse for situasjonen og behovene i det samiske samfunnet.

For meg er det viktig å understreke viktigheten av å ha god dialog med Sametinget også i saker hvor det ikke er konsultasjonsplikt. Det er bra at flere departementer har etablert faste møtepunkter med Sametinget. Jeg tror det vil bidra positivt for politikktutviklingen på det samepolitiske feltet at det er etablert arenaer hvor Sametinget og fagdepartementene kan reise ulike problemstillinger mer bredt.

Jeg er også glad for at Sametinget deltar konstruktivt i debatten om kommunereform. De har en viktig oppgave i å påpeke og ivareta samiske interesser.

Sametingspresidenten har i dialog med meg uttrykt bekymring for situasjonen for forvaltningskommunene for samisk språk i forbindelse med kommunereformen. På

samme måte som sametingspresidenten er også jeg opptatt av at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut som følge av endringer i kommuneinndelingen.

Regjeringen satte høsten 2014 ned et utvalg som skal se på lovverket, tiltak og ordninger for de samiske språkene i Norge. Regjeringen vil vurdere lovregler og tiltak for samiske språk, herunder ordninger med et forvaltningsområde og prosedyrer for innlemmelse etter at språkutvalget har fremmet sitt forslag. Sametinget vil da bli invitert til konsultasjoner om disse tiltakene.

La meg replisere til representanten Ola Elvestuen at det er gjort betydelig fremskritt når det gjelder avtale med Finland knyttet til Tanavassdraget. Målet har vært å redusere fiskepresset på laksebestanden og bedre lokalbefolkningens tilgang til fiske. Jeg mener det er bra at man nå har fått et solid grunnlag for en moderne og fremtidsrettet forvaltning av fiskebestanden i Tanavassdraget, som vil kunne være på plass fra og med 2017.

La meg også til slutt si til representanten Lauvås at Sametinget og Sametingets representanter har god tilgang til regjering og departementer. Senest sist onsdag hadde jeg konsultasjonsmøte med Sametingets representanter. De hadde også konsultasjoner med en rekke andre departement. At de velger å ha en markering utenfor Stortinget, tar jeg til orientering, men de har god tilgang til både statsråder og departement.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [19:13:17]: Det er tydeligvis en vidde av avstand mellom hva Sametingets representanter selv oppfatter er god tilgang, og det statsråden mener er god tilgang. Det får vi ta til etterretning.

Et flertall i komiteen viser i merknadene til at å bevare og utvikle samisk språk er viktig. Så vises det i meldingen til – som vi var inne på – at sørsamisk er klassifisert som alvorlig truet. Hvordan mener statsråden, når han nå legger ned Sameskolen i Midt-Norge, at det vil bidra til å løfte sørsamisk språk og gjøre det mindre truet?

Statsråd Jan Tore Sanner [19:13:57]: Det spørsmålet er behandlet i Stortinget, og det er et flertall i Stortinget som har sluttet seg til regjeringens forslag. Skolen har ikke hatt elever siden våren 2011. Når skolen nå legges ned, er det helt åpenbart at rettighetene til elevene er akkurat de samme. Det er fortsatt flere andre skoler som gir fjernundervisning på sørsamisk, bl.a. grunnskoler både i Snåsa og på Røros.

La meg også legge til at det ikke er mer enn to år siden Arbeiderpartiet gikk ut av regjering. Det er vår regjering som nå har satt fortgang i arbeidet med Samerettsutvalget, som kom i 2007, det er vår regjering som har fått fortgang igjen i arbeidet med nordisk samekonvensjon, det er vår regjering som har satt ned et språkutvalg for å styrke de samiske språkene, og det er vår regjering som fikk på plass et nytt kontorbygg for Sametinget. Så jeg reagerer på karakteristikken av regjeringens samepolitikk. Vi har en offensiv samepolitikk for å ivareta gode samiske rettigheter.

Stein Erik Lauvås (A) [19:15:08]: Det er statsrådets selv som står fremst i køen for å øke Sametinget og Sameskolen. Jeg synes han bare skal innrømme at det ikke var politisk vilje til å finne de 3,3 mill. kr som kunne reddet skolen i Hattfjelldal. Nå så jeg noen av de elevene ute på bakken her i går, for jeg var ute sammen med dem og hørte på dem, og jeg så ikke statsråden der.

Når det gjelder konsultasjonsavtalen, skriver man i årsmeldingen fra Sametinget at man er misfornøyd med hvordan den følges opp fra regjeringen. Da har jeg lyst til å spørre statsråden om han merker seg det, om han tar til seg det, og om han forsøker å gjøre det bedre – altså følge opp den avtalen bedre, slik at man får en konsultasjonsavtale som begge parter mener fungerer bra, og ikke bare den ene parten.

Statsråd Jan Tore Sanner [19:16:14]: Nå er det ikke slik at det bare er den ene parten som mener at det er gode konsultasjoner. Jeg har konsultasjonsmøter med sametingspresidenten, og sametingspresidenten har bekreftet at det er god dialog med flere departementer. Så vet vi også at på enkelte områder fungerer det ikke så godt som det burde gjøre. Det er bl.a. grunnen til at vi har hatt et eget seminar, hvor Sametinget også har deltatt, hvor vi har veiledet departementene om hvordan konsultasjonene skal fungere godt, og hvordan de kan fungere enda bedre. Det er grunnen til at vår regjering nå har tatt opp igjen arbeidet med Samerettsutvalget, som kom allerede i 2007, som bl.a. handler om hvordan vi kan få til en bedre konsultasjonsordning. Så dette står høyt på min dagsorden. Det er viktig for departementene, også fordi departementene erfarer at gode konsultasjoner og gode dialoger gir bedre resultater. Det er i vår interesse at det er god dialog med Sametinget. Den kan selvsagt bli bedre, men vi opplever at på mange områder fungerer den godt.

Stein Erik Lauvås (A) [19:17:27]: Jeg hørte da statsråden tok ordet, at han åpnet med å si at regjeringen arbeider for å utvikle samisk språk og samfunn. Jeg må få lov til å spørre en gang til: Kan statsråden forklare hvordan han mener at en nedlegging av Sameskolen i Hattfjelldal bidrar til å utvikle samisk språk og samfunn?

Statsråd Jan Tore Sanner [19:17:55]: Som jeg allerede har redegjort for, har skolen ikke hatt faste elever siden våren 2011. Rettighetene til elevene ivaretas, og det er Fylkesmannen i Nordland som har ansvaret for fjernundervisning for sørsamiske områder. Som jeg viste til, er det skoler både i Snåsa og på Røros som tilbyr fjernundervisning i sørsamisk. I tillegg har vi satt ned et utvalg som nå ser på hvordan vi kan styrke samiske språk. Jeg ser frem til å få den innstillingen, for jeg er helt enig med representanten i at språk er en viktig del av både kultur og tilhørighet, og derfor blir det prioritert.

Heidi Greni (Sp) [19:18:53]: Sameskolen i Midt-Norge har tilpasset seg den moderne verden. Samiske unger slipper å flytte hjemmefra og bo på internat fra de er seks år. En god kombinasjon av språksamling i det sørsamis-

ke nærmiljøet i Hattfjelldal og fjernundervisning gjør at disse ungene kan bo hjemme med foreldrene sine, som alle andre unger.

Og med mindre jeg så syner i går, har denne skolen elever. Det var stolte elever som var på plenen her i går.

En ting er at dette kommer som et budsjettkutt uten at det er konsultert med Sametinget, men det er heller ikke skissert noen plan B. Altså: Hvem skal ivareta disse ungene og de rettighetene de har til å få undervisning på sitt morsmål? Er det Røros og Snåsa som skal ta ansvaret for disse barna? Det er ikke noe styrking av budsjettmidler. En kan ikke forvente at disse institusjonene skal klare å overta denne elevmassen uten at de får budsjettstyrking. Eller er det sånn at disse ungene skal bli nødt til å reise på internat og være borte fra foreldrene sine hele uka?

Statsråd Jan Tore Sanner [19:20:03]: Som jeg har redegjort for nå i to svar allerede, er det Fylkesmannen i Nordland som har ansvaret for den sørsamiske fjernundervisningen. Det er også slik at det er to skoler som har den type fjernundervisning. Elevenes rettigheter skal ivaretas, og Kunnskapsdepartementet har varslet at de ønsker videre dialog også med Sametinget i den videre prosessen.

Karin Andersen (SV) [19:20:41]: Dialogen med Sametinget burde jo vært ivaretatt før man gjør endringer som dette.

Jeg vil spørre statsråden om det jeg tok opp til slutt i mitt innlegg, nemlig behovet for å få en egen stortingsmelding om sørsamisk språk, kultur og næringsvei, fordi det er så små og sårbare miljøer og utfordringene der kan være litt annerledes enn i Troms, Finnmark og Nordland, men også fordi det kan hende det må andre virkemidler til for å sikre verdier som er så sårbare, og der miljøene er så små. Det kan derfor tenkes at både regjering og storting er nødt til å gå inn med andre typer tiltak enn det som passer ellers. Er statsråden innstilt på å se på en slik mulighet?

Statsråd Jan Tore Sanner [19:21:42]: La meg si at jeg er enig i at det er viktige problemstillinger – både språk, kultur og næringsvei i de sørsamiske områdene og i andre områder. Jeg er mer i tvil om en egen stortingsmelding er svaret. Vi jobber nå med store, viktige samepolitiske spørsmål. Oppfølgingen av Samerettsutvalget er en stor oppgave, og det vil jeg gi prioritet. Vi jobber med språkutvalget, vi jobber med nordisk samekonvensjon. Det er store, viktige saker som har høy prioritet i departementet.

Så kan vi diskutere hvordan vi skal bidra til å styrke samisk språk, kultur og næringsvei i de sørsamiske områdene, men jeg er mer i tvil om en stortingsmelding er svaret på de utfordringene.

Kjell-Idar Juvik (A) [19:22:44]: Nå har jeg forstått hvorfor skolen er lagt ned, for det ble det jo faktisk svart på her. Man tror at man har en skole der det ikke er elever. Det samme sa kunnskapsministeren i går, men etter at han fikk litt mer opplysninger, lovet faktisk kunnskapsministeren meg at han skulle se på dette på nytt. Det hadde vært veldig flott om også kommunalministeren hadde gjort det

samme. Hvis det fortsatt er sånn at man tror at her er det et skoletilbud som ikke har elever, vil jeg anbefale statsråden å ta seg en tur til Midt-Norge, til Hattfjelldal, og se hva tilbudet er. Jeg sto utenfor her i går sammen med disse elevene, og hvis jeg ikke hørte feil, var det 49 elever som ble undervist via Hattfjelldal. Og det er faktisk ikke bare å løfte dem ut – det er ikke kapasitet. Så kan jo selvfølgelig ministeren bare løfte ansvaret over til Fylkesmannen i Nordland, men problemet er jo ikke løst for det. En kan løse det med språket via fjernundervisning, men en klarer ikke å løse det med kulturen og den biten som ligger der. Vil ministeren på nytt se på Sameskolen i Midt-Norge i Hattfjelldal?

Statsråd Jan Tore Sanner [19:23:50]: Hvis det er slik at representanten har tatt spørsmålet opp med kunnskapsministeren, og kunnskapsministeren har bekreftet at han vil se videre på spørsmålet, så er det kunnskapsministeren som besvarer det spørsmålet. Så representanten må forholde seg til kunnskapsministeren når det gjelder skolen i Hattfjelldal. Det jeg har vist til, og som også kunnskapsministeren har vist til, er at skolen ikke har hatt faste elever siden 2011. Vi har også vist til at elevenes rettigheter vil bli ivarettatt. Og kunnskapsministeren har varslet at han vil ha dialog med Sametinget i den videre prosessen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Martin Kolberg (A) [19:24:48]: Jeg vil si det slik at et viktig kriterium for et demokrati er hvordan man håndterer sine minoriteter. I Norge har vi én minoritet. Det er den samiske befolkningen. Den samiske befolkningen har fått sin tydelige beskyttelse i Grunnloven, som sier at Norge består av to folk. Den samiske befolkningen har dermed de samme rettighetene som det som kalles for den etnisk norske befolkningen. Det skal – tilsynelatende – ikke være noen uenighet om det.

Jeg vil dog minne Stortinget om den diskusjonen som vi hadde i forbindelse med grunnlovsbehandlingen forrige gang, hvor et flertall dessverre avviste en styrking av det som kan kalles for sameparagrafen i Grunnloven. Nå har Sametinget sagt sitt om det og foreslått en styrking av Grunnlovens paragrafer. Det kommer Arbeiderpartiet for sin del til å foreslå for Stortinget, slik at det neste storting kan behandle den saken.

Så vil jeg slutte meg til det som representanten Elvestuen sa. Han holdt det helt riktige innlegget. Toskedal gjorde også det.

Nå snakker vi i denne debatten særlig om den sørsamiske skolen i Hattfjelldal. Det er mye bra i innstillinga for øvrig – jeg er enig i det. Det er ikke sånn at man ikke ivaretar disse minoritetene. Men kan ikke Stortinget la være å gjøre en feil nå? Kan vi ikke rett og slett ta oss sammen og ikke stemme ned bevilgningen til den skolen? Det går godt an. Når jeg hører på Elvestuen og Toskedal, er jo de enig i at den skolen ikke skal legges ned.

Nå skal vi alle sammen, iallfall vi som er til stede her

i salen nå, merke oss at nå sitter Fremskrittspartiets representanter musestille. De deltar ikke i denne diskusjonen. Det er kanskje fordi de skammer seg litt? Det bør de egentlig gjøre, for det er de som presser fram denne typen ting, knyttet til at vi ikke skal bevilge penger til en minoritet blant minoritetene.

Jeg skulle ønske at statsråd Sanner kunne rette ryggen og si at nei, dette går ikke allikevel, og ikke bruke alle disse byråkratiske argumentene som han gjør her, som er typisk for den typen argumentasjon som man bruker når man ikke skal ta hensyn til minoritetsinteresser, og dekker seg bak det. Det er et eller annet i byråkratiet som har lært dem den setningen. Det er ikke nødvendig.

Stortinget burde rett og slett behandle dette på en effektiv måte og si at vi kan ikke gjøre sånne feil som det når vi snakker pent om å ivareta minoritetenes interesser og deres språk, som jo er forutsetningen for deres fortsatte kunnskap og virke.

Kirsti Bergstø (SV) [19:28:12]: Jeg vil først takke representanten Kolberg for å ville ta opp et grunnlovsforslag, som SV også støtter og er med på, med tanke på å styrke det samiske folks stilling i Grunnloven.

I går var det en kraftfull markering utenfor Stortinget. Den var ikke nødvendigvis kraftfull i form av sin størrelse – markeringer fra minoriteter er sjelden det – men desto mer kraftfull i sitt innhold. Markeringen var mot regjeringens samepolitikk, utløst av nedleggelsen av Sameskolen i Hattfjelldal.

Det er ikke ofte at representanter for det samiske folk ser seg nødt til å ta turen til Eidsvolls plass for å stå utenfor Stortinget. Gårsdagens krav og appeller var verdt å lytte til. Talene var klare, og jeg fikk en fornemmelse av at en dråpe er i ferd med å lande i et beger som begynner å bli temmelig fullt.

Jeg registrerer at regjeringen har lagt fram et budsjett for norsk vekst og for samisk kutt. Jeg registrerer en kritikk fra Sametinget om en opplevelse av at gjentatte ganger overholdes ikke konsultasjonsavtalen, og jeg registrerer at viktige prosjekter som Bååstede – «tilbake» – og Várjjat Siida ligger helt lydløse, helt stille.

Jeg blir også kontaktet av forskjellige representanter – av sjølaksefiskere, som er viktige bærere av den sørsamiske kulturen, og som opplever at deres næringsgrunnlag er truet, og jeg blir kontaktet av foreldre som daglig må føre en knallhard kamp for at ungene deres skal få helt avgjørende og grunnleggende rettigheter innfridd, nemlig språkopplæring og kjennskap til sin kultur.

Som minoritet utsettes det samiske folk for et press av majoritetssamfunnet. Vi ser det i bruk av natur og naturressurser, vi ser det i bestemmelser og at av og til overdøves stemmer, vi ser det i form av at det å kjempe for sitt eget rom og for språk og kultur i et majoritetssamfunn kan være krevende. Da er det nedslående at stortingsflertallet velger å legge ned en sørsamisk skole. Det er en gruppe som virkelig er under sterkt press.

Så er det interessant å høre at statsråden opplever situasjonen veldig annerledes enn representanter for det samiske samfunn. Jeg vil gjerne utfordre statsråden til å dele

noen tanker rundt det for å se om han ser for seg en forvaltning av Tanavassdraget som ivaretar sjølaksefiskerne, om språk og kultur blir tilstrekkelig ivaretatt, og om de samiske stemmene faktisk blir hørt.

Olemic Thommessen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Kjell-Idar Juvik (A) [19:31:39]: I går vedtok flertallet i denne salen å legge ned den sørsamiske skolen for Midt-Norge i Hattfjelldal. Trass i at det faktisk er et flertall i denne salen som mener noe annet, ble det resultatet, i hvert fall hvis man skal tro på det som blir sagt og skrevet. Dessverre klarte ikke flertallet å finne plass til 3,3 mill. kr for å opprettholde den sørsamiske skolen i Hattfjelldal.

I går var det en kraftfull demonstrasjon utenfor her. Flere av dere så jeg der, men i underkant av 100 personer støttet opp om denne saken. Dette er ikke folk som misbruker sin posisjon med å stå og rope utenfor Stortinget. Jeg ble fortalt etterpå at sist det samiske folket mobiliserte utenfor Stortinget, var ved Alta-aksjonen.

I tillegg ser vi at de har en egen Facebook-side som heter Stopp nedleggningen av Sameskolen for Midt-Norge! – som snart har 2 100 tilhengere på en uke. For dem som var her i går, var det ikke bare å hoppe på trikken ned hit for å demonstrere – de har en reiseveg på 100 mil hver veg. Jeg tror det også er svaret på hvorfor dette ikke nådde fram i budsjettet. Det er noe som er langt borte, en minoritet som vi ikke behøver å bry oss så mye om. Som jeg sa i gårshagens debatt, og som jeg står for: Jeg synes dette er smålig av regjeringen og av støttepartiene, som gjorde at vi ikke fikk til et flertall. Vi har et statsbudsjett på 1 245 mrd. kr, og så klarer vi ikke å prioritere dette. Vi går på et simpelt sparekuttforslag fra Fremskrittspartiet. Nå er det ikke bare slik at de ikke tar ordet – de er faktisk ute av salen også.

Jeg er i hvert fall glad for at jeg tilhører et parti som velger å prioritere både by og land, og har dette med i budsjettet sitt. Det er slik at språket i det sørsamiske skoletilbudet står på UNESCOs liste over sterkt truede språk. Det rammer ikke bare de elevene som får verdifull språkundervisning på denne skolen, men faktisk hele det sørsamiske miljøet – både i Norge og i Sverige. Det argumenteres med at det ikke er elever der. Nei, det er ikke elever der hele tida. Det er samlingsbasert, og det er fjernundervisning. Grunnen til at det er samlingsbasert, er at dette opplegget ikke bare går på språk, det går også på kultur og de bitene man skal lære seg.

Jeg ser også at det var stort flertall i merknadene her i dag, det er bare synd at det ikke nådde fram da pengene skulle finnes fram.

Anders Tyvand (KrF) [19:35:00]: For Kristelig Folkeparti er det viktig å ta vare på samisk kultur, også sørsamisk kultur og det sørsamiske språket. Det var overraskende å høre representanten Greni si det motsatte, at Kristelig Folkeparti ikke er opptatt av dette, og at vi ikke er villige til å ta ansvar for det sørsamiske språket.

Jeg vet ikke om representanten Greni har lest Kristelig

Folkepartis alternative statsbudsjett, men det er der Kristelig Folkepartis primærpolitikk kommer til uttrykk. Hvis hun hadde lest det dokumentet, ville hun sett at Kristelig Folkeparti ikke ønsker å kutte bevilgningen til Sameskolen, men at vi ønsker å opprettholde den skolen.

Men Kristelig Folkeparti har ikke flertall alene i denne salen, og vi har inngått et budsjettforlik som vi stiller oss bak, men som også innebærer en del saker som vi skulle ønske så annerledes ut. Denne nedleggelsen av Sameskolen er en av de sakene.

3,3 mill. kr er ikke mye penger i statsbudsjettsammenheng. Når regjeringspartiene og regjeringen allikevel ikke er villige til å gå med på dette i forhandlinger med Venstre og Kristelig Folkeparti, tror jeg ikke det først og fremst handler om økonomi – jeg tror det handler om en vurdering fra regjeringens side om at det faktisk er fornuftig politikk å legge ned Sameskolen. Det er en vurdering som Kristelig Folkeparti ikke deler.

Jeg er også glad for å høre både kommunalministeren og kunnskapsministeren understreke at elevenes rettigheter ligger fast. Jeg var også glad for å høre kunnskapsministeren understreke i gårshagens debatt at alle dem som i dag har et skoletilbud ved Sameskolen i Hattfjelldal, skal ha et like godt undervisningstilbud i framtiden. Jeg kan love at Kristelig Folkeparti skal følge denne saken tett, og at vi skal ansvarliggjøre kunnskapsministeren når det gjelder å oppfylle disse løftene. Hvis det skulle vise seg at det ikke er mulig å opprettholde et like godt alternativ innenfor de andre utdanningstilbudene som finnes i dag, så forutsetter jeg at kunnskapsministeren og regjeringen vil være villige til å se på dette på nytt.

Martin Kolberg (A) [19:37:38]: Jeg satt og tenkte på at jeg tror jeg skal si noe som sjelden blir sagt. I en situasjon som dette burde nesten presidenten selv gripe inn. Det er ikke nødvendig å gjøre denne typen ting som vi nå er i ferd med å gjøre. Nå er dette selvfølgelig i ferd med å bli et betydelig symbol. Det kan være argumenter for, og det kan være argumenter mot nedleggelsen av den skolen, men skolen selv og dens elever sier: Dette må dere ikke gjøre. Vær så snill å ikke gjør det. Vi er en liten minoritet. Ikke skad oss på denne måten.

Sametingets representanter er unisone. Det er derfor de har møtt opp her. Det er derfor de har kommet. De sitter og nikker nå. Og så skal vi som det norske parlamentet si: Nei, dette er ikke viktig – fordi det er inngått et forlik som handler om at vi ikke skal bevilge disse 3,3 mill. kr til disse elevene innenfor den norske velferdsstaten. Dette må vi rett og slett ikke gjøre. Jeg forstår situasjonen til Kristelig Folkeparti og Venstre. De er en del av et forlik. Jeg vet veldig godt hva det handler om, og hva det representerer. Men man bør ikke gjøre denne typen feil, som konkret rammer en liten og meget sårbar gruppe, når samenes representanter sier: Vær så snill å ikke gjøre det. Så skal vi i vår politiske arroganse si: Nei, det er det ingen grunn til å høre på, for den rettigheten blir ivaretatt på en eller annen måte – som elevene selv sier er feil. Det var derfor jeg sa i stad: Kan vi ikke rett og slett gå opp å si at dette biter vi i oss? Det mener jeg. Det er en smal sak for oss å klare det hvis vi

vil det. Det er ikke fordi jeg, Arbeiderpartiet eller andre har behov for å vinne en seier i dette av symbolsk karakter. Men hvis vi får med på kjøpet at vi duperer de holdningene som Fremskrittspartiet har i slike budsjettforhandlinger, tar jeg gjerne det med på kjøpet.

Når det gjelder denne typen symboler, må vi ikke la et ytterliggående høyreparti få lov til å dominere. Det blir symboler som understreker at de har for mye makt over den norske kulturelle utvikling. Det er det denne saken handler om, og det er derfor jeg sier at her burde presidenten faktisk passe på selv, for presidenten har ansvar for hele nasjonalforsamlinga, og nasjonalforsamlinga er den som skal ivareta urfolkets rettigheter, og særlig den plassen de har i Grunnloven. Jeg har min rolle i den egenskap jeg har, og det er derfor jeg virkelig kjører på i denne saken. Kan vi ikke rett og slett ta oss sammen nå og sørge for å stemme inn det vedtaket, slik at vi ikke rammer de stakkars elevene som sto her og frøs i går for å demonstrere for sine helt legitime rettigheter i et demokratisk samfunn?

Presidenten: Presidenten vil bemerke at det nok ikke er presidentens anliggende å gripe inn i Stortingets debatter.

Mazyar Keshvari (FrP) [19:41:22]: Representanten Kolberg gjentar sine feilaktige bekymringer og usannheter om at dette skyldes at Fremskrittspartiet nærmest skal ha noe imot samisk språk og kultur. Statsråden har redegjort grundig for hvorfor man har kommet fram til dette vedtaket, som flertallet støtter her i dag.

Hvis jeg var representanten Kolberg, ville jeg vært veldig forsiktig med å snakke om skam når det gjelder minoriteter i dette landet. Representanten Kolberg burde hatt såpass med utdanning og kunnskap om sitt eget partis historie at han holdt seg for god til å synke til et slikt nivå, i et råpopulistisk forsøk på å redde noe for samefolket fordi han har litt publikum her i dag. Dersom vi studerer Norges historie og hva slags overgrep minoriteter er utsatt for, er det ikke Fremskrittspartiet som har noe å skamme seg over. Dette vedtaket skyldes rett og slett at det er en skole som ikke har hatt faste elever siden 2011, og så klarer man å legge seg på det lavmålet som representanten Kolberg gjør, og beskylder Fremskrittspartiet for å ha fått gjennomslag – for at vi skulle ha noe imot samiske minoriteter eller andre minoriteter.

Fremskrittspartiet har vært for og er for samisk språk, kultur, tradisjon og næringsveier. Vi har hatt et annet prinsipielt syn på om det er riktig at man har to parlamenter, to nasjonalforsamlinger, i én nasjon. Det er noe vi har ment før, det er noe vi mener nå, og det er noe vi kommer til å mene i framtiden. Dette spørsmålet ligger fast i regjeringserklæringen, og derfor er det ikke en del av debatten her i dag. Konsultasjonsordningen ligger fast. Sametingets organisering slik den framgår og har vært hittil, ligger også fast. Men å komme med den typen beskyldninger for å prøve å skåre et billig poeng fordi man er ruset på seg selv fordi man plutselig har fått noen tilskuere på benken her, det er så lavmål at jeg ikke hadde forventet noe slikt fra representanten Kolberg. Igjen vil jeg oppfordre represen-

tanten til å lese Norges historie og lese sitt eget partis historie før han begynner å snakke om skam når det kommer til behandling av minoriteter i dette landet.

Presidenten: Representanten Martin Kolberg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Presidenten vil bemerke at man skal være varsom med karakteristikker av medrepresentanter.

Martin Kolberg (A) [19:44:09]: Jeg er enig i det. Jeg har folkeskolen fra Egge skole i Lier. Ettersom Keshvari henviste til min utdanning, kan jeg opplyse om det. Det er den utdanningen jeg har. Men der lærte jeg én ting: Jeg lærte forskjell på rett og galt. Det er det fundamentale for en politiker.

Så hører jeg hva Keshvari sier, og jeg vet ikke riktig helt hva det betyr, men betyr det egentlig at han prinsipielt er for, er jo mye løst. Da skjønner jeg ikke hvorfor vi er i denne situasjonen overhodet. Det er riktig som statsråden sa til meg ute på plassen, at dette ikke er noe konkret forslag i dag. Det ble håndtert i budsjettet. Jeg forstår det, men det er en innstilling som er knyttet til Sametinget, og som det er mulig å håndtere på en ordentlig og konkret måte – hvis vi vil.

Karin Andersen (SV) [19:45:27]: Saken om skolen i Hattfjelldal er alvorlig. Det er fordi man fjerner denne skolen og dette opplæringstilbudet før man har fått gjort de utredningene som regjeringen sier man skal gjøre for å sikre dette. Det betyr at man står uten et tilbud som kanskje viser seg, i de utredningene, å være et nødvendig og riktig verktøy. Man gjør altså ting i helt motsatt rekkefølge.

Det er et håp i det at kunnskapsministeren har sagt at han skal se på dette, men da har man tida fram til sommeren, for man legger vel ikke ned en skole midt i et skoleår. Det betyr at revidert er en viktig korsvei, og at regjeringen da må se på dette i sin helhet. Her tror jeg vi rammes av nettopp det jeg sa i mitt innlegg, nemlig at det er ulike statsråder som har ansvar for ulike biter av samepolitikken, at ingen tar det helhetlige ansvaret og ser hva som er resultatet til slutt – at ikke den ene lille biten man fjerner her, og den andre man fjerner der, i ulike budsjettforlik, til slutt ender opp med et resultat som river beina vekk under viktige institusjoner som skal bevare små språk og gi ungdom som har urfolksbakgrunn, mulighet til et likeverdig skoletilbud på egne premisser og på eget språk. Det er det denne saken handler om.

Jeg har ingen forhåpninger om at et parti som Fremskrittspartiet, som vil legge ned Sametinget, som har vært mot opprettelsen av det, og som ikke vil anerkjenne at det er et urfolk, forstår dette. Men jeg hadde forventet at en minister fra Høyre, en erfaren minister som Sanner er, hadde sett dette og hadde sagt, i likhet med kunnskapsministeren, at dette er vi nødt til å se på en gang til. Høyre har en helt annen historie på dette enn det Fremskrittspartiet har, og har gjennom det en helt annen forpliktelse til å følge opp dette, også i praksis. Man kan ikke gjennom budsjettprosesser og oppstykket håndtering av viktige samiske in-

stisjoner mellom de ulike departementer risikere at noe så viktig som f.eks. skolen i Hattfjelldal forsvinner, før man har gjort utredninger som skal danne grunnlag for det undervisningstilbudet man skal gi i ettertid.

Jeg håper at man i løpet av våren kan finne en løsning på dette, for det må vi. Dette er en skole som vi ikke kan legge ned.

Statsråd Jan Tore Sanner [19:48:46]: Jeg tegnet meg fordi det var i ferd med å spre seg en misoppfatning om at vi i dag skulle stemme over en bevilgning til skolen i Hattfjelldal. Det skal vi ikke. Det ble behandlet i Stortinget under budsjettet til Kunnskapsdepartementet.

Det er allikevel viktige problemstillinger som reises. Det er bakgrunnen for at regjeringen har satt ned et språkutvalg som skal se på gjeldende ordninger, tiltak og regelverk for alle de samiske språkene. Dette er også et tydelig punkt i regjeringserklæringen, at vi ønsker å styrke de samiske språkene, fordi samisk språk er en viktig del av kultur og tilhørighet.

Det er helt greit at man kan være enig eller uenig om hvorvidt det fortsatt skal bevilges noen millioner kroner til skolen i Hattfjelldal. Men det er ikke slik at elevene vil stå uten tilbud, for elevene har krav på et tilbud, og elevenes rettigheter vil bli ivarettatt.

Jeg registrerer også at Karin Andersen påpeker at det er ingen som har et helhetlig ansvar for samepolitikken. Jo, jeg har det. Jeg har et overordnet samordningsansvar for samiske spørsmål. Det er i tillegg slik at de enkelte departementer har et sektoransvar. Nå er vi inne i en diskusjon med Sametinget om hvorvidt vi skal samle flere av bevilgningene på én post, eller om det skal være slik det er i dag: på de ulike departementene.

Jeg ser både fordeler og ulemper med å samle, så vi har ikke tatt stilling til om vi skal gjøre det. Det kan være en fordel fordi man har mulighet til å se bevilgningene under ett, men det kan også være en ulempe fordi man svekker sektoransvaret. Det er også en fordel knyttet til at en statsråd som har ansvaret for kunnskapspolitik, også har ansvar for samisk språk og undervisning.

Så det er en avveining med ulike argumenter. Vi går inn i den diskusjonen, og vi skal konsultere og ha god dialog med Sametinget om de spørsmålene.

Helt til slutt: Jeg synes det er flott at vi kan ha en god debatt om disse spørsmålene. Men jeg mener at man også skal legge vekt på at det denne innstillingen først og fremst viser, er at det aldri har vært så bred enighet om en del av de grunnleggende forutsetninger for den samiske politikken, som det er i dag.

Det fremkommer også tydelig av innstillingen at regjeringen nå har tatt tak i mange av de store, tunge og viktige spørsmålene: Samerettsutvalget, nordisk samekonvensjon, språkutvalg – viktige spørsmål hvor vi har, og fortsatt skal ha, god dialog med Sametinget.

Dag Terje Andersen (A) [19:52:05]: Jeg er klar over at bevilgningsspørsmålet er avklart – dessverre – i forbindelse med det fagbudsjettet. Men jeg synes likevel det er grunn for den samordnende sameministeren å ta med seg

de signalene som kommer fra – jeg vil si – et veldig bredt storting, og det ekte engasjementet det konkret er når det gjelder skolen i Hattfjelldal, som også noen av oss stemte for bevilgning til, men ble nedstemt.

Men til det helhetlige ansvaret vi har for de samiske språk: Det nordsamiske språket blir brukt ganske mye, det skoltesamiske og lulesamisk mindre, og meg bekjent er det vel nå ingen aktive brukere av pitesamisk igjen i Norge – unnskyld, to; da bommet jeg litt der. Og vi har altså sørsamisk, som er et veldig truet språk. Det er faktisk ganske stor forskjell på de språkene, og vi vil bli utrolig fattig som nasjon hvis vi, denne generasjonen politikere, ikke sørger for at det mangfoldet vi har av språk innenfor Norges grenser, blir ivarettatt. Det er derfor vi synes skolen i Hattfjelldal er viktig, men det er også andre tiltak som er viktige.

Så er det riktig, som både Karin Andersen og statsråden sier, at det noen ganger kan være utfordrende å få til en helhetlig samepolitikk som inkluderer kultur, språk, næring osv., ved at det ligger i flere departementer. Jeg har selv hatt gleden av å være statsråd med ansvar for dette området. Da lå det i Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Jeg hadde gleden av å få lov til å få flere departementer til å bidra til å høyne statusen til høyskolen i Kautokeino, sånn at den fikk et spesielt ansvar for å ivareta de samiske språkene. Og jeg vil så sterkt jeg kan, få oppfordre statsråden til å ta med seg signalene fra Stortinget og, når vi kommer tilbake til revidert budsjett, forhåpentligvis berge skolen i Hattfjelldal før det er for sent.

Det er fint å ha et utvalg som skal gå gjennom hvordan vi skal ta vare på de samiske språkene. Det er bra. Men det er kanskje ikke spesielt lurt å starte det arbeidet med å legge ned en av de skolene som ivaretar ett av de samiske språkene som er veldig marginalt når det gjelder antall brukere, og som er verdt å ta vare på. Det ansvaret bør vi i fellesskap ta, og jeg håper statsråden kommer tilbake i revidert budsjett med en løsning på dette spørsmålet.

Marianne Aasen (A) [19:55:26]: Denne debatten hadde vi i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i og for seg i går, og jeg er glad for at den nå kommer opp i en større bredde, for der ble det ikke så mye rom for akkurat dette med sameskolen i Hattfjelldal. Men jeg tar ordet som en reaksjon på representanten Keshvaris voldsomme engasjement, lidenskap og nærmest hårsårhet over at noen kunne finne på å kritisere Fremskrittspartiets standpunkter når det gjelder samepolitikk.

Det er nemlig sånn at fram til denne stortingsperioden ville Fremskrittspartiet utvikle all støtte til alt samisk språk når det gjaldt utdanning. De mener at det er å diskriminere å gi penger til samiske barn og til samiske læremidler, og de vil ha slutt på den type særbehandling. Derfor anser de at «bevilgninger som vedrører grunnskoleopplæring og videregående opplæring, og som kanaliseres via Sametinget, opphører gjennom en avviklingstid over tre måneder».

Nå leste jeg fra innstillingen til budsjettet som gjaldt for 2013. Denne merknaden leverte Fremskrittspartiet hvert eneste år i forrige stortingsperiode og – så vidt jeg

vet – også hvert eneste år i perioden før den. Derfor har statsråd Jan Tore Sanner i og for seg rett når han sier at det aldri har vært så bred enighet om samepolitikken – for Fremskrittspartiet har snudd totalt og bør ikke være overrasket over at de blir angrepet fra Stortingets talerstol når det gjelder samepolitikk, med den historikken de har fra tidligere.

Stein Erik Lauvås (A) [19:57:21]: Det må være lov å si at man kan være litt skuffet når vi hører debatten og hører alle som snakker veldig fint om samisk språk. Det er slått fast av en rekke representanter at vi for så vidt er enig i Unescos uttalelse om at sørsamisk er et alvorlig truet språk. Allikevel klarer ikke dette brede flertallet å si at vi legger 3,3 mill. kr på bordet, vi redder denne skolen. Det er veldig synd, når jeg oppfatter at det er et faktisk flertall her i salen som mener at det ville vært klokt, nyttig og fornuftig – og så skal ikke Norges nasjonalforsamling klare å få til dette. Det er en snodig situasjon.

Jeg kunne tenke meg at statsråden kanskje kunne kommet opp og sagt at etter å ha tenkt seg litt om vil han gå til sin kollega Røe Isaksen i morgen og si at nå må vi sette oss ned, ta en kopp kaffe – vi rydder opp i dette. Det ville tjent statsrådene til ære, og det ville vært en nyttig og flott julepresang til dem som bruker skolen i Hattfjelldal.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

I Stortingets delegasjon til NATOs parlamentariske forsamling velges stortingsrepresentant Marit Nybakk som varamedlem i stedet for stortingsrepresentant Martin Henriksen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidentskapet hadde innstilt:

Medlemmene av utanriks- og forsvarskomiteen utgjør Stortingets delegasjon for samband med Europaparlamentet.

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

I

Som medlemmer og varamedlemmer til Norges Banks representantskap velges for tidsrommet 1. januar 2016 til 31. desember 2019:

Medlemmer:

1. Kjetil Lund, Oslo
2. Randi Øverland, Kristiansand
3. Vidar Bjørnstad, Bærum
4. Tormod Andreassen, Horten
5. Helle Hammer, Oslo
6. Ingebrigt S. Sørfohn, Fitjar
7. Morten Lund, Oslo
8. Ingrid Fiskaa, Time

Varamedlemmer:

1. Lars Tvette, Trondheim
2. Jonas Varhaug, Varhaug

II

Som leder og nestleder til Norges Banks representantskap velges for tidsrommet 1. januar 2016 – 31. desember 2017:

Reidar Sandal, leder

Tormod Andreassen, nestleder

III

Godtgjørelse for Norges Banks representantskap og Den faste komité gjeldende fra 1. januar 2016 fastsettes slik:

Representantskapet:

Leder	kr 60 000 pr. år
Nestleder	kr 40 000 pr. år
Medlemmer	kr 30 000 pr. år
Varamedlemmer	kr 30 000 pr. år

Den faste komité:

Leder	kr 90 000 pr. år
Nestleder	kr 60 000 pr. år
Medlemmer	kr 60 000 pr. år
Varamedlemmer	kr 3 500 pr. møte

Votering.

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Som nye medlemmer til Nordisk råd velges Irene Johansen og Kåre Simensen i stedet for Marit Nybakk og Per Rune Henriksen.

Som varamedlemmer for de valgte medlemmer 1–7 velges:

1. Kjell-Idar Juvik
2. Jette F. Christensen
3. Stein Erik Lauvås
4. Hege Haukeland Liadal
5. Odd Omland
6. Else May Botten
7. Martin Henriksen

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Dag Terje Andersen

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 7 (Arbeid og sosial)

I

På statsbudsjettet for 2016 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
600		Arbeids- og sosialdepartementet		
	1	Driftsutgifter	183 400 000	
601		Utredningsvirksomhet, forskning m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter	61 126 000	
	50	Norges forskningsråd	136 724 000	
	70	Tilskudd	35 400 000	
	72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk m.m. ..	15 425 000	
604		Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, kan nyttes under post 21	150 000 000	
605		Arbeids- og velferdsetaten		
	1	Driftsutgifter	11 211 838 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	31 278 000	
	22	Forsknings- og utredningsaktiviteter	41 870 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	261 250 000	
	70	Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykemeldte, kan overføres	176 940 000	
606		Trygderetten		
	1	Driftsutgifter	68 856 000	
611		Pensjoner av statskassen		
	1	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	18 500 000	
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	10 350 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, overslagsbevilgning	115 000 000	

på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket for bedriftsintern opplæring slik at bedrifter som blir rammet av markedssvikt på grunn av konjunkturmessige forhold, midlertidig kan bli innvilget støtte.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en gjennomgang av utførereformen for å finne en langsiktig løsning for dem som opplever å få redusert nettoinntekt fra 1. januar 2015.»

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 57 mot 41 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 20.09.51)

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
613		Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 177 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter	41 000 000	
	70	Tap/avskrivninger	2 000 000	
615		Yrkesskadeforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	92 000 000	
616		Gruppelivsforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	189 000 000	
621		Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering		
	21	Spesielle driftsutgifter	64 084 000	
	63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	182 730 000	
	70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	90 650 000	
	74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	12 640 000	
634		Arbeidsmarkedstiltak		
	21	Forsøk, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	16 166 000	
	76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	7 089 910 000	
	77	Varig tilrettelagt arbeid, <i>kan overføres</i>	1 290 840 000	
	78	Tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser	62 710 000	
	79	Funksjonsassistanse i arbeidslivet	42 400 000	
635		Ventelønn		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	47 000 000	
640		Arbeidstilsynet		
	1	Driftsutgifter	564 578 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud	10 410 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 620 000	
642		Petroleumstilsynet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	220 280 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	30 938 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 540 000	
643		Statens arbeidsmiljøinstitutt		
	50	Statstilskudd	117 090 000	
646		Pionerdykkere i Nordsjøen		
	72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	3 400 000	
648		Arbeidsretten, Riksmekleren m.m.		
	1	Driftsutgifter	17 776 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	1 436 000	
	70	Tilskudd til faglig utvikling	4 120 000	
649		Treparts bransjeprogrammer		
	21	Spesielle driftsutgifter – Treparts bransjeprogrammer	2 754 000	
660		Krigspensjon		
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	95 000 000	
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	245 000 000	
664		Pensjonstrygden for sjømenn		
	70	Tilskudd	62 000 000	
666		Avtalefestet pensjon (AFP)		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	1 660 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
667		Supplerende stønad til personer over 67 år		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	383 700 000	
872		Nedsatt funksjonsevne		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	14 142 000	
	70	Funksjonshemmedes organisasjoner	183 745 000	
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	26 784 000	
	72	Funksjonshemmedes levkår og livskvalitet	15 002 000	
2470		Statens pensjonskasse		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-645 112 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	473 404 000	
		3 Avskrivninger	124 190 000	
		4 Renter av statens kapital	6 679 000	
		5 Til investeringsformål	18 070 000	-22 769 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	32 207 000	
2540		Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	85 000 000	
2541		Dagpenger		
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	15 264 000 000	
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.		
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	860 000 000	
2620		Stønad til enslig mor eller far		
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	2 580 300 000	
	72	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	415 300 000	
	73	Utdanningsstønad	42 200 000	
	75	Tilskudd til flytting for å komme i arbeid	300 000	
	76	Bidragforskott	790 000 000	
2650		Sykepenger		
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	36 285 000 000	
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>	1 530 000 000	
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., <i>overslagsbevilgning</i>	595 000 000	
	73	Tilskudd til tilretteleggingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	319 704 000	
	75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 040 000 000	
2651		Arbeidsavklaringspenger		
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	34 230 000 000	
	71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	309 800 000	
	72	Legeerklæringer	405 000 000	
2655		Uførhet		
	70	Uføretrygd, <i>overslagsbevilgning</i>	78 824 000 000	
	75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000 000	
	76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	51 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.		
	70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 870 000 000	
	71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 670 000 000	
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	155 000 000	
	74	Tilskudd til biler	721 000 000	
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	2 810 000 000	
	76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	275 000 000	
	77	Ortopediske hjelpemidler	1 400 000 000	
	78	Høreapparater	635 000 000	
	79	Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år	46 440 000	
2670		Alderdom		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	67 432 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	129 250 000 000	
	72	Ventetillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	145 000 000	
	73	Særtilllegg, pensjonstillegg mv., <i>overslagsbevilgning</i>	5 740 000 000	
2680		Etterlatte		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 165 800 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	895 000 000	
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	88 000 000	
	74	Utdanningsstønad	600 000	
	75	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	6 000 000	
2686		Stønad ved gravferd		
	70	Gravferdsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	180 000 000	
		Totale utgifter		426 155 934 000
Inntekter				
3605		Arbeids- og velferdsetaten		
	1	Administrasjonsvederlag	23 510 000	
	4	Tolketjenester	2 440 000	
	5	Oppdragsinntekter mv.	55 590 000	
	6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	24 550 000	
3614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	1	Gebyrinntekter, lån	34 000 000	
3615		Yrkesskadeforsikring		
	1	Premieinntekter	148 000 000	
3616		Gruppelivsforsikring		
	1	Premieinntekter	105 000 000	
3634		Arbeidsmarkedstiltak		
	85	Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak	202 000	
3635		Ventelønn mv.		
	1	Refusjon statlig virksomhet mv.	31 030 000	
	85	Innfordring av feilutbetaling av ventelønn	200 000	
3640		Arbeidstilsynet		
	1	Diverse inntekter	1 320 000	
	4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	6 450 000	
	5	Tvangsmulkt	2 340 000	
	7	Byggesaksbehandling, gebyrer	20 910 000	
	8	Refusjon utgifter regionale verneombud	11 318 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3642		Petroleumstilsynet		
	2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	6 940 000	
	3	Gebyr tilsyn	51 540 000	
5470		Statens pensjonskasse		
	30	Avsetning til investeringsformål	18 070 000	
5607		Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	80	Renter	1 948 000 000	
5701		Diverse inntekter		
	71	Refusjon ved yrkesskade	943 480 000	
	73	Refusjon fra bidragspliktige	270 000 000	
	80	Renter	1 700 000	
	86	Innkrevning feilutbetalinger	718 000 000	
	87	Diverse inntekter	35 300 000	
	88	Hjelpemiddelsentraler m.m.	61 000 000	
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs		
	70	Dividende	205 000 000	
5705		Refusjon av dagpenger		
	70	Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs	35 000 000	
	71	Refusjon av dagpenger for grensearbeidere mv. bosatt i Norge	500 000	
		Totale inntekter		4 761 390 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2016 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 600 post 1	kap. 3600 post 2
kap. 601 post 21	kap. 3601 post 2
kap. 605 post 1	kap. 3605 postene 1, 4, 5
kap. 605 post 21	kap. 3605 post 2
kap. 621 post 21	kap. 3621 post 2
kap. 640 post 1	kap. 3640 postene 1, 6 og 7
kap. 640 post 21	kap. 3640 post 8
kap. 642 post 1	kap. 3642 postene 6 og 7
kap. 642 post 21	kap. 3642 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste budsjettår.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2016 kan:

1. omdisponere inntil 40 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.

2. omdisponere inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 77 Varig tilrettelagt arbeid til kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.

3. omdisponere et maksimalt beløp fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 634, post 79 Funksjonsassistanse i arbeidslivet på inntil 10 pst. av bevilgningen på post 79.

4. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.

5. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2016 kan overskride bevilgningen under kap. 2470 Statens pensjonskasse, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med inntil 20 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2016 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	76	Tiltak for arbeidssøkere	2 862,1 mill. kroner
	77	Varig tilrettelagt arbeid	701,6 mill. kroner

VI

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2016 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for personer med nedsatt arbeidsevne der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 642 Petroleumsstilsynet, post 1 Driftsutgifter, refusjoner av utgifter til fellestjenester.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, postene 1, 21 og 45, refusjoner av kommunenes andel av utgifter til opprettelse og drift av Nav-kontorer.

VII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2016 kan:

VIII

Folketrygdytelser

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2016 skal følgende ytelser i folketrygden gis etter disse satsene¹:

		Kroner
1a.	Grunnstønad for ekstrautgifter ved uførhet etter lovens § 6-3 (laveste sats)	8 040
1b.	Ved ekstrautgifter utover laveste sats, kan grunnstønaden forhøyes til	12 276
1c.	eller til	16 104
1d.	eller til	23 724
1e.	eller til	32 148
1f.	eller til	40 152
2a-1.	Hjelpstønad til uføre som må ha hjelp i huset ^{2 3}	13 404
2a-2.	Hjelpstønad etter lovens § 6-4 til uføre som må ha tilsyn og pleie ⁴	14 412
2b.	Forhøyet hjelpstønad etter lovens § 6-5 til uføre under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie ⁴	28 824
2c.	eller til	57 648
2d.	eller til	86 472
3.	Behovsprøvet gravferdsstønad opptil	22 723
4.	Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-10 og 17-9 første ledd bokstav a) ⁵	
	for første barn	46 656
	for to barn	60 888
	for tre og flere barn	68 988

¹ Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

² Stønad til hjelp i huset gjelder tilfeller før 1. januar 1992.

³ Fra 1. januar 1997 skilles det mellom stønad til hjelp i huset og stønad til særskilt tilsyn og pleie.

⁴ Gjelder også ved uførhet som skyldes yrkesskade, jf. lovens § 12-18.

⁵ Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-10 og 17-9

første ledd bokstav a) gjelder fra 1.1.2016 stønad til barnetilsyn for enslige forsørgere og etterlatte som er i arbeid. Stønaden dekker 64 pst. av dokumenterte utgifter til barnetilsyn. Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønaden er inntektsprøvet.

Presidenten: Det voteses først over komiteens innstilling til rammeområde 7, I.

Presidenten antar at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 56 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.18)

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til rammeområde 7, III, punkt 2.

Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 62 mot 35 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.10.43)

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til rammeområde 7, II, resten av III samt IV–VIII.

Presidenten antar at alle nå vil stemme for.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 38 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–27, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 28–32, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 33–38, fra Jenny Klinge på vegne av Senterpartiet

Det voteres over forslagene nr. 33 og 35, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte opp arbeidet med nytt tinghus i Molde.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskt starte byggingen av nye lukkede fengselsplasser i Agder, Ålesund, Mossjøen, Vik og på Hustad.»

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 91 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.11.42)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 38, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse endringer i strukturen for 110-sentraler.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 91 mot 7 stemmer ikke bifalt.

Voteringsutskrift kl. 20.12.03)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 34, 36 og 37, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse arbeidet med ytterligere sammenslåinger av domstoler.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette arbeidet med å ruste opp avdeling A ved Oslo fengsel.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om ansvaret for driftskostnadene for Storskog grensestasjon skal overføres fra Grensekommisjonen til Finnmark politidistrikt.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Senterpartiet ble med 89 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.12.27)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 30, fra Arbeiderpartiet,

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig starte arbeidet med å bygge nye, lukkede plasser på Agder, i Halden, Skien og Vik fengsel.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 66 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.12.45)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 29, 31 og 32, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke sikkerheten ved Oslo tingrett.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et nytt barnehus i politidistrikt Øst.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øremerke driftsmidlene til barnehusene.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 63 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.13.09)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 28, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stoppe strukturendringer i domstolstruktur. Dersom det oppnås lokal enighet om sammenslåing, kan disse likevel gjennomføres.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 61 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.13.51)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen redegjøre for hvordan Fremskrittspartiets forslag om jobbgaranti til politistudentene, jf. Dokument 8:97 S (2012–2013), er tenkt innfridd i inneværende stortingsperiode.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 59 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.14.11)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 2–6, 8–11, 13, 15, 17 og 19–26, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen presentere en nasjonal plan for å tilrettelegge for sentre for samtrening og kompetansebygging mellom nød- og beredskapssetatene.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere pilotprosjekt for ett eller flere nasjonale kompetansesenter for øving og samvirke innenfor samfunnsikkerhet og beredskap.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øremerke midlene til Statens barnehus innenfor Politidirektoratets rammer.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en plan for hvordan man kan skaffe flere barneleger med sosialpediatrisk kompetanse ved landets sykehus.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle barnehus i landet skal få like vilkår for finansiering av medisinsk personell og kompetanse.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte om å styrke sikkerheten ved landets tinghus og lagmannsretter.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede modellen for beregningen av den offentlige salærsatsen.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om hvordan man kan øke rekrutteringen av kvinner til lederstillinger i politiet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av behovet for en styrking av rammevilkårene for frivillige organisasjoner i redningstjenesten.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte opp arbeidet med nytt tinghus i Drammen.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en vurdering av utfordringer, tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt, for å utbedre cellenes utforming, samt en vurdering av regelverket som hjemler bruk av glattceller.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre avdeling Kleivgrend i Telemark som i dag.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Agder fengsel bygges ut med egen kvinneenhet.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den varslede kapasitetsmeldingen våren 2016 ha eget kapittel om kvinners situasjon i fengslene.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Regjeringen bes prioritere å igangsette byggeprosjektet ved Storskog.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen se nærmere på hvilket kompetansekrav en bør stille til politimestere.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med en nasjonal skalerbar operasjonssentral, som anbefalt av Gjørvi-kommisjonen.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide mandatet til SLT-rådene slik at de kan jobbe systematisk mot fremveksten av ekstreme miljøer, samt øke ressursene deres tilsvarende.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet mot vold og overgrep mot barn, herunder vold og overgrep mot barn på nett.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innenfor vedtatt budsjetttramme øremerke 11 mill. kroner til Kripos til etterforskning av overgrep på nett.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 56 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 20.14.37)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7, 12, 14 og 16, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak med forslag til tiltak for å styrke den frie rettshjelpen i Norge.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget anmoder regjeringen om å iverksette klare tiltak for å bedre likestillings- og mangfoldsarbeidet i Justis- og beredskapsdepartementet, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en oversikt over hvilke tiltak som er satt i verk.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet med barnesaker i domstolene.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den varslede stortingsmeldingen våren 2016 om kapasitet, oppbyggings- og utfasingsplaner vurdere konsekvensene effektiviserings- og avbyråkratiseringskuttene har for kriminalomsorgen, i samarbeid med ansattes organisasjoner og innsatte.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 5 (Justis)

I

I statsbudsjettet for 2016 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
61		Høyesterett		
	1	Driftsutgifter	94 997 000	
400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	339 827 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	5 000 000	
	22	Anslag økte asylankomster – avsetning til senere fordeling	2 000 000 000	

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 56 mot 42 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 20.15.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 27, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til ulike modeller for årlige drøftinger mellom staten og Advokatforeningen ved fastsettelsen av den offentlige salærsatsen.»

Venstre og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 52 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 20.15.29)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 18, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den varslede stortingsmeldingen vurdere en raskest mulig utfasing av leieavtalen av fengselsplasser i Nederland.»

Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 51 mot 47 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 20.15.55)

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning og kunnskapsutvikling, <i>kan overføres</i>	27 336 000	
	50	Norges forskningsråd	22 341 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	13 162 000	
410		Domstolene		
	1	Driftsutgifter	2 064 183 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	67 549 000	
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overføres</i>	7 860 000	
411		Domstoladministrasjonen		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410 post 1</i>	75 023 000	
414		Forliksråd og andre domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	185 710 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	36 513 000	
430		Kriminalomsorgen		
	1	Driftsutgifter	4 085 224 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430 post 1</i> .	88 314 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	60 872 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	90 195 000	
	70	Tilskudd	22 472 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS)		
	1	Driftsutgifter	186 247 000	
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten		
	1	Driftsutgifter	14 503 299 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	291 520 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	10 493 000	
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	26 445 000	
	25	Retur av asylsøkere med avslag og andre utlendinger uten lovlig opphold, <i>overslagsbevilgning</i>	115 000 000	
	60	Tilskudd til kommuner	10 000 000	
	70	Tilskudd	76 333 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	4 839 000	
	73	Tilskudd til EUs grense- og visumfond	172 000 000	
442		Politihøgskolen		
	1	Driftsutgifter	571 484 000	
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	1	Driftsutgifter	786 848 000	
445		Den høyere påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	210 979 000	
446		Den militære påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	7 821 000	
448		Grensekommisæreren		
	1	Driftsutgifter	6 256 000	
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Driftsutgifter	671 002 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 955 000	
	70	Overføringer til private	13 665 000	
452		Sentral krisehåndtering		
	1	Driftsutgifter	27 836 000	
454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	707 826 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	879 034 000	
455		Redningstjenesten		
	1	Driftsutgifter	113 931 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	26 481 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	12 045 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten ..	45 135 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	103 751 000	
460		Spesialenheten for politisaker		
	1	Driftsutgifter	40 098 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	956 792 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	4 151 000	
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
	1	Driftsutgifter	15 122 000	
469		Vergemålsordningen		
	1	Driftsutgifter	228 727 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	199 425 000	
470		Fri rettshjelp		
	1	Driftsutgifter	719 091 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	46 029 000	
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning		
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	70 916 000	
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	22 502 000	
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning	63 777 000	
472		Voldsoffererstatning og rådgiving for kriminalitetsofre		
	1	Driftsutgifter	30 382 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	331 229 000	
473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Driftsutgifter	42 160 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	102 988 000	
	60	Tilskudd til kommuner til SLT-tiltak, <i>kan overføres</i>	5 661 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	75 232 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 155 000	
		Totale utgifter		31 835 240 000
I n n t e k t e r				
3400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Diverse inntekter	2 619 000	
	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 193 000	
	3	Refusjon av utgifter knyttet til Styrkebrønnsarbeidet	5 000 000	
	4	Anslag økte asylkomster – avsetning til senere fordeling, ODA-godkjente utgifter	1 000 000 000	
3410		Domstolene		
	1	Rettsgebyr	336 361 000	
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	20 440 000	
	3	Diverse refusjoner	1 747 000	
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	7 952 000	
3430		Kriminalomsorgen		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	89 875 000	
	3	Andre inntekter	20 863 000	
	4	Tilskudd	2 245 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)		
	3	Andre inntekter	993 000	
3440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten		
	1	Gebyr – pass og våpen	261 710 000	
	2	Refusjoner mv.	438 800 000	
	3	Salgsinntekter	189 796 000	
	4	Gebyr – vaktelskap	1 777 000	
	5	Personalbarnehage	5 492 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	6	Gebyr – utlendingssaker	198 182 000	
	7	Gebyr – sivile gjøremål	766 020 000	
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond	17 800 000	
3442		Politihøgskolen		
	2	Diverse inntekter	15 629 000	
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	17 376 000	
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	2	Refusjoner	12 351 000	
3451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1	Gebyr	141 297 000	
	3	Diverse inntekter	25 118 000	
	6	Refusjon	2 058 000	
3454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Refusjoner	24 511 000	
3469		Vergemålsordningen		
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	51 939 000	
3470		Fri rettshjelp		
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	3 769 000	
3473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Diverse inntekter	5 000	
3474		Konfliktråd		
	2	Refusjoner	645 000	
		Totale inntekter		3 663 563 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2016 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 61 post 1	Kap. 3061 post 3
Kap. 400 post 1	Kap. 3400 post 1
Kap. 400 post 21	Kap. 3400 post 3
Kap. 410 post 1	Kap. 3410 postene 2 og 3
Kap. 410 post 22	Kap. 3410 post 4
Kap. 411 post 1	Kap. 3411 post 3
Kap. 430 post 1	Kap. 3430 postene 3 og 4
Kap. 430 post 21	Kap. 3430 post 2
Kap. 432 post 1	Kap. 3432 post 3
Kap. 440 post 1	Kap. 3440 postene 2, 3, 4 og 5
Kap. 442 post 1	Kap. 3442 postene 2 og 3
Kap. 444 post 1	Kap. 3444 post 2
Kap. 451 post 1	Kap. 3451 postene 3 og 6
Kap. 454 post 1	Kap. 3454 post 1
Kap. 455 post 1	Kap. 3455 post 1
Kap. 473 post 1	Kap. 3473 post 1
Kap. 474 post 1	Kap. 3474 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 1 Driftsutgifter med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdeparte-

mentet i 2016 kan bestille varer utover den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter	100 mill. kroner
454		Redningshelikoptertjenesten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	328 mill. kroner

IV

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2016 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser utover gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

V

Nettobudsjetteringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2016 kan:

1. trekke politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntekten, før det overskytende inntektsføres under kap. 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.
2. trekke salgskostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning, post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
4. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI

Stortingets rettfærdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag får fullmakt til å tilstå rettfærdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, dog slik at grensen er 500 000 kroner for hivofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utvalget anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

VII

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2016 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

VIII

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2016 kan overskride bevilgningen under kap. 440 Politi- og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter med til sammen inntil 20 mill. kroner dersom det er nødvendig for raskt å kunne sette i verk tiltak for å håndtere et høyere antall asylsøkere enn det som er lagt til grunn i bevilgningsforslaget.

IX

Stortinget ber regjeringen intensivere arbeidet med å digitalisere straffesaksjeden med tanke på å øke antall rettsmøter med digitale dokumenter.

X

Stortinget ber regjeringen sikre at regelverk knyttet til permisjoner fra soning praktiseres fleksibelt slik at rehabiliteringstilbud i regi av frivillige organisasjoner kan gjennomføres under soningsperioden.

XI

Stortinget ber regjeringen i større grad gi tilskudd til frivillige organisasjoner gjennom avtaler over flere år.

XII

Stortinget ber regjeringen innenfor vedtatt budsjett-ramme å øremerke 8 mill. kroner til Kripos til etterforskning av overgrep på nett.

XIII

Stortinget ber regjeringen opprette dedikerte etterforskningsteam for å bekjempe menneskehandel i alle politidistrikt, etter modell fra EXIT-gruppen i Hordaland politidistrikt.

Presidenten: Det votes først over komiteens innstilling til rammeområde 5, I.

Presidenten antar at Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.16.24)

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til rammeområde 5, X.

Her er det Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti som står bak innstillingen.

Presidenten antar at Høyre og Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.17.08)

Presidenten: Det voteres over komiteens innstilling til rammeområde 5, II–IX og XI–XIII.

Presidenten antar at alle nå vil stemme for innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Jorodd Asphjell på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 3, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres først over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre permanent bevæpning av norsk politi som følge av den negative utviklingen i terrortrusselen og kriminalitetsbildet over tid.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.18.05)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre tydelig rede for hvilke vurderinger som vil vektlegges ved en eventuell midlertidig bevæpning, når de kommer tilbake til Stortinget på egnet måte om hvordan Stortinget i større grad

kan involveres når politiet bevæpnes over lengre tid, jf. vedtaket ifm. Dokument 8:34 S (2014–2015).»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at systematisk informasjon om direkte og indirekte negative konsekvenser av en midlertidig bevæpning blir innhentet fra politidistriktene rutinemessig, i forkant av at en midlertidig tillatelse til bevæpning er i ferd med å utløpe.»

Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 51 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.19.04)

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen frembringe kunnskap om hvordan generell bevæpning påvirker politiets oppgaveløsning.

Presidenten: Her er det Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet som står bak innstillingen.

Venstre har varslet støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 20.19.33)

Videre var innstilt:

II

Redegjørelse i Stortingets møte den 2. juni 2015 av justis- og beredskapsministeren om midlertidig bevæpning av politiet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:9 S (2015–2016) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken og Bård Vegar Solhjell om midlertidig bevæpning av politiet – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten er det satt frem ett forslag, fra Jenny Klinge på vegne av Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om lokalisering av hovedsetene i de nye politidistriktene.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 90 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.20.41)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:8 S (2015–2016) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Jenny Klinge om lokalisering av hovedseter i de nye politidistriktene – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt frem ett forslag, fra Heidi Greni på vegne av Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forsere arbeidet med bygging av ny grensestasjon på Storskog.»

Arbeiderpartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

Karin Andersen (SV) [20:21:20] (fra salen): President! Sosialistisk Venstreparti skal også støtte forslaget.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har da varslet at de vil støtte forslaget.

Votering

Forslaget fra Senterpartiet ble med 56 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 20.21.37)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:14 S (2015–2016) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Trygve Slagsvold Vedum om strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmingen ved grensekontrollstedet Storskog – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde innstilt:

Meld. St. 5 (2015–2016) – om Sametingets virksomhet 2014 – vert lagt ved møteboka.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 12 [20:22:25]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 20.23.
